הכנסת

תקנון הכנסת

החלטות בענייני נוהל
כללי האתיקה
והחלטות ועדת האתיקה

מעודכן ליום
8 בפברואר 2011 - ד' באדר א' התשע"א

עריכה: עו"ד ארבל אסטרחן, הלשכה המשפטית של הכנסת

הדפסה וגימור: מחלקת הדפוס והפרסומים, הכנסת

סימוכין: 02829910, 02829810

תוכן עניינים

חלק א': הגדרות

סעיף | עמ'

1. הגדרות.. 1

חלק ב': ארגון הכנסת

פרק ראשון: יושב ראש הכנסת וסגניו

2. בחירת יושב ראש הכנסת וסגניו............................ 2
3. סייגים לבחירת יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת... 3
4. השעיה מכהונה מחמת עבירה לפי סעיף 7 לחוק הכנסת.. 4
5. התפטרות יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת 5
6. תפקידי יושב ראש הכנסת וסגן ליושב ראש הכנסת.. 6
7. פרסום ברשומות לעניין יושב ראש הכנסת וסגניו..... 7

פרק שני: סיעות

8. הסיעות בכנסת, שמותיהן וסדרן........................... 7
9. יושב ראש הסיעה.. 9
10. שינויים בסיעות... 10
11. עבודת הסיעות בכנסת.. 12

פרק שלישי: חברי הכנסת

12. מען והודעות... 13

סעיף		עמ'
13.	השתתפות בישיבות	13
14.	חתימת חבר הכנסת	13
15.	משלוח כתב התפטרות לפי סעיף 40 לחוק-יסוד: הכנסת	13
16.	הודעה על חילופים של חברי כנסת	14
17.	הצהרת אמונים	14

חלק ג': עבודת הכנסת

פרק ראשון: ישיבות

18.	מועדי הכנסים	14
19.	ישיבות הכנסת	14
20.	פתיחת מושב הכנסת	15
21.	כינוס הכנסת בתקופת הפגרה	16
22.	נאומים במליאה	17
23.	נאום בכורה ונאום פרידה	17
24.	ציון זכרם של נפטרים	17

פרק שני: סדר היום

25.	סדר היום השבועי	18
26.	הודעה על הנחה על שולחן הכנסת	19

פרק שלישי: סדרי הדיון

27.	צורת הדיון	19
28.	הנוהל בדיון סיעתי ובדיון אישי	20
29.	פתיחת הדיון וסיכומו	21
30.	הצעה לסדר ניהול הישיבה או ההצבעה	21

סעיף		עמ'
31.	רשות הדיבור של שר או סגן שר.............................	22
32.	הודעות הממשלה...	22
33.	הודעת סיעה בנושא שאינו הצעת חוק.....................	23
34.	הודעה אישית...	23

פרק רביעי: הצבעות במליאת הכנסת

35.	סדר ההצבעה..	24
36.	אופן ההצבעה..	24
37.	תוצאות ההצבעה..	25

פרק חמישי: תיעוד ישיבות מליאת הכנסת

38.	פרוטוקול..	26
39.	דברי הכנסת..	26
40.	צילום ישיבות הכנסת..	26

פרק שישי: התנהגות במליאת הכנסת

41.	כללי התנהגות במליאת הכנסת................................	27
42.	קריאה לסדר והוצאה מישיבה................................	28
43.	ערעור על החלטת ועדת האתיקה............................	29

<u>חלק ד': כלים פרלמנטריים</u>

פרק ראשון: הבעת אי אמון בממשלה

44.	הבעת אי אמון בממשלה לפי סעיף 28 לחוק-יסוד: הממשלה..	29

פרק שני: דיון בהשתתפות ראש הממשלה

סעיף		עמ'
45.	הנוהל בדיון בהשתתפות ראש הממשלה לפי סעיף 42 לחוק-יסוד: הממשלה	34

פרק שלישי: שאילתות

סעיף		עמ'
46.	שאילתות - כללי	35
47.	שאילתה פסולה וסירוב להשיב	38
48.	שאילתה רגילה	38
49.	שאילתה דחופה	40
50.	שאילתה ישירה	42

פרק רביעי: נאומים בני דקה

סעיף		עמ'
51.	נאומים בני דקה	43

פרק חמישי: הצעות לסדר היום ודיונים מהירים

סעיף		עמ'
52.	הצעות לסדר היום - כללי	43
53.	סדרי הדיון וההצבעה בהצעה לסדר היום	44
54.	הצעה דחופה לסדר היום	47
55.	הצעה לסדר היום מאת רוב חברי הכנסת	49
56.	הדיון בנושא שהכנסת החליטה לכלול בסדר היום	50
57.	קביעת ועדה לדיון בנושא ההצעה לסדר היום	51
58.	הדיון בוועדה ומסקנות	52
59.	חזרה מהצעה לסדר היום	53
60.	דיונים מהירים בוועדה	54
61.	דיון מהיר והצעה דחופה בנושא דומה	56

חלק ה': בחירה ומינוי של נושאי משרה

פרק ראשון: בחירת נציגים לוועדות מינויים על ידי הכנסת

סעיף עמ'

62. נציגים לוועדות מינויים לנושאי משרה שיפוטית...... 58

63. סייגים לכהונה, השעיה והעברה מכהונה לפי סעיף 6 לחוק הכנסת.. 61

64. נציגים לפי חוק הרבנות הראשית לישראל.............. 62

פרק שני: בחירת נציגים על ידי ועדה של הכנסת

65. נציג לוועדה המציעה מועמדים למשרת היועץ המשפטי לממשלה.. 63

66. נציגים למועצת יד יצחק בן-צבי............................ 64

פרק שלישי: קביעת מספר שופטי בית המשפט העליון

67. קביעת מספר שופטי בית המשפט העליון לפי סעיף 25 לחוק בתי המשפט.. 65

חלק ו': מצב חירום

פרק ראשון: הכרזת מצב חירום

68. הגדרות - חלק ו'... 67

69. הכרזת מצב חירום לפי סעיף 38 לחוק-יסוד: הממשלה.. 67

70. הכרזת הממשלה על מצב חירום............................ 68

71. ביטול מצב חירום.. 68

72. סדרי הדיון... 68

סעיף עמ'

73. הוועדה הזמנית לענייני חוץ וביטחון........................ 69

פרק שני: תקנות שעת חירום

74. ביטול תקנות שעת חירום לפי סעיף 39 לחוק-יסוד:
הממשלה.. 69

הערה: עד כאן נכללים סעיפים חדשים שהותקנו בתיקונים מס' 105 עד 116, בשנים 2010-2011

<u>פרק חמישי 1: ועדת חקירה פרלמנטרית</u>

<u>סימן א': הקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית</u>

97ב. הצעה להקים ועדת חקירה.................................. 70
97ג. הדיון בוועדה.. 71
97ד. הנחה על שולחן הכנסת.. 72
97ה. סדרי הדיון בהצעה... 73
97ו. חידוש הדיון בוועדה על פי דרישה........................... 74
97ז. דיון חוזר בוועדה על פי דרישת הכנסת.................... 74

<u>פרק שישי: עבודת הוועדות</u>

97ח. הרכבן של ועדות קבועות...................................... 75
97ט. ממלא מקום באופן ארעי....................................... 75
97י. ממלא מקום קבוע.. 76
97יא. הוראות מיוחדות לוועדת החוץ והביטחון................ 77
97יב. יושב ראש ועדה קבועה....................................... 78
97יג. סייג לבחירה.. 79
97יד. השעיה מכהונה.. 80

סעיף		עמ׳
97טו.	החלטה לאחר פסק דין	81
97טז.	נושאי תפקידים אחרים	81
97יז.	חברי ועדת האתיקה	81
97יח.	ממלא מקום ליושב ראש ועדה	82
97יט.	תקופת הכהונה	83
97כ.	הוועדות הקבועות ועניניהן	83
97כא.	תפקידיה וסמכויותיה של ועדה קבועה	86
97כב.	ועדות משנה	87
97כג.	ועדות משותפות	87
97כד.	ועדה מיוחדת	88
98.	ישיבות הוועדות	89
99.	ישיבות ועדה בימי פגרה	89
100.	המנין בישיבות הוועדה	89
101.	פומביות הישיבות	89
101א.	סדרי דיון מיוחדים	90
102.	פרוטוקול	91
102א.	עיון חברי הכנסת בפרוטוקולים	92
102ב.	עיון בפרוטוקולים	94
102ג.	תחולת תקנות הארכיונים	95
103.	סדר היום	95
103א.	קריאה לסדר בוועדה	95
103ב.	שלילת רשות הדיבור, הוצאה והרחקה מישיבה	95

סעיף עמ'

103ב1. שימוש ברדיו-טלפון-נייד.. 95
103ג. החלפת חבר הכנסת שהוצא מישיבה........................ 96
103ד. הצבעה... 96
103ה. ערעור... 96
103ו. דיון בוועדת האתיקה.. 96
103ז. הגבלת השתתפות בישיבות ועדה............................ 96
104. השתתפות חברי הכנסת שאינם חברי הוועדה.......... 97
105. הזמנת משקיפים.. 98
106. הזמנת מומחים וכו'.. 98
106א. הזמנת עובדים ונושאי משרה................................ 98
106ב. דרך ההזמנה.. 99
106ג. התייצבות שר.. 99
106ד. ייחוד ההופעה... 100
106ה. אי התייצבות 100
106ו. חובת דיווח חצי שנתי 100
107. ייצוג של שר.. 101
108. קשר עם משרדי הממשלה...................................... 102
109. המלצות... 102
110. דיון מחדש... 102
112. הודעה על עבודת הוועדה....................................... 102

<u>פרק שביעי: הדיון בהצעות חוק מטעם הממשלה</u>

113. הנחה על שולחן הבית.. 104

סעיף		עמ'
.114	שלוש קריאות	104
.115	קריאה ראשונה	105
.116	הצבעה לאחר הקריאה הראשונה	105
.117	הוועדה לניסוח ההצעה	105
.118	הדיון בוועדה	106
.119	תיקוני ההצעה	106
.120	חריגה מגדר הנושא	107
.121	חלוקת הצעת החוק	108
.122	מיזוג וחלוקה של הצעות	109
.123	הנחה על שולחן הכנסת לקריאה שניה	109
123א.	הצעה להסיר הצעת חוק מסדר היום	110
.124	חידוש הדיון בוועדה על פי דרישתה	111
.125	זמן הקריאה השניה	111
.126	סדרי הדיון בקריאה השניה	111
.127	דיון חוזר בוועדה על פי דרישת הכנסת	112
.128	הצבעה בקריאה שניה	113
128א.	הסתייגויות שאינן מתיישבות זו עם זו	114
.129	קריאה שלישית	114
.130	דחיית הקריאה השלישית	114
.131	סדרי דיון מיוחדים	115
.132	סמכותה של הממשלה לחזור בה מהצעת חוק	116
.133	הרשות להביא שנית הצעת חוק שהוחזרה	116

<u>פרק שמיני: הדיון בהצעות חוק של חברי הכנסת</u>

סעיף		עמ'
134.	הגשת הצעת חוק פרטית	117
135.	דיון מוקדם	118
136.	הבאה לדיון	119
137.	הנוהל בדיון מוקדם	120
138.	העברה לוועדה	121
138א.	חקיקה הצריכה תקציב	122
138ב.	העברה לפרסום	125
138ג.	בדיקה	125
139.	קריאה ראשונה	125
140.	הצעות חוק על נושא אחד	126
141.	המשך הדיון	126
142.	זכותו של חבר הכנסת לחזור בו	127
142א.	דין הצעת מי שחדל מהיות חבר הכנסת	128
142ב.	דין הצעת מי שמונה שר או סגן שר	129
143.	הצעת חוק זהה	131
144.	הצעות חוק מקבילות	132
145.	הצעה פרטית והצעת הממשלה	132
146.	פרסום	132

<u>חלק ג': פירוש התקנון - תקדימים</u>

147.	קביעת תקדימים	133
148.	סטיה מהתקנון והתקדימים	133
149.	פירוש התקנון והתקדימים	133

חלק ד': תיקון התקנון

סעיף		עמ'
.150	הצעה לתיקון התקנון..	135
.151	הזכות להגשת השגות..	135
.152	הליכים באין השגות..	135
.153	הליכים כשהוגשו השגות..	135
.154	תחילת תוקף..	136
.155	פרסום..	136

חלק ה': הוראות שונות

.170	הודעת סיעה בדיון על הצעת חוק..	138
.171	מכסת הצעות חוק והצעות לסדר היום..	139

החלטת ועדת הכנסת בדבר שעת שאלות.. 140

החלטת ועדת הכנסת בנושא שאילתות מהירות.. 142

החלטות בענייני נוהל

שדולות בכנסת.. 143

סדרי דיון לענין הארכת חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 ("חוק טל").. 144

הבאת אמנות לעיון חברי הכנסת לפני אישורן.. 145

עיון בפרוטוקולים של ישיבות ועדות.. 147

ענין שבדיון בבית המשפט (סוב-יודיצה).. 148

סיכום הדיון בדו"ח ועדת אונא לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהם חברי כנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיות.. 148

פגיעה בחבר הכנסת.. 149
הצבעה - דחיה.. 149
חלוקת חומר... 149
דיון על התקציב - רשות הדיבור.. 149
כינוסים במשכן הכנסת.. 150
סיורי עבודה וביקורת של ועדות הכנסת.................................. 150
צילומי ישיבות הוועדות על ידי הטלוויזיה............................... 150
הודעת חבר הכנסת לפי סעיף 2 לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש״ט-1949.. 151
מעמד חברי הכנסת לשעבר בטקסים ואירועים ממלכתיים...... 151
דוחות משלחת לחו״ל מטעם הכנסת...................................... 152
דיון חוזר בעלות תקציבית של הצעת חוק............................... 152
סמכויות מרכז המחקר והמידע של הכנסת להביא נתונים בדבר השפעת חקיקה על הדורות הבאים.................................. 153

<u>אתיקה של חברי הכנסת</u>

<u>כללי אתיקה לחברי הכנסת</u>

<u>פרק א׳: פרשנות</u>

סעיף עמ׳

1. הגדרות.. 155

<u>פרק ב׳: כללי יסוד</u>

1א. ערכים כלליים.. 156
2. כבוד הכנסת... 157
3. מילוי התפקיד.. 157

סעיף		עמ'
4.	מילוי השליחות..	157

<u>פרק ג': הגבלות בענינים אישיים</u>

5.	ענין אישי..	157
6.	גילוי..	157
7.	איסור ניצול ידיעות..	158
8.	רכישת נכסי המדינה..	158

<u>פרק ד': הגבלות בענין לקוחות</u>

9.	ייצוג בפני הכנסת..	158
10.	קבלת לקוחות במשכן הכנסת..	158
11.	סייגים בייצוג ובייעוץ..	158
12.	ייצוג בפני רשויות ממשל..	158

<u>פרק ה': הגבלות כהונה</u>

13.	משרה בגוף או בתאגיד..	159
14.	הרצאות ושליחויות..	159

<u>פרק ו': הצהרת הון</u>

15.	ההצהרה..	160
15א.	הארכת מועד הגשת ההצהרה..	161
16.	פעולת יושב ראש הכנסת..	161

<u>פרק ז': ועדת האתיקה</u>

19.	שמיעת קובלנה..	161
21.	איסור פרסום..	162
22.	נוהלים..	162

סעיף עמ'
23. חוות דעת.. 162
24. תקדימי אתיקה.. 162
25. פרשנות.. 162
26. קבצי אתיקה.. 162

פרק ח': שונות

27. הוראות מעבר... 163
28. תחילה.. 163

נוהל אתיקה לחברי הכנסת (קובלנות) 164

נוהל אתיקה לחברי הכנסת (התנהגות במליאה ובוועדות) 169

החלטות ועדת האתיקה

החלטות ועדת האתיקה בענייני ועדת האתיקה

בקשת נקבל לפסול חבר ועדת אתיקה.................................. 175
פרסום קובלנות בתקשורת.. 175
פרסום ומסירה של פרוטוקולים ומסמכים אחרים של הוועדה. 176

החלטות ועדת האתיקה בעניינים פרלמנטריים ובעניינים הנוגעים לפעילותו הפרלמנטרית של חבר הכנסת במשכן הכנסת

שימוש בנייר מכתבים של הכנסת.. 178
שימוש בסמל הכנסת 179
שימוש בסמל המדינה (החלטת ועדת הכנסת)......................... 180
פניית חברי הכנסת לגופים בעלי סמכות מעין שיפוטית............ 181
איסור הכללת פרסומת מסחרית ב"איגרת לבוחר"................ 182

מענה לפניות הציבור.. 183
פרסום פניה לבדיקה או חקירה.. 184
שימוש במכונות הצילום של הכנסת.. 184
משיכת חתימותיהם של חברי הכנסת................................... 185
היעדרות חברי הכנסת מישיבות הכנסת................................ 188
הכרה במנוחה אחרי לידה כהצדק סביר להיעדרות.................. 189
השתתפות של חברי הכנסת בהפגנה 190
התנהגות חברי הכנסת בכל הנוגע למתמחים בלשכותיהם........ 191
הודעה לעיתונות מטעם ועדה שבה מצוטטים דברים שנאמרו בוועדה ומייחסים לאדם התבטאות שלילית, מבלי שניתנה לו הזדמנות להתייחס לכך... 193
מפגשים של חברי כנסת עם גורמים בעלי עניין בסוגיות הנדונות בכנסת... 194

החלטות ועדת האתיקה בעניין עיסוק נוסף של חברי הכנסת

מינוי חברי הכנסת לתפקידים ממשלתיים................................ 196
כהונת חברי הכנסת בתפקידים בהסתדרות הציונית העולמית.. 196
כהונת חברי הכנסת במוסדות וגופים ציבוריים......................... 197
השארת שמו של חבר הכנסת בשם הפירמה או בעסק בהם היה שותף בטרם נבחר לכנסת.. 200
שהייה בחל״ת של חבר הכנסת בעת כהונתו............................ 202
החזקת מניות ואיסור כהונה כדירקטור בחברה עסקית........... 204

החלטות ועדת האתיקה בעניין קבלת מתנות וטובות הנאה, השתתפות באירועים ונסיעות לחו״ל

קבלת תרומות למימון הגנה משפטית ועזרה רפואית............... 208
איסור קבלת תרומות לחשבון הבנק של חבר הכנסת............... 209
קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חבר הכנסת........................ 210

השתתפות חברי הכנסת באירועי תרבות............................... 213
החלטות נוספות בעניין קבלת מתנות וטובות הנאה............... 215
מתנות הנשלחות בדואר לחברי הכנסת................................ 217
מימון נסיעות לחו״ל של חברי הכנסת................................. 219
צבירת נקודות מועדוני ״הנוסע המתמיד״............................ 227
צירוף עוזר פרלמנטרי לנסיעה לחו״ל של ראש האופוזיציה
במימון גוף חיצוני 228
השתתפות חברי הכנסת בכנסים הנערכים בישראל................ 230

תקנון הכנסת

תקנון הכנסת אושר בכנסת ביום י"ח בתמוז התשכ"ז (26 ביולי 1967); תיקוני לשון אושרו בכנסת ביום כ"ה בחשון התשכ"ח (28 בנובמבר 1967).

התקנון פורסם בילקוט הפרסומים 1420, התשכ"ח, עמ' 590.

תיקון מס' 1: י"פ התשכ"ח, עמ' 654; אושר ביום כ"ג בכסלו התשכ"ח (25.12.67);

תיקון מס' 2: י"פ התשכ"ט, עמ' 1172; אושר ביום כ"א בטבת התשכ"ח (22.1.68);

תיקון מס' 3: י"פ התשכ"ט, עמ' 1196; אושר ביום כ"ג באדר התשכ"ט (13.3.69);

תיקון מס' 4: י"פ התשכ"ט, עמ' 2040; אושר ביום כ"א בתמוז התשכ"ט (7.7.69);

תיקון מס' 5: י"פ התשל"ב, עמ' 246; אושר ביום י"ט באב התשל"א (10.8.71);

תיקון מס' 6: י"פ התשל"ב, עמ' 1158; אושר ביום כ"ד בטבת התשל"ב (11.1.72); נוסח זה פורסם בטעות - ראה תיקון מס' 7.

תיקון מס' 7: י"פ התשל"ב, עמ' 1298; אושר ביום כ"ד בטבת התשל"ב (11.1.72);

תיקון מס' 8: י"פ התשל"ז, עמ' 712; אושר ביום כ"ז בטבת התשל"ז (17.1.77);

תיקון מס' 9: י"פ התשל"ז, עמ' 1214; אושר ביום כ"ג בניסן התשל"ז (11.4.77);

תיקון מס' 10: י"פ התשל"ח, עמ' 374; אושר ביום כ"א בחשון התשל"ח (2.11.77);

תיקון מס' 11: י"פ התשל"ט, עמ' 980; אושר ביום כ"ג בטבת התשל"ט (22.1.79);

תיקון מס' 12: י"פ התשל"ט, עמ' 1288; אושר ביום כ' באדר התשל"ט (19.3.79);

תיקון מס' 13: י"פ התש"ם, עמ' 538; אושר ביום ל' בחשון התש"ם (20.11.79);

תיקון מס' 14: י"פ התש"ם, עמ' 1204; אושר ביום ג' באדר התש"ם (20.2.80);

תיקון מס' 15: י"פ התשמ"א, עמ' 572 (כולל תיקון מספרי הסעיפים); אושר ביום י"א בחשון התשמ"א (21.10.80);

תיקון מס' 16: י"פ התשמ"א, עמ' 1932; אושר ביום י' בניסן התשמ"א (14.4.81);

תיקון מס' 17: י"פ התשמ"ד, עמ' 1230; אושר ביום ח' בטבת התשמ"ד (14.12.83);

תיקון מס' 18: י"פ התשמ"ה, עמ' 1836; אושר ביום י"א באדר התשמ"ה (11.3.85);

תיקון מס' 19: י"פ התשמ"ו, עמ' 772; אושר ביום כ"ט בחשון התשמ"ו (13.11.85);

תיקון מס' 20: י"פ התשמ"ו, עמ' 1364; אושר ביום י"ז בשבט התשמ"ו (27.1.86);

תיקון מס' 21: י"פ התשמ"ו, עמ' 2048; אושר ביום י"ג באדר ב' התשמ"ו (24.3.86);

תיקון מס' 22: י"פ התשמ"ו, עמ' 2896; אושר ביום כ"ו בסיון התשמ"ו (6.7.86);

תיקון מס' 23: י"פ התשמ"ז, עמ' 520; אושר ביום ט"ו בכסלו התשמ"ז (17.12.86);

תיקון מס' 24: י"פ התשמ"ז, עמ' 2205; אושר ביום כ"ד בסיון התשמ"ז (21.6.87);

תיקון מס׳ 25: י״פ התשמ״ט, עמ׳ 1798; אושר ביום כ״ה באדר התשמ״ח (14.3.88);
תיקון מס׳ 26: י״פ התשמ״ט, עמ׳ 1798; אושר ביום י״ג באב התשמ״ח (27.7.88);
תיקון מס׳ 27: י״פ התשמ״ט, עמ׳ 3482; אושר ביום ג׳ בסיון התשמ״ט (6.6.89);
תיקון מס׳ 28: י״פ התשמ״ט, עמ׳ 3827; אושר ביום כ״ד בתמוז התשמ״ט (27.7.89);
תיקון מס׳ 29: י״פ התשמ״ט, עמ׳ 3850; אושר ביום ב׳ באב התשמ״ט (3.8.89);
תיקון מס׳ 30: י״פ התש״ן, עמ׳ 2053; אושר ביום כ׳ בשבט התש״ן (15.2.90);
תיקון מס׳ 31: י״פ התש״ן, עמ׳ 3175; אושר ביום כ״ו בסיון התש״ן (19.6.90);
תיקון מס׳ 32: י״פ התשנ״א, עמ׳ 1334; אושר ביום כ״ח בשבט התשנ״א (12.2.91);
תיקון מס׳ 33: י״פ התשנ״א, עמ׳ 2058; אושר ביום ו׳ בניסן התשנ״א (21.3.91);
תיקון מס׳ 34: י״פ התשנ״ב, עמ׳ 638; אושר ביום ט״ו בחשון התשנ״ב (23.10.91);
תיקון מס׳ 35: י״פ התשנ״ב, עמ׳ 1067; אושר ביום כ״ז בשון התשנ״ב (4.11.91);
תיקון מס׳ 36: י״פ התשנ״ב, עמ׳ 2916; אושר ביום י״ג באדר ב׳ התשנ״ב (18.3.92);
תיקון מס׳ 37: י״פ התשנ״ג, עמ׳ 2466; אושר ביום כ״ט באדר התשנ״ג (22.3.93);
תיקון מס׳ 38: י״פ התשנ״ג, עמ׳ 3446; אושר ביום י״ב בסיון התשנ״ג (1.6.93);
ת״ט התשנ״ד, עמ׳ 428;
תיקון מס׳ 39: י״פ התשנ״ג, עמ׳ 3782; אושר ביום כ״ד בתמוז התשנ״ג (13.7.93);
תיקון מס׳ 39א: י״פ התשנ״ד, עמ׳ 246; אושר ביום כ״ו בתשרי התשנ״ד (11.10.93);
תיקון מס׳ 40: י״פ התשנ״ד, עמ׳ 1378; אושר ביום ב׳ בכסלו התשנ״ד (16.11.93);
תיקון מס׳ 41: י״פ התשנ״ה, עמ׳ 2550; אושר ביום כ׳ באדר א׳ התשנ״ה (20.2.95);
תיקון מס׳ 42: י״פ התשנ״ה, עמ׳ 3070; אושר ביום ג׳ בניסן התשנ״ה (3.4.95);
תיקון מס׳ 43: י״פ התשנ״ה, עמ׳ 3790; אושר ביום י״ד בסיון התשנ״ה (12.6.95);
תיקון מס׳ 44: י״פ התשנ״ה, עמ׳ 4682; אושר ביום ו׳ באב התשנ״ה (2.8.95);
תיקון מס׳ 45: י״פ התשנ״ו, עמ׳ 1597; אושר ביום ב׳ בשבט התשנ״ו (23.1.96);
תיקון מס׳ 46: י״פ התשנ״ו, עמ׳ 2404; אושר ביום ז׳ באדר התשנ״ו (27.2.96);
תיקון מס׳ 47: י״פ התשנ״ז, עמ׳ 906; אושר ביום א׳ בכסלו התשנ״ז (12.11.96);
תיקון מס׳ 48: י״פ התשנ״ז, עמ׳ 1058; אושר ביום כ״ח בכסלו התשנ״ז (9.12.96);
תיקון מס׳ 48א: י״פ התשנ״ז, עמ׳ 2986; אושר ביום כ״ב באדר ב׳ התשנ״ז (31.3.97);
תיקון מס׳ 49: י״פ התשנ״ח, עמ׳ 178; אושר ביום כ״ד בתמוז התשנ״ז (29.7.97);
תיקון מס׳ 50: י״פ התשנ״ח, עמ׳ 980; אושר ביום ב׳ בכסלו התשנ״ח (1.12.97);
תיקון מס׳ 51: י״פ התשנ״ח, עמ׳ 2698; אושר ביום י״ג בשבט התשנ״ח (9.2.98);
תיקון מס׳ 52: י״פ התשנ״ח, עמ׳ 3346; אושר ביום י״ח באדר התשנ״ח (16.3.98);
תיקון מס׳ 53: י״פ התשנ״ח, עמ׳ 4534; אושר ביום כ״ב בסיון התשנ״ח (16.6.98);
תיקון מס׳ 54: י״פ התשנ״ט, עמ׳ 1378; אושר ביום י״ב בכסלו התשנ״ט (1.12.98);
תיקון מס׳ 55: י״פ התשנ״ט, עמ׳ 1982; אושר ביום א׳ בשבט התשנ״ט (18.1.99);
תיקון מס׳ 56: י״פ התשנ״ט, עמ׳ 1982; אושר ביום ח׳ בשבט התשנ״ט (26.1.99);
תיקון מס׳ 57: י״פ התש״ס, עמ׳ 1845; אושר ביום א׳ בכסלו התש״ס (10.11.99);

תיקון מס' 58: י"פ התש"ס, עמ' 1844; אושר ביום י"ג בכסלו התש"ס (22.11.99);

תיקון מס' 59: י"פ התש"ס, עמ' 2454; אושר ביום כ"ה בטבת התש"ס (3.1.00);

תיקון מס' 60: י"פ התש"ס, עמ' 2454; אושר ביום כ"ה בטבת התש"ס (3.1.00);

תיקון מס' 61: י"פ התש"ס, עמ' 2800; אושר ביום ג' באדר א' התש"ס (9.2.00);

תיקון מס' 62: י"פ התש"ס, עמ' 2800; אושר ביום ג' באדר א' התש"ס (9.2.00);

תיקון מס' 63: י"פ התש"ס, עמ' 3348; אושר ביום כ"ג באדר א' התש"ס (29.2.00) וביום כ' באדר ב' התש"ס (27.3.00);

תיקון מס' 64: י"פ התש"ס, עמ' 3364; אושר ביום כ"ב באדר ב' התש"ס (29.3.00);

תיקון מס' 65: י"פ התש"ס, עמ' 4398; אושר ביום א' בתמוז התש"ס (4.7.00);

תיקון מס' 66: י"פ התש"ס, עמ' 4510; אושר ביום ט"ז בתמוז התש"ס (19.7.00);

תיקון מס' 67: י"פ התשס"א, עמ' 86; אושר ביום כ"ח בתמוז התש"ס (31.7.00);

תיקון מס' 68: י"פ התשס"א, עמ' 1054; אושר ביום כ"ב בכסלו התשס"א (19.12.00);

תיקון מס' 69: י"פ התשס"א, עמ' 2060; אושר ביום כ"ז בשבט התשס"א (20.2.01);

תיקון מס' 70: י"פ התשס"א, עמ' 3872; אושר ביום ד' באב התשס"א (24.7.01);

תיקון מס' 71: י"פ התשס"ב, עמ' 1272; אושר ביום כ"ד בטבת התשס"ב (8.1.02);

תיקון מס' 72: י"פ התשס"ב, עמ' 3188; אושר ביום כ"ג בסיון התשס"ב (3.6.02);

תיקון מס' 73: י"פ התשס"ב, עמ' 3472; אושר ביום כ"ג בתמוז התשס"ב (3.7.02);

תיקון מס' 74: י"פ התשס"ב, עמ' 3552; אושר ביום י"ד באב התשס"ב (23.7.02);

תיקון מס' 75: י"פ התשס"ג, עמ' 658; אושר ביום ח' בכסלו התשס"ג (13.11.02);

תיקון מס' 76: י"פ התשס"ג, עמ' 2862; אושר ביום ט' בסיון התשס"ג (9.6.03);

תיקון מס' 77: י"פ התשס"ג, עמ' 3658; אושר ביום ח' בתמוז התשס"ג (8.7.03);

תיקון מס' 78: י"פ התשס"ד, עמ' 2290; אושר ביום ב' באדר התשס"ד (24.2.04);

תיקון מס' 79: י"פ התשס"ד, עמ' 2538; אושר ביום כ"ט באדר התשס"ד (22.3.04);

תיקון מס' 80: י"פ התשס"ד, עמ' 2974; אושר ביום י"ט באייר התשס"ד (10.5.04);

תיקון מס' 81: י"פ התשס"ד, עמ' 3264; אושר ביום כ"ו בסיון התשס"ד (15.6.04);

תיקון מס' 82: י"פ התשס"ד, עמ' 3616; אושר ביום ב' באב התשס"ד (20.7.04);

תיקון מס' 83: י"פ התשס"ד, עמ' 3752; אושר ביום ט"ז באב התשס"ד (3.8.04);

תיקון מס' 84: י"פ התשס"ה, עמ' 666; אושר ביום כ"ד בחשון התשס"ה (8.11.04);

תיקון מס' 85: י"פ התשס"ה, עמ' 1642; אושר ביום ט"ז בשבט התשס"ה (26.1.05);

תיקון מס' 86: י"פ התשס"ו, עמ' 952; אושר ביום ה' בכסלו התשס"ו (6.12.05);

תיקון מס' 87: י"פ התשס"ו, עמ' 953; אושר ביום ה' בכסלו התשס"ו (6.12.05); ת"ט - י"פ התשס"ו, עמ' 1464;

תיקון מס' 88: י"פ התשס"ו, עמ' 1050; אושר ביום י"ב בכסלו התשס"ו (13.12.05);

תיקון מס' 89: י"פ התשס"ו, עמ' 1050; אושר ביום י"ב בכסלו התשס"ו (13.12.05);

תיקון מס' 90: י"פ התשס"ו, עמ' 4480; אושר ביום ב' בתמוז התשס"ו (28.6.06);

תיקון מס' 91: י"פ התשס"ז, עמ' 1146; אושר ביום א' בכסלו התשס"ז (22.11.06);

תיקון מס׳ 92: י״פ התשס״ז, עמ׳ 1146 ; אושר ביום ח׳ בכסלו התשס״ז (29.11.06);

תיקון מס׳ 93: י״פ התשס״ז, עמ׳ 3790; אושר ביום כ״ד בתמוז התשס״ז (10.7.07);

תיקון מס׳ 94: י״פ התשס״ח, עמ׳ 2184; אושר ביום כ״ט בשבט התשס״ח (5.2.08);

תיקון מס׳ 95: י״פ התשס״ח, עמ׳ 2184; אושר ביום כ״ט בשבט התשס״ח (5.2.08);

תיקון מס׳ 96: י״פ התשס״ח, עמ׳ 2184; אושר ביום כ״ט בשבט התשס״ח (5.2.08);

תיקון מס׳ 97: י״פ התשס״ח, עמ׳ 3042; אושר ביום י״ח באדר ב׳ התשס״ח (25.3.08);

תיקון מס׳ 98: י״פ התשס״ח, עמ׳ 3042; אושר ביום י״ח באדר ב׳ התשס״ח (25.3.08);

תיקון מס׳ 99: י״פ התשס״ח, עמ׳ 3042; אושר ביום י״ח באדר ב׳ התשס״ח (25.3.08);

תיקון מס׳ 100: י״פ התשס״ח, עמ׳ 3042; אושר ביום י״ח באדר ב׳ התשס״ח (25.3.08);

תיקון מס׳ 101: י״פ התשס״ח, עמ׳ 3042; אושר ביום י״ח באדר ב׳ התשס״ח (25.3.08);

תיקון מס׳ 102: י״פ התשס״ח, עמ׳ 4574; אושר ביום כ״ז בתמוז התשס״ח (30.7.08);

תיקון מס׳ 103: י״פ התשס״ט, עמ׳ 4376 (ת״ט עמ׳ 4994); אושר ביום ט׳ בסיוון התשס״ט (1.6.09);

תיקון מס׳ 104: י״פ התשס״ט, עמ׳ 4376; אושר ביום ט׳ בסיוון התשס״ט (1.6.09);

תיקון מס׳ 105: י״פ התש״ע, עמ׳ 1926; אושר ביום כ״ו בטבת התש״ע (12.1.10);

תיקון מס׳ 106: י״פ התש״ע, עמ׳ 1927; אושר ביום י״א בשבט התש״ע (26.1.10);

תיקון מס׳ 107: י״פ התש״ע, עמ׳ 2272; אושר ביום כ״ה בשבט התש״ע (9.2.10);

תיקון מס׳ 108: י״פ התש״ע, עמ׳ 2676 (ת״ט 2998); אושר ביום כ״ג באדר התש״ע (9.3.10);

תיקון מס׳ 109: י״פ התש״ע, עמ׳ 2952; אושר ביום ב׳ בניסן התש״ע (17.3.10);

תיקון מס׳ 110: י״פ התש״ע, עמ׳ 4558; אושר ביום א׳ באב התש״ע (12.7.10);

תיקון מס׳ 111: י״פ התש״ע, עמ׳ 4559; אושר ביום י׳ באב התש״ע (21.7.10);

תיקון מס׳ 112: י״פ התש״ע, עמ׳ 4562; אושר ביום י׳ באב התש״ע (21.7.10);

תיקון מס׳ 113: י״פ התשע״א, עמ׳ 1798; אושר ביום כ״ד בכסלו התשע״א (1.12.10);

תיקון מס׳ 114: י״פ התשע״א, עמ׳ 2262; אושר ביום כ״ח בטבת התשע״א (4.1.11);

תיקון מס׳ 115: י״פ התשע״א, עמ׳ ...; אושר ביום כ״ח בשבט התשע״א (2.2.11);

תיקון מס׳ 116: י״פ התשע״א, עמ׳ ...; אושר ביום כ״ח בשבט התשע״א (2.2.11).

לוח השוואה

בחודש ינואר 2010 החלה הכנסת, לפי הצעה של ועדת הכנסת, להכין, פרקים-פרקים, נוסח חדש של תקנון הכנסת. הנוסח החדש מבוסס, תוך הכנסת שינויים, על הנוסח הקודם ועל שינויים בחקיקה, וכן על הנוהג והנוהל, התקדימים והערות השוליים שנכללו לצד הנוסח הקודם.
להלן לוח השוואה שיקל את ההתמצאות בסעיפים החדשים:

הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש
1	2(א)	9ג	97יא	18א	10(א)
1א	3	10	97יב	18ב	10(ב)
2	2(ד)	10א	97יג	18ג	10(ב)
3	2(ג)+(ה)	10ב	97יד	19	11(א)+(ג)
3א	4	10ג	97טו	20	12(א)
3ב	הושמט	10ד	97טז	21	12(ב)
3ג	הושמט	10ה	97יז	22	13
4	בטל	11	97יח	23	15
5	6(א)	12	97יט	24	6(ג)
6	6(ד)+(ה)	13	97כ	25	6(ב)
7	6(ג)	14	97כא	26	6(ג)
8	6(ג)	15	97כב	27	19(א)
9	97ח	16	97כג	28 (זמני 156)	הושמט
9א	97ט	17	97כד	29 (זמני 157)	38+39
9ב	97י	18	8(ב)+11(ב)	30	בטל

הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש
31	25	42 (זמני 165)	47(ג)	56	33
31א	19(ב)	43 (זמני 166)	48	57	הושמט
32	25	44 (זמני 167)	46(ד),(ט)	58	22
33(ד) (זמני 94(א))	56(א)	45 (זמני 168)	48, 46(י)	58א	24
33א (זמני 158)	51	46	27(א)	59 (זמני 97א1)	56(ג)
34	25	47	27(ב)	60	35
34א	20	48	28(א)	61	35(ג)
35	32(א)	49	28(ב)	62	36
36 (זמני 159)	44	49א (זמני 169)	45	63	37
36א (זמני 160)	32(ב)	50	31	64 (זמני 97א2)	56(ד)
37	21	51	23(ג)	65	41
38 (זמני 161)	46	52	29	66	הושמט
39 (זמני 162)	47(א)	53	30	67	42
40 (זמני 163)	48(ח)	54	34	68(א)	41(א)
41 (זמני 164)	46(ו),(ח)	55	170	69	42

הסעיף הקודם	**הסעיף החדש**
70	42
71	הושמט
71א	41(ה)
71ב	41(ח)
72	42
72א	17
73	43
74	42
74א	62
74ב	62
74ג	63
74ד	63
74ה	62
74ו	63
75	52
76	52(ב)
77	52(א)
78	52(ה)
79	52(ו)

הסעיף הקודם	**הסעיף החדש**
80	53
81	171
82	54
83	54
84	54
85	54(ו)
86	55
87	53(ד)
88	53
89	53(ו)
90	53(ו)
91	53(ח)
92	53(ח)
93	35
94	56
95	57
96	59
97	31
97א	60

הסעיף הקודם	**הסעיף החדש**
111	58
133א	68
133ב	69
133ג	69
133ד	69
133ה	70
133ו	71
133ז	72
133ח	68
133ט	74
133י	74
133יא	74
137א	35

חלק א׳: הגדרות

הגדרות (תיקונים מס׳ 105, 107) 1. בתקנון זה -

״חוק הבחירות״ - חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ״ט-1969;

״חוק החסינות״ - חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי״א-1951;

״חוק יסודות התקציב״ - חוק יסודות התקציב, התשמ״ה-1985;

״חוק הכנסת״ - חוק הכנסת, התשנ״ד-1994;

״חוק מימון מפלגות״ - חוק מימון מפלגות, התשל״ג-1973;

״חוק הממשלה״ - חוק הממשלה, התשס״א-2001;

״חוק משכן הכנסת״ - חוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ״ח-1968;

״כנס החורף״ - כנס הכנסת שנפתח לאחר חג הסוכות, כאמור בסעיף 9(א) לחוק הכנסת;

״כנס הקיץ״ - כנס הכנסת שנפתח לאחר יום העצמאות, כאמור בסעיף 9(א) לחוק הכנסת;

״מושב״, ״מושב של הכנסת״ - התקופה שמתחילת כנס החורף ועד תחילת כנס החורף שלאחריו, ובשנה שבה מתקיימות בחירות לכנסת - כפי שקבעה ועדת הכנסת כאמור בסעיף 9(א) לחוק הכנסת;

״נשיאות הכנסת״ - כמשמעותה בסעיף 10 לחוק הכנסת;

״סיעות האופוזיציה״ - כהגדרתן בסעיף 11 לחוק הכנסת;

"פגרה", "פגרת הכנסת" - התקופה שמסוף כנס החורף ועד תחילת כנס הקיץ, והתקופה שמסוף כנס הקיץ ועד תחילת כנס החורף, ובשנה שבה מתקיימות בחירות לכנסת - כפי שקבעה ועדת הכנסת;

"פקודת סדרי השלטון והמשפט" - פקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948.

חלק ב': ארגון הכנסת

פרק ראשון: יושב ראש הכנסת וסגניו

בחירת יושב ראש הכנסת וסגניו (תיקון מס' 105)

2. (א) הכנסת תבחר, בבחירות גלויות, את יושב ראש הכנסת ואת הסגנים ליושב ראש הכנסת, בהתאם להוראות סעיף 20 לחוק-יסוד: הכנסת, וסעיף 10 לחוק הכנסת; הסגנים ייבחרו בהמלצת ועדת הכנסת, וכל עוד לא נבחרה - בהמלצת הוועדה המסדרת, בהתחשב בהרכב הסיעתי של הכנסת ובגודל הסיעות; בחירתם של כמה סגנים באותו מועד תיעשה בהצבעה אחת בלבד.

(ב) יושב ראש הכנסת ייבחר לא יאוחר מהמועד שבו כונסה הכנסת לצורך כינון הממשלה, כאמור בסעיף 13 לחוק-יסוד: הממשלה; נקבעה בחירת יושב ראש הכנסת לאותו מועד שבו נקבעה ישיבה לצורך כינון הממשלה, ייבחר תחילה יושב ראש הכנסת.

(ג) יושב ראש הכנסת והסגנים ייבחרו לכל תקופת כהונתה של הכנסת; ואולם רשאית הכנסת לבחור, לפי המלצה כאמור בסעיף קטן (א), סגנים ליושב ראש הכנסת לתקופות כהונה קצרות יותר, ולקבוע את תחילתן ואת סופן.

(ד) שר או סגן שר לא יהיה יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת.

(ה) (1) נתפנתה משרתו של יושב ראש הכנסת, תבחר הכנסת, בתוך 21 ימים, יושב ראש חדש, בדרך הקבועה בסעיף קטן (א); נתפנתה משרה של סגן ליושב ראש הכנסת, רשאית הכנסת לבחור חבר כנסת אחר במקומו, בדרך האמורה.

(2) הושעה סגן ליושב ראש הכנסת מכהונתו, רשאית הכנסת לבחור חבר כנסת אחר במקומו בדרך האמורה, ועל אף האמור ברישה של סעיף קטן (ג), הוא יכהן כסגן ליושב ראש בתקופת ההשעיה בלבד.

סייגים לבחירת יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת (תיקונים מס' 105, 107 ו-115)

3. (א) ועדת הכנסת, וכל עוד לא נבחרה - הוועדה המסדרת, רשאית לקבוע, לפי הצעה של ועדת האתיקה, אם מונתה, כי חבר הכנסת לא יהיה מועמד לתפקיד יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת בהתקיים אחד מאלה:

(1) היועץ המשפטי לממשלה מסר עותק של כתב אישום נגדו כאמור בסעיף 4(א) לחוק החסינות, או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כהגדרתם בסעיף 7(א) לחוק הכנסת (להלן - הליכים פליליים), וזאת בין אם נקבע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי ובין אם לאו; החליטה ועדת הכנסת שחבר הכנסת לא יהיה מועמד לפי פסקה זו, תהיה החלטתה בתוקף כל עוד לא הסתיימו ההליכים הפליליים בעניינו, ואם נקבע שתהיה לו חסינות בפני דין פלילי - בכל תקופת כהונתה של אותה כנסת או לתקופה קצרה יותר שקבעה הוועדה;

(2) חבר הכנסת הורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית, בין בהיותו חבר הכנסת ובין לפני כן, וטרם חלפו עשר שנים מיום שפסק הדין נעשה סופי או מיום שגמר לרצות את עונשו, לפי המאוחר.

(ב) ועדת הכנסת לא תקבע כאמור בסעיף קטן (א), אלא לאחר שנתנה לחבר הכנסת הזדמנות להשמיע את דברו.

(ג) הליכי הדיון בוועדת הכנסת ובוועדת האתיקה יסתיימו, בכל אחת מהן, בתוך שבוע.

(ד) (1) קבעה ועדת הכנסת כי חבר הכנסת לא יהיה מועמד כאמור, רשאי חבר הכנסת, בתוך 48 שעות, לערער על ההחלטה לפני הכנסת.

(2) הדיון בכנסת ייערך בתוך 48 שעות ממועד הגשת הערעור או ביום הקרוב שבו ניתן לקיים ישיבת כנסת בהתאם להוראות סעיף 19(א), לפי המאוחר; המערער רשאי לנמק את ערעורו וכן רשאי הוא להניח מסמכים הנוגעים לערעור על שולחן הכנסת; יושב ראש ועדת הכנסת או חבר הוועדה שהוא הסמיכו לכך רשאי להשיב לערעור, כל אחד מהם במסגרת זמן שלא תעלה על 15 דקות, והכנסת תחליט בלא דיון.

(ה) ההצבעות בוועדת הכנסת ובכנסת יהיו גלויות.

השעיה מכהונה מחמת עבירה לפי סעיף 7 לחוק הכנסת (תיקונים מס' 105 ו-115)

4. (א) הושעה יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת, או שנקבעו סייגים לכהונתו, לפי הוראות סעיף 7 לחוק הכנסת, תסתיים ההשעיה או יבוטלו הסייגים עם מתן פסק דין סופי, המזכה אותו או שאינו קובע שיש עם העבירה קלון, ואם נקבע

שתהיה לו חסינות בפני דין פלילי - עם תום תקופת כהונתה של אותה כנסת, והכל אם לא קבעה הכנסת, לפי הצעת ועדת הכנסת, תקופה קצרה יותר להשעיה או לסייגים.

(ב) הציעה ועדת הכנסת לכנסת להשעות מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת או לקבוע סייגים לכהונתו, יציג יושב ראש ועדת הכנסת או חבר הוועדה שהוא הסמיכו לכך את הצעת ועדת הכנסת בפני הכנסת, חבר הכנסת שההצעה נוגעת אליו רשאי להשיב, כל אחד מהם במסגרת זמן שלא תעלה על 15 דקות, והכנסת תחליט בלא דיון.

התפטרות יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת (תיקון מס' 105)

5. (א) (1) יושב ראש הכנסת רשאי להתפטר מכהונתו על ידי הנחת כתב התפטרות על שולחן הכנסת; ביקש היושב ראש להתפטר בפגרת הכנסת ולא התקיים כינוס מיוחד של הכנסת, ימסור את כתב התפטרותו למזכיר הכנסת שיביאו מיד לידיעת חברי הכנסת.

(2) כהונתו של יושב ראש הכנסת שהתפטר נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות הונח על שולחן הכנסת או נמסר למזכיר הכנסת, לפי העניין, זולת אם חזר בו מהתפטרותו קודם לכן.

(3) יושב ראש הכנסת שהניח או מסר כתב התפטרות, רשאי למסור לכנסת הודעה על הסיבות להתפטרותו.

(ב) (1) סגן ליושב ראש הכנסת רשאי להתפטר מכהונתו במסירת כתב התפטרות ליושב ראש הכנסת.

(2) כהונתו של סגן ליושב ראש הכנסת שהתפטר נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות נמסר ליושב ראש הכנסת, זולת אם חזר בו מהתפטרותו קודם לכן.

(3) יושב ראש הכנסת ימסור הודעה לכנסת על התפטרותו של סגן ליושב ראש.

תפקידי יושב ראש הכנסת וסגן ליושב ראש הכנסת (תיקונים מס' 105, 107)

6. (א) יושב ראש הכנסת ינהל את ענייני הכנסת, ייצג אותה כלפי חוץ, ישמור על כבודה, על הסדר בישיבותיה ועל קיום תקנונה; הוא ישב ראש בישיבות הכנסת וינהלן, ובכלל זה יקבע את תוצאות ההצבעות וכן ימלא כל תפקיד המוטל עליו לפי דין.

(ב) יושב ראש הכנסת אחראי על הכנתו וביצועו של תקציב הכנסת; אושרה הצעת התקציב השנתי של הכנסת בקריאה הראשונה במסגרת הצעת חוק התקציב השנתי, תועבר לדיון בוועדה המשותפת של ועדת הכנסת וועדת הכספים האמורה בסעיף 11(ב) לחוק יסודות התקציב; ההצעה תובא לקריאה השנייה ולקריאה השלישית במסגרת הצעת חוק התקציב השנתי.

(ג) יושב ראש הכנסת אחראי על מינהל הכנסת ועל מזכירות הכנסת.

(ד) בכהונתו כנשיא המדינה בפועל כאמור בסעיף 23(א) לחוק-יסוד: נשיא המדינה, לא ינהל יושב ראש הכנסת את ישיבות הכנסת, אלא אם כן החליטה ועדת הכנסת אחרת.

(ה) יושב ראש הכנסת לא יהיה חבר בוועדה מוועדות הכנסת, פרט לוועדת הפירושים, ואולם רשאי הוא להשתתף בדיוני כל אחת מוועדות הכנסת.

(ו) יושב ראש הכנסת רשאי למסור, מזמן לזמן, את ניהול ישיבת הכנסת או כל תפקיד מתפקידיו שנקבעו בתקנון זה, לאחד הסגנים, למעט תפקידיו לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג).

(ז) לסגן ליושב ראש הכנסת, הממלא את מקומו של יושב ראש הכנסת כאמור בסעיף 29 לחוק משכן הכנסת, או שיושב ראש הכנסת אצל לו מסמכויותיו כאמור בסעיף 30(א) לחוק האמור, או המנהל את ישיבת הכנסת או הממלא אחד מתפקידי יושב ראש הכנסת, יהיו, באותו מעמד, כל החובות והסמכויות הנתונות ליושב ראש הכנסת.

(ח) סגן ליושב ראש הכנסת לא יהיה יושב ראש ועדת הכנסת או ממלא מקומו.

פרסום ברשומות לעניין יושב ראש הכנסת וסגניו (תיקון מס' 105)

7. לגבי יושב ראש הכנסת וסגניו תפורסם הודעה ברשומות מטעם הכנסת בעניינים אלה:

(1) בחירה, השעיה או סיום כהונתו של יושב ראש הכנסת או של סגן ליושב ראש הכנסת[1];

(2) כהונת סגן ליושב ראש הכנסת כיושב ראש הכנסת בפועל לפי סעיף 20א לחוק-יסוד: הכנסת.

פרק שני: סיעות

הסיעות בכנסת, שמותיהן וסדרן (תיקון מס' 106)

8. (א) לעניין תקנון זה, סיעה בכנסת היא רשימת מועמדים שמתוכה נבחרו חברים לכנסת; מספר חברי הסיעה יהא כמספר המועמדים שנבחרו.

---

[1] הודעה על בחירת יו"ר וסגנים בכנסת ה-18: י"פ התש"ע, עמ' 3255.

(ב) (1) שמה של סיעה יהא ככינויה של רשימת המועמדים שמתוכה נבחרו חברי הסיעה לכנסת; ואולם הסיעה רשאית להודיע ליושב ראש הכנסת, בתוך 15 ימים מיום כינוס הכנסת, כי שם הסיעה יכלול חלק מהכינוי בלבד או את האות או האותיות שנשאה רשימת המועמדים בבחירות לאותה כנסת.

(2) התפלגה סיעה לפי סעיף 59 לחוק הכנסת, תקבע ועדת הכנסת את שם הסיעות החדשות; הסיעה החדשה שבה רוב חברי הסיעה שהתפלגה, רשאית להמשיך לשאת את שם הסיעה, ואם התפלגה לסיעות שוות בגודלן - תיחשב הסיעה החדשה שעמה נמנה חבר הכנסת שעמד בראש רשימת המועמדים לכנסת, כסיעה שבה רוב החברים; חדל חבר הכנסת האמור לכהן כחבר הכנסת או להימנות עם הסיעה שהתפלגה - יבוא במקומו לעניין זה הבא אחריו באותה רשימת מועמדים.

(ג) מזכיר הכנסת יערוך רשימה של סיעות הכנסת, בסדר יורד לפי מספר החברים בכל סיעה; סדרן של סיעות שבהן מספר שווה של חברים יהיה -

(1) בין סיעות שהשתתפו בחלוקת המנדטים לאותה כנסת - לפי מספר הקולות שקיבלה כל סיעה בבחירות;

(2) בין סיעות חדשות שנוצרו כתוצאה מהתפלגות סיעה אחת - תיחשב הסיעה החדשה שעמה נמנה חבר הכנסת שעמד בראש רשימת המועמדים לכנסת כסיעה הגדולה, ואם חדל לכהן כחבר הכנסת או להימנות עם הסיעה שהתפלגה - הבא אחריו באותה רשימת מועמדים;

(3) בין סיעות שאחת מהן לפחות הוקמה כסיעה חדשה באותה כנסת בשל התפלגות או מיזוג של סיעות - לפי מספר הקולות שקיבלה כל סיעה בבחירות כשהוא מחולק במספר המנדטים שקיבלה, ומוכפל במספר חברי הסיעה החדשה, ולעניין סיעה חדשה - לפי מספר הקולות שקיבלה הסיעה שהיו חברים בה חברי הסיעה החדשה לפני השינוי בהרכב הסיעתי.

יושב ראש הסיעה (תיקון מס' 106)

9. (א) כל סיעה תבחר יושב ראש לסיעה, ורשאית היא לבחור לו ממלא מקום, ותודיע את שמם ליושב ראש הכנסת; הסיעה רשאית להחליף, בכל עת, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.

(ב) כל עוד לא הודיעה הסיעה ליושב ראש הכנסת על שמו של יושב ראש הסיעה, יראו את חבר הכנסת שעמד בראש רשימת המועמדים לכנסת כיושב ראש הסיעה, ואם חדל לכהן כחבר הכנסת או להימנות עם אותה סיעה - הבא אחריו באותה רשימת מועמדים.

(ג) הודעות חתומות בידי יושב ראש הסיעה, ממלא מקומו או חבר הסיעה שהיושב ראש הסמיכו לכך, בסדר זה, ייחשבו הודעות מטעם הסיעה, אלא אם כן הודיעו רוב חברי הסיעה אחרת.

שינויים בסיעות (תיקונים מס' 106 ו-108)

10. (א) אלה טעונים אישורה של ועדת הכנסת:

(1) התפלגות סיעות, מיזוג סיעות או פרישה מסיעה לפי פרק י' לחוק הכנסת;

(2) שינוי שם של סיעה, או מתן שם לסיעה חדשה שנוצרה כתוצאה מהתפלגות או ממיזוג של סיעות;

(3) שינוי במספר חבריה של סיעה;

(4) השתייכותו הסיעתית של חבר הכנסת שהחל לכהן בכנסת לאחר שהתפלגה הסיעה שבה היו חברים חברי רשימת המועמדים שכללה את שמו אם התפלגה לפי הוראות פסקאות (1) או (3) של סעיף 59 לחוק הכנסת, אף אם התפלגה גם לפי הוראות פסקה (2) לסעיף האמור, בהתאם להוראות אלה:

(א) חבר הכנסת ימסור לוועדת הכנסת הודעה אחת בלבד, בכתב, בתוך 24 שעות מעת היותו לחבר הכנסת, בדבר הסיעה שאליה הוא מבקש להשתייך, ובלבד שבין חבריה יש מי שנמנה עם רשימת המועמדים האמורה, והאישור יינתן בהתאם להודעתו;

(ב) לא מסר חבר הכנסת הודעה כאמור בפסקת משנה (א), תקבע ועדת הכנסת כי הוא משתייך לסיעה שבה רוב החברים שנמנו עם רשימת המועמדים האמורה, ואם היו כמה סיעות שבהן מספר

שווה של חברים שנמנו עם רשימת המועמדים - לסיעה שעמה נמנה חבר הכנסת שעמד בראש רשימת המועמדים, ואם חדל לכהן כחבר הכנסת או להימנות עם אותה סיעה - הבא אחריו באותה רשימת מועמדים.

(5) השתייכותו הסיעתית של חבר הכנסת שהחל לכהן בכנסת לאחר שהתפלגה הסיעה שבה היו חברים חברי רשימת המועמדים שכללה את שמו, אם התפלגה לפי הוראות פסקה (2) של סעיף 59 לחוק הכנסת, בהתאם להוראות אלה:

(א) ועדת הכנסת תקבע כי חבר הכנסת משתייך לסיעה המייצגת את המפלגה שהשתייכותו אליה צוינה בהסכם לפי סעיף 59(2) לחוק הכנסת;

(ב) על אף האמור בפסקת משנה (א), מסר חבר הכנסת לוועדת הכנסת הודעה בכתב, בתוך 24 שעות מעת היותו לחבר הכנסת, כי הוא מבקש להשתייך לסיעה המייצגת מפלגה שהגישה את ההסכם לפי סעיף 59(2) לחוק הכנסת ואינה הסיעה האמורה באותה פסקת משנה, יינתן האישור

בהתאם להודעתו, ובלבד שהן הסיעה שאליה היה אמור להשתייך לפי פסקת משנה (א) והן הסיעה שאליה הוא מבקש להשתייך, מסרו לוועדת הכנסת, לפני שדנה בעניין, את הסכמתן לבקשתו.

(ב) יושב ראש ועדת הכנסת יודיע לכנסת, ליושב ראש הכנסת, ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ולחשב הכנסת על אישור שניתן לפי סעיף קטן (א) ויפרסם עליו הודעה ברשומות.

(ג) לחבר הכנסת שוועדת הכנסת קבעה כי פרש מסיעתו כאמור בסעיף 61 לחוק הכנסת, יהיו כל הזכויות שתקנון זה מעניק לסיעה, למעט הזכות להציע הבעת אי-אמון בממשלה, לקבל חדר סיעה במשכן, ולהודיע הודעות בשל אי השתתפות בדיון או בהצבעה.

עבודת הסיעות בכנסת (תיקון מס' 106)

11. (א) כל סיעה רשאית לקבל חדר במשכן הכנסת לצורכי עבודתה, בהתחשב בגודלן של הסיעות ובאפשרויות העומדות לרשות הכנסת.

(ב) מענה של הסיעה יהיה חדרה במשכן הכנסת; כל סיעה תודיע למזכיר הכנסת, בכתב, על מענה וכתובת דואר אלקטרוני, לצורך מסירת הודעות לסיעה בימים שבהם מליאת הכנסת אינה מתכנסת; יראו הודעה שנמסרה לאחד המענים כאמור, כהודעה מספקת.

(ג) הצוות הפרלמנטרי של סיעה, כהגדרתו בחוק מימון מפלגות, זכאי להיתרי כניסה למשכן הכנסת, בכפוף להוראות חוק משכן הכנסת, במספר שיקבע יושב ראש הכנסת בהתחשב בגודלה של הסיעה.

פרק שלישי: חברי הכנסת

מען והודעות (תיקון מס' 106)

12. (א) עם היבחרו, יודיע חבר הכנסת למזכיר הכנסת, בכתב, על מספר הטלפון שלו וכן על מען, מספר פקסימילה וכתובת דואר אלקטרוני, לצורך מסירת מסמכים מאת הכנסת, וכן יודיע על כל שינוי בפרטים אלה; יראו מסירת מסמכים או מתן הודעה בטלפון, כאמור, כהודעה מספקת, ואולם בימים שבהם מליאת הכנסת מתכנסת, יראו הנחת מסמך על שולחן הכנסת או מסירתו בחדרו של חבר הכנסת במשכן הכנסת, כהודעה מספקת.

(ב) חבר הכנסת הנוסע לחוץ לארץ חייב להודיע על כך ליושב ראש הכנסת, ולציין את זמן שהותו בחוץ לארץ, את מקום הימצאו ואת מספר הטלפון באותו מקום.

השתתפות בישיבות (תיקון מס' 106)

13. חבר הכנסת יתמיד כמיטב יכולתו בהשתתפות בישיבות הכנסת ובישיבות הוועדות שהוא חבר בהן.

חתימת חבר הכנסת (תיקון מס' 106)

14. מסמך שחבר הכנסת מגישו בכתב לפי תקנון זה, ייחתם בידי חבר הכנסת אישית; הוראה זו לא תחול על מסמך המוגש רק באמצעות המערכת הממוחשבת בכנסת.

משלוח כתב התפטרות לפי סעיף 40 לחוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 106)

15. כתב התפטרות של חבר הכנסת שנבצר ממנו להגישו אישית ליושב ראש הכנסת, יישלח באחת מדרכים אלה, לפי העניין:

(1) בארץ - באמצעות מי שיושב ראש הכנסת הסמיכו לכך בכתב, שיאשר על גבי כתב ההתפטרות כי חבר הכנסת מסרו אישית לידיו ויציין את מועד המסירה;

(2) מחוץ לארץ - באחת מאלה:

(א) בפקסימילה או בדואר אלקטרוני הכולל כתב התפטרות סרוק, ובלבד שחבר הכנסת המתפטר שוחח עם יושב ראש הכנסת בסמוך למשלוח כתב ההתפטרות ווידא את קבלתו;

(ב) על ידי נציג דיפלומטי או קונסולרי של ישראל שיאשר על גבי כתב ההתפטרות כי חבר הכנסת מסרו אישית לידיו ויציין את מועד המסירה.

הודעה על חילופים של חברי כנסת (תיקון מס' 106)

16. (א) נתפנתה משרתו של חבר הכנסת, יודיע יושב ראש הכנסת בכתב לחבר הכנסת שבא במקומו, כאמור בסעיף 43 לחוק-יסוד: הכנסת, על תחילת כהונתו בכנסת.

(ב) הודעה מטעם הכנסת על חילופים של חברי כנסת תפורסם ברשומות.

הצהרת אמונים (תיקון מס' 106)

17. קרא יושב ראש הישיבה לחבר הכנסת להצהיר אמונים והצהיר חבר הכנסת שלא כלשון החוק, יקבע היושב ראש שחבר הכנסת לא הצהיר אמונים ויחולו לגביו הוראות סעיף 16 לחוק-יסוד: הכנסת כאילו לא הצהיר אמונים.

<u>חלק ג': עבודת הכנסת</u>

פרק ראשון: ישיבות

מועדי הכנסים (תיקון מס' 107)

18. יושב ראש הכנסת, לאחר התייעצות עם סגניו ובאישור ועדת הכנסת, יקבע את המועדים שבהם ייפתחו ויסתיימו כנסי הכנסת, בכפוף לאמור בסעיף 9 לחוק הכנסת.

ישיבות הכנסת (תיקון מס' 107)

19. (א) (1) הכנסת תקיים ישיבות בימים ב' ו-ג' החל בשעה 16:00, וביום ד' החל בשעה 11:00; יושב ראש הכנסת, באישור ועדת הכנסת, רשאי לשנות את זמניה של ישיבה, לבטל ישיבה ולקבוע ישיבה נוספת ואת זמניה - בין באחד הימים האמורים ובין ביום אחר שאינו מועד ממועדי ישראל המפורטים בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט.

(2) יושב ראש הכנסת רשאי לקבוע הפסקה במהלכה של ישיבת הכנסת.

(ב) ראה יושב ראש הכנסת כי התרחש אירוע בעל חשיבות יוצאת דופן המחייב את כינוס הכנסת לישיבה דחופה החורגת מסדר היום השבועי, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם יושב ראש ועדת הכנסת, לכנס את הכנסת לדיון באירוע כאמור, והוא יקבע את סדרי הדיון בישיבה.

(ג) יושב ראש הכנסת רשאי לקבוע ישיבה לציון מאורע, והוא יקבע את סדרי הדיון בה.

(ד) בכל ישיבה של הכנסת ובמשך כל הישיבה, יהיה נוכח לפחות אחד משרי הממשלה.

פתיחת מושב הכנסת (תיקונים מס' 107 ו-113)

20. (א) נשיא המדינה רשאי לפתוח את ישיבת הכנסת הראשונה בכל מושב של הכנסת, וישא דברים מיד אחרי יושב ראש הכנסת.

(ב) פתח נשיא המדינה את ישיבת הכנסת כאמור בסעיף קטן (א), ימסור ראש הממשלה, מיד אחריו, הודעה על פעילות הממשלה בתקופה שחלפה מאז המושב הקודם ועל תכניות הממשלה למושב הקרוב; לא פתח נשיא המדינה את ישיבת הכנסת, יפתח ראש הממשלה את הישיבה בהודעה כאמור; על הודעת ראש הממשלה יתקיים דיון סיעתי והכנסת תצביע עליה.

(ג) דנה הכנסת בהצעה להביע אי-אמון בממשלה ביום פתיחת מושב הכנסת, תנומק ההצעה אחרי הודעת ראש הממשלה ויתקיים דיון סיעתי משולב בשני הנושאים.

כינוס הכנסת בתקופת הפגרה (תיקון מס' 107)

21. (א) 25 חברי הכנסת הדורשים לכנס את הכנסת בתקופת הפגרה, בהתאם לסעיף 9(ב) לחוק הכנסת, רשאים לפרט בדרישתם נושא אחד או שני נושאים; יושב ראש הכנסת יעמיד את הנושאים על סדר יומה של הישיבה, כהצעות לסדר היום; אין באמור כדי למנוע מיושב ראש הכנסת להעמיד על סדר יומה של אותה ישיבה נושא אחד או שני נושאים נוספים, לפי דרישתם של 25 חברי כנסת אחרים.

(ב) דרשו 25 חברי הכנסת לכנס את הכנסת כאמור בסעיף קטן (א), אין הם יכולים לבקש להוסיף נושאים לאותה ישיבה של הכנסת, ואולם רשאי יושב ראש הכנסת, לפי בקשתם, לשנות נושא שפירטו בדרישתם, ובלבד שביקשו זאת לפחות 36 שעות לפני פתיחת הישיבה; הכנסת לא תדון בנושא שלא פורט בדרישתם של 25 חברי הכנסת.

(ג) בישיבה של הכנסת לפי סעיף זה, רשאים לנמק שני חברי כנסת בלבד כל הצעה לסדר היום, במסגרת זמן שלא תעלה על 10 דקות לכל אחד מהם.

(ד) דרשו 61 חברי הכנסת לכנס את הכנסת בתקופת הפגרה לדיון בהצעה להביע אי-אמון בממשלה, יקבע יושב ראש הכנסת את הישיבה במועד שלא יקדם משבעה ימים ולא יאוחר מעשרים ואחד ימים לאחר יום הדרישה; לעניין זה, לא יובאו במניין הימים מועדי ישראל המפורטים בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט.

נאומים במליאה (תיקון מס' 107)

22. אלה רשאים לשאת דברים במליאת הכנסת: חברי הכנסת, שרים שאינם חברי הכנסת, וכן נשיא המדינה בהתאם להוראות כל דין; יושב ראש הכנסת, באישור ועדת הכנסת, רשאי להזמין לנאום גם ראש מדינה, ראש ממשלה או ראש פרלמנט זר, וכן ראש ארגון בין-לאומי שישראל חברה בו, והם יהיו רשאים לנאום בשפתם.

נאום בכורה ונאום פרידה (תיקון מס' 107)

23. (א) חבר הכנסת שהחל לכהן בכנסת ולא כיהן קודם לכן כחבר הכנסת או כשר, רשאי לשאת נאום בכורה באחת הישיבות לאחר שהצהיר אמונים.

(ב) יושב ראש הכנסת רשאי לאפשר לחבר הכנסת שהתפטר מכהונתו לשאת נאום פרידה, לאחר שהגיש את כתב ההתפטרות ולפני שהתפטרותו נכנסה לתוקף, ובלבד שבתקופה זו התקיימה ישיבה של הכנסת.

(ג) שר או סגן שר שנמסרה לכנסת הודעה על הפסקת כהונתו, כאמור בסעיף 9(א)(6) או (8) לחוק הממשלה, רשאי לשאת נאום לעניין הפסקת כהונתו בישיבה שבה נמסרה ההודעה, ובלבד שהוא מכהן כחבר הכנסת במועד הישיבה.

(ד) יושב ראש הכנסת יקבע את המועד לנשיאת נאומים בהתאם להוראות סעיף זה, ואת מסגרת הזמן לכל נאום.

ציון זכרם של נפטרים (תיקון מס' 107)

24. (א) נפטר חבר הכנסת לשעבר תכבד הכנסת את זכרו בקימה באחת הישיבות הסמוכות לפטירתו; יושב ראש הכנסת יישא דברים לזכר הנפטר והוא רשאי לאפשר לחברי כנסת נוספים לשאת דברים, במספר ובמסגרת זמן שיקבע.

(ב) נפטר נשיא המדינה, חבר הכנסת או שר, בעת כהונתו, או נפטר נשיא המדינה לשעבר, יושב ראש הכנסת לשעבר או ראש הממשלה לשעבר, תקיים הכנסת ישיבה לזכרו ותכבד את זכרו בקימה; יושב ראש הכנסת יפתח את הישיבה בדברים לזכר הנפטר ויאפשר לחברי כנסת נוספים לשאת דברים, במספר ובמסגרת זמן שיקבע.

פרק שני: סדר היום

סדר היום השבועי (תיקונים מס' 108 ו-112)

25. (א) מזכיר הכנסת יפרסם, לא יאוחר מיום הישיבה האחרון בכל שבוע, את רשימת הנושאים שעל סדר יומה של הכנסת.

(ב) יושב ראש הכנסת יקבע בתחילת כל שבוע את סדר היום השבועי המפורט של הכנסת בהתאם להוראות סעיף זה, ויציגו בישיבתה השבועית של נשיאות הכנסת; מזכיר הכנסת יפרסם, לאחר ישיבת הנשיאות, את סדר היום שנקבע.

(ג) סדר היום של ישיבות הכנסת ייפתח באלה: ביום ב' - בהצעות להביע אי-אמון בממשלה, ואם לא הוגשו - בנאומים בני דקה, ביום ג' - בנאומים בני דקה, וביום ד' - בתשובות לשאילתות דחופות.

(ד) (1) יושב ראש הכנסת יקבע את סדר היום של הכנסת כך שישיבות הכנסת בימים ב' ו-ג' יוקדשו לדיונים בהצעות הממשלה ולדיונים בהצעות חוק של חברי הכנסת בקריאה הראשונה, בקריאה השנייה ובקריאה השלישית, וישיבת הכנסת ביום ד' תוקדש לדיון בהצעות חוק של חברי הכנסת המובאות לדיון מוקדם ובהצעות לסדר היום; תשובות לשאילתות יכול שיינתנו בכל אחת מישיבות הכנסת.

(2) על אף האמור בפסקה (1), רשאי יושב ראש הכנסת להעמיד על סדר יומה של הכנסת דיון בהצעות חברי הכנסת כאמור באותה פסקה בימים ב׳ ו-ג׳, ודיון לפי בקשת הממשלה ביום ד׳, ובלבד שנושא שהועמד כאמור על סדר היום יידון לאחר הנושאים שנקבעו לדיון לפי פסקה (1), והודעה על כך תימסר לחברי הכנסת לפני תחילת הדיון בו.

(ה) יושב ראש הכנסת רשאי לקבוע סדר יום החורג מהוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד), בנסיבות שבהן הדבר מתחייב, לרבות בשבוע שבו לא מתקיימות שלוש ישיבות רגילות של הכנסת, בשבוע שבו הכנסת דנה בהצעת חוק התקציב השנתי או בהצעות החוק הנלוות לה, ובשבוע האחרון של כנסי הכנסת.

הודעה על הנחה על שולחן הכנסת (תיקון מס׳ 108)

26. מזכיר הכנסת או סגן למזכיר הכנסת ימסור לכנסת, במהלך ישיבתה, הודעה בדבר המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

פרק שלישי: סדרי הדיון

צורת הדיון (תיקונים מס׳ 108 ו-113)

27. (א) הדיונים בכנסת הם סיעתיים או אישיים.

(ב) הדיון באלה יהיה סיעתי:

(1) כינון הממשלה או התפטרותה;

(2) הודעת הממשלה לפי סעיף 32;

(3) הבעת אי-אמון בממשלה;

(4) דיון בהשתתפות ראש הממשלה לפי סעיף 42(ב) לחוק-יסוד: הממשלה.

הנוהל בדיון סיעתי ובדיון אישי (תיקון מס' 108)

28. (א) בדיון סיעתי -

(1) ועדת הכנסת תקבע את מסגרת הזמן שיוקדש לדיון;

(2) כל סיעה תקבע את שמות חבריה שישתתפו בדיון ואת סדר הופעתם, ובלבד שמסגרת הזמן לכל נואם לא תפחת משלוש דקות;

(3) מזכיר הכנסת יקבע את סדר הנואמים בין הסיעות לפי גודלן, ואולם חבר הכנסת מסיעתו של ראש האופוזיציה ייקרא לנאום ראשון וחבר הכנסת מסיעתו של ראש הממשלה ייקרא לנאום אחרון;

(4) חבר הכנסת שנעדר מהישיבה כשהגיע תורו לנאום, בלי שהודיע על כך מראש, לא יהיה רשאי לנאום בדיון, אך סיעתו רשאית להעביר את מסגרת הזמן שהוקצבה לו לחבר אחר מהסיעה.

(ב) בדיון אישי -

(1) מסגרת הזמן לכל נואם תהיה שלוש דקות, אלא אם כן החליט יושב ראש הכנסת על מסגרת זמן ארוכה יותר;

(2) כל חבר כנסת רשאי להודיע למזכיר הכנסת על רצונו להשתתף בדיון, ושמו יירשם ברשימת הנואמים; הודעה כאמור תימסר לפני תחילת הדיון, ואולם רשאי חבר הכנסת למסור הודעה לאחר שהחל הדיון וכל עוד לא הודיע יושב ראש הכנסת על סגירת הרשימה;

(3) חבר הכנסת רשאי לבקש לשנות את מקומו בסדר הנואמים; חבר הכנסת שנעדר מהישיבה כשהגיע תורו לנאום, בלי שהודיע על כך מראש, לא יהיה רשאי לנאום בדיון.

פתיחת הדיון וסיכומו (תיקון מס׳ 108)

29. בסעיף העומד על סדר יומה של הכנסת לפי הצעתה של הממשלה או של ועדה מוועדות הכנסת, למעט דיון בהצעות חוק, ייפתח הדיון ויסוכם בהתאם להוראות אלה:

(1) בנושא שהביאה הממשלה יפתח שר או סגן שר ורשאי הוא לסכם את הדיון;

(2) בנושא שהביאה ועדה יפתח יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שהוא הסמיכו לכך, ורשאי הוא לסכם את הדיון;

(3) דברי הפתיחה יהיו במסגרת זמן שלא תעלה על עשר דקות; דברי הסיכום יהיו במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות.

הצעה לסדר ניהול הישיבה או ההצבעה (תיקון מס׳ 108)

30. (א) ביקש חבר הכנסת מיושב ראש הישיבה רשות להציע הצעה לסדר ניהול הישיבה או לסדר ההצבעה, יחליט היושב ראש אם לתת לחבר הכנסת רשות דיבור כדי להעלות את הצעתו; מסגרת הזמן להנמקת הצעה כאמור לא תעלה על דקה אחת.

(ב) במהלך הצבעה או סדרת הצבעות, לא תינתן רשות דיבור, אלא להצעה לסדר ההצבעה.

(ג) יושב ראש הישיבה יכריע בהצעות לפי סעיף זה.

רשות הדיבור של שר או סגן שר (תיקון מס' 108)

31. (א) שר אחד, המדבר בשם הממשלה, רשאי לקבל את רשות הדיבור בכל שלב משלבי הדיון ובטרם החלה ההצבעה; ביקש שר נוסף לדבר בשם הממשלה, רשאי יושב ראש הישיבה לתת לו את רשות הדיבור, במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בדיון המוקדם בהצעת חוק פרטית תינתן רשות דיבור כאמור באותו סעיף קטן רק אם הסכים לכך מציע הצעת החוק, ובמסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות.

(ג) האמור בסעיף זה לגבי שר יחול גם לגבי סגן שר המבקש לדבר בשם הממשלה בענייני המשרד שבו הוא מכהן.

הודעות הממשלה (תיקונים מס' 108, 110 ו-113)

32. (א) הממשלה רשאית בכל עת למסור בכנסת הודעה בלי שתיכלל מראש בסדר היום, ולפי דרישתם של 25 חברי הכנסת שהוגשה ליושב ראש הכנסת בכתב בתוך שבוע ממועד מסירת ההודעה, יתקיימו עליה דיון והצבעה בישיבת הכנסת הרגילה הראשונה שאחרי הגשת הדרישה, ואולם לפי בקשת הממשלה, יידחו הדיון וההצבעה לישיבת הכנסת הרגילה שאחריה.

(ב) (1) ראש הממשלה רשאי להודיע ליושב ראש הישיבה שהוא יראה בהצבעת הכנסת בסעיף העומד על סדר היום עניין של הבעת אמון בממשלה, ויודיע את עמדת הממשלה לגביו; הודיע כאמור, תתקיים הצבעה אחת בלבד, הן על הסעיף העומד על סדר היום והן על הודעת ראש הממשלה; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו בהצבעה על הצעת חוק בדיון מוקדם והצעה לסדר היום.

(2) הודיע ראש הממשלה כי הממשלה תומכת בסעיף העומד על סדר היום או מתנגדת לו, וזכתה עמדת הממשלה לרוב של המשתתפים, יראו את הממשלה כאילו זכתה באמון הכנסת; לא זכתה עמדת הממשלה לרוב כאמור - יראו אותה כאילו לא זכתה באמון הכנסת.

הודעת סיעה בנושא שאינו הצעת חוק (תיקון מס' 108)

33. בדיון בנושא שאינו הצעת חוק, רשאית כל סיעה שלא השתתפה גם בדיון וגם בהצבעה, למסור, עם סיום ההצבעה, הודעה במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות.

הודעה אישית (תיקון מס' 108)

34. (א) יושב ראש הישיבה רשאי לאפשר לחבר הכנסת למסור הודעה אישית אם ביקש לעשות כן לצורך תיקון אי-הבנה בקשר לדבריו בכנסת או בקשר להאשמה שהושמעה כלפיו בכנסת; נשמעה האשמה כלפי סיעה, רשאי היושב ראש לאפשר לאחד מחבריה למסור הודעה כאמור.

(ב) חבר הכנסת יעביר את תמצית הודעתו מראש ובכתב ליושב ראש הישיבה.

(ג) הודעת חבר הכנסת תימסר בסיום הדיון בסעיף שבו הושמעו הדברים שבשלהם התבקשה ההודעה, ואם הסתיים הדיון בהצבעה - עם סיום ההצבעה, במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות.

פרק רביעי: הצבעות במליאת הכנסת

סדר ההצבעה (תיקון מס׳ 109)

35. (א) עם סיום הדיון במליאת הכנסת בנושא שעל סדר היום תתקיים הצבעה, אלא אם כן החליט יושב ראש הישיבה, בנסיבות מיוחדות, על דחיית ההצבעה, והודעה על כך נמסרה לחברי הכנסת לפני תחילת הדיון בנושא; לבקשת חבר הכנסת שיזם או שהציע את הנושא שעל סדר היום או בהסכמתו, ובהסכמת הממשלה, רשאי יושב ראש הישיבה להחליט כי ההצבעה תידחה אף אם לא התקיימו נסיבות מיוחדות כאמור, והודעה על כך תימסר לחברי הכנסת לפני תחילת הדיון בנושא או במהלכו.

(ב) יושב ראש הישיבה יקבע את סדר ההצבעה.

(ג) לפני כל הצבעה או סדרת הצבעות יודיע מזכיר הכנסת על ההצבעה בצלצול.

אופן ההצבעה (תיקונים מס׳ 109 ו-113)

36. (א) (1) חבר הכנסת יצביע באמצעות מערכת ההצבעה האלקטרונית, ממקום מושבו הקבוע בלבד.

(2) יושב ראש הישיבה רשאי להחליט כי הצבעה המתקיימת כחלק מסדרת הצבעות תתקיים בהרמת ידיים, אלא אם כן נשמעה לכך התנגדות של אחת הסיעות.

(ב) לפי דרישה בכתב של עשרים חברי כנסת לפחות או לפי דרישת הממשלה, תיערך הצבעה שמית כמפורט להלן:

(1) מזכיר הכנסת יקרא בשמות חברי הכנסת לפי סדר שם משפחתם, וכל אחד מחברי הכנסת, בזה אחר זה, יאמר בקול רם את הצבעתו, וכן רשאי הוא לומר שאינו משתתף בהצבעה;

(2) לאחר תום קריאת השמות, יקרא מזכיר הכנסת בשנית רק בשמות חברי הכנסת שלא הצביעו או שלא אמרו שאינם משתתפים בהצבעה, כדי שיאמרו את הצבעתם;

(3) יושב ראש הישיבה ישאל אם נמצא באולם המליאה חבר כנסת שהצבעתו לא נרשמה ויאפשר את הצבעתו, ומיד לאחר מכן יודיע כי ההצבעה הסתיימה;

(4) מזכיר הכנסת ירשום את תוצאות ההצבעה ויעבירן ליושב ראש הישיבה כדי שיודיען לכנסת;

(5) חבר הכנסת שאמר את הצבעתו או שאמר שאינו משתתף בהצבעה, אינו רשאי לשנות את אמירתו לאחר שחבר הכנסת הבא אחריו נקרא להצביע או לאחר שיושב ראש הישיבה הודיע כי ההצבעה הסתיימה.

תוצאות ההצבעה (תיקון מס' 109)

37. (א) בתום ההצבעה יודיע יושב ראש הישיבה את תוצאותיה.

(ב) חבר הכנסת שהשתתף בהצבעה אלקטרונית וטען שהצבעתו לא נקלטה או שביקש לשנות את הצבעתו בשל טעות, יודיע על כך מיד לאחר ההצבעה; יושב ראש הישיבה ישקול את הבקשה, והוא יודיע מיד על הבקשה ועל החלטתו אם לשנות את תוצאות ההצבעה.

(ג) בהצבעה בהרמת ידיים -

(1) ראה יושב ראש הישיבה כי הצעה שעמדה להצבעה זכתה לרוב או נדחתה ברוב, אין סופרים את הקולות, אלא אם כן נקבעה בחוק דרישה לרוב מסוים של קולות;

ואולם יושב ראש הישיבה רשאי להודיע, לפני הצבעה כלשהי, כי הקולות ייספרו;

(2) החליט יושב ראש הישיבה שתוצאות ההצבעה לא היו ברורות, יורה מיד על קיום הצבעה נוספת, בהרמת ידיים או אלקטרונית.

(ד) היו תוצאות ההצבעה שקולות, אין ההצעה מתקבלת, ואין חוזרים על ההצבעה.

פרק חמישי: תיעוד ישיבות מליאת הכנסת

פרוטוקול (תיקון מס' 109)

38. בישיבות הכנסת יירשם פרוטוקול שיכיל את כל מהלך הדיונים, את הנאמר בעל פה, בין מעל הדוכן או מהמקומות המיועדים לכך באולם המליאה ובין בקריאת ביניים, ואת תוצאות ההצבעה; הפרוטוקול, וכן תוצאות מפורטות של ההצבעות האלקטרוניות, יפורסמו באתר האינטרנט של הכנסת.

דברי הכנסת (תיקון מס' 109)

39. (א) הפרוטוקול ייערך בידי עורך דברי הכנסת ויעמוד לעיון חברי הכנסת; כל חבר כנסת רשאי לתקן שיבושים, שגיאות והשמטות בדבריו כפי שנרשמו בפרוטוקול; חבר הכנסת הרוצה לתקן את רישום דבריו כאמור, יעביר את הנוסח המתוקן של דבריו לעורך דברי הכנסת בתוך שבעה ימים מהמועד שבו הועמד הפרוטוקול לעיון חברי הכנסת.

(ב) הפרוטוקול הערוך יפורסם ב"דברי הכנסת"; לדברי הכנסת יצורפו נספחות הכוללים מסמכים שמזכיר הכנסת או סגנו הודיע כי הונחו על שולחן הכנסת, כפי שיורה מזכיר הכנסת.

צילום ישיבות הכנסת (תיקון מס' 109)

40. ישיבות הכנסת יצולמו ויהיו זמינות לצפייה באמצעים אלקטרוניים לציבור הרחב.

פרק שישי: התנהגות במליאת הכנסת

כללי התנהגות במליאת הכנסת (תיקון מס' 109)

41. (א) חבר הכנסת ימלא אחר הוראות יושב ראש הישיבה.

(ב) חבר הכנסת ינאם במליאת הכנסת ברשות יושב ראש הישיבה ובמסגרת הזמן שהוקצבה לו.

(ג) חבר הכנסת שקיבל את רשות הדיבור ידבר מעל הדוכן, או מהמקומות המיועדים לכך באולם המליאה - אם נקבע כך בתקנון זה, ורשאי חבר הכנסת, ברשות יושב ראש הישיבה, לשאול שאלה ולהעיר הערה ממקומו.

(ד) חבר הכנסת ידבר במליאת הכנסת בצורה הולמת, בלשון מקובלת ובאופן השומר על כבוד הכנסת, ולא יעשה במליאה מעשה שיש בו פגיעה בכבוד הכנסת, בכבוד אחד מחבריה או בסדר דיוניה.

(ה) חבר הכנסת לא יציג במליאת הכנסת חפץ כלשהו, ולא יעשה שימוש בחפץ או בכיתוב לצורך הבעת עמדתו.

(ו) בישיבות הכנסת יש להשתמש בתואר "חבר הכנסת" או בתואר תפקידו של חבר הכנסת בכנסת או בממשלה.

(ז) (1) הבעת כבוד בקימה ועמידה של חברי הכנסת או במחיאת כפיים, תהא ברשות יושב ראש הישיבה בלבד.

(2) בישיבת הכנסת שבה נוכח נשיא המדינה, יכריז מזכיר הכנסת, לפני היכנס הנשיא לתאו באולם המליאה, לפני עלותו לדוכן ולפני צאתו: "כבוד הנשיא", וחברי הכנסת יקומו ויעמדו.

(ח) חבר הכנסת לא ישוחח במליאת הכנסת בטלפון ויקפיד שמכשיר הטלפון או הזימונית שברשותו לא ירעיש.

קריאה לסדר והוצאה מישיבה (תיקון מס' 109)

42. (א) סבר יושב ראש הישיבה כי חבר הכנסת התנהג במליאת הכנסת בניגוד להוראות פרק זה, יקרא לו לסדר; נקרא חבר הכנסת לסדר בעת שנאם, יורה לו היושב ראש לרדת מהדוכן או לחזור למקומו, ורשאי היושב ראש להפסיק את רישום דבריו בפרוטוקול ולכבות את המיקרופון שבו הוא מדבר.

(ב) (1) נקרא חבר הכנסת לסדר שלוש פעמים בישיבה אחת של הכנסת, רשאי יושב ראש הישיבה לשלול ממנו את רשות הדיבור באותה ישיבה, או להוציאו מהישיבה, ואם היה צורך בכך - להורות על הוצאתו.

(2) הפר חבר הכנסת את הסדר הפרה חמורה, רשאי יושב ראש הישיבה להוציאו מהישיבה לאלתר, ואם היה צורך בכך - להורות על הוצאתו; לעניין זה, יראו התנהגות בניגוד לסעיף 41(ה) כהפרה חמורה.

(3) הוצא חבר הכנסת מישיבת הכנסת כאמור בסעיף קטן זה, רשאי הוא להיכנס לאותה ישיבה אם הרשה זאת יושב ראש הישיבה או לצורך הצבעה בלבד.

(ג) הוצא חבר הכנסת מישיבת הכנסת או הפר הוראה של יושב ראש הישיבה, רשאי יושב ראש הישיבה או יושב ראש הכנסת להביא את העניין לפני ועדת האתיקה.

(ד) חבר הכנסת שהוצא מישיבת הכנסת וחזר בלא רשות יושב ראש הישיבה ושלא לצורך הצבעה בלבד, או שנכנס למליאת הכנסת בניגוד להחלטת ועדת האתיקה וסירב לעזבה, רשאי היושב ראש להורות על הוצאתו.

ערעור על החלטת ועדת האתיקה (תיקון מס׳ 109)

43. החליטה ועדת האתיקה לשלול את זכותו של חבר הכנסת לקבל רשות דיבור במליאה למשך ארבעה ימי ישיבות הכנסת או יותר, להטיל הגבלות על פעילותו בכנסת לתקופה העולה על שבועיים, או להרחיקו מארבעה ימי ישיבות הכנסת או יותר, רשאי חבר הכנסת לערער על ההחלטה לפני הכנסת, במועד שיקבע לכך יושב ראש הכנסת; הכנסת תשמע את המערער ואת נציג ועדת האתיקה, במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות לכל אחד, ותחליט בדבר בלא דיון.

<u>חלק ד׳: כלים פרלמנטריים</u>

פרק ראשון: הבעת אי-אמון בממשלה

הבעת אי-אמון בממשלה לפי סעיף 28 לחוק-יסוד: הממשלה (תיקונים מס׳ 110 ו-113)

44. (א) בפרק זה -

״סיום הדיון״ - אחרי שהסתיימה התשובה ולפני ההצבעה, ואם הדיון הוא בהצעת חוק בקריאה השנייה ובקריאה השלישית - בתום הקריאה השנייה ולפני שהחלה ההצבעה בקריאה השלישית;

״סעיף העומד על סדר היום״ - סעיף שמתקיימת לגביו הצבעה ושהממשלה הציעה אותו או הביעה עמדה לגביו, ולמעט הצעת חוק בדיון מוקדם והצעה לסדר היום; לעניין זה יראו את עמדת הממשלה כעמדה האחרונה שמסרה הממשלה במליאת הכנסת או שהודיעה בכתב למזכירות הכנסת לפני שהוגשה הבקשה להביע אי-אמון בממשלה, ולגבי הצעת חוק - אף אם הובעה בקריאות קודמות, לרבות בדיון מוקדם.

(ב) (1) סיעה או מספר סיעות רשאיות להציע הבעת אי-אמון בממשלה, בכפוף להוראות פסקה (2); הגישו מספר סיעות הצעה אחת, יראו אותן כסיעה אחת לעניין סעיף זה.

(2) סיעה המונה כמה חברים כמפורט להלן רשאית להגיש לכל היותר הצעות להבעת אי-אמון בממשלה בכל מושב של הכנסת, במספר כמפורט להלן, והמכסה תחול על כל הדרכים להביע אי-אמון שבסעיף קטן (ג):

(א) פחות משבעה חברים - שלוש הצעות;

(ב) בין שבעה לתשעה חברים - ארבע הצעות.

(3) מזכיר הכנסת ינהל רישום של ההצעות להביע אי-אמון שהגישו הסיעות לעניין פסקה (2).

(ג) הצעה להביע אי-אמון בממשלה יכול שתהיה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום או כהצעה בסיום הדיון בכל סעיף העומד על סדר היום; להצעה תצורף הסכמה בכתב של חבר הכנסת שהכנסת תחליט לבקש מנשיא המדינה להטיל עליו את הרכבת הממשלה.

(ד) בהצעה להביע אי-אמון בממשלה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום, יש לציין את עילת ההצעה; עילת ההצעה לא תשונה אלא במקרים אלה:

(1) יושב ראש הכנסת אישר את השינוי, בנסיבות מיוחדות, לפי בקשת הסיעה המציעה;

(2) ההצעה תידון בשבוע הראשון של כנס הכנסת, והשינוי ייעשה, לכל המאוחר, עד יום ד' האחרון בפגרה שלפני הכנס.

(ה) (1) הצעה להביע אי-אמון בממשלה שהוגשה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום עד לנעילת ישיבת הכנסת ביום האחרון בשבוע של ישיבות הכנסת, לרבות ביום ישיבה בתקופת הפגרה, תידון בישיבת הכנסת הרגילה הראשונה בשבוע שלאחר השבוע שבו הוגשה, ותדחה דיון בכל סעיף אחר, בכפוף לאמור בסעיף 20(ג); הצעה שהוגשה לאחר המועד האמור, יראו אותה כאילו הוגשה בשבוע שלאחר מכן.

(2) הצעה להביע אי-אמון בממשלה שהוגשה בסיום הדיון בסעיף העומד על סדר היום, תובא

להצבעה בישיבת הכנסת כאמור בפסקה (1), ואולם, אם ביקשה זאת הממשלה מיד - תתקיים ההצבעה בו ביום, בסיום הדיון באותו סעיף; לעניין סעיף זה תיוצג הממשלה על ידי אחד מאלה, בסדר זה: ראש הממשלה, השר שדיבר בשם הממשלה לגבי הסעיף שעל סדר היום, השר המקשר בין הממשלה לבין הכנסת, שר אחר, ובלבד שהם נוכחים באולם המליאה.

(ו) דחיית הצבעה בשל הצעה להביע אי-אמון בממשלה בסעיף העומד על סדר היום, תיעשה פעם אחת בלבד לעניין אותו סעיף.

(ז) בהצעה להביע אי-אמון בממשלה בסיום דיון בסעיף העומד על סדר היום, תתקיים הצבעה אחת בלבד, והיא תהיה הן על הסעיף העומד על סדר היום והן לעניין הבעת האי-אמון; ואולם, הוצעו מספר הצעות להביע אי-אמון בממשלה כאמור, והוצע בהן כי הרכבת הממשלה תוטל על חברי כנסת שונים, תתקיים ההצבעה רק על הצעתה של הסיעה הגדולה מבין הסיעות המציעות.

(ח) (1) היתה ההצעה להביע אי-אמון בממשלה בסיום הדיון בסעיף העומד על סדר היום בעניין שבו לא נדרש רוב של חברי הכנסת, והממשלה הודיעה כי היא מתנגדת לו, וזכתה ההצעה לרוב של המשתתפים בהצבעה אך לא לרוב של חברי הכנסת, תתקבל ההצעה לעניין אותו סעיף ותידחה הצעת האי-אמון.

(2) היתה ההצעה להביע אי-אמון בממשלה בסיום הדיון כאמור בפסקה (1), וזכתה לרוב של חברי הכנסת, יתקבלו הן ההצעה שעמדה לדיון והן הצעת האי-אמון.

(3) היתה ההצעה להביע אי-אמון בממשלה בסיום הדיון בסעיף העומד על סדר היום בנושא שהביאה הממשלה או שהממשלה הודיעה כי היא תומכת בו, יחולו הוראות פסקאות (1) ו-(2), בשינויים המחויבים.

(ט) וזה סדר הדיון בהצעה להביע אי-אמון בממשלה שהוגשה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום:

(1) הסיעה שהגישה את ההצעה תנמק אותה במסגרת זמן שלא תעלה על עשר דקות;

(2) הוגשו כמה הצעות להביע אי-אמון בממשלה, ינמקו הסיעות את הצעותיהן לפי סדר גודלן החל בסיעה הגדולה ולא לפי סדר הגשת ההצעות, כל אחת במסגרת זמן שלא תעלה על עשר דקות;

(3) הממשלה תציג את תשובתה להצעה, ואם הוגשו מספר הצעות, תציג את תשובתה לאחר כל אחת מהן, אלא אם כן עסקו בנושא אחד; תשובת הממשלה תוצג בידי אחד השרים, ואולם בנסיבות מיוחדות יכול שתוצג בידי סגן שר, אם יושב ראש הכנסת אישר זאת מראש, ובלבד שעילת ההצעה היא בענייני המשרד שבו סגן השר מכהן;

(4) אחרי תשובת הממשלה יתקיים דיון סיעתי בהצעה, ואם הוגשו מספר הצעות יתקיים דיון סיעתי משולב; סיעה שחבר מטעמה נימק את ההצעה לא תשתתף בדיון הסיעתי, אלא אם כן הדיון הסיעתי משולב עם הצעה נוספת להבעת אי-אמון בממשלה או עם נושא אחר;

(5) לאחר הדיון תצביע הכנסת על ההצעה; הוגשו מספר הצעות להביע אי-אמון בממשלה, תתקיים ההצבעה לפי סדר גודלן של הסיעות החל בסיעה הגדולה, ואולם, התקבלה הצעה ברוב של חברי הכנסת, לא תצביע הכנסת על יתר ההצעות.

פרק שני: דיון בהשתתפות ראש הממשלה

הנוהל בדיון בהשתתפות ראש הממשלה לפי סעיף 42 לחוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 110)

45. (א) הוגשה ליושב ראש הכנסת דרישה לקיים דיון בהשתתפות ראש הממשלה לפי סעיף 42(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, תקיים הכנסת את הדיון בתוך 21 ימים מקבלת הדרישה, וימי הפגרה לא יבואו במניין.

(ב) לא ייקבע דיון כאמור בסעיף קטן (א) ביום שבו נקבע דיון בהצעה להביע אי-אמון בממשלה שהוגשה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום; נקבע מועד הדיון כאמור בסעיף קטן (א), ולאחר מכן נקבע לאותו היום דיון בהצעה להביע אי-אמון בממשלה שהוגשה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום, יקבע יושב ראש הכנסת מועד אחר לדיון כאמור בסעיף קטן (א), שיהיה בתוך 30 ימים מקבלת הדרישה.

(ג) פחת מארבעים מספר חברי הכנסת הדורשים את הדיון בהשתתפות ראש הממשלה, בעקבות הודעתו בכתב של חבר הכנסת ליושב ראש הכנסת כי הוא חוזר בו מהדרישה, לא יתקיים הדיון;

ואולם, אם פחת המספר כאמור בתוך 72 שעות שלפני פתיחת ישיבת הכנסת שבה היה אמור להיערך הדיון - יתקיים הדיון, אלא אם כן חזרו בהם כל חברי הכנסת שהגישו את הדרישה.

(ד) וזה סדר הדיון:

(1) אחד מחברי הכנסת שהגישו את הדרישה לקיים את הדיון, לפי קביעתם של מגישי הדרישה, יפתח את הדיון במסגרת זמן שלא תעלה על עשר דקות;

(2) לדיון תוקצב מסגרת זמן של שישים דקות, שתחולק בין הסיעות לפי גודלן, ובלבד שמסגרת הזמן לכל סיעה לא תפחת משלוש דקות; דברי הפתיחה כאמור בפסקה (1) וכן דברי ראש הממשלה וראש האופוזיציה לא יבואו במניין הזמן האמור בפסקה זו;

(3) ראש הממשלה ישתתף בכל מהלך הדיון, ובמהלכו יציג פעם אחת את עמדתו;

(4)[1] *ראש האופוזיציה ישתתף בכל מהלך הדיון, והוא רשאי לנאום מיד אחרי ראש הממשלה כאמור בסעיף 14 לחוק הכנסת;*

(5) הוראות סעיף 31 לא יחולו על דיון לפי סעיף זה;

(6) בתום הדיון תצביע הכנסת על העמדה שהציג ראש הממשלה.

פרק שלישי: שאילתות

שאילתות - כללי (תיקון מס' 111)

46. (א) חבר הכנסת, שאינו שר או סגן שר, רשאי להפנות לשר שאילתה מנוסחת בצורת שאלה, על עניין עובדתי שבתחום תפקידיו.

(ב) אלה הם סוגי השאילתות:

(1) שאילתה רגילה - שאילתה שהתשובה לה תימסר במליאת הכנסת, כאמור בסעיף 48;

---

[1] תחילתו של סעיף 45(ד)(4) ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-19.

(2) שאילתה דחופה - שאילתה שיושב ראש הכנסת קבע כי יש לה חשיבות או דחיפות מיוחדים, והתשובה לה תימסר במליאת הכנסת בשבוע שבו הופנתה, כאמור בסעיף 49;

(3) שאילתה ישירה - שאילתה שהתשובה לה תימסר בכתב לחבר הכנסת השואל, כאמור בסעיף 50.

(ג) לא היה ברור לחבר הכנסת השואל מי הוא השר שהעניין בתחום תפקידיו, יפנה את השאילתה לראש הממשלה, שיקבע מי מהשרים ישיב עליה ויעבירה לאותו שר; חבר הכנסת שהפנה בו זמנית שאילתה באותו עניין ליותר משר אחד, יציין זאת בשאילתה.

(ד) שאילתה תוגש ליושב ראש הכנסת באמצעות מזכיר הכנסת, לצורך העברתה לשר הנשאל; מזכיר הכנסת יסמן את השאילתות שהופנו לשרים במספרים לפי סדר קבלתן.

(ה) (1) חבר הכנסת יגיש בכל מושב של הכנסת לא יותר ממספר השאילתות המפורט להלן:

(א) שאילתה רגילה - 30;

(ב) שאילתה ישירה - 80.

(2) בכפוף לאמור בסעיף 49(ב), יושב ראש הכנסת יאשר לכל חבר הכנסת, בכל מושב של הכנסת, לא יותר מארבע שאילתות דחופות.

(3) מזכיר הכנסת ינהל רישום של מכסת השאילתות, שתתעדכן עם אישור השאילתה על ידי יושב ראש הכנסת, ואולם אם החליט היושב ראש כי שאילתה היא פסולה או כי השר לא ישיב על שאילתה כאמור בסעיף 47(ג), לא תבוא השאילתה במניין; המכסה האמורה בסעיף קטן זה אינה ניתנת להעברה בין חברי הכנסת.

(ו) יושב ראש הכנסת רשאי לשנות את נוסח השאילתה כדי להתאימה להוראות התקנון והתקדימים; שינה יושב ראש הכנסת את נוסח השאילתה, יודיע על כך לחבר הכנסת השואל, שיהיה רשאי לבקש מהיושב ראש עיון חוזר; החלטת היושב ראש תהיה סופית.

(ז) חבר הכנסת רשאי לצרף לשאילתה מסמכים הקשורים אליה, ויציין את דבר הצירוף בשאילתה.

(ח) יושב ראש הכנסת יעביר את השאילתה לשר, אלא אם כן קבע כי היא פסולה לפי סעיף 47; פסל יושב ראש הכנסת שאילתה, יודיע על כך לחבר הכנסת השואל בהודעה מנומקת בכתב.

(ט) שאילתה שנכללה בסדר היום של הכנסת למתן תשובה, תונח על שולחן הכנסת, בלא המסמכים שצורפו אליה, והודעה על הכללתה בסדר היום תימסר לחברי הכנסת 24 שעות לפחות לפני פתיחת הישיבה.

(י) השר הנשאל או סגנו ישיב על השאילתה, ואולם בהסכמת חבר הכנסת השואל, או בנסיבות המצדיקות זאת ובהסכמת יושב ראש הכנסת - רשאי השר הנשאל להיות מיוצג על ידי שר אחר.

שאילתה פסולה וסירוב להשיב (תיקון מס' 111)

47. (א) שאילתה לא תכיל -

(1) חריצת משפט, כינוי או ביטוי פוגע או גזעני או פגיעה בכבוד הכנסת;

(2) בקשה לחוות דעת כללית או לחוות דעת בשאלה משפטית מופשטת, עניין היפותטי או עניין שאינו בתחום תפקידיו של השר הנשאל;

(3) פרטים אישיים של אדם שיש בהם פגיעה בפרטיות או שפרסומם אינו הכרחי להבנת השאלה, ואולם רשאי חבר הכנסת לצרף פרטים אלה לשאילתה ישירה או להעבירם לשר בנפרד מהשאילתה.

(ב) יושב ראש הכנסת רשאי לפסול שאילתה העוסקת בעניינים שאירעו לפני תחילת כהונתו של השר הנשאל, באותו תפקיד, או באירועים שאירעו זמן ניכר לפני מועד הפניית השאילתה.

(ג) סבר שר כי שאילתה שהופנתה אליו פסולה לפי סעיף זה, או כי יש בתשובה, לדעתו, כדי לפגוע בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בעניין כלכלי חיוני שלה, או לשם הגנה על פרטיותו של אדם או על זכות או חיסיון שבדין, יודיע ליושב ראש הכנסת כי הוא מסרב להשיב עליה ואת הסיבה לסירוב; יושב ראש הכנסת יחליט בדבר, לאחר שנתן לחבר הכנסת השואל הזדמנות להשמיע את דברו; החלטת היושב ראש תהיה סופית.

שאילתה רגילה (תיקון מס' 111)

48. (א) שאילתה רגילה לא תכיל יותר מ-50 מילים.

(ב) השר הנשאל יכין את תשובתו לשאילתה רגילה או יודיע על סירובו להשיב, בתוך 21 ימים מיום קבלת השאילתה.

(ג) בכפוף לאמור בסעיף קטן (ב), יקבע יושב ראש הכנסת, בתיאום עם השר הנשאל, את המועד שבו ישיב השר על השאילתה, ויודיע עליו לחבר הכנסת השואל.

(ד) נעדר חבר הכנסת השואל מאולם המליאה בעת שנקרא השר להשיב על השאילתה שהגיש, לא ימסור השר את תשובתו, וחבר הכנסת לא יורשה להגיש שאילתה באותו נושא באותו מושב; ואולם רשאי חבר הכנסת להודיע למזכיר הכנסת, לא יאוחר משעתיים לפני פתיחת הישיבה שבה אמורה להימסר התשובה לשאילתה, כי הוא מבקש שמועד מתן התשובה לשאילתה יידחה, ויושב ראש הכנסת יקבע מועד חדש בהתאם, בתיאום עם השר הנשאל.

(ה) לא השיב השר הנשאל על השאילתה במועד שקבע יושב ראש הכנסת, רשאי חבר הכנסת השואל לבקש מיושב ראש הכנסת כי ינהגו בשאילתה כבשאילתה דחופה, והתשובה לה תימסר בישיבת הכנסת ביום ד׳ הסמוך לאחר היום שבו היה השר אמור להשיב כאמור, נוסף על השאילתות שאישר יושב ראש הכנסת לפי סעיף 49(ב).

(ו) יושב ראש הישיבה יודיע את מספר השאילתה שעל סדר היום ואת שם חבר הכנסת השואל; חבר הכנסת השואל יקרא, מהמקום המיועד לכך באולם המליאה, את נוסח השאילתה כפי שאישר יושב ראש הכנסת, בלא המסמכים שצורפו אליה.

(ז) חבר הכנסת השואל רשאי, אחרי ששמע את התשובה, לשאול, מהמקום המיועד לכך באולם המליאה, שאלה נוספת במסגרת זמן שלא תעלה על דקה אחת, ובלבד שתהא נובעת מתוכן התשובה; השר ישיב לשאלה הנוספת, ואולם רשאי הוא לסרב להשיב מהטעמים האמורים בסעיף 47.

(ח) חבר הכנסת שהפנה שאילתה רגילה לשר רשאי להודיע לו, באמצעות מזכיר הכנסת, כי הוא מבקש שינהגו בשאילתה כבשאילתה ישירה; המכסה האמורה בסעיף 46(ה) לא תשונה אף אם הודיע חבר הכנסת כאמור.

(ט) ימי הפגרה לא יבואו במניין התקופות לפי סעיף זה, אלא אם כן ביקש חבר הכנסת השואל שינהגו בשאילתה כבשאילתה ישירה.

שאילתה דחופה (תיקון מס' 111)

49. (א) שאילתה דחופה לא תכיל יותר מ-40 מילים.

(ב) יושב ראש הכנסת יאשר מדי שבוע את השאילתות הדחופות שלהן תימסר תשובה באותו שבוע, והוא רשאי לאשר עד 4 שאילתות דחופות בשבוע.

(ג) תשובה לשאילתה דחופה תימסר בפתח ישיבת הכנסת ביום ד', כאמור בסעיף 25(ג), ואולם רשאי השר הנשאל להקדים או לאחר את תשובתו בהסכמת חבר הכנסת השואל ויושב ראש הכנסת; יושב ראש הכנסת רשאי לדחות את מועד התשובה לשאילתה דחופה בנסיבות שבהן הדבר מתחייב כאמור בסעיף 25(ה).

(ד) שאילתה דחופה שהוגשה ליושב ראש הכנסת עד שעה 11:00 ביום ב׳, ואושרה על ידיו כאמור בסעיף קטן (ב), תועבר לשר הנשאל בו ביום, והוא ישיב עליה באותו שבוע, אלא אם כן הודיע ליושב ראש הכנסת בהודעה מנומקת כי הדבר נבצר ממנו; יושב ראש הכנסת רשאי, במקרים מיוחדים, להעביר שאילתה לשר שעליה ישיב באותו שבוע כאמור, גם אם הוגשה עד שעה 12:00 ביום ג׳.

(ה) יושב ראש הכנסת לא יאשר שאילתה דחופה בנושא שהועלה בשאילתה דחופה בארבעת השבועות הקודמים, ולא יאשר יותר משאילתה דחופה אחת באותו נושא באותו שבוע.

(ו) יושב ראש הישיבה יודיע את מספר השאילתה שעל סדר היום ואת שם חבר הכנסת השואל; חבר הכנסת השואל יקרא, מהמקום המיועד לכך באולם המליאה, את נוסח השאילתה הדחופה כפי שאישר יושב ראש הכנסת, בלא המסמכים שצורפו אליה; תשובת השר תימסר במסגרת זמן שלא תעלה על שלוש דקות.

(ז) נעדר חבר הכנסת השואל מאולם המליאה בעת שנקרא להקריא את השאילתה או בעת שנקרא השר להשיב עליה, לא ימסור השר את תשובתו.

(ח) חבר הכנסת השואל רשאי, אחרי ששמע את התשובה, לשאול מהמקום המיועד לכך באולם המליאה שאלה נוספת במסגרת זמן שלא תעלה על דקה אחת, ובלבד שתהא נובעת מתוכן התשובה.

(ט) לאחר שחבר הכנסת השואל השמיע את השאלה הנוספת, רשאי יושב ראש הישיבה לאפשר לשני חברי כנסת אחרים, שיהיו, ככל שניתן, אחד מסיעות הקואליציה ואחד מסיעות האופוזיציה, לשאול מהמקום המיועד לכך באולם המליאה שאלה נוספת באותו נושא, במסגרת זמן שלא תעלה על דקה אחת לכל אחד מהם.

(י) השר ישיב לשאלות הנוספות במסגרת זמן שלא תעלה על דקה אחת לכל שאלה, ואולם רשאי הוא לסרב להשיב מהטעמים האמורים בסעיף 47.

שאילתה ישירה (תיקון מס' 111)

50. (א) שאילתה ישירה אינה מוגבלת במילים.

(ב) השר הנשאל ישיב בכתב על שאילתה ישירה או יודיע על סירובו להשיב, בתוך 21 ימים מיום קבלת השאילתה, ואם התקבלה השאילתה בתקופת הפגרה - בתוך 30 ימים; העתק התשובה יימסר ליושב ראש הכנסת באמצעות מזכיר הכנסת.

(ג) עבר המועד האמור בסעיף קטן (ב) והשאילתה לא נענתה, רשאי חבר הכנסת השואל לבקש מיושב ראש הכנסת כי ינהגו בשאילתה כבשאילתה רגילה, ובלבד שהשאילתה אינה כוללת פרטים אישיים של אדם שיש בהם פגיעה בפרטיות; לעניין סעיף קטן זה, יראו את המועד האחרון שבו היה על השר להשיב לשאילתה כמועד שבו קיבל אותה; השאילתה תונח על שולחן הכנסת לפני המועד שקבע יושב ראש הכנסת למתן התשובה במליאת הכנסת, ללא המסמכים שצורפו אליה.

פרק רביעי: נאומים בני דקה

נאומים בני דקה (תיקון מס' 112)

51. (א) ישיבת הכנסת בימים ב' ו-ג', שאינה נפתחת בדיון על הצעה להביע אי-אמון בממשלה, תיפתח בנאומים של חברי הכנסת בנושאים לפי בחירתם, כאמור בסעיף 25(ג); יושב ראש הישיבה יקבע את סדר הנואמים; חבר הכנסת המבקש לנאום יצביע ממקומו באולם המליאה, וידבר, פעם אחת בלבד, מהמקום המיועד לכך באולם המליאה, במסגרת זמן שלא תעלה על דקה אחת.

(ב) עם סיום הנאומים, רשאית הממשלה להשיב, באמצעות אחד או שניים מנציגיה, במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות לכל אחד מהם.

פרק חמישי: הצעות לסדר היום ודיונים מהירים

הצעות לסדר היום - כללי (תיקון מס' 114)

52. (א) חבר הכנסת, שאינו שר או סגן שר, רשאי להציע לכנסת לכלול נושא בסדר יומה (בתקנון זה - הצעה לסדר היום), במסגרת מכסה סיעתית שתקבע ועדת הכנסת לפי סעיף 171; חבר הכנסת יצרף להצעה דברי הסבר.

(ב) הצעה לסדר היום תוגש ליושב ראש הכנסת לשם אישורה, באמצעות מזכיר הכנסת.

(ג) הצעה לסדר היום שהוגשה ליושב ראש הכנסת עד שעה 11:00 ביום ב', ואושרה על ידיו, תובא לדיון באותו שבוע, ואולם יושב ראש הכנסת רשאי לדחות את מועד הדיון בנסיבות שבהן הדבר מתחייב כאמור בסעיף 25(ה); הצעה לסדר היום שלא הובאה לפני הכנסת עד תחילת הפגרה - מבוטלת ולא תבוא במניין ההצעות לפי סעיף 171.

(ד) יושב ראש הכנסת רשאי לשנות את נוסח ההצעה לסדר היום; שינה יושב ראש הכנסת את הנוסח, יודיע על כך לחבר הכנסת, שיהיה רשאי לבקש מהיושב ראש עיון חוזר; החלטת היושב ראש תהיה סופית.

(ה) חבר הכנסת שהצעתו לסדר היום לא אושרה על ידי יושב ראש הכנסת רשאי לערער על ההחלטה לפני ועדת הכנסת, שתדון ותחליט בערעור בתוך שבוע מיום הגשתו; החלטתה של ועדת הכנסת תהיה סופית.

(ו) ראה יושב ראש הכנסת, לאחר שהתייעץ עם יושב ראש ועדת החוץ והביטחון, שהעלאת הצעה לסדר היום במליאת הכנסת עלולה לפגוע בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בעניין כלכלי חיוני שלה, הוא רשאי לקבוע כי הדיון בהצעה יתקיים בוועדה מוועדות הכנסת, ויודיע על קביעתו לחבר הכנסת המציע ולוועדה שקבע; הוועדה תשמע את המציע באחת משתי ישיבותיה הקרובות לאחר שנמסרה לה הודעת היושב ראש, ותחליט אם לכלול את הנושא בסדר יומה; החליטה הוועדה לכלול את הנושא בסדר יומה, יהיה דין ההצעה כדין הצעה שמסרה הכנסת לדיון בוועדה; ההצעה תבוא במניין ההצעות לפי סעיף 171.

סדרי הדיון וההצבעה בהצעה לסדר היום (תיקון מס' 114)

53. (א) בישיבת הכנסת שנועדה לכך כאמור בסעיף 25(ד), ינמק חבר הכנסת שהציע הצעה לסדר היום, או חבר אחר מסיעתו שהוא הסמיכו לכך, את ההצעה, במסגרת זמן שלא תעלה על עשר דקות; מזכיר הכנסת יקבע את סדר ההנמקה של הצעות לסדר היום, בהתחשב בסדר הגשתן.

(ב) יושב ראש הכנסת רשאי לקבוע כי נוסף על דיון בהצעות לסדר היום בישיבה כאמור בסעיף קטן (א), תדון הכנסת בהצעות לסדר היום בישיבה לציון נושא מיוחד; יושב ראש הכנסת רשאי לקבוע כי הצעות לסדר היום לפי סעיף קטן זה לא יבואו במניין ההצעות לפי סעיף 171.

(ג) נעדר חבר הכנסת מאולם המליאה בעת שנדרש לנמק את הצעתו לסדר היום, ולא הסמיך חבר אחר לנמקה, לא תישמר זכותו לנמק את ההצעה במועד אחר, אלא אם כן מצא יושב ראש הכנסת כי ההיעדרות מוצדקת.

(ד) (1) אחרי ההנמקה לפי סעיף קטן (א), רשאית הממשלה להביע את עמדתה ביחס להצעה ולהודיע על הסכמתה או על התנגדותה לכלול את הנושא המוצע בסדר היום של הכנסת, או להציע שהנושא יידון בוועדה מוועדות הכנסת; הממשלה רשאית להביע את עמדתה במרוכז על כמה הצעות בנושא דומה.

(2) עמדת הממשלה כאמור בפסקה (1) תוצג על ידי אחד מאלה, בסדר זה: ראש הממשלה, השר שהנושא המוצע נמצא בסמכותו, או סגנו, ואם הנושא נמצא בסמכות ראש הממשלה - גם השר המקשר בין הממשלה לבין הכנסת, ואולם בנסיבות מיוחדות ואם יושב ראש הכנסת אישר זאת מראש, רשאית הממשלה להציג את עמדתה על ידי שר אחר.

(ה) (1) נגעה ההצעה לסדר היום לפעולתו של יושב ראש הכנסת, רשאים יושב ראש ועדת הכנסת ואחריו יושב ראש הכנסת להביע את עמדתם ביחס להצעה, לאחר הנמקת ההצעה ולפני שנשמעה עמדת הממשלה.

(2) נגעה ההצעה לסדר היום לפעולתה של סיעה שאינה סיעתו של המציע או לפעולתו של חבר הכנסת הנמנה עם סיעה שאינה סיעתו של המציע, תהיה לאחד מחברי הסיעה האחרת, המדבר בשמה, או לחבר הכנסת האמור, הזכות להביע עמדה ביחס להצעה, במסגרת זמן שלא תעלה על עשר דקות; התשובה תינתן לאחר הנמקת ההצעה ולפני שנשמעה עמדת הממשלה.

(ו) אחרי שנשמעה עמדת הממשלה, ואם לא נשמעה - אחרי ההנמקה, רשאים שניים מחברי הכנסת להביע את עמדתם ביחס להצעה, ורשאים הם להציע שהנושא המוצע לא ייכלל בסדר היום או שיידון בוועדה, והכל מהמקום המיועד לכך באולם המליאה ובמסגרת זמן שלא תעלה על דקה אחת לכל אחד מהם.

(ז) נשמעה עמדת הממשלה, והודיע המציע כי הוא מסתפק בדברי הממשלה - אין מצביעים; לעניין זה, אם היו כמה הצעות לסדר היום בנושא דומה, בהתאם לקביעת נשיאות הכנסת, תידרש הסכמת כל המציעים.

(ח) וזה סדר ההצבעה, ואם היו כמה הצעות לסדר היום בנושא דומה, בהתאם לקביעת נשיאות הכנסת - יצביעו על כולן כאחת:

(1) לא התנגדה הממשלה לכלול את הנושא בסדר היום, ולא נשמעה הצעה כי הנושא יידון בוועדה - תתקיים הצבעה בעד או נגד הכללת הנושא בסדר היום;

(2) נשמעה הצעה כי הנושא יידון בוועדה, וחבר הכנסת המציע הסכים לכך - תתקיים הצבעה בעד או נגד קיום דיון בוועדה; לעניין זה, אם היו כמה הצעות בנושא דומה, תתקיים הצבעה לפי פסקה זו רק אם הסכימו כל המציעים;

(3) נשמעה הצעה כי הנושא יידון בוועדה, וחבר הכנסת המציע התנגד לכך - תתקיים הצבעה בעד או נגד הכללת הנושא בסדר היום; לא התקבלה ההצעה לכלול את הנושא בסדר היום - תתקיים הצבעה בעד או נגד קיום דיון בוועדה; לעניין זה, אם היו כמה הצעות בנושא דומה, תתקיים הצבעה לפי פסקה זו אם התנגדות כאמור נשמעה על ידי אחד המציעים לפחות.

הצעה דחופה לסדר היום (תיקון מס' 114)

54. (א) חבר הכנסת רשאי לבקש מנשיאות הכנסת לאשר כי הצעה לסדר היום שהגיש תידון כהצעה דחופה לסדר היום (בתקנון זה - הצעה דחופה); לא תובא לאישור הנשיאות יותר מהצעה דחופה אחת בשבוע של אותו חבר כנסת.

(ב) על הצעה דחופה יחולו הוראות פרק זה כפי שהן חלות על הצעה לסדר היום, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) היא לא תבוא במניין ההצעות לפי סעיף 171;

(2) המציע אינו רשאי להסמיך חבר מסיעתו לנמקה, כאמור בסעיף 53(א), אלא אם כן אישר זאת יושב ראש הכנסת, בנסיבות מיוחדות;

(3) מסגרת הזמן להנמקתה, כאמור בסעיף 53(א), לא תעלה על שלוש דקות.

(ג) הצעה דחופה תידון בכנסת בשבוע שבו אושרה ובמועד שתקבע נשיאות הכנסת, אלא אם כן החליטה הנשיאות לדחות את הדיון בשבוע אחד.

(ד) נשיאות הכנסת תאשר דיון בהצעה דחופה אם נושא ההצעה הוא בעל חשיבות או דחיפות מיוחדות; ואולם לא יאושר דיון בהצעה דחופה -

(1) ביותר מחמישה נושאים בשבוע, אלא אם כן החליטה הנשיאות אחרת, בנסיבות מיוחדות;

(2) אם מובאים לפני הכנסת באותו שבוע הצעה לסדר היום או שאילתה דחופה או הצעה להביע אי-אמון בממשלה בנושא דומה;

(3) אם חבר מסיעתו של המציע הגיש באותו שבוע הצעה דחופה בנושא דומה;

(4) אם החליטה הנשיאות לפי סעיף 61(א) לאשר דיון מהיר בוועדה בנושא דומה.

(ה) בקשה לאישור הצעה דחופה שהוגשה לנשיאות הכנסת עד שעה 10:30 ביום ב', תידון על ידי הנשיאות באותו יום, ואם הוגשה לאחר מכן - תידון באותו שבוע, אם החליט על כך יושב ראש הכנסת.

(ו) (1) לא אישרה נשיאות הכנסת הצעה דחופה, רשאי חבר הכנסת לערער, בו ביום, לפני ועדת הכנסת, והיא תדון בכך בישיבתה הקרובה; קיבלה ועדת הכנסת את ערעורו של חבר הכנסת, יראו את ההצעה כאילו אושרה כדחופה על ידי הנשיאות.

(2) נעדר חבר הכנסת מישיבתה של ועדת הכנסת בעת שדנה בערעורו, יראוהו כמי שלא הגיש ערעור, ואולם אם קבעה ועדת הכנסת כי נבצר ממנו להשתתף בישיבה מסיבה רפואית או מסיבה מוצדקת אחרת, רשאי חבר כנסת אחר שהמערער הסמיכו לכך בכתב לייצגו בוועדה.

(3) חבר הכנסת המערער או מי שמייצגו כאמור בפסקה (2) לא ישתתף בהצבעה.

(4) הגישו כמה חברי כנסת ערעורים לגבי הצעות לסדר היום בנושא דומה, בהתאם לקביעת נשיאות הכנסת, תקיים ועדת הכנסת הצבעה אחת בלבד לגבי כל נושא, והחלטתה תחול על כל ההצעות שהוגש לגביהן ערעור.

הצעה לסדר היום מאת רוב חברי הכנסת (תיקון מס' 114)

55. (א) הגישו חברי כנסת מסיעות שונות הצעות לסדר היום בנושא דומה, ומספר חברי אותן סיעות מהווה רוב בכנסת, רשאית נשיאות הכנסת לראות את הנושא כאילו הכנסת החליטה לכלול אותו בסדר יומה בעקבות הצעה לסדר היום, וההצעות כאמור לא יבואו במניין ההצעות לפי סעיף 171.

(ב) נושא שנשיאות הכנסת החליטה לגביו כאמור בסעיף קטן (א) ייכלל בסדר היום של הכנסת בתוך חודש מיום קבלת ההחלטה; אישרה הנשיאות את ההצעה כדחופה, ייכלל הנושא בסדר היום של הכנסת בשבוע שבו אושרה ההצעה; החלה פגרת הכנסת לפני תום התקופה האמורה, לפי העניין, תקבע הנשיאות את מועד הדיון.

הדיון בנושא שהכנסת החליטה לכלול בסדר היום (תיקון מס' 114)

56. (א) החליטה הכנסת, בעקבות הצעה לסדר היום, לכלול נושא בסדר יומה, יקבע יושב ראש הכנסת את מועד הדיון בתוך שלושה חודשים מיום קבלת ההחלטה; חלפה התקופה האמורה ולא קבע יושב ראש הכנסת את מועד הדיון, יוסר הנושא מסדר היום, אלא אם כן חבר הכנסת המציע ביקש מיושב ראש הכנסת, בתוך שבועיים מתום התקופה האמורה, כי יקבע את מועד הדיון; ביקש חבר הכנסת כאמור, יקבע יושב ראש הכנסת את מועד הדיון בתוך שבועיים מיום הבקשה; ימי הפגרה לא יבואו במניין התקופות לפי סעיף קטן זה.

(ב) חבר הכנסת שהציע את ההצעה לסדר היום יפתח את הדיון האישי ורשאי הוא לסכמו, ובהיעדרו - חבר כנסת שהוא הסמיכו לכך, במסגרת הזמן האמורה בסעיף 29(3); הצביעה הכנסת על כמה הצעות בנושא דומה כאחת, יפתחו המציעים את הדיון בהתאם לסדר הנמקת הצעותיהם, ובדיון לפי סעיף 55 - בהתאם לסדר הגשת הצעותיהם או לסדר אחר שעליו הסכימו.

(ג) (1) כל סיעה או כמה סיעות רשאיות להגיש ליושב ראש הכנסת, בכתב, הצעת החלטה לסיכום הדיון; נציג הסיעה או הסיעות יקרא את הצעת הסיכום לפני הכנסת, והיושב ראש יעמיד להצבעה אחת את השאלה אם לקבל את הצעת הסיכום, אף אם כללה כמה סעיפים.

(2) סדר הקראת הצעות הסיכום יהיה לפי סדר גודלן של הסיעות, החל בסיעה הגדולה, וסדר ההצבעה יהיה לפי סדר גודלן, החל בסיעה הקטנה; הגישו כמה סיעות הצעת החלטה אחת, יראו אותן כסיעה אחת.

(ד) התקבלה החלטה לסיכום הדיון הקוראת לפעולה מצד הממשלה, יעביר יושב ראש הכנסת את ההחלטה לשר הנוגע בדבר, ואם לא ברור מיהו השר - לראש הממשלה; בתוך שישה חודשים מיום שקיבל את ההחלטה, יודיע השר האמור ליושב ראש הכנסת, בכתב, על כל פעולה שפעל בעקבות ההחלטה; הודעת השר תונח על שולחן הכנסת.

קביעת ועדה לדיון בנושא ההצעה לסדר היום (תיקון מס' 114)

57. (א) החליטה הכנסת שנושא הצעה לסדר היום יידון בוועדה, יודיע יושב ראש הישיבה באיזו ועדה יידון הנושא, ורשאי הוא להודיע כי הנושא יידון בוועדה משותפת שהוקמה קודם לכן; הנושא יועבר לדיון בוועדה בנוסח ההצעה שאישר יושב ראש הכנסת לפני הנמקתה בכנסת.

(ב) מיד לאחר ההודעה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי כל אחד מחברי הכנסת להציע, בלא הנמקה, כי הדיון יתקיים בוועדה אחרת; הוצע כאמור, תקבע ועדת הכנסת את הוועדה שתדון בנושא, והנושא יועבר אליה לאחר שיושב ראש ועדת הכנסת או חבר הוועדה שהוא הסמיכו לכך, הודיע על החלטת הוועדה לכנסת.

(ג) (1) נקבעה ועדה לדיון לפי סעיף קטן (א), רשאית ועדת הכנסת להציע לכנסת להעביר את הנושא לדיון בוועדה אחרת, אם ביקש זאת אחד מאלה: חבר הכנסת שהציע את ההצעה לסדר היום, יושב ראש הוועדה שנקבעה כאמור, יושב ראש ועדה שסבור כי הנושא מצוי בתחום סמכויותיה של הוועדה שבראשותו או יושב ראש ועדת הכנסת.

(2) ועדת הכנסת תדון בבקשה כאמור בפסקה (1), ובלבד שהוועדה שנקבעה לפי סעיף קטן (א) טרם החלה את דיוניה בנושא; החליטה ועדת הכנסת להציע לכנסת כי הנושא יועבר לדיון בוועדה אחרת, יציג יושב ראש ועדת הכנסת או חבר הוועדה שהוא הסמיכו לכך את ההצעה לפני הכנסת, והכנסת תחליט, בלא דיון, אם לקבלה.

הדיון בוועדה ומסקנות (תיקון מס' 114)

58. (א) עם סיום הדיון תניח הוועדה את מסקנותיה על שולחן הכנסת, בצירוף עמדת מיעוט, אם היתה; הוועדה רשאית, מטעמים מיוחדים, שלא לפרסם את מסקנותיה, וכן היא רשאית להעביר את מסקנותיה לשר האמור בסעיף קטן (ב), אם ראתה שפרסום המסקנות עלול לפגוע בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בעניין כלכלי חיוני שלה.

(ב) יושב ראש הכנסת יעביר את מסקנות הוועדה שהונחו על שולחן הכנסת לשר הנוגע בדבר, ואם לא ברור מיהו השר - לראש הממשלה.

(ג) בתוך שלושה חודשים מיום שקיבל את המסקנות, יודיע השר הנוגע בדבר ליושב ראש הכנסת, בכתב, על כל פעולה שפעל בעקבות המסקנות; הודעת השר תונח על שולחן הכנסת, ואולם, הועברו המסקנות לשר כאמור בסעיף קטן (א), תימסר הודעת השר ליושב ראש הוועדה שהעבירה את המסקנות ולא תונח על שולחן הכנסת.

חזרה מהצעה לסדר היום (תיקון מס' 114)

59. (א) הודיע חבר הכנסת ליושב ראש הכנסת כי הוא חוזר בו מהצעתו לסדר היום לפני תום ההצבעה לפי סעיף 53(ח), תוסר ההצעה מסדר יומה של הכנסת; הודיע חבר הכנסת כאמור לאחר שהחל לנמק את הצעתו כאמור בסעיף 53(א), תבוא ההצעה במניין ההצעות לפי סעיף 171.

(ב) הודיע חבר הכנסת ליושב ראש הכנסת כי הוא חוזר בו מהצעתו לסדר היום לאחר שהכנסת החליטה לכלול את הנושא בסדר יומה, יודיע היושב ראש על כך לכנסת והיא תחליט, בלא דיון, אם להסיר את הנושא מסדר היום; החליטה הכנסת לכלול בסדר יומה כמה הצעות בנושא דומה כאחת, ולא מסרו כל המציעים הודעה לפי סעיף קטן זה, לא תצביע הכנסת על הסרת הנושא מסדר יומה, אך יושב ראש הכנסת יודיע לכנסת על מחיקת שמו של המציע שחזר בו.

(ג) הודיע חבר הכנסת ליושב ראש ועדה שנושא הצעה לסדר היום הועבר אליה כי הוא חוזר בו מהצעתו, תחליט הוועדה אם להסיר את הנושא מסדר יומה; החליטה הוועדה להסיר את הנושא כאמור, יודיע על כך יושב ראש הוועדה לכנסת; החליטה הכנסת להעביר לדיון בוועדה כמה הצעות בנושא דומה כאחת, ולא מסרו כל המציעים הודעה לפי סעיף קטן זה, לא תצביע הוועדה על הסרת הנושא מסדר יומה אך יושב ראש הוועדה יודיע לוועדה על מחיקת שמו של המציע שחזר בו;

סמכויות ועדה לפי סעיף קטן זה יהיו נתונות לוועדת הכנסת הדנה בקביעת ועדה כאמור בסעיף 57(ב).

דיונים מהירים בוועדה (תיקונים מס' 114 ו-115)

60. (א) חבר הכנסת רשאי להציע הצעה לדיון מהיר בוועדה מוועדות הכנסת (בתקנון זה - דיון מהיר); חבר הכנסת יצרף להצעה דברי הסבר ויציין באיזו ועדה הוא מבקש שהדיון יתקיים, והוא רשאי לבקש שהדיון יתקיים בוועדה משותפת שהוקמה קודם לכן.

(ב) הצעה לדיון מהיר תוגש לנשיאות הכנסת באמצעות מזכיר הכנסת; הצעה שהוגשה עד שעה 13:00 ביום א', תידון על ידי הנשיאות באותו שבוע.

(ג) (1) נשיאות הכנסת תחליט אם להעביר הצעה לדיון מהיר לוועדה, ואם הגישו כמה חברי כנסת הצעות בנושא דומה, תחליט לגביהן הנשיאות כאחת.

(2) נשיאות הכנסת לא תעביר באותו שבוע יותר מנושא אחד לדיון מהיר לכל אחת מהוועדות.

(3) נשיאות הכנסת רשאית לקבוע ועדה שונה מזו שציין חבר הכנסת בהצעתו, וכן היא רשאית לשנות את נוסח ההצעה לדיון מהיר, והיא תודיע על כך לחבר הכנסת.

(ד) ועדה שהועבר אליה נושא לדיון מהיר, תחל בדיון בתוך עשרה ימים מיום החלטת נשיאות הכנסת וימי הפגרה לא יבואו במניין; לדיון יוזמן חבר הכנסת המציע.

(ה) (1) החליטה נשיאות הכנסת להעביר הצעה לדיון מהיר לוועדה, רשאית ועדת הכנסת להעבירו לוועדה אחרת, אם ביקש זאת, בו ביום, אחד מאלה: חבר הכנסת שהציע את ההצעה לדיון מהיר, יושב ראש הוועדה שנקבעה כאמור, יושב ראש ועדה שסבור כי הנושא מצוי בתחום סמכויותיה של הוועדה שבראשותו או יושב ראש ועדת הכנסת; ועדת הכנסת תדון בבקשה בישיבתה הקרובה.

(2) החליטה ועדת הכנסת להעביר את הדיון לוועדה אחרת, יודיע על כך יושב ראש ועדת הכנסת לנשיאות הכנסת, לשתי הוועדות הנוגעות בדבר ולחבר הכנסת המציע; אין בהחלטת ועדת הכנסת כדי לשנות ממניין הימים האמור בסעיף קטן (ד).

(ו) עם סיום הדיון המהיר יונחו מסקנות הוועדה על שולחן הכנסת, אלא אם כן החליטה הוועדה שפרסום המסקנות עלול לפגוע בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בעניין כלכלי חיוני שלה.

(ז) יושב ראש הכנסת יעביר את מסקנות הוועדה שהונחו על שולחן הכנסת לשר הנוגע בדבר, ואם לא ברור מיהו השר - לראש הממשלה.

(ח) בתוך שלושה חודשים מיום שקיבל את המסקנות, יודיע השר הנוגע בדבר ליושב ראש הכנסת, בכתב, על כל פעולה שפעל בעקבות המסקנות; הודעת השר תונח על שולחן הכנסת.

(ט) הודיע חבר הכנסת ליושב ראש ועדה שנושא לדיון מהיר הועבר אליה כי הוא חוזר בו מהצעתו, יחולו הוראות אלה:

(1) הודיע עד 24 שעות לפני פתיחת ישיבת הוועדה שנועדה לדיון בנושא - יוסר הנושא מסדר יומה של הוועדה, ויושב ראש הוועדה יודיע על כך לנשיאות הכנסת;

(2) הודיע לאחר המועד האמור בפסקה (1) - תחליט הוועדה אם להסיר את הנושא מסדר יומה; החליטה הוועדה להסיר את הנושא כאמור, יודיע על כך יושב ראש הוועדה לנשיאות הכנסת;

(3) החליטה נשיאות הכנסת להעביר לדיון מהיר בוועדה כמה הצעות בנושא דומה כאחת, ולא מסרו כל המציעים הודעה לפי פסקאות (1) או (2), לא יוסר הנושא מסדר היום ולא תצביע הוועדה על הסרת הנושא מסדר יומה, לפי העניין, אך יושב ראש הוועדה יודיע לוועדה על המציע שחזר בו.

דיון מהיר והצעה דחופה בנושא דומה (תיקון מס' 114)

61. (א) הוגשו לנשיאות הכנסת הצעה דחופה והצעה לדיון מהיר בנושא דומה, בהתאם לקביעת הנשיאות, תחליט הנשיאות אחת מאלה, והחלטתה תחול על כל ההצעות כאמור:

(1) לאשר דיון בהצעה דחופה;

(2) לאשר דיון מהיר בוועדה;

(3) לא לאשר כלל דיון בהצעות, ורשאי חבר הכנסת שביקש שהצעתו תידון כהצעה דחופה, לערער על ההחלטה כאמור בסעיף 54(ו).

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א)(1), החליטה נשיאות הכנסת כי הצעה לדיון מהיר בוועדה תאושר לדיון כהצעה דחופה בהתאם לאותו סעיף קטן, יחולו הוראות אלה:

(1) היו המציעים של ההצעה הדחופה ושל ההצעה לדיון מהיר מאותה סיעה, תאושר לדיון רק ההצעה הדחופה;

(2) לא היו המציעים של ההצעה הדחופה ושל ההצעה לדיון מהיר מאותה סיעה, תאושר כהצעה דחופה גם הצעה לדיון מהיר בנושא דומה, לפי סעיף קטן (א)(1), ובלבד שאם הוגשו כמה הצעות לדיון מהיר על ידי חברי כנסת מסיעה אחת, תאושר לדיון כהצעה דחופה רק ההצעה הראשונה מביניהן.

(ג) אישרה נשיאות הכנסת דיון בהצעה דחופה שהגיש חבר הכנסת, וכן אישרה כי הצעה לדיון מהיר בוועדה שהגיש אותו חבר כנסת בנושא אחר תידון כהצעה דחופה, לפי סעיף קטן (א)(1), תידון רק אחת מהן כהצעה דחופה, בהתאם להודעתו למזכיר הכנסת.

(ד) חבר הכנסת שהגיש הצעה דחופה והצעתו אושרה לדיון מהיר בוועדה כאמור בסעיף קטן (א)(2), אינו רשאי לערער על ההחלטה לפני ועדת הכנסת כאמור בסעיף 54(ו).

(ה) אישרה ועדת הכנסת דיון בהצעה לסדר היום כהצעה דחופה בעקבות ערעור של חבר הכנסת לפי סעיף 54(ו), לא תחול החלטתה על הצעה לדיון מהיר שהוגשה בנושא דומה.

חלק ה': בחירה ומינוי של נושאי משרה

פרק ראשון: בחירת נציגים לוועדות מינויים על ידי הכנסת

נציגים לוועדות מינויים לנושאי משרה שיפוטית (תיקון מס' 115)

62. (א) בתוך ארבעה חודשים מתחילת כהונתה, וכן בתוך שישים ימים מיום שנתפנה מקומו של נציג במהלך כהונתה של הכנסת, תבחר הכנסת את נציגיה לכל ועדה מוועדות המינויים והבחירה המנויות להלן (בפרק זה - ועדת מינויים):

(1) ועדת המינויים שלפי סעיף 6 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955;

(2) ועדת המינויים שלפי סעיף 4 לחוק הקאדים, התשכ"א-1961;

(3) ועדת המינויים שלפי סעיף 11 לחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962 (בסעיף זה - ועדת המינויים לקאדים-מד'הב);

(4) הוועדה לבחירת שופטים שלפי סעיף 4 לחוק-יסוד: השפיטה, ולפי סעיף 6 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

(ב) (1) מזכיר הכנסת יודיע לכל חברי הכנסת על מועד הבחירה לוועדת מינויים שקבע יושב ראש הכנסת, לא יאוחר משבועיים לפני אותו מועד.

(2) הצעת מועמדות תוגש ליושב ראש הכנסת בכתב עד נעילת ישיבת הכנסת ביום האחרון בשבוע שלפני יום הבחירה, ואם חל אותו שבוע בפגרה - לא יאוחר משבוע לפני מועד הבחירה.

(3) כל אחד מחברי הכנסת, שאינו שר או סגן שר, רשאי להציע את מועמדותו לוועדת מינויים, למעט ועדת המינויים לקאדים-מד'הב.

(4) כל חבר כנסת דרוזי, שאינו שר או סגן שר, רשאי להציע את מועמדותו לוועדת המינויים לקאדים-מד'הב, וכן רשאים כל עשרה מחברי הכנסת להציע את מועמדותו של דרוזי שאינו חבר הכנסת לוועדה האמורה; לא ישתף עצמו חבר הכנסת ביותר מהצעת מועמד אחד; להצעה תצורף הסכמתו של המועמד והצהרתו בדבר עמידתו בתנאים לבחירה לפי פרק זה.

(ג) מזכיר הכנסת יודיע לכל חברי הכנסת על שמות המועמדים לפחות 48 שעות לפני שעת פתיחת ישיבת הכנסת שבה יתקיימו הבחירות לוועדת המינויים.

(ד) בחירת נציגי הכנסת לוועדת מינויים תהיה בהצבעה חשאית, כמפורט להלן:

(1) לפני תחילת ההצבעה, יודיע יושב ראש הכנסת לכנסת על הרכב ועדת קלפי שמינה לשם כך, ובה ארבעה חברי הכנסת שאינם מועמדים באותן בחירות, שניים מסיעות הקואליציה ושניים מסיעות האופוזיציה;

(2) מזכיר הכנסת יקרא בשמות חברי הכנסת לפי סדר שמות משפחתם וכל אחד מחברי הכנסת, בזה אחר זה, ייגש להצביע במקום שיועד לכך באולם המליאה ומוסתר מעיני הזולת; הוראות סעיף 36(ב) יחולו לעניין זה, בשינויים המחויבים;

(3) חבר הכנסת יקבל טופס ובו שמות המועמדים, בציון מספר נציגי הכנסת בוועדת המינויים שיש לבחרם; היה מספר המועמדים כמספר נציגי הכנסת שיש לבחרם, יתאפשר גם סימון של התנגדות לבחירת מי מהם;

(4) הבחירה תיעשה בסימון שמות המועמדים על גבי הטופס, עד למספר נציגי הכנסת בוועדת המינויים שיש לבחרם או בסימון התנגדות לבחירתם, כאמור בפסקה (3); טופס שסומנו בו יותר מועמדים מהמספר האמור - פסול, ואם כלל הטופס מועמדים לכמה ועדות מינויים - יהיה פסול לעניין הוועדה שלגביה סומנו יותר מועמדים כאמור;

(5) חבר הכנסת יניח את הטופס בתיבת הצבעה;

(6) עם גמר ההצבעה תימסר תיבת ההצבעה לוועדת הקלפי, שתספור מיד את הקולות;

(7) תוצאות ההצבעה ייקבעו לפי הוראות אלה:

(א) עלה מספר המועמדים על מספר נציגי הכנסת שיש לבחרם, ייבחרו המועמדים שקיבלו את מספר הקולות המרבי; קיבלו כמה מועמדים מספר קולות שווה ובשל כך לא ניתן לקבוע מיהם נציגי הכנסת כאמור, כולם או חלקם, חוזרים מיד על ההצבעה ביניהם עד להכרעה;

(ב) היה מספר המועמדים כמספר נציגי הכנסת שיש לבחרם -

(1) הם ייבחרו אם מספר הקולות בעדם עלה על מספר הקולות נגדם;

(2) לא עלה מספר הקולות בעדם על מספר הקולות נגדם, יתקיימו בחירות חדשות לנציגים שנותר לבחור בתוך שלושים ימים ויחולו עליהן הוראות סעיף זה;

(8) ועדת הקלפי תודיע ליושב ראש הכנסת על תוצאות ההצבעה; יושב ראש הכנסת יודיע לכנסת באותה ישיבה שבה התקיימו הבחירות על תוצאותיהן.

(ה) מונה נציג הכנסת בוועדת מינויים לשר או לסגן שר, יחדל לכהן כנציג כאמור עם מינויו, ויתקיימו בחירות לנציג במקומו בהתאם להוראות סעיף זה.

סייגים לכהונה, השעיה והעברה מכהונה לפי סעיף 6 לחוק הכנסת (תיקון מס' 115)

63. (א) ועדת הכנסת, וכל עוד לא נבחרה - הוועדה המסדרת, רשאית לקבוע כי חבר הכנסת לא יהיה מועמד לכהונה כנציג הכנסת בוועדת מינויים, בהתקיים בו האמור בפסקאות (1) רישה או (2) שבסעיף 3(א); הוראות סעיפים קטנים (א)(1) סיפה ו-(ב) עד (ה) שבסעיף 3 יחולו לעניין זה, בשינויים המחויבים.

(ב) הכנסת רשאית, לפי הצעת ועדת הכנסת, להשעות מכהונתו את נציג הכנסת בוועדת מינויים בהתקיים בו האמור בפסקה (1) רישה שבסעיף 3(א); הוראות סעיף 3(ב), (ג) ו-(ה) וסעיף 4 יחולו לעניין זה, בשינויים המחויבים.

(ג) הורשע חבר הכנסת במהלך כהונתה של אותה כנסת, בפסק דין סופי בעבירה פלילית, יחדל לכהן כנציג הכנסת בוועדת מינויים.

(ד) לגבי דרוזי שאינו חבר הכנסת כנציג הכנסת בוועדת המינויים לקאדים-מד'הב יחולו הוראות אלה:

(1) לא יהיה מועמד כנציג הכנסת בוועדה מי שמתקיימים נגדו הליכים פליליים או שהורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית וטרם חלפו עשר שנים מיום שפסק הדין נעשה סופי או מיום שגמר לרצות את עונשו, לפי המאוחר;

(2) מתקיימים נגדו הליכים פליליים לאחר בחירתו - יושעה מכהונתו כנציג הכנסת בוועדה עד למתן פסק דין סופי;

(3) הורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית, יחדל לכהן כנציג הכנסת בוועדה.

נציגים לפי חוק הרבנות הראשית לישראל (תיקון מס' 115)

64. לא יאוחר משלושים ימים לפני המועד שנקבע לכינוס האסיפה הבוחרת לשם עריכת בחירות, כאמור בסעיף 12 לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ם-1980, תבחר הכנסת את נציגיה לאסיפה הבוחרת לפי סעיף 8(7) לחוק האמור, והם יכהנו כל עוד הם חברי הכנסת, ואם תמה כהונת הכנסת - עד שהכנסת החדשה תבחר חברים אחרים במקומם; הוראות סעיפים 62(ב) עד (ה) ו-63(א) עד (ג) יחולו על נציגי הכנסת לפי סעיף זה, בשינויים המחויבים.

פרק שני: בחירת נציגים על ידי ועדה של הכנסת

נציג לוועדה המציעה מועמדים למשרת היועץ המשפטי לממשלה (תיקון מס' 115)

65. (א) בתוך ארבעה חודשים מתחילת כהונתה, וכן בתוך שישים ימים מיום שנתפנה מקומו של נציג במהלך כהונתה של הכנסת, תבחר ועדת החוקה, חוק ומשפט את נציג הכנסת לוועדה המציעה מועמדים למשרת היועץ המשפטי לממשלה; יושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט יודיע לכל חברי הכנסת על מועד הבחירה לא יאוחר משבועיים לפני אותו מועד.

(ב) כל אחד מחברי הכנסת, שאינו שר או סגן שר, רשאי להציע את מועמדותו בכתב ליושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט עד נעילת ישיבת הכנסת ביום האחרון בשבוע שלפני יום הבחירה, ואם חל אותו שבוע בפגרה - לא יאוחר משבוע לפני מועד הבחירה.

(ג) יושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט יודיע לכל חברי הכנסת על שמות המועמדים לפחות 48 שעות לפני שעת פתיחת ישיבת הוועדה שבה יתקיימו הבחירות.

(ד) בחירת נציג הכנסת תהיה בהצבעה גלויה, כמפורט להלן:

(1) היה יותר ממועמד אחד, יאמר כל אחד מחברי הוועדה המשתתף בהצבעה את שם המועמד שהוא תומך בו, והמועמד שקיבל את מרב קולות המשתתפים - ייבחר; קיבלו כמה מועמדים מספר קולות שווה ובשל כך לא ניתן לקבוע מי נבחר, חוזרים מיד על ההצבעה ביניהם עד להכרעה;

(2) היה מועמד אחד, יאמר כל אחד מחברי הוועדה המשתתף בהצבעה אם הוא תומך בו או מתנגד לבחירתו, ויחולו הוראות אלה -

(א) הוא ייבחר אם מספר הקולות בעדו עלה על מספר הקולות נגדו;

(ב) לא עלה מספר הקולות בעדו על מספר הקולות נגדו, יתקיימו בחירות חדשות בתוך שלושים ימים ויחולו עליהן הוראות סעיף זה.

(ה) הוראות סעיפים 62(ה) ו-63(א) עד (ג), יחולו, בשינויים המחויבים, לעניין נציג הכנסת לפי סעיף זה.

נציגים למועצת יד יצחק בן-צבי (תיקון מס' 115)

66. (א) ועדת החינוך, התרבות והספורט תבחר את שלושת נציגי הכנסת למועצת יד יצחק בן-צבי לפי סעיף 4 לחוק יד יצחק בן-צבי, התשכ"ט-1969.

(ב) על בחירת הנציגים יחולו הוראות סעיפים 62(ה) ו-65(א) עד (ג), בשינויים המחויבים ובשינוי זה: במקום ועדת החוקה, חוק ומשפט תבוא ועדת החינוך, התרבות והספורט.

(ג) בחירת נציגי הכנסת תהיה בהצבעה גלויה, כמפורט להלן:

(1) עלה מספר המועמדים על מספר נציגי הכנסת שיש לבחרם, יאמר כל אחד מחברי הוועדה המשתתף בהצבעה את שם המועמד או המועמדים שהוא תומך בהם, עד למספר נציגי הכנסת שיש לבחרם, והמועמדים שקיבלו את מרב קולות המשתתפים - ייבחרו; קיבלו כמה מועמדים מספר קולות

שווה ובשל כך לא ניתן לקבוע מיהם נציגי הכנסת, כולם או חלקם, חוזרים מיד על ההצבעה ביניהם עד להכרעה;

(2) היה מספר המועמדים כמספר נציגי הכנסת שיש לבחרם, יאמר כל אחד מחברי הוועדה המשתתף בהצבעה אם הוא תומך בכל אחד מהם או מתנגד לבחירתם, ויחולו הוראות אלה -

(א) ייבחרו מועמדים שמספר הקולות בעדם עלה על מספר הקולות נגדם;

(ב) לא נבחרו מועמדים כמספר נציגי הכנסת כאמור, יתקיימו בחירות חדשות לנציגים שנותר לבחור בתוך שלושים ימים, ויחולו עליהן הוראות סעיף זה.

פרק שלישי: קביעת מספר שופטי בית המשפט העליון

קביעת מספר שופטי בית המשפט העליון לפי סעיף 25 לחוק בתי המשפט (תיקון מס' 115)

67. (א) החלטת הכנסת בעניין מספר השופטים בבית המשפט העליון לפי סעיף 25 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, לא תתקבל אלא לפי הצעה של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

(ב) כל עשרה מחברי הכנסת, וכן הממשלה, רשאים להגיש ליושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט הצעה שהכנסת תשנה את מספר השופטים בבית המשפט העליון, ויציינו בה את מספר השופטים המוצע.

(ג)[1] *ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון ותחליט בהצעה כאמור בסעיף קטן (ב) בתוך 120 ימים מיום שהוגשה וימי הפגרה לא יבואו במניין.*

---

[1] תחילתו של סעיף 67(ג) ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-19.

(ד) החלטת ועדת החוקה, חוק ומשפט בנוגע להצעה כאמור בסעיף קטן (ב), תונח על שולחן הכנסת, בצירוף השגות שהגישו ונימקו חברי הכנסת בדיון בוועדה, אף אם אינם חברי הוועדה; לא יגיש חבר הכנסת יותר מהשגה אחת.

(ה) יושב ראש הכנסת יביא את החלטת ועדת החוקה, חוק ומשפט לדיון בכנסת בתוך 30 ימים מיום הנחתה, וימי הפגרה לא יבואו במניין; יושב ראש הוועדה יציג בפני הכנסת את הצעת הוועדה והוא רשאי לסכם את הדיון כאמור בסעיף 29(2) ו-(3); כל משיג רשאי לנמק את השגתו במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות; אחרי הנמקת ההשגות יתקיים דיון אישי.

(ו) בתום הדיון תצביע הכנסת על הצעת ועדת החוקה, חוק ומשפט ועל ההשגות כמפורט להלן:

(1) התקבלה הצעת הוועדה - תהא היא החלטת הכנסת ואין מצביעים על ההשגות;

(2) לא התקבלה הצעת הוועדה והצביעו על כל ההשגות -

(א) התקבלה השגה אחת - תהא היא החלטת הכנסת;

(ב) התקבלו כמה השגות - תכריע הכנסת ביניהן.

(ז) ועדת החוקה, חוק ומשפט לא תדון בהצעה כאמור בסעיף קטן (ב) אלא בחלוף שנה מיום החלטת הכנסת לפי סעיף קטן (ו).

חלק ו': מצב חירום

פרק ראשון: הכרזת מצב חירום

הגדרות - חלק ו' (תיקון מס' 116)

68. בחלק זה -

"מצב חירום" - כמשמעותו בסעיף 38 לחוק-יסוד: הממשלה;

"הוועדה המשותפת" - ועדה משותפת של ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט;

"תקנות שעת חירום" - כמשמעותן בסעיף 39 לחוק-יסוד: הממשלה.

הכרזת מצב חירום לפי סעיף 38 לחוק-יסוד: הממשלה[1] (תיקון מס' 116)

69. (א) החלטת הכנסת להכריז על מצב חירום, לא תתקבל אלא לפי המלצה של הוועדה המשותפת.

(ב) הציעו הממשלה או שלושים חברי הכנסת שהכנסת תכריז על מצב חירום, לפי סעיף 38(א) לחוק-יסוד: הממשלה, או שהכנסת תחזור ותכריז על מצב חירום, לפי סעיף 38(ב) לחוק היסוד, יעבירו את הצעתם אל יושב ראש הכנסת ואל הוועדה המשותפת; הצעה בעניין הכרזה חוזרת על מצב חירום תועבר לא יאוחר משישים ימים לפני תום מצב החירום.

(ג) הוועדה המשותפת תבחן את הצורך להכריז על מצב חירום, ואם הוצע לחזור ולהכריז על מצב חירום, תבחן גם את התקנות לשעת חירום שהותקנו מכוח ההכרזה האחרונה על מצב חירום ואת החקיקה שתוקפה מותנה בקיומו של מצב חירום.

---

[1] ביום 14.6.2010 הכריזה הכנסת על מצב חירום לתקופה שמיום ההכרזה עד יום 13.6.2011 (י"פ התש"ע, עמ' 3554).

(ד) הוועדה המשותפת תביא את המלצתה לאישור הכנסת, ואם ההמלצה היא בעניין הכרזה חוזרת, תביאה לאישור הכנסת לא יאוחר מ-14 ימים לפני תום מצב החירום.

(ה) היתה ההצעה להכרזה על מצב חירום יוזמה של שלושים חברי הכנסת, תאפשר הוועדה המשותפת לנציג המציעים לנמק את ההצעה בפניה.

(ו) תקופת תוקפה של הכרזה על מצב חירום לפי סעיף זה, לא תעלה על שנה מיום ההכרזה.

הכרזת הממשלה על מצב חירום (תיקון מס' 116)

70. הכריזה הממשלה על מצב חירום לפי סעיף 38(ג) לחוק-יסוד: הממשלה, תודיע על כך מיד ליושב ראש הכנסת וליושב ראש הוועדה המשותפת, ואם לא ניתן לעשות כן מיד - במועד המוקדם ביותר האפשרי; הוועדה המשותפת תדון בהכרזה ותביא את המלצתה לאישור הכנסת בהקדם האפשרי.

ביטול מצב חירום (תיקון מס' 116)

71. סברו הממשלה או שלושים חברי הכנסת כי מן הראוי שהכנסת תבטל הכרזה על מצב חירום לפי סעיף 38(ה) לחוק-יסוד: הממשלה, יעבירו את הצעתם אל יושב ראש הכנסת ואל הוועדה המשותפת, והוראות סעיף 69(ג) עד (ה) יחולו בשינויים המחויבים.

סדרי הדיון (תיקון מס' 116)

72. הביאה הוועדה המשותפת את המלצתה לאישור הכנסת לפי סעיפים 69 עד 71, תדון הכנסת בהמלצה בהקדם, ואלה סדרי הדיון:

(1) הודעה על קיום הדיון תימסר לחברי הכנסת לא יאוחר מיום לפני הדיון, אלא אם כן נסיבות החירום אינן מאפשרות זאת;

(2) יושב ראש הוועדה המשותפת יציג בפני הכנסת את המלצת הוועדה והוא רשאי לסכם את הדיון כאמור בסעיף 29(2) ו-(3);

(3) היתה ההמלצה בעקבות הצעת הממשלה, תהיה הממשלה רשאית להציג את טיעוניה על ידי אחד השרים;

(4) בסיום הדיון האישי תצביע הכנסת על ההמלצה.

הוועדה הזמנית לענייני חוץ וביטחון (תיקון מס' 116)

73. כל עוד לא נבחרו חברי ועדות הכנסת לאחר הבחירות, יהיו סמכויות הוועדה המשותפת לפי חלק זה נתונות לוועדה הזמנית לענייני חוץ וביטחון שהקימה הוועדה המסדרת לפי סעיף 2א(ה) לחוק הכנסת; ואולם על אף הוראות סעיף 69(ו), תקופת תוקפה של הכרזה על מצב חירום לפי הצעת הוועדה הזמנית לא תעלה על ארבעה חודשים מיום ההכרזה.

פרק שני: תקנות שעת חירום

ביטול תקנות שעת חירום לפי סעיף 39 לחוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 116)

74. (א) הממשלה תעביר תקנות שעת חירום שהתקינה לוועדת החוץ והביטחון, כאמור בסעיף 39(א) לחוק-יסוד: הממשלה, וליושב ראש הכנסת אשר יניחן על שולחן הכנסת, ואם הועברו בפגרה - יעבירן לידיעת חברי הכנסת.

(ב) ועדת החוץ והביטחון, לפי הצעת כל אחד מחבריה, וכן שלושים חברי הכנסת, רשאים להביא בפני הוועדה המשותפת הצעה לביטול תקנות שעת חירום.

(ג) הוועדה המשותפת תבחן את הצורך לבטל תקנות שעת חירום, ותביא את המלצתה לאישור הכנסת.

(ד) על הדיון לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיפים 69(ה) ו-72, בשינויים המחויבים.

הערה: עד כאן נכללים סעיפים חדשים שהותקנו בתיקונים מס' 105 עד 116, בשנים 2010-2011

פרק חמישי 1: ועדת חקירה פרלמנטרית

סימן א׳: הקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית[1]

הצעה להקים ועדת חקירה (תיקונים מס׳ 66 ו-88)

97ב. (א) חבר הכנסת, או ועדה מוועדות הכנסת, רשאים להציע לכנסת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, על פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת.

(ב) חבר הכנסת שהציע להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, או יושב ראש הוועדה המציעה, ינמק הצעתו במשך זמן שלא יעלה על עשר דקות, ויבקש להעבירה לוועדת הכנסת.

(ג) אחרי ההנמקה לפי סעיף קטן (ב), רשאי חבר הממשלה, המדבר בשמה, להציע, בשיעור זמן שלא יעלה על עשר דקות, להסיר את ההצעה מסדר היום או להעבירה לוועדת הכנסת.

---

[1] הכנסת ה-15 החליטה על הקמת ועדות החקירה הפרלמנטריות הבאות:
יישום ומימון חוק ביטוח בריאות ממלכתי; האלימות בספורט (1.1.2001); סחר בנשים (6.3.2001); משק המים (27.6.2001); הפערים החברתיים-כלכליים בישראל (25.7.2001); תאונות הדרכים (4.2.2002).
הכנסת ה-16 החליטה על הקמת ועדות החקירה הפרלמנטריות הבאות:
איתור והשבת נכסים של נספי שואה; שמירת ההגינות ומניעת האלימות בספורט; סחר בנשים; גילויי השחיתות בממשל במדינת ישראל; האירועים שהתרחשו בעמונה ביום ג׳ בשבט התשס״ו- 1.2.06.
הכנסת ה-17 החליטה על הקמת ועדות החקירה הפרלמנטריות הבאות:
(1) האזנות סתר (26.12.06, הסמכת ועדת החוקה חוק ומשפט); (2) עמלות הבנקים (22.1.07, הסמכת ועדת הכלכלה, דו״ח מסכם הוגש ב-19.6.07); (3) קליטת עובדים ערבים בשירות הציבורי (19.2.08); (4) התשתית והתחזוקה של אתר הרשב״י במירון (2.7.08); (5) ועידת התביעות (30.7.08); (6) קליטתם בישראל של יוצאי אתיופיה (30.7.08).
הכנסת ה-18 החליטה על הקמת ועדת החקירה הפרלמנטרית הבאה:
העסקת עובדים ערבים בשירות הציבורי (24.6.09).

(ד) תמכה הממשלה בהעברת ההצעה לוועדת הכנסת או לא נקטה עמדה, רשאי אחד מחברי הכנסת להציע להסיר את ההצעה מסדר היום ולנמק את הצעתו בשיעור זמן שלא יעלה על חמש דקות.

(ה) הציעו הממשלה או אחד מחברי הכנסת להסיר את ההצעה מסדר היום, רשאי חבר הכנסת המציע, או יושב ראש הוועדה המציעה, לחזור ולהשיב בשיעור זמן שלא יעלה על חמש דקות.

(ו) בגמר הדיון תחליט הכנסת אם להעביר את ההצעה להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לוועדת הכנסת או להסירה מסדר היום.

(ז) החליטה הכנסת להסיר את ההצעה מסדר היום, לא יתקיים דיון בהצעה זהה או דומה בעיקרה, לפני עבור תקופה של ארבעה שבועות מהיום שההצעה הוסרה מסדר היום, אלא אם כן החליט יושב ראש הכנסת שחל בינתיים שינוי המצדיק דיון מחדש באותה ההצעה; ימי פגרה לא יבואו במניין התקופה האמורה.

הדיון בוועדה (תיקונים מס' 66 ו-70)

97ג. (א) ועדת הכנסת תכין, בתוך 30 ימים, הצעה להקמת ועדת חקירה, אולם רשאית היא להביא, בצד הצעתה, המלצה לכנסת להסיר את ההצעה מסדר היום.

(ב) הצעה להקים ועדת חקירה, יכול שתהא בדרך של הסמכת אחת הוועדות הקבועות כוועדת חקירה או בדרך של הצעת הרכב, במספר חברים שלא יעלה על תשעה ואשר יכלול גם נציגים של סיעות שאינן משתתפות בממשלה, בהתחשב, בין השאר, ביחסי הכוחות של הסיעות בכנסת, ובלבד שחבר הכנסת שהציע להקים את ועדת החקירה יהיה חבר בהרכב, אם ביקש זאת.

(ג) הצעה להקים ועדת חקירה תפרט את סמכויותיה ותפקידיה של הוועדה.

(ד) ועדת הכנסת תצרף להצעתה הסתייגויות של חברי הוועדה ושל נציגי הממשלה; הסתייגות יכולה לשלול את עצם ההצעה להקים ועדת חקירה.

(ה) ראתה ועדת הכנסת כי הנושאים הנכללים בגדר סמכויותיה של ועדת החקירה עלולים לפגוע בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בפעולות כלכליות בינלאומיות חסויות, רשאית היא להציע כי ישיבות ועדת החקירה יהיו חסויות, כאמור בסעיף 102א(ד).

הנחה על שולחן הכנסת (תיקונים מס' 66 ו-88)

97ד. (א) הצעת ועדת הכנסת, בצירוף הסתייגויות כאמור בסעיף 97ג(ד), תונח על שולחן הכנסת על ידי יושב ראש הכנסת, והוא יעמידה על סדר יומה.

(ב) חבר הכנסת שהציע להקים ועדת חקירה פרלמנטרית רשאי לחזור בו מהצעתו עד להנחת ההצעה על שולחן הכנסת כאמור בסעיף זה או בסעיף 97ז.

(ג) חזר בו חבר הכנסת לפני שדנה הכנסת בהצעתו כאמור בסעיף 97ב, יודיע על כך ליושב ראש הכנסת; חזר בו אחרי שהחליטה הכנסת להעביר את ההצעה לוועדת הכנסת, יודיע על כך ליושב ראש ועדת הכנסת; יושב ראש הכנסת או יושב ראש ועדת הכנסת, לפי העניין, ימסור את ההודעה שקיבל לכנסת, ועם מסירת ההודעה תרד ההצעה מסדר יומה של הכנסת; היו כמה מציעים, יימחק שמו של המציע שחזר בו, מרשימת המציעים.

סדרי הדיון בהצעה (תיקונים מס' 66 ו-88)

97ה. (א) הדיון בהצעת ועדת הכנסת יתחיל בהרצאה מפי יושב ראש הוועדה או מפי חבר הוועדה שמינה יושב ראש הוועדה לשם כך.

(ב) חברי ועדת הכנסת וחברי הממשלה רשאים לנמק את הסתייגויותיהם במשך זמן שלא יעלה על עשר דקות.

(ג) כל אחד מחברי הכנסת יוכל להשתתף בדיון, במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות.

(ד) בתום הדיון תתקיים ההצבעה בסדר הזה:

(1) הציעה ועדת הכנסת להסיר את ההצעה מסדר היום או היתה הסתייגות השוללת את עצם ההצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, יצביעו עליהן בהצבעה אחת;

(2) נדחו ההמלצה או ההסתייגות כאמור בפסקה (1), או שלא היו כאלה, יצביעו על ההסתייגויות, לפי סדר הסעיפים;

(3) נדחו הסתייגויות או שלא היו כאלה, יצביעו על הצעת ועדת הכנסת;

(4) התקבלו הסתייגויות, יצביעו על הצעת ועדת הכנסת בצירוף ההסתייגויות שהתקבלו.

(ה) (1) נעדר המסתייג מההצבעה, לא יצביעו על הצעתו; היו מספר מציעים להסתייגות אחת ונעדרו כולם מההצבעה לא יצביעו על הצעתם.

(2) נבצר מחבר הכנסת להשתתף בהצבעה והוא הודיע על כך בכתב, מראש, ליושב ראש הכנסת, וביקש שיצביעו על הסתייגותו, תצביע עליה הכנסת.

חידוש הדיון בוועדה על פי דרישה (תיקון מס' 66)

97ו. (א) ועדת הכנסת רשאית לחדש דיוניה בהצעתה גם לאחר שהונחה על שולחן הכנסת וכל עוד לא התחיל הדיון בה.

(ב) החליטה ועדת הכנסת לעשות כן, יודיע יושב ראש הכנסת על כך בכנסת והדיון בהצעה יידחה עד שההצעה תחזור ותונח על שולחן הכנסת.

דיון חוזר בוועדה על פי דרישת הכנסת (תיקון מס' 66)

97ז. (א) בכל שלב של הדיון בהצעת ועדת הכנסת, רשאית הכנסת, לפי הצעת הממשלה או יושב ראש הוועדה, להטיל על ועדת הכנסת לחזור ולדון בהצעה כולה או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה.

(ב) ועדת הכנסת תדון בהצעה או בשאלה שנמסרה על ידי הכנסת, ותביא לפניה את הצעותיה.

פרק שישי: עבודת הוועדות

הרכבן של ועדות קבועות (תיקונים מס' 72, 96,104 ו-106)

97ח. (א) הכנסת תחליט על הרכב הוועדות הקבועות, וחבריהן ייבחרו על ידי הכנסת לפי העיקרון של נציגות סיעתית.

(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א), סיעה הזכאית למנות חבר בוועדה מוועדות הכנסת, רשאית למנותו מבין חבריה של סיעה אחרת.

(ב) נתפנה מקומו של חבר ועדה, או החליטה סיעה על שינוי נציג מטעמה בוועדה, תודיע הסיעה ליושב ראש ועדת הכנסת על מינוי חבר אחר מטעמה במקום חבר הוועדה כאמור, תוך שמירה על העיקרון של נציגות סיעתית כאמור בסעיף קטן (א); יושב ראש ועדת הכנסת יודיע לכנסת מיהו הנציג החדש של הסיעה בוועדה, בהתאם להודעת יושב ראש הסיעה שנמסרה לו בכתב[1].

(ג) שר או סגן שר לא יכהן כחבר בוועדה מוועדות הכנסת או כממלא מקום של חבר ועדה.

ממלא מקום באופן ארעי (תיקונים מס' 72 ו-106)

97ט. (א) (1) נעדר חבר קבוע של ועדה קבועה (להלן בסעיף זה ובסעיף 97י - חבר ועדה) באופן ארעי - רשאי למלא את מקומו בוועדה חבר אחר מסיעתו בלבד.

(2) נעדר חבר ועדה הנמנה על סיעת יחיד - לא ימלא חבר כנסת אחר את מקומו בוועדה.

---

[1] הנוהג בדבר אופן שינוי הרכבה של ועדה, לא נטל ממליאת הכנסת את סמכותה להחליט בענין ההרכב האישי של הוועדות הקבועות (בג"ץ 482/88 רייסר נ' יושב ראש הכנסת).

(ב) בהעדר הסכמה על זהות ממלא המקום מטעם הסיעה - יכריע בדבר יושב ראש הסיעה או ממלא מקומו, ובהעדרם יכריע יושב ראש הוועדה.

(ג) (1) בסעיף קטן זה, "סיעה מיוצגת" - סיעה שמינתה חבר בוועדה מבין חבריה של סיעה אחרת, כאמור בסעיף 97ח(א1).

(2) נעדר באופן ארעי חבר ועדה מטעם סיעה מיוצגת, רשאי למלא את מקומו בוועדה חבר אחר מסיעתו; לא השתתף בישיבה חבר מסיעתו כאמור, רשאי חבר הסיעה המיוצגת לשמש כממלא מקום בוועדה.

(ד) דינו של ממלא מקום בוועדה לפי סעיף זה כדין חבר הוועדה שנעדר, אלא אם כן נקבעו הוראות מיוחדות לענין חבר הוועדה, ואולם לא ינהל ממלא המקום את ישיבת הוועדה.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו גם על ועדה משותפת, ועדה לעניינים מיוחדים, ועדת חקירה פרלמנטרית וועדת משנה.

ממלא מקום קבוע (תיקונים מס' 72, 96, 103 ו-106)

97י. (א) ועדת הכנסת רשאית לקבוע ועדות שבהן יהיו לחברים ממלאי מקום קבועים, במספר שלא יעלה על מספר החברים באותן ועדות; ממלאי המקום הקבועים ייבחרו על ידי הכנסת ויחולו הוראות סעיף 97ח, והודעה לפי סעיף 97ח(ב) תימסר על ידי יושב ראש סיעתו של חבר הוועדה, אף אם ממלא המקום הקבוע מונה מבין חבריה של סיעה אחרת.

(ב) נעדר חבר ועדה באופן ארעי, רשאים למלא את מקומו בוועדה חברי כנסת אלה:

(1) היה לו ממלא מקום קבוע מסיעתו - ממלא המקום הקבוע, ובהעדרו - חבר אחר מסיעתם לפי הוראות סעיף 97ט;

(2) היה לו ממלא מקום קבוע מסיעה אחרת - חבר אחר מסיעתו של חבר הוועדה או מסיעה מיוצגת לפי הוראות סעיף 97ט, ובהעדרם - ממלא המקום הקבוע.

(ג) דינו של ממלא מקום קבוע בוועדה לפי סעיף זה כדין חבר הוועדה, אלא אם כן נקבעו הוראות מיוחדות לענין חבר הוועדה, ואולם -

(1) נכח בישיבה חבר הוועדה או חבר אחר כאמור בסעיף קטן (ב)(2), לא יוכל ממלא המקום הקבוע להשתתף בהצבעה;

(2) לא ייבחר ממלא המקום הקבוע לכהן כיושב ראש או כחבר של ועדת משנה או של ועדה משותפת, ולא ינהל ישיבות של הוועדה או של הוועדות האמורות בפסקה זו בהעדרו של היושב ראש.

הוראות מיוחדות לוועדת החוץ והביטחון (תיקונים מס' 72, 103 ו-106)

97יא. (א) הוראות סעיף 97ט לא יחולו על היעדרות באופן ארעי של חבר ועדת החוץ והביטחון או ועדת משנה שלה או ממלאי מקומם הקבועים והוראות סעיף 97י יחולו לעניין זה בשינויים המחויבים.

(ב) חילופי חברים קבועים בוועדת החוץ והביטחון כאמור בסעיף 97ח(ב) יהיו לתקופה שלא תפחת משלושה חודשים.

יושב ראש ועדה קבועה (תיקונים מס' 85, 96, 97 ו-106)

97יב. (א) ועדה קבועה תבחר לה יושב ראש מבין חבריה, לפי המלצת ועדת הכנסת[1].

(א1) (1) הוועדה לענייני ביקורת המדינה תבחר לה יושב ראש מבין חבריה, לפי המלצת ועדת הכנסת, שהוא חבר בסיעה מסיעות האופוזיציה.

(2) כהונתו של יושב ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה תפקע בתום 14 ימים מיום שחדלה סיעתו להיות סיעה מסיעות האופוזיציה; פקעה כהונה כאמור, תבחר הוועדה יושב ראש לפי הוראות פסקה (1).

(3) בסעיף קטן זה, "סיעות האופוזיציה" - כהגדרתן בסעיף 11(ג) לחוק הכנסת.

---

[1] (1) חבר הכנסת כשיר למלא את מכלול התפקידים המוטלים על חברי הכנסת, ובתוך זה כהונה כיושב ראש של ועדת הכנסת, גם אם הורשע בעבירות שיש עימן קלון (בג"ץ 7367/97 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח') (פסה"ד ניתן לפני שהותקנו סעיפים 10א עד 10ה לתקנון).
(2) "הוראת סעיף 10(א) קובעת את האופן בו נבחר יושב ראש ועדה של הכנסת, והוראה זו מתווה אף את הדרך להעברתו מתפקידו. סמכות זו נשענת על העיקרון המעוגן בסעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, לפיו הסמכה לעשות דבר משמעה שיש סמכות לעשותו "מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות". סמכות זו אף מתחייבת מהעקרונות הנוגעים לעבודת הכנסת ולניהול ענייני הכנסת וחלוקת התפקידים בה. המשיבות מסתמכות בטיעוניהן גם על סעיף 14 לחוק הפרשנות שקובע כי "הסמכה לעשות מינוי - משמעה גם הסמכה להתלות את תקפו, לבטלו, לפטר את מי שנתמנה או להשעותו מתפקידו". איננו נדרשים להכריע בשאלת תחולתו של סעיף זה על בחירת יושב ראש ועדה של הכנסת, אף כי אני נוטה לחשוב שניתן להחילו על העניין שלפנינו בשינויים המתחייבים, שכן בהתאם לסעיף 11 לחוק הפרשנות נתונה לרשות סמכות לשוב ולבצע אותה פעולה ככל הנדרש לפי לנסיבות; משמוסמכת ועדה קבועה של הכנסת לבחור לה יושב-ראש מבין חבריה, לפי המלצת ועדת הכנסת, מוסמכת היא גם להחליט על העברתו מתפקידו ובחירה בחבר אחר מחבריה תחתיו...
הטענה כי הוראות סעיפים 10ב ו-10ג הן ממצות ושוללות את הסמכות להעביר מתפקידו יושב-ראש ועדה היא נטולת יסוד בדין...
מבלי לקבוע מסמרות בכל הנוגע להיקף שיקול הדעת הנתון לוועדה של הכנסת בבואה להעביר את יושב-ראש הוועדה מתפקידו, איננו סבורים כי שיקולים פוליטיים וקואליציוניים כשלעצמם הינם מעצם טיבם שיקולים זרים לעניין זה."
(בג"ץ 2704/07 התנועה להגינות שלטונית נ' ועדת הכנסת ואח', בעניין החלפת יו"ר ועדת הכספים בשל שינויים קואליציוניים).

(ב) [בטל]

(ג) מונה יושב ראש ועדה לשר או לסגן שר, או חדל מסיבה אחרת לכהן כיושב ראש ועדה במהלך כהונתה של הכנסת, רשאית הוועדה לבחור יושב ראש זמני מבין חבריה, בדרך האמורה בסעיף קטן (א), ויהיו לו, עד שייבחר יושב ראש קבוע, כל סמכויות היושב ראש.

סייג לבחירה (תיקונים מס' 63, 86 ו-106)

97יג. (א) מסר היועץ המשפטי לממשלה עותק של כתב אישום נגד חבר הכנסת, כאמור בסעיף 4(א) לחוק החסינות או שמתקיימים נגד חבר הכנסת הליכים פליליים, כמשמעותם בחוק הכנסת, והוצע לבחור בחבר הכנסת האמור לתפקיד יושב ראש ועדה, תחליט ועדת הכנסת, בין אם נקבע, לפי חוק החסינות, כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי ובין אם לאו, על אחד מאלה:

(1) אין מניעה לבחירת חבר הכנסת לתפקיד;

(2) חבר הכנסת יכהן בתפקיד, עם או בלי סייגים שתקבע הוועדה, והכל עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדו, ואם נקבע שתהיה לו חסינות בפני דין פלילי - בכל תקופת כהונתה של אותה כנסת או לתקופה קצרה יותר שקבעה הוועדה;

(3) אין לבחור בחבר הכנסת לתפקיד.

(ב) ועדת הכנסת לא תקבע כאמור בסעיף קטן (א)(2) או (3), אלא לאחר שנתנה לחבר הכנסת שבו מדובר, הזדמנות להשמיע את דברו.

(ג) על הדיון בוועדה יחולו הוראות סעיף 101א.

(ד) קבעה ועדת הכנסת כאמור בסעיף קטן (א)(2) או (3), רשאי חבר הכנסת לערער על ההחלטה בפני הכנסת; המערער ינמק את ערעורו ויושב ראש ועדת הכנסת או מי שהוא הסמיך לשם כך ישיב לערעור, כל אחד מהם במסגרת זמן שלא תעלה על 15 דקות; לאחר שמיעת הצדדים תקיים הכנסת הצבעה בלא דיון נוסף.

(ה) ההצבעה בועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.

(ו) חבר הכנסת רשאי לבקש כי הדיון בענינו יתקיים בוועדת האתיקה, אם הוקמה; ביקש חבר הכנסת כאמור, יחולו על הדיון הכללים הנהוגים בוועדת האתיקה והוראות סעיף קטן (ד) לא יחולו; ועדת האתיקה תניח את החלטתה המנומקת על שולחן הכנסת.

(ז) כל עוד לא הסתיימו ההליכים לפי סעיפים קטנים (ב) עד (ו), תבחר הוועדה יושב ראש זמני מבין חבריה, לפי המלצת ועדת הכנסת.

השעיה מכהונה (תיקונים מס' 63, 86 ו-106)

97יד. (א) ועדת הכנסת רשאית, בהחלטה שהתקבלה ברוב חבריה, להשעות יושב ראש ועדה מכהונתו או לקבוע לה סייגים, אם מסר היועץ המשפטי לממשלה עותק של כתב אישום נגדו, כאמור בסעיף 4(א) לחוק החסינות או אם מתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, בין אם נקבע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי ובין אם לאו, וזאת עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדו, ואם נקבע שתהיה לו חסינות בפני דין פלילי - בכל תקופת כהונתה של אותה כנסת או לתקופה קצרה יותר שקבעה הוועדה.

(ב) על החלטת ועדת הכנסת לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 97יג(ב) עד (ז), בשינויים המחויבים.

החלטה לאחר פסק דין (תיקונים מס' 63 ו-106)

97טו. (א) ניתן פסק סופי במשפטו של יושב ראש ועדה, או מי שננקטו לגביו הליכים (להלן - הנידון), והוראות סעיף 42א לחוק-יסוד: הכנסת, אינן חלות, רשאית ועדת הכנסת או ועדת האתיקה, לפי הענין, להסיר את המגבלה שהטילה עליו לפי סעיף 97יג או לבטל את ההשעיה לפי סעיף 97יד, ולבחור בנידון כיושב ראש קבוע לוועדה, עם או בלי סייגים, או להחליט שהנידון לא יכהן או יחדל לכהן כיושב ראש ועדה, הכל לפי הענין.

(ב)[1] על הליכים לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 97יג(ב) עד (ו).

נושאי תפקידים אחרים (תיקונים מס' 63 ו-106)

97טז. הוראות סעיפים 97יג עד 97טו יחולו, בהתאמה, על נושאי תפקידים אחרים בכנסת כפי שתקבע ועדת הכנסת.

חברי ועדת האתיקה (תיקונים מס' 63, 86 ו-106)

97יז. (א) לא ימנה יושב ראש הכנסת כחבר בוועדת האתיקה, חבר הכנסת שהיועץ המשפטי לממשלה מסר עותק של כתב אישום נגדו, כאמור בסעיף 4(א) לחוק החסינות, או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, או שהורשע במהלך כהונתה של אותה כנסת בפסק דין סופי בעבירה פלילית, וזאת בין אם נקבע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי ובין אם לאו.

---

[1] בילקוט הפרסומים נרשם בטעות כסעיף קטן (ג).

(ב) יושב ראש הכנסת רשאי להשעות את חברותו של חבר הכנסת בוועדת האתיקה, אם היועץ המשפטי לממשלה מסר עותק של כתב אישום נגדו, כאמור בסעיף 4(א) לחוק החסינות או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, וזאת בין אם נקבע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי ובין אם לאו; החליט יושב ראש הכנסת על השעיית חבר הכנסת, רשאי היושב ראש למנות לו מחליף לתקופת ההשעיה; יושב ראש הכנסת יקבע את תקופת ההשעיה, ובלבד שאם התקיימו הליכים פליליים נגד חבר הכנסת תימשך ההשעיה כל עוד לא הסתיימו ההליכים.

(ג) זיכה בית המשפט את חבר הכנסת בפסק דין סופי, יחליט יושב ראש הכנסת אם יחזור חבר הכנסת לכהן כחבר בוועדת האתיקה או יועבר מכהונתו וימונה חבר אחר במקומו.

(ד) יושב ראש הכנסת יעביר את חבר הכנסת מכהונתו בוועדת האתיקה, וימנה חבר אחר במקומו, אם הורשע חבר הכנסת, במהלך כהונתה של אותה כנסת, בפסק דין סופי בעבירה פלילית.

ממלא מקום ליושב ראש ועדה (תיקונים מס' 14, 83 ו-106)

97יח. (א) יושב ראש ועדה קבועה רשאי למנות מפעם לפעם אחד מחברי הוועדה למלא מקומו לתקופה שלא תעלה על שבועיים[1].

(א1) יצא יושב ראש ועדה את גבולות המדינה, או נבצר ממנו למלא את תפקידו למשך תקופה שלא תעלה על שבועיים, ימנה ממלא מקום לתקופה זו ויודיע על כך ליושב ראש הכנסת.

(ב) לממלא מקום יושב ראש הוועדה יהיו כל סמכויות היושב ראש.

---

[1] הוועדה ממליצה בפני יושבי ראש הוועדות, למנות מראש ממלאי מקום לצורך ניהול ישיבה בלבד, למקרה של היעדרות היושב ראש לפרק זמן קצר (החלטת ועדת הכנסת מיום ו' בתמוז התשמ"א - 8.7.1980).

תקופת הכהונה (תיקון מס' 106)

97יט. תקופת כהונתה של ועדה קבועה תהיה כתקופת כהונתה של הכנסת[1].

הוועדות הקבועות ועניניהן (תיקונים מס' 9, 10, 28, 45, 55, 56, 57, 76, 83, 86, 92 ו-106)

97כ. (א) ואלו הן הוועדות הקבועות ותחומי עניניהן[2]:

(1) ועדת הכנסת: תקנון הכנסת וענינים הנובעים ממנו[3]; חסינות חברי הכנסת[4] ובקשות לקביעתה או לנטילתה; סדרי הבית; המלצות על הרכב הוועדות הקבועות והוועדות לענינים מסוימים, ויושבי ראש שלהן; תיחום ותיאום עבודות הוועדות; העברת בקשות המוגשות לכנסת מן הציבור ליושב ראש הכנסת או לוועדות המתאימות; דיון בתלונות על חברי הכנסת[5]; תשלומים לחברי הכנסת; דיון בבקשות ובענינים שאינם נוגעים לשום ועדה או שלא נכללו בתפקידי ועדה אחרת.

---

[1] הכוונה לעצם קיומה ופעולתה של הוועדה ולא להרכבה; קביעותה של ועדה מתבטאת בכך שמשך קיומה מקביל לזה של הכנסת, אך אין ללמוד מכך על איסור החלפת חברי הוועדה (בג"ץ 482/88 רייסר נ' יושב ראש הכנסת).

[2] בנוסף על הוועדות המנויות בסעיף זה, קיימות גם הוועדות הבאות:
(1) ועדת האתיקה - ראה סעיף 13ד לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 ופרק ז' לכללי האתיקה לחברי הכנסת;
(2) ועדת הפירושים - ראה סעיף 149 לתקנון.

[3] הסמכות לשמוע ערעור על החלטות יושב ראש הכנסת, או היושב ראש והסגנים, נתונה לוועדת הכנסת רק במקרים שבהם התקנון נותן לה סמכות זו במפורש (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשכ"ט - 28.1.1969).

[4] התלונן חבר הכנסת לפני ועדת הכנסת על פגיעה בו על ידי משהו, דבר המהווה עבירה על חוק חסינות חברי הכנסת, תברר ועדת הכנסת את העובדות, ואם מצאה שיש רגליים לתלונה, תבקש מיושב ראש הכנסת להעביר את הענין לתביעה הכללית, בהוראה להעמיד את הפוגע לדין פלילי בשל העבירה (החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בשבט התשי"ג - 20.1.1953).

[5] ועדת הכנסת רשמה לפניה ביום כ"ה בחשון התשמ"א (4.11.1980) את הסיכום שנתקבל בפגישה בהשתתפות יושב ראש הכנסת ויושב ראש ועדת הכנסת לפיו "אין חובה על השר לבוא לישיבות ועדה כדי להשמיע את טענותיו בדבר תלונה שהוגשה נגדו".

(2) ועדת הכספים: תקציב המדינה; מסים לכל סוגיהם; מכס ובלו; מילוות; ענייני מטבע ומטבע חוץ; בנקאות ושטרי כסף; הכנסות והוצאות המדינה.

(3) ועדת הכלכלה: מסחר ותעשיה; אספקה וקיצוב; חקלאות ודיג; תחבורה על כל ענפיה; איגוד שיתופי; תכנון ותיאום כלכלי; פיתוח; זכיונות המדינה ואפוטרופסות על הרכוש; רכוש הערבים הנעדרים; רכוש היהודים בארצות האויב; רכוש היהודים שאינם בחיים; עבודות ציבוריות; שיכון.

(4) ועדת החוץ והביטחון: מדיניות חוץ של המדינה, כוחותיה המזוינים ובטחונה.

(תיקון מס' 92)

(5) ועדת הפנים והגנת הסביבה: שלטון מקומי; בנין ערים; כניסה לישראל ומרשם האוכלוסין; אזרחות; עתונות ומודיעין; עדות; ארגון הדתות של יהודים ושל לא יהודים; משטרה ובתי סוהר; איכות הסביבה.

(6) ועדת החוקה, חוק ומשפט: חוקת המדינה; חוקי-יסוד; חוקים וסדרי משפט.

(תיקון מס' 55)

(7) ועדת העליה, הקליטה והתפוצות: עליה; קליטה; הטיפול ביורדים; חינוך יהודי וציוני בגולה; מכלול הנושאים הקשורים בענינים אלה והנמצאים בתחום טיפולו של המוסד לתיאום בין ממשלת ישראל לבין ההסתדרות הציונית העולמית ובין ממשלת ישראל והסוכנות היהודית לארץ ישראל.

(תיקון מס' 83)

(8) ועדת החינוך התרבות והספורט: חינוך; תרבות; מדע; אמנות; שידור; קולנוע; ספורט.

(תיקון מס' 57)

(9)[1] ועדת העבודה, הרווחה והבריאות: עבודה; בטחון סוציאלי כולל מערכת הבטחת הכנסה; המוסד לביטוח לאומי; בריאות; סעד; שיקום; נכים ושיקומם לרבות נכי צה"ל ומשפחות נפגעי מלחמה וכן נפגעים אחרים; עבריינים צעירים; גימלאות ותגמולים; חוקת התשלומים לחיילים ולמשפחותיהם.

(10) ועדה לעניני ביקורת המדינה: הקשר עם מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור; סמכויות על פי חוק מבקר המדינה וחוקים אחרים; מעמדם וסמכויותיהם של מבקרים פנימיים.

(תיקון מס' 45)

(11) ועדה לקידום מעמד האשה: קידום מעמד האשה לקראת שוויון בייצוג, בחינוך, במעמד האישי ובמניעת אפליה בשל מין או נטייה מינית בכל התחומים; להקטנת פערים בכלכלה ובשוק העבודה; למאבק באלימות כלפי נשים.

---

[1] על פי סעיף 1 לחוק ועדות הכנסת (ועדת העבודה והרווחה), התשל"ז-1977 "כל סמכות ותפקיד הנתונים לפי חיקוק לוועדת העבודה של הכנסת או לוועדת השירותים הציבוריים של הכנסת יהיו נתונים לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, אולם הכנסת רשאית, בהחלטה על פי הצעת ועדת הכנסת, לקבוע כי סמכות או תפקיד כאמור יהיו נתונים לוועדה אחרת של הכנסת".

(תיקונים מס' 56 ו-76)

(12) ועדת המדע והטכנולוגיה: מדיניות מחקר ופיתוח אזרחי בישראל; טכנולוגיות מתקדמות; מחקר ופיתוח סביבתי; מחקר מדעי באקדמיה הישראלית למדעים; מחקר מדעי שלא במוסדות להשכלה גבוהה; מכוני מחקר; מדענים ראשיים של כלל משרדי הממשלה; מועצה לאומית למחקר ולפיתוח; קרנות מחקר; מידע ומחשוב; והכל - בתחום האזרחי שאינו בטחוני.

(ב) הכנסת רשאית לבחור מזמן לזמן ועדות קבועות נוספות.

(ג) ועדת הכנסת היא המוסמכת לפסוק בחילוקי דעות בענין סמכויות הוועדות.

תפקידיה וסמכויותיה של ועדה קבועה (תיקונים מס' 24 ו-106)

97כא. (א) תפקידי ועדה קבועה בתחום העניינים המסורים לה הם: דיון בהצעות חוק, בתקנות הטעונות אישור הוועדה או התייעצות עמה ובתקנות לאחר שהותקנו, בבקשות של תושבים שהוגשו לכנסת או שהוגשו לממשלה והועברו על ידיה לכנסת לדיון ולמסקנה, וכל ענין אחר אשר יימסר לדיונה על ידי הכנסת[1].

(ב) הוועדה רשאית לדרוש מאת השר הנוגע בדבר הסברה וידיעות בענין שנמסר לדיונה או שנכנס לתחום תפקידיה, והשר חייב, בעצמו או על ידי נציגו, למסור את ההסברות או הידיעות המבוקשות[2].

---

[1] מניעת כפילות בדיונים בעבודת הוועדות:
(א) כל ועדה מוועדות הכנסת, מטפלת בנושאם שהועברו לטיפולה על פי חוק.
(ב) העבירה מליאת הכנסת נושא לטיפולה של ועדה, או שהחליטה ועדת הכנסת על העברת הנושא לטיפולה של ועדה מסוימת בעקבות החלטת ועדת הכנסת, תטפל אותה ועדה בנושא האמור.
(ג) כל ועדה המעלה נושא תשמור על תיחום העניינים כפי שנקבע בתקנון. במקרה של חריגה הגורמת לכפילות בעבודת הוועדות, תפעל ועדת הכנסת לפי סמכותה.
(החלטת ועדת הכנסת מיום ד' באב התשל"ד - 23.7.1974).

[2] מדובר בסמכות הוועדה ולא בסמכות חבר ועדה בתור שכזה (בג"ץ 337/83 ח"כ חיים רמון נ' שר המשפטים, פ"ד לז(3) 418).

ועדות משנה (תיקונים מס' 38 ו-106)

97כב. (א) ועדה קבועה רשאית לבחור מזמן לזמן בוועדות משנה, ורשאית היא - בהחלטה שתתקבל ברוב של שני שלישים[1] - להעביר את סמכויותיה, כולן או מקצתן, לוועדת משנה כזאת, פרט לסמכויות שיוחדו לה בחוק[2].

(ב) לחברי הוועדה שאינם נמנים על חברי ועדת המשנה תישמר זכות הסתייגות גם אם הסמכויות הועברו כולן לוועדת המשנה; הוראה זו לא תחול על ועדות משנה שישיבותיהן חסויות, כאמור בסעיף 102א(ד).

(ג) יושב ראש ועדת המשנה ייבחר על ידי הוועדה הקבועה בשעת הקמתה של ועדת המשנה.

ועדות משותפות[3] (תיקונים מס' 5, 90 ו-106)

97כג. (א) החליטה הכנסת או ועדת הכנסת על העברת הצעת חוק או נושא של הצעה לסדר היום של חבר הכנסת לשתי ועדות לטיפול משותף, תורכב ועדה מיוחדת על ידי ועדת הכנסת, במספר חברים שווה מכל אחת משתי הוועדות[4].

(ב) יושב ראש הוועדה המשותפת ייקבע על ידי ועדת הכנסת מתוך חברי אותה הוועדה שלפי דעת ועדת הכנסת הענין נוגע לה יותר מבחינת תפקידיה.

---

[1] הכוונה היא לרוב של שני שלישים מחברי הוועדה (החלטת ועדת הכנסת מיום ל' בתשרי התשנ"ב - 8.10.1991).

[2] ועדות המשנה שהקימה ועדת הכספים לנושאי בריאות ורווחה, שיכון, חקלאות, רשויות מקומיות, מפעלים במצוקה וצרכנות, אין להן מקום כוועדות משנה, כי כולן עוסקות בתחומים שהם בסמכות ועדות אחרות. הטיעון שנושאים אלה נוגעים גם לבעיות תקציביות אינו יכול לעמוד במבחן כי אין פעולה שאין לה השלכה תקציבית (החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בשבט התש"ן - 30.1.1990).

[3] הוראות סעיף זה מוחלות גם על ועדות משותפות שנקבעו בחוקים; הנוהג הוא כי יושב ראש הוועדה מתמנה מבין חברי אותה ועדה ששמה נזכר ראשון בסעיף המקים את הוועדה המשותפת.

[4] יושב ראש ועדת אחת לא יזמין באופן ישיר חברי ועדות אחרות (החלטת ועדת הכנסת מיום ד' באב התש"י - 18.7.1950).

(ג) לכל צורכי הדיון, לקבלת החלטות ולמסירת דינים וחשבונות, תיחשב ועדה משותפת כוועדה מיוחדת.

(ד) ועדה הרוצה להקים ועדה משותפת עם ועדה אחרת, או לקיים איתה ישיבה משותפת, תברר ותקבל את הסכמת הוועדה האחרת - פרט אם הוחלט על כך בוועדת הכנסת.

ועדה מיוחדת (תיקונים מס' 90 ו-106)[1]

97כד. הכנסת תבחר מזמן לזמן, לפי הצעת ועדת הכנסת, ועדה מיוחדת שדינה לכל דבר, פרט לתקופת כהונתה, כדין ועדה קבועה, אם לא קבעה הכנסת הוראות אחרות.

---

[1] הכנסת ה-14 החליטה ביום כ"ח בכסלו התשנ"ז (9.12.1996) על הקמת ועדה מיוחדת לעניני מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי למשך כהונתה של הכנסת ה-14.
הכנסת ה-15 החליטה על הקמת ועדות מיוחדות בנושאים הבאים:
מאבק בנגע הסמים, קידום מעמד הילד, בחינת מעמד העובדים הזרים, בעיית הנשירה מבתי הספר.
הכנסת ה-16 החליטה על הקמת ועדות מיוחדות בנושאים הבאים:
פניות הציבור, זכויות הילד, מאבק בנגע הסמים, בחינת בעיית העובדים הזרים.
הכנסת ה-17 החליטה על הקמת ועדות מיוחדות בנושאים הבאים:
זכויות הילד, פניות הציבור, מאבק בנגע הסמים, בחינת בעיית העובדים הזרים, היערכות ומוכנות לרעידות אדמה (ועדה לתקופה מוגבלת).
הכנסת ה-18 החליטה על הקמת ועדות מיוחדות בנושאים הבאים:
זכויות הילד, פניות הציבור, מאבק בנגע הסמים, בחינת בעיית העובדים הזרים.

ישיבות הוועדות[1] **(תיקון מס' 100)**

98. (א) יושב ראש ועדה יזמין את חברי הוועדה לישיבות רגילות בזמנים שקבעה הוועדה; ישיבות דחופות של הוועדה יזומנו על ידי היושב ראש לפי יוזמתו או לפי דרישת שליש מחברי הוועדה או לפי דרישת הממשלה.

(ב) ישיבות ועדות הכנסת לא יתקיימו בשעה שבה מתקיימת ישיבה של הכנסת, אלא אם כן אישר זאת יושב ראש הכנסת, מטעמים מיוחדים, וכפי שיקבע.

ישיבות ועדה בימי פגרה

99. (א) ועדת הכנסת רשאית להטיל על ועדה מוועדות הכנסת להמשיך בעבודתה בימי הפגרה.

(ב) בתקופת הפגרה יזמן יושב ראש הכנסת ועדה מוועדות הכנסת לפי דרישת הממשלה או לפי דרישת שליש מחברי אותה הוועדה.

המנין בישיבות הוועדה

100. יושב ראש ועדה רשאי לקיים ישיבות הוועדה בכל מספר חברים שנוכחים, ובלבד שכל החברים הוזמנו לישיבה[2].

פומביות הישיבות (תיקון מס' 93)

101. ישיבות הוועדות הן פומביות, אלא אם הוועדה החליטה אחרת.

---

[1] ישיבות ועדות יכולות להתקיים בתל אביב ביום ו' כפי שסוכם על ידי יושב ראש הכנסת עם יושבי ראש הוועדות; אך יכול יושב ראש הכנסת להרשות לוועדה להתכנס בתל אביב ביום ה' במקום ביום ו', אם ראה הצדקה לכך (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח באדר א' התשל"ג - 20.2.1973).

[2] יושב ראש הוועדה רשאי לפנות לחבר הנעדר מישיבות הוועדה ולהפנות את תשומת לבו להעדרו (החלטת ועדת הכנסת מיום ז' בכסלו התש"י - 28.11.1949).

סדרי דיון מיוחדים (תיקונים מס' 58, 84 ו-86)

101א. (א) סדרי דיון אלה יחולו בעת שוועדת הכנסת דנה בבקשות לקביעת חסינות או לנטילת חסינות או זכות מחבר הכנסת או בהטלת סייגים על יכולתו למלא תפקידים מסוימים בכנסת או מטעמה, לרבות השעיה מאותם תפקידים או העברתו מכהונה בהם, בעקבות בקשת חבר הכנסת שהכנסת תקבע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי או בקשת היועץ המשפטי לממשלה ליטול את חסינותו או בעקבות קיום הליכים פליליים נגדו, או לאחר הרשעתו בעבירה פלילית.

(ב) היה הדיון נוגע לחבר הכנסת שהוא חבר הוועדה, לא ישתתף אותו חבר הכנסת, כחבר הוועדה, בדיוני הוועדה ובהצבעתה; הסיעה שעמה נמנה אותו חבר הכנסת, רשאית[1] לשלוח במקומו נציג אחר לוועדה.

(ג) (1) רשאי להשתתף בהצבעה רק חבר הכנסת שהשתתף בכל הישיבות בהן התקיים דיון מהותי בנושא מהנושאים המנויים בסעיף קטן (א).

(2) על אף האמור בפסקה (1), הודיע חבר הכנסת לפני ישיבה כי נבצר ממנו להשתתף באותה ישיבה מסיבה רפואית או מסיבה מוצדקת אחרת, רשאית ועדת הכנסת, במועד קיומה של כל ישיבה, לקבוע כי העדרותו כאמור לא תמנע ממנו להשתתף בהצבעה, ובלבד שהשתתף בלפחות מחצית מהישיבות באותו נושא.

---

[1] ברשומות נכתב בטעות "רשאי".
ביום ה' בטבת התשס"א - 5.1.06 דנה הכנסת בטענה כי חבר הכנסת פרש מסיעתו, ועל הדיון חלו הוראות סעיף 101א.

(3) החלה ועדת הכנסת לדון בנושא מהנושאים המנויים בסעיף קטן (א), ונבצר מחבר הכנסת להשתתף בהמשך הדיונים מסיבה רפואית או מסיבה מוצדקת אחרת, שאושרה על ידי ועדת הכנסת, רשאי יושב ראש סיעתו להודיע ליושב ראש ועדת הכנסת, כי חבר אחר מהסיעה ישתתף בהמשך הדיונים, ויחולו על חבר הכנסת האחר הוראות פסקאות (1) ו-(2) לגבי התקופה שממועד מסירת ההודעה.

(4) לענין סעיף זה יראו השתתפות בדיון נוכחות בלפחות מחצית ממשכו.

(ד) חבר הכנסת שענינו נדון בוועדה רשאי להיות מיוצג בוועדה על ידי עורך דין, או על ידי חבר כנסת אחר.

(ה) יושב ראש ועדת הכנסת יודיע לחברי הוועדה מראש, על מועדי הישיבות, ובישיבה הקודמת להצבעה, יודיע מיהם חברי הכנסת הרשאים להשתתף בהצבעה.

(ו) התקיימו ישיבות במועדים שונים, יעמדו כל הפרוטוקולים לפני ההצבעה לעיונם של חברי הכנסת הרשאים להשתתף בהצבעה.

פרוטוקול (תיקונים מס' 20, 24, 26, 41 ו-81)

102. (א) בישיבות הוועדות יתנהל פרוטוקול שיכיל את רשימת הנוכחים בישיבה, עיקרי הדברים, הצעות והחלטות הוועדה; יושב ראש הוועדה רשאי, מיוזמתו או לפי בקשה של חבר הוועדה, לקיים הצבעה שמית ולציין בפרוטוקול את אופן ההצבעה של כל אחד מחברי הכנסת שהשתתפו בהצבעה.

(א1) בראש הפרוטוקול יצוין:
"פרוטוקול זה מכיל את עיקרי הדברים שנאמרו, והוא לא תוקן בידי הדוברים"; כמו כן יצוין אחד מאלה: "ישיבה פומבית", "ישיבה שאינה פומבית" או "ישיבה חסויה", לפי הענין.

(ב) המבקש לתקן שיבוש, שגיאה או השמטה בפרוטוקול, יפנה בכתב ליושב ראש הוועדה ויפרט את התיקון המבוקש; יושב ראש הוועדה יביא את הצעת התיקון להחלטה בפני הוועדה בישיבתה הראשונה.

עיון חברי הכנסת בפרוטוקולים (תיקונים מס' 20, 24, 38, 41, 52 ו-71)

102א. (א) כל חבר הכנסת רשאי לעיין בחדר הוועדה בפרוטוקולים של אותה ועדה שנפתחו לעיון הציבור, כאמור בסעיף 102ב, והוא רשאי לקבל העתק מהם.

(ב) (1) כל חבר הכנסת רשאי לעיין בפרוטוקולים של כל הוועדות, לרבות פרוטוקולים של ועדות מכנסות קודמות, פרט לישיבות חסויות, באישור יושב ראש הוועדה; סירב יושב ראש הוועדה להתיר עיון כאמור - יכריע יושב ראש הכנסת.

(2) העיון יהיה בחדר הוועדה, אולם רשאי יושב ראש הוועדה להתיר עיון כאמור גם מחוץ לחדר הוועדה ובלבד שחבר הכנסת לא יצלם את הפרוטוקול, לא יפרסמו ולא יעבירו לעיונו של מי שאינו רשאי לעיין בו.

(3) יושב ראש ועדה יסמיך אחד מחברי הוועדה להתיר עיון כאמור בעת היעדרו ולאותו חבר יהיו, לענין זה, כל סמכויות יושב ראש הוועדה.

(ג) (1) חבר ועדה רשאי לעיין גם בפרוטוקולים של ישיבות חסויות של אותה ועדה, לרבות פרוטוקולים של אותה ועדה מכנסות קודמות; אולם הוא לא יהיה רשאי לעיין בפרוטוקולים של ישיבות חסויות של ועדות משנה של הוועדה; סייג זה לא יחול על יושב ראש הוועדה.

(2) חבר ועדת משנה רשאי לעיין גם בפרוטוקולים של ישיבות חסויות של אותה ועדת משנה, לרבות פרוטוקולים מכנסות קודמות.

(ד) לענין סעיף זה וסעיפים 102 ו-102ב, "ישיבה חסויה" -

(1) כל ישיבה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, או של ועדת משנה שלה, למעט ישיבה שעליה הודיע יושב ראש ועדת החוץ והביטחון כי אינה חסויה;

(2) כל ישיבה של ועדה או ועדת משנה אחרת שעליה הודיע יושב ראש הוועדה הקבועה לא יאוחר מ-48 שעות לאחר תום הישיבה כי היא חסויה;

(3) כל ישיבה של ועדה הדנה בהצעה שהועברה אליה על פי סעיף 79;

(4) כל ישיבה של ועדת משנה שהוקמה מכוח חוק הכנסת.

עיון בפרוטוקולים[1] **(תיקונים מס' 20, 24, 40 ו-41)**

102ב. (א) פרוטוקולים של ישיבות שאינן חסויות יהיו פתוחים לעיון הציבור, אולם יושב ראש ועדה רשאי, באישור הוועדה, שלא להתיר עיון בפרוטוקול מסוים או בחלק ממנו, באחת מאלה:

(1) אם הדבר דרוש לשם שמירה על אינטרסים חיוניים של המדינה;

(2) אם הדבר דרוש לשם הגנה על המוסר או על ענינו של קטין או של חסר ישע;

(3) לבקשת מוזמן - אם פתיחת הפרוטוקול לעיון עשויה לגרום נזק למוזמן או לזולתו.

(ב) יושב ראש ועדה רשאי, באישור הוועדה, לבטל איסור עיון בפרוטוקול, כאמור בסעיף קטן (א).

(ב1) ההחלטה שלא להתיר עיון בפרוטוקול ונימוקיה יירשמו בפרוטוקול נפרד אשר לא יהיה פתוח לעיון הציבור.

(ג) פרוטוקולים של ישיבות ועדת החוץ והביטחון שאינן פומביות, יהיו פתוחים לעיון אם עברה תקופה של 30 שנה מיום סיום הדיון במליאת הוועדה ו-50 שנה מיום סיום הדיון בוועדת משנה של הוועדה, זולת אם סבר יושב ראש הוועדה שיש בעיון משום אפשרות פגיעה בבטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בפעולות כלכליות בינלאומיות חסויות או בקהילות וציבורים יהודיים ברחבי תבל וסיכון עלייתם ארצה.

---

[1] תחילתם של סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ב1) ביום תחילת כנס חורף התשנ"ה של הכנסת.

(ד) יושב ראש הכנסת יקבע נוהלים שבהם יפורט בין היתר המקום והמועד שבהם יועמדו הפרוטוקולים לעיון הציבור וכן יקבע את פרק הזמן המרבי שבין מועד הישיבה לבין המועד להעמדת פרוטוקול הישיבה לעיון הציבור.

(ה) יושב ראש ועדה רשאי להתיר מסירת פרוטוקולים לגופים ממלכתיים, לצרכי עבודתם.

תחולת תקנות הארכיונים (תיקונים מס' 20 ו-24)

102ג. על העיון בפרוטוקולים ומסירת העתקים מהם יחולו הוראות תקנות הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד בגנזך), התשכ"ז-1966, בשינויים המתאימים.

סדר היום

103. (א) סדר היום של ישיבת ועדה יקבע יושב ראש הוועדה; חברי הוועדה רשאים להוסיף הצעות לסדר היום בהסכמת רוב הוועדה, ובלבד שהדיון בהצעות אלו יהיה לאחר הדיון בסעיפי סדר היום שקבע יושב ראש הוועדה.

(ב) זכות קדימה תינתן לדיון בהצעות חוקים הכלולות בסדר היום.

קריאה לסדר בוועדה (תיקון מס' 16)

103א. חבר הכנסת המתנהג בישיבת ועדה בצורה פוגעת בכבוד הכנסת או בכבוד הוועדה או בכבוד אחד מחבריה, יזהירו יושב ראש הוועדה בהודיעו שהוא קורא אותו לסדר.

שלילת רשות הדיבור, הוצאה והרחקה מישיבה (תיקון מס' 16)

103ב. קרא יושב ראש הוועדה את חבר הכנסת לסדר שלוש פעמים בישיבה אחת, רשאי היושב ראש לשלול ממנו את רשות הדיבור באותה ישיבה או להוציא את החבר מהישיבה, ואם היה צורך בכך - לתת הוראה להוצאתו בכוח.

שימוש ברדיו-טלפון-נייד (תיקון מס' 61)

103ב1. חבר הכנסת הנוכח בישיבת ועדה, ואשר מכשיר הרדיו-טלפון-נייד או מכשיר הזימונית שברשותו משמיע צלצולים, או שהוא משוחח במכשיר רדיו-טלפון-נייד, יוציאו היושב ראש מהישיבה.

החלפת חבר הכנסת שהוצא מישיבה (תיקון מס' 16)

103ג. הוצא חבר הכנסת מישיבה או מישיבות של ועדה, רשאית סיעתו לשלוח חבר אחר שימלא את מקומו.

הצבעה (תיקון מס' 16)

103ד. נמנה חבר הכנסת שהוצא מישיבה או מישיבות של ועדה על סיעת יחיד, יהיה רשאי להיכנס לישיבה לצורך הצבעה בלבד.

ערעור (תיקונים מס' 16 ו-46)

103ה. חבר הכנסת שהוצא מישיבת ועדה, רשאי לערער על הוצאתו בפני ועדת האתיקה של הכנסת.

דיון בוועדת האתיקה (תיקונים מס' 16, 46 ו-68)

103ו. (א) סבר יושב ראש הוועדה כי התנהגותו של חבר הכנסת שהוצא מישיבת הוועדה היתה חמורה, רשאי הוא להביא את הענין בפני ועדת האתיקה של הכנסת.

(ב) הביא יושב ראש הוועדה את הענין בפני ועדת האתיקה, רשאית היא להחליט על הרחקתו של חבר הכנסת מישיבות הוועדה שמספרן לא יעלה על 10; לא היה חבר הכנסת חבר הוועדה שממנה הורחק, רשאית הוועדה להרחיקו כאמור מאחת הוועדות שבה הוא חבר.

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של כל אדם לקבול בפני ועדת האתיקה, בהתאם לכללי האתיקה לחברי הכנסת, על התנהגותו של חבר הכנסת בוועדה.

הגבלת השתתפות בישיבות ועדה (תיקונים מס' 30 ו-109)

103ז. (א) חברי ועדה ישתתפו בדיוני הוועדה ובהצבעות הנערכות בה בכפוף לכללי האתיקה של חברי הכנסת.

(ב) חבר הכנסת שהוא צד לתלונה יהיה נוכח בישיבתה של ועדת הכנסת לשם הצגת טיעוניו ומתן תשובות לשאלות וכן יהיה נוכח בשלב בירור התלונה; סיימה הוועדה את דיוניה, תסכם את עמדתה ותקבל החלטתה שלא בנוכחותו של חבר הכנסת כאמור גם אם הוא חבר הוועדה.

(ג) לענין סעיף קטן (ב), "צד לתלונה" הוא:

(1) מי שהתלונן ומי שהוגשה נגדו תלונה לפי סעיף 97כ(א)(1);

(2) מי שביקש הרחקתו של חבר הכנסת מישיבות הכנסת או מישיבות ועדה וחבר הכנסת שבהרחקתו דנים לפי סעיף 42(ג) או 103ו(א);

(3) חבר הכנסת שערער על החלטת יושב ראש ועדה לפי סעיף 103ה, ויושב ראש הוועדה הנוגע בדבר.

השתתפות חברי הכנסת שאינם חברי הוועדה (תיקונים מס' 38 ו-46)

104. (א) יושב ראש של ועדה קבועה יזמין לדיון חבר הכנסת שאיננו חבר הוועדה, שהציע הצעה שהועברה לדיון בוועדה, או כל תיקון להצעה שבתחום דיוניה (להלן - המציע), כדי שיציג הצעתו[1].

(ב) היתה הישיבה חסויה, כמשמעותה בסעיף 102א(ד) - יקבע יושב ראש הוועדה את מידת השתתפותו של המציע בדיון הנערך לאחר שהציג הצעתו.

(ג) בישיבה שאינה חסויה יוזמן המציע להשתתף בדיון.

(ד) (1) נמנה המציע עם סיעה המיוצגת בוועדה, יחליט יושב ראש הוועדה אם ליתן לו רשות הסתייגות, אם הצעתו לא התקבלה בוועדה;

---

[1] הצעת תיקון לחוק שבדיון הוועדה, לפי סעיף 104 לתקנון הכנסת (מה שמכונה "הסתייגות"), תוגש לוועדה בכתב לפני הדיון. חבר הכנסת רשאי לבקש כי הוועדה תדון בהצעתו גם שלא בנוכחותו; חבר הכנסת שלא הגיש הצעתו בכתב, רשאי לבקש כי יוזמן להשתתף בדיון הוועדה, ובדיון יציג את הצעתו (החלטת ועדת הכנסת מיום ב' בשבט התשנ"ו- 23.1.1996).

(2) נמנה המציע עם סיעה שאינה מיוצגת בוועדה, רשאי הוא להסתייג, אם הצעתו לא התקבלה בוועדה.

הזמנת משקיפים

105. ועדה קבועה רשאית להזמין לדיוניה משקיפים קבועים מנציגי הסיעות שאינן מיוצגות באותה ועדה, אם אין התנגדות לכך בוועדה.

הזמנת מומחים וכו' (תיקון מס' 35)

106. ועדה קבועה רשאית להזמין מזמן לזמן לישיבותיה -

(1) מומחה לשאלה שבה דנה הוועדה, בין שהוא חבר הכנסת ובין שאיננו חבר בה;

(2) כל אדם, או בא כוחו של גוף או חוג מסוים, שיש לו ענין בשאלה שהוועדה דנה בה, לשמוע את דעתו ולבקש ממנו תשובות על שאלות שהיא תמצא לנכון להציג לו.

הזמנת עובדים ונושאי משרה (תיקונים מס' 35 ו-114)

106א. (א) מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 106, ובכפוף להוראות סעיף 21(ב) לחוק-יסוד: הכנסת, רשאית ועדה קבועה להזמין לישיבותיה עובדי המדינה, עובדי חברות ממשלתיות, עובדי תאגידים שהוקמו בחוק, עובדי רשויות מקומיות ועובדי מועצות דתיות בכל ענין שמליאת הכנסת העבירה לדיון בוועדה לפי סעיפים 57, 97כא(א), 118 ו-138 ולפי כל דין אחר; מי שהוזמן כאמור חייב להתייצב לפני הוועדה ולמסור לה את המידע שבידו הנוגע לנושא הדיון; ואולם רשאי השר הממונה או ראש הגוף שהמוזמן פועל בשירותו, להודיע לוועדה כי הוא עצמו יופיע במקום מי שזומן.

(ב) הוראת סעיף קטן (א) תחול גם על נושאי משרה ממלאי תפקידים אחרים בגופים כאמור בסעיף קטן (א), אף שאינם עובדים בהם.

דרך ההזמנה (תיקון מס' 35)

106ב. (א) עובד המדינה יוזמן באמצעות השר הנוגע בדבר ובתיאום עמו.

(ב) עובד חברה ממשלתית או עובד תאגיד שהוקם בחוק, יזומנו באמצעות המנהל הכללי של החברה או התאגיד, לפי הענין; מנהל כללי של חברה או תאגיד כאמור, יזומן בידיעת יושב ראש הדירקטוריון או יושב ראש המועצה של החברה או התאגיד; דירקטור או חבר מועצה בחברה ממשלתית או בתאגיד שהוקם בחוק, יזומנו באמצעות יושב ראש הדירקטוריון או יושב ראש המועצה של החברה או התאגיד, לפי הענין, והכל - בתיאום עם השר הנוגע בדבר.

(ג) חבר מועצה של רשות מקומית ועובד רשות מקומית יזומנו באמצעות ראש הרשות המקומית.

(ד) חבר או עובד מועצה דתית יזומנו באמצעות יושב ראש המועצה הדתית ובידיעת השר לעניני דתות.

(ה) בסעיף זה ובסעיף 106ה, "השר הנוגע בדבר" -

(1) השר הממונה על המשרד או על ביצוע החוק שמכוחו הוקם התאגיד;

(2) לגבי חברה ממשלתית - השר שנקבע בחוק כאחראי לעניני החברה;

(3) לגבי מועצה דתית - השר לעניני דתות.

התייצבות שר (תיקון מס' 35)

106ג. ועדה קבועה רשאית לדרוש ששר או נציגו יתייצבו לפניה, לענין סעיף 97כא(ב) אחת לחודש.

ייחוד ההופעה (תיקון מס' 35)

106ד. הופעתו של מי שהוזמן להתייצב לפני ועדה קבועה לפי סעיפים 97כא, 106, או 106א תהא שלא בנוכחות מוזמנים אחרים, שאינם נציגי ממשלה, אם ביקש זאת מיושב ראש הוועדה.

אי התייצבות (תיקון מס' 35)

106ה. מי שהוזמן להתייצב לפני ועדה קבועה ולא עשה כן, תודיע הוועדה על כך לשר הנוגע בדבר או לראש הרשות המקומית הנוגע בדבר ואלה יודיעו לוועדה על הצעדים המשמעתיים שנקטו בהם באותו ענין.

חובת דיווח חצי שנתי (תיקונים מס' 94 ו-101)

106ו. (א) שר שענייני משרדו נדונים בוועדה קבועה המנויה בסעיף 97כ(א), יופיע בפניה לדיווח על ענייני משרדו, אחת לכנס של הכנסת; ועדת הכנסת תקבע, לגבי כל שר, מהי הוועדה שבה יתקיים הדיווח[1]; הודעה על מועד הדיווח לוועדה תימסר לשר לפחות שלושים ימים מראש.

---

[1] ביום 13.10.09 קבעה ועדת הכנסת את הוועדות לעניין סעיף 106ו(א), כלהלן:

השר	הוועדה שאליה ידווח
שר האוצר	ועדת הכספים
שר הבינוי והשיכון	ועדת הכלכלה
שר החקלאות ופיתוח הכפר	ועדת הכלכלה
שר לפיתוח הנגב והגליל	ועדת הכלכלה
שר התחבורה והבטיחות בדרכים	ועדת הכלכלה
שר התיירות	ועדת הכלכלה
שר התעשייה, המסחר והתעסוקה	ועדת הכלכלה
שר התקשורת	ועדת הכלכלה
שר התשתיות הלאומיות	ועדת הכלכלה
שר הביטחון	ועדת החוץ והביטחון
שר החוץ	ועדת החוץ והביטחון
שר לנושאים אסטרטגים	ועדת החוץ והביטחון
שר לענייני מודיעין	ועדת החוץ והביטחון
שר לשיתוף פעולה אזורי	ועדת החוץ והביטחון
שר לביטחון פנים	ועדת הפנים והגנת הסביבה
שר להגנת הסביבה	ועדת הפנים והגנת הסביבה
שר הפנים	ועדת הפנים והגנת הסביבה
שר לשירותי דת	ועדת הפנים והגנת הסביבה
שר המשפטים	ועדת חוקה, חוק ומשפט
שר ההסברה והתפוצות	ועדת העלייה והקליטה והתפוצות
שר לקליטת עלייה	ועדת העלייה והקליטה והתפוצות

(ב) בדיווח כאמור בסעיף קטן (א) יסקור השר בפני הוועדה את פעולות משרדו, את תכנית העבודה של המשרד, ואת אופן ביצוע תקציב המשרד; כמו כן ישיב השר לשאלות של חברי הוועדה, לרבות שאלות שהועברו אליו מראש באמצעות יושב ראש הוועדה.

(ג) דיווח השר לוועדה יתבצע על פי מתכונת שיקבע יושב ראש הכנסת, אולם השר רשאי לדווח לוועדה בנוסף למתכונת האמורה, לפי שיקול דעתו.

(ד) לא יוזמן שר לדיווח כאמור בסעיף זה לפני יותר מוועדה אחת באותו כנס של הכנסת אלא אם כן קבעה ועדת הכנסת אחרת.

(ה) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיפים 97כא(ב) ו-106ג, לעניין הופעת שר בפני ועדות הכנסת ומסירת מידע לוועדות.

ייצוג של שר (תיקון מס' 95)

107. שר רשאי להביא לדיוני ועדה את העוזרים שהוא זקוק להם, או להיות מיוצג על ידי עוזר שהשר מילא את ידיו לכך, אלא אם כן החליטה הוועדה כי השר, או סגנו, יתייצבו לפניה בעצמם; ואולם, אם הופיע סגן השר תוכל הוועדה להחליט כי לדיון נוסף באותו נושא יתייצב השר בעצמו.

שר החינוך	ועדת החינוך התרבות והספורט
שר התרבות והספורט	ועדת החינוך התרבות והספורט
שר הבריאות	ועדת העבודה, הרווחה והבריאות
שר לענייני גמלאים	ועדת העבודה, הרווחה והבריאות
שר הרווחה והשירותים החברתיים	ועדת העבודה, הרווחה והבריאות
שר המדע והטכנולוגיה	ועדת המדע והטכנולוגיה

קשר עם משרדי הממשלה

108. הקשר בין ועדה מוועדות הכנסת לבין משרד ממשרדי הממשלה הוא רק באמצעות השר הנוגע בדבר[1].

המלצות

109. (א) בענין ששר רשאי להורות ולהתקין תקנות בנות פועל תחיקתי, אין הוועדה רשאית להעמיד להצבעה אלא המלצות.

(ב) בענין הדורש חקיקה בכנסת, אין הוועדה רשאית להמליץ אלא בדבר מסוים.

דיון מחדש

110. בכל מקרה שיש רוב בוועדה הדורש לדון מחדש בהחלטה שנתקבלה בוועדה וטרם הונחה על שולחן הכנסת, יש לדון מחדש בענין שהוחלט עליו.

מסקנות הוועדה והטיפול בהן (תיקונים מס' 8, 10 ו-18)

111. [בוטל - תיקון מס' 114]

הודעה על עבודת הוועדה (תיקונים מס' 32, 54 ו-114)

112. (א) עברו שלושה חודשים מהיום שענין נמסר לדיון בוועדה לפי סעיף 57 או מהיום שהצעת חוק הועברה לוועדה לפי סעיף 116(א), סעיף 117, סעיף 138(א) או סעיף 141, והוועדה לא כללה את הנושא בסדר יומה - רשאי חבר הוועדה לפנות לוועדת הכנסת ולבקש את התערבותה.

---

[1] ועדת הכנסת רשמה לפניה הודעת שר המשפטים בשם הממשלה, כי - מלבד אם נקבע אחרת מטעם הממשלה - השר שהשיב מעל במת הכנסת בדיון מוקדם על הצעת חוק פרטית, ייצג את הממשלה בעצמו או על ידי נציגו, בדיון בוועדה על הצעת החוק (החלטת ועדת הכנסת מיום י"א בשבט התשל"ו - 13.1.1976).

(ב) עברו שישה חודשים מהיום שענין נמסר לדיון של ועדה לפי סעיף 57 או מהיום שהצעת חוק הועברה לוועדה לפי סעיף 116(א) או סעיף 117 או סעיף 138(א) או סעיף 141 והוועדה לא הניחה מסקנותיה על שולחן הכנסת או לא החזירה את הצעת החוק לכנסת או לא עשתה כאמור בסעיף 138(ב), הכל לפי הענין, יודיע יושב ראש הוועדה בכתב ליושב ראש הכנסת על הסיבות לכך, וכן יעשה, מדי פעם, אם עברו שישה חודשים נוספים; יושב ראש הכנסת יעביר העתק מההודעה לידיעת ועדת הכנסת; ימי הפגרה לא יבואו בחשבון בענין התקופות הנזכרות בסעיף זה.

(ג) לענין סעיף קטן (ב), ענין או הצעת חוק שהכנסת קבעה את הוועדה בה יידונו - יראו כיום מסירתם לוועדה את יום החלטת הכנסת על העברתם לוועדה; ענין או הצעת חוק שקביעת הוועדה בה יידונו נמסרה לוועדת הכנסת - יראו כיום מסירתם לוועדה את יום החלטת ועדת הכנסת הקובעת את הוועדה, ואם החליטה ועדת הכנסת על העברת הענין או הצעת החוק לוועדה משותפת - את יום הרכבת הוועדה המשותפת.

(ד) חבר הכנסת שיזם הצעת חוק פרטית או שהעלה נושא על סדר היום ועברו שישה חודשים מהיום שאלה הועברו לוועדה מוועדות הכנסת רשאי, אם הוועדה לא פעלה כאמור בסעיף קטן (ב), לפנות לוועדת הכנסת ולבקש התערבותה.

(ה) ועדת הכנסת רשאית לקצוב זמן נוסף לאותה ועדה, כדי שזו תביא את דיוניה לסיום ולהצבעה במשך פרק זמן זה, ורשאית היא להעביר את המשך הדיון בענין או בהצעת החוק לוועדה אחרת, תוך קציבת זמן כאמור.

פרק שביעי: הדיון בהצעות חוק מטעם הממשלה

הנחה על שולחן הבית (תיקון מס' 71)

113. (א) הצעת חוק מטעם הממשלה (להלן בפרק זה - הצעת חוק) תוגש לכנסת על ידי מסירתה ליושב ראש הכנסת[1].

(ב) יושב ראש הכנסת יניח את הצעת החוק על שולחן הכנסת ויעמידה על סדר היום.

(ג) הדיון בהצעת החוק לא ייערך אלא לאחר שהצעת החוק היתה מונחת על שולחן הכנסת לפחות יומיים, אם ועדת הכנסת לא החליטה, לבקשת הממשלה, להקדים את הדיון[2], ובלבד שבעת ההצבעה על הקדמת הדיון נכחו בוועדת הכנסת לפחות שליש מחבריה הקבועים של הוועדה.

(ד) במידת האפשר יימסרו תרגומי הצעות חוק לחברי הכנסת הערבים תוך התקופה הקבועה בסעיף זה.

שלוש קריאות

114. הדיון על הצעת חוק ייערך בשלוש קריאות.

---

[1] בית המשפט לא יצווה על אי הגשת הצעת חוק מסוימת על ידי הממשלה לכנסת, ואפילו נראתה אותה הצעה בעיני בית המשפט כבלתי צודקת או כבלתי סבירה (ב"ש 166/84 ישיבת תומכי תמימים מרכזית ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (2) 277).

[2] (1) בהעדר הסדר אחר בענין הצעות חוק של ועדה של הכנסת, אין כל מניעה לכך שוועדת הכנסת תנהג באופן דומה גם במקרה של הצעת חוק שהיוזמה לה באה מוועדות הכנסת (בג"ץ 410/91 עו"ד ליסה בלום ואח' נ' יושב ראש הכנסת ואח').

(2) ביום 12.7.99 אושרה הקדמת הדיון בהצעת חוק ממשלתית, אך מאוחר יותר במהלך היום הניחה הממשלה הצעת חוק זהה עם שינוי בדברי ההסדר, לאחר שנטען כי ההצעה המקורית שהונחה לא כללה התייחסות לעלות התקציבית. יו"ר הכנסת (בורג) דחה טענה כי נדרשת החלטה נוספת של הוועדה לעניין הקדמת הדיון והודיע במליאה: "אמר היועץ המשפטי של הכנסת: שינוי בדברי ההסבר לא הופך להצעת חוק חדשה. עוד הוסיף היועץ המשפטי, שהשחרור מחובת הנחה שהתקיים בוועדה המסדרת היה על מנת שהצעה זו תידון בפני הכנסת, וזו אותה הצעת חוק, אף שחל שינוי בדברי ההסבר... עמדת היועץ המשפטי מקובלת עלי, ואנחנו נתחיל את הדיון בהצגת החוק על ידי שר המשפטים."

קריאה ראשונה

115. (א) בקריאה הראשונה, יתחיל הדיון בדברי הסבר של חבר הממשלה או של סגן שר, ויראו את דבריו כהצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה[1].

(ב) נרשמו חברי הכנסת לרשות הדיבור, יתקיים הדיון לפי הסדרים שנקבעו בפרק הרביעי, אם אין בענין הוראה אחרת בפרק זה.

(ג) חבר הממשלה או סגן שר רשאי לסכם את הדיון בדברי תשובה.

הצבעה לאחר הקריאה הראשונה

116. (א) הקריאה הראשונה תסתיים בהצבעה בעד ההעברה של הצעת החוק לוועדה מוועדות הכנסת[2] או נגד ההעברה.

(ב) הוצע להחזיר את הצעת החוק לממשלה, יועמדו להצבעה הצעה זו וההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה - זו מול זו.

(ג) החליטה הכנסת לא להעביר את הצעת החוק לוועדה או החליטה להחזירה לממשלה, חוזרת הצעת החוק לממשלה ותורד מסדר יומה של הכנסת.

הוועדה לניסוח ההצעה

117. (א) החליטה הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה, והיו הצעות שונות בנוגע לוועדה אליה תועבר הצעת החוק או שלא הוצעה ועדה מסוימת, תקבע ועדת הכנסת את הוועדה אליה תועבר הצעת החוק[3].

---

[1] בתום דברי השר או סגן השר ואין רשומים לויכוח, יודיע יושב ראש הישיבה: "אין רשומים לויכוח", ויש להמתין שעה קלה לפני ההצבעה (החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום כ"ט בטבת התשכ"ד - 14.1.1964).

[2] בהתאם לנוהל מחליטה ועדת הכנסת, על פי פניית חבר הכנסת, להמליץ בפני הכנסת לשנות את החלטתה בדבר העברת הצעת חוק לוועדה, והעברתה לוועדה אחרת.

[3] (1) משנתקבלה החלטה בכנסת להעביר הצעת חוק לוועדה - יודיע יושב ראש הישיבה - לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה: הצעה פלונית הועברה לוועדה פלונית (או לוועדה סתם אם נשמעו שתי הצעות או יותר לאיזו ועדה להעביר)(החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(ב) קבעה ועדת הכנסת את הוועדה, יודיע על כך יושב ראש ועדת הכנסת מעל במת הכנסת.

הדיון בוועדה (תיקון מס' 27)

118. (א) הוועדה תדון בהצעת החוק שהועברה אליה על ידי הכנסת.

(ב) היועץ המשפטי לממשלה, סגניו ועוזריו, והיועצים המשפטיים למשרדי הממשלה יעמדו לרשות הוועדה ולרשות כל אחד מחבריה לכל עזרה שתידרש מהם בניסוח החוק, ההצעות וההסתייגויות.

(ג) הגיעה הוועדה למסקנה כי מן הראוי שהטיפול בהצעה יועבר לוועדה אחרת, יביא יושב ראש הוועדה את הדבר לפני ועדת הכנסת; מצאה ועדת הכנסת כי יש להעביר את הטיפול בהצעה - תחליט לאיזו ועדה ותביא את הצעתה לאישור הכנסת.

תיקוני ההצעה

119. הוועדה רשאית להציע תיקונים בהצעת החוק ככל שייראה לה, ובלבד שתיקונים כאלה לא יחרגו מגדר הנושא של הצעת החוק; היתה הצעת החוק תיקון לחוק קיים, רשאית הוועדה להציע תיקונים שאינם חורגים מגדר הנושא של הצעת החוק, אף אם הם נוגעים לסעיפים של החוק שאינם נזכרים בהצעת החוק.

---

(2) אחר שהכריז יושב ראש הישיבה, בתום ההצעה, על העברת הצעת חוק או הצעה לסדר היום לוועדה פלונית, אין להיזקק להצעה אחרת (החלטת ועדת הפירושים מיום י"ד בטבת התשנ"א - 31.12.1990).

(3) הוראות סעיף זה לא יחולו על העברת הצעת חוק של חבר הכנסת, לגביה יש לנהוג בהתאם להוראות סעיף 141(ב) ולהעבירה לוועדה שהכינה אותה לקריאה ראשונה (החלטת ועדת הפירושים מיום כ' בחשון התשנ"ב - 28.10.1991).

חריגה מגדר הנושא

120. (א) הוצע בוועדה תיקון להצעת חוק, וחבר הוועדה או נציג הממשלה טוען שהתיקון המוצע חורג מגדר הנושא של הצעת החוק[1], יביא יושב ראש הוועדה את הדבר לפני ועדת הכנסת, ויושב ראש ועדת הכנסת יעמידו כסעיף ראשון על סדר יומה בישיבתה הרגילה הראשונה לאחר מכן; החלטת ועדת הכנסת תהא סופית[2].

---

[1] הטענה יכולה להיטען כל עוד הצעת החוק נדונה בוועדה והטוען אותה אינו מוגבל רק לשלב הדיון בהצעת התיקון שאליו היא מתייחסת (החלטת ועדת הכנסת מיום ל' בשבט התשמ"ב - 23.2.1982).

[2] (1) החליטה ועדת הכנסת בהתאם להוראות סעיף 120 לתקנון הכנסת, כי תיקון להצעת חוק שהוצע בוועדה מוועדות הכנסת, חורג מגדר הנושא של הצעת החוק, חלה החלטה זו גם על הסתייגויות (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ט בטבת התש"ם - 8.1.1980).

(2) ועדת הכנסת קבעה לעצמה כלל מנחה, לפיו, כאשר בעת הקריאה הראשונה של הצעת החוק מודיע השר או סגן השר כי בדעתו להציע תיקונים להצעת החוק, ולאחר מכן מועלית בוועדה טענה של חריגה מגדר הנושא, לא תראה ועדת הכנסת את התיקון המוצע כחורג מגדר הנושא (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ב בטבת התשמ"ו - 6.1.1986).

(3) בבג"ץ 4513/97 אבו עראר נ' יושב ראש הכנסת, פסק השופט אור כי לא ניתן לקבל את הטענה כי תיקון לחוק מהווה נושא חדש, שכן "המדובר הוא בפן אחר, נוסף, של אותה סוגיה עצמה שעלתה בהצעת החוק אשר עברה בכנסת קריאה ראשונה... מדובר בשני יישומים קונקרטיים של אותה התכלית עצמה... ההוראה שהוספה על ידי הוועדה משתלבת באופן טבעי בהסדר שאושר בקריאה הראשונה לכלל הסדר קוהרנטי, המסדיר "נושא" אחד."

בית המשפט מנה מספר שיקולים לענין טענת נושא חדש:

(א) התכלית העיקרית של סעיף 119 היא לצייד את הוועדה, השוקדת על הצעת חוק שאושרה בקריאה ראשונה, בסמכויות הנדרשות כדי לגבש את הצעת החוק לכלל חקיקה סופית. הוראת הסעיף מאפשרת לוועדה לתקן את הצעת החוק. היא מאפשרת לה לברא את הצעת החוק מפגמים אשר דבקו בה, ללטש את הסדריה, להשלים את החסר, להסיר את המיותר או המזיק, על מנת שבפני הכנסת תונח הצעת חוק טובה ויעילה ככל האפשר להשגת התכלית שלה נועדה. הוראה זו מייעלת את הליכי החקיקה. היא מונעת סרבול מיותר, אשר עלול היה להתרחש אם כל תיקון בהצעת חוק היה מחייב פתיחתם מחדש של כל הליכי החקיקה, החל משלב הקריאה הראשונה

(ב) סמכות זו של הוועדה אינה בלתי מוגבלת. נקבע לה סייג, המונע מן הוועדה לחרוג מן הנושא של הצעת החוק. תכליתו של סייג זה למנוע "הגנבה" של הוראות והסדרים, אשר לא נכללו בהצעת החוק ולא נתקבלו בקריאה ראשונה בכנסת, ובשל כך לא נתקיים לגביהם דיון ציבורי פתוח, בכנסת כמו גם מחוץ לה.

(ג) הנושא של הצעת החוק הוא המכתיב את גבולות הפעולה של הוועדה בבואה לדון בהצעה שלפניה. לא הרי הצעת חוק, אשר מובא בה חוק

(ב) נשמעה הטענה מפי חבר הכנסת שאינו חבר בוועדה, תחליט הוועדה אם להביא את הדבר לפני ועדת הכנסת.

חלוקת הצעת החוק

121. הוועדה רשאית בכל עת, על פי יוזמתה, להביא לפני הכנסת הצעה שהכנסת תרשה לדון ולהביא לפניה רק חלק מחוק שהועבר לוועדה; הצעה כזאת תיחשב כקריאה ראשונה חדשה של חלק החוק[1].

שלם, אשר חובק הסדרים וסוגיות לרוב, כהרי הצעת חוק, אשר מוצע בה לתקן הוראה אחת העוסקת בנושא נקודתי. ברור, כי היקפו של ה"נושא" במקרה הראשון יהיה רחב בהרבה מן ה"נושא" במקרה השני.

(4) העותר, ח"כ פורז, טען כי חלק החוק הנוגע לשידורי חדשות על ידי ערוצים יעודיים מהווה נושא חדש. נפסק כי "אין לגלות העדר סבירות בהחלטת ועדת הכנסת כי תיקון שידורי החדשות מהווה השלמה של הצעת החוק ושכלולה, ואין הוא בגדר "נושא חדש"... זהו מסוג העניינים שבו יש ליתן משקל ניכר לעמדת הוועדה הנוגעת בדבר ולהחלטת ועדת הכנסת, על פיה אין מדובר ב"נושא חדש". החלטת ועדת הכנסת... אינה חורגת איפוא ממתחם הסבירות הרחב המוקנה לה בהקשר זה." (בג"ץ 1030/99 ח"כ אורון נ' יו"ר הכנסת, ניתן ביום 26.3.2002).

(5) "העותרת טוענת, כי בכך שהצעת התיקון שאושרה בקריאה ראשונה ביקשה לקבלו כהוראת־שעה, והמשיבה 1 שינתה את ההצעה כך שהתיקון יהיה קבוע, הייתה משום הפרה של הוראת סעיף 119 לתקנון הכנסת, הדן בסמכויותיה של ועדה של הכנסת בהכינה הצעת חוק - לרבות, בעניין זה, הצעת חוק יסוד - לקריאות שנייה ושלישית... בהפיכת התיקון מהוראת-שעה להוראה קבועה - לאחר דיון יסודי, שבו הוצגו, בין השאר, דעות היועץ המשפטי לממשלה, היועץ המשפטי של הוועדה, ומומחים מקרב האקדמיה - אין כל חריגה מגדר הנושא של הצעת התיקון. גם אילו ניתן היה לטעון שהייתה חריגה כלשהי מנושא ההצעה, הרי שאין זו חריגה העולה כדי פגם המצדיק התערבות של בית-המשפט בהליכי חקיקה של הכנסת, ולא כל שכן אין בה בסיס לביטול תיקון לחוק יסוד." בג"ץ 5160/99 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ועדת חוקה, חוק ומשפט, פ"ד נג(4) 92.

(6) בבג"ץ 5131/03 ח"כ ליצמן נ' יושב ראש הכנסת, בענין ההצבעות הכפולות, העיר הנשיא ברק בהערת אגב: "מה הדין אם לאחר הקריאה הראשונה נוסף להצעה ענין חדש החורג מגדר הנושא של הצעת החוק. הכלל הקבוע בתקנון לענין זה הוא שיש לקבל החלטה של ועדת הכנסת (ראו סעיף 120 לתקנון הכנסת). באחת הפרשות נאמר אגב אורחה, שאם נוסף ענין חדש בלא שהדבר בא לפני ועדת הכנסת, "שאין זו חריגה העולה כדי פגם המצדיק התערבות בית המשפט בהליכי החקיקה של הכנסת" (השופטת ד' דורנר בבג"ץ 5160/99 ...) ספק בעיני אם יש לקבל גישה זו, ואני מבקש להשאירה בצריך עיון. שונה היתה גישתי אילו הועברה השאלה אם הנושא הוא חדש, ונתקבלה תשובתה של ועדת הכנסת כי הנושא אינו חדש. במקרה זה נראה לי כי אין מקום לדון בטענה כי ועדת הכנסת טעתה בגישתה. אף ענין זה ניתן להשאיר בצריך עיון."

[1] הוראת סעיף 121 מאפשרת למליאת הכנסת להרשות להביא לפניה חלק מהצעת חוק לקריאה שניה ושלישית, לא רק בדרך של פיצול לפי סעיפי הצעת החוק, אלא

מיזוג וחלוקה של הצעות (תיקונים מס' 14 ו-65)

122. (א) הוועדה רשאית בכל עת, על פי יוזמתה, ובאישורה של ועדת הכנסת -

(1) למזג שתי הצעות חוק או יותר שעברו קריאה ראשונה, ולהביאן כהצעת חוק לקריאה שניה ושלישית בכנסת;

(2) לחלק הצעת חוק לשתי הצעות חוק או יותר, ולהביאן בעת ובעונה אחת כהצעות חוק נפרדות לקריאה שניה ושלישית בכנסת.

(ב) עברה הצעת חוק בדיון מוקדם, ולאחר מכן עברה הצעת חוק זהה או דומה בעיקרה בקריאה ראשונה, רשאית הוועדה שאליה הועברו ההצעות, על פי יוזמתה ובאישור ועדת הכנסת, לדון בהצעות במשולב, בהתאם לנוסח שעבר קריאה ראשונה, ולהביאן בהצעת חוק אחת לקריאה שניה ולקריאה שלישית בכנסת.

הנחה על שולחן הכנסת לקריאה שניה (תיקונים מס' 73 ו-75)

123. (א) סיימה הוועדה את דיוניה בהצעת החוק, תחזירה לכנסת לקריאה שניה בנוסח שאישרה לכך, או תציע לכנסת להסירה מסדר היום.

(ב) היו הקולות בוועדה שקולים לכל אחת משתי גירסאות לסעיף אחד בהצעת החוק, תביא הוועדה שתי גירסאות להצבעה בקריאה שניה.

גם בחלוקה מהותית, בין לפי הנושאים בהם דנה הצעת החוק, ובין לפי התקופות, אליהן מתייחסת הצעת החוק. כן רשאית מליאת הכנסת להרשות לוועדה המכינה הצעת חוק לקריאה שניה ושלישית להביא תחילה הוראת שעה המסדירה את הנושא הנדון בהצעת החוק לתקופה קצובה, שבמהלכה תמשיך הוועדה להכין את ההסדר הקבוע או ארוך הטווח, ותביא אותו לקריאה שניה ושלישית (החלטת ועדת הכנסת מיום כ' בחשון התשס"א - 20.11.2000).

(ג) הוועדה תצרף להצעת החוק רשימת ההסתייגויות של חברי הוועדה ושל חברי כנסת אחרים לפי סעיף 104, ושל נציגי הממשלה; הסתייגות אינה יכולה לשלול את עצם החוק.

(ג1) לא תצורף להצעת החוק הסתייגות הכוללת כינוי או ביטוי מעליב, גידופין או דברי בלע.

(ד) הצעת החוק בצירוף ההסתייגויות כאמור תונח על שולחן הכנסת על ידי יושב ראש הכנסת, והוא יעמידה על סדר יומה[1].

הצעה להסיר הצעת חוק מסדר היום (תיקון מס' 73)

123א. (א) הצעת הוועדה לכנסת להסיר הצעת חוק מסדר היום כאמור בסעיף 123(א), תוצג מפי יושב ראש הוועדה או מפי חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, או, בהעדר היושב ראש, מפי חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיה.

(ב) אלה רשאים להשיב:

(1) היתה ההצעה הצעת חוק פרטית או מורכבת ממספר הצעות חוק פרטיות - אחד מיוזמי הצעת החוק, כפי שייקבע על ידם;

(2) היתה ההצעה הצעת חוק ממשלתית - נציג הממשלה המדבר בשמה, כאמור בסעיף 88(ב).

---

[1] אין להרשות לחבר כנסת להוסיף את הסתייגותו ללוח ההסתייגויות לאחר שהחוק וההסתייגויות הונחו כבר על שולחן הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח באב התשי"ד - 17.8.1954).

(ג) החליטה הכנסת לדחות את הצעת הוועדה כאמור בסעיף קטן (א), תונח הצעת החוק על שולחן הכנסת על ידי יושב ראש הכנסת לקריאה שניה, בשבוע שלאחר השבוע שבו התקבלה ההחלטה, בנוסח שהתקבל בקריאה הראשונה או בנוסח אחר שתכין הוועדה ובצירוף הסתייגויות, אלא אם כן החליטה ועדת הכנסת על מועד אחר.

חידוש הדיון בוועדה על פי דרישתה

124. (א) הוועדה הנוגעת בדבר רשאית לחדש דיוניה בהצעת החוק גם לאחר שהונחה על שולחן הכנסת וכל עוד לא התחילה הקריאה השניה.

(ב) החליטה הוועדה לעשות כן, יודיע יושב ראש הכנסת על כך בכנסת, והקריאה השניה תידחה עד שהצעת החוק תוחזר ותונח על שולחן הכנסת.

זמן הקריאה השניה

125. הקריאה השניה תיערך למחרת ההנחה על שולחן הכנסת או באחת הישיבות שלאחר מכן, זולת אם החליטה ועדת הכנסת להתיר את הקריאה ביום ההנחה.

סדרי הדיון בקריאה השניה

126. (א) הדיון בקריאה השניה יתחיל בהרצאה מטעם הוועדה מפי יושב ראש הוועדה או מפי חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, או, בהעדר היושב ראש, מפי חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיה[1], ויראו את הדברים בשם הוועדה כהצעה לקבל את הצעת החוק בקריאה השניה.

(ב) היושב ראש יעמיד להצבעה את סעיפי הצעת החוק, אחד אחד.

---

[1] מיד לאחר הרצאת יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, תינתן רשות הדיבור, למשך שלוש דקות, לחבר הכנסת שהציע הצעת חוק באותו נושא, אשר אושרה בדיון מוקדם ושולבה על ידי הוועדה בהצעת החוק מטעם הממשלה; ואם היו מספר מציעים - חבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' בטבת התשנ"ו - 26.12.1995).

(ג) סעיפים רצופים שלא נרשמו להם הסתייגויות, רשאי היושב ראש להעמידם להצבעה במרוכז, זולת אם דרש חבר הכנסת להצביע בנפרד על כל אחד מהם או על אחד מהם.

(ד) נרשמה הסתייגות לסעיף מסוים, יקבל המסתייג רשות הדיבור לחמש דקות להנמקת ההסתייגות[1].

(ה) היושב ראש רשאי, בהסכמת המסתייג ויושב ראש הוועדה, לרכז את הנמקת ההסתייגויות למספר סעיפים בבת אחת.

(ו) יושב ראש הוועדה או מי שנתמנה לכך על ידיו או על ידי הוועדה ישיב למסתייגים[2].

(ז) הזכות הניתנת לכל חבר הממשלה לדבר בשם הממשלה בכל שלב של הדיון נתונה בקריאה שניה גם לסגן השר שמשרדו ממונה על ביצועו של החוק המוצע.

דיון חוזר בוועדה על פי דרישת הכנסת

127. (א) בכל שלב של הדיון בקריאה השניה רשאית הכנסת, לפי הצעת הממשלה או יושב ראש הוועדה, להטיל על הוועדה לחזור ולדון בהצעת החוק כולה או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה[3].

---

[1] (1) דין הסתייגויות חלופות, לענין משך הזמן להנמקתן כדין הסתייגות אחת (החלטת ועדת הכנסת מיום ב' בשבט התשנ"ו - 22.1.1996).
(2) הוגשו הסתייגויות זהות על ידי מספר חברי הכנסת, יירשמו ההסתייגויות כהסתייגות אחת בשם קבוצת חברי הכנסת שהגישו את ההסתייגות, ורשאי כל אחד מהם לנמק את הסתייגותו (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ג באדר התשנ"ו - 4.3.1996).

[2] ועדת הפירושים, בישיבתה מיום י"ח באב התשל"ד - 6.8.1974, החליטה שלא לקבל את ערעורו של חבר הכנסת יחזקאל פלומין נגד קביעתו של יושב ראש ישיבת הכנסת ש' ז' אברמוב ביום ג' בניסן התשל"ד - 26.3.1974, להפסיק את הדיון בקריאה השניה, לפני תשובת יושב ראש ועדת הכספים למסתייגים, על פי בקשתו של יושב ראש הוועדה.

[3] (1) ביום כ"ד בשבט התשס"ב - 6.2.2002, בעת ההצבעה בקריאה השניה על הצעת חוק-יסוד: משק המדינה (הצעות חוק והסתייגויות שבביצוען כרוכה עלות תקציבית)(הוראת שעה), התקבלו 2 הסתייגויות סותרות. לאחר שבקשת יושב

(ב) הוועדה תדון בהצעת החוק או בשאלה שנמסרה לה על ידי הכנסת, ותביא לפניה את הצעותיה[1].

הצבעה בקריאה שניה (תיקון מס' 44)

128. (א) היושב ראש יצביע תחילה על הצעת המסתייג; לא נתקבלה הצעת המסתייג, יצביע על הסעיף בנוסח הוועדה; נתקבלה הצעת המסתייג, יצביע על הסעיף בנוסח ההסתייגות[2].

(ב) (1) נעדר המסתייג מההצבעה, לא יצביעו על הצעתו[3]; היו מספר מציעים להסתייגות אחת ונעדרו כולם מההצבעה לא יצביעו על הצעתם.

(2) נבצר מחבר הכנסת להשתתף בהצבעה והוא הודיע על כך בכתב, מראש, ליושב ראש הכנסת, וביקש שיצביעו על הסתייגותו, תצביע עליה הכנסת; הוראת פסקה זו לא תחול על הצבעות על חוק תקציב המדינה ועל חוק הסדרים במשק המדינה.

ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לאפשר לוועדה לחזור ולדון בסוגיה שנדונה בהסתייגות נדחתה, נערכה הצבעה על שתי ההסתייגויות, זו מול זו.

(2) לפני ההצבעה האמורה בסעיף 1, ביקש אחד המסתייגים לחזור בו מההסתייגות, אולם יושב ראש הכנסת קבע כי אינו יכול לעשות כן, לאחר שהכנסת קיבלה את ההסתייגות (בקריאה השלישית - לא אושר החוק האמור).

[1] אין מקום להסתייגות שאינה נובעת מן הסעיף אשר רק הוא הוחזר לוועדה (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז באב התשי"ג - 28.7.1953).

[2] (א) כאשר קיימות הסתייגויות שונות לסעיף אחד, תתקיים הצבעה נפרדת על כל הסתייגות. לענין זה רואים הסתייגות שהיא משותפת לכמה חברי הכנסת - כהסתייגות אחת (החלטת ועדת הפירושים מיום י"ח בטבת התש"ן - 15.1.1990).

(ב) כאשר נדרש רוב מיוחד בהצבעה בקריאה השניה, נדרש הרוב בהצבעה על הסעיף בנוסח הוועדה או בנוסח ההסתייגות, לפי הענין, ולא בהצבעה על ההסתייגות עצמה. ואולם, לעניין רוב מיוחד הדרוש להצבעה על "הסתייגות תקציבית" לפי חוק-יסוד: משק המדינה - יחול סעיף 3ג(ב) לחוק היסוד.

[3] ההוראה האמורה חלה גם על הסתייגות הממשלה (החלטת ועדת הכנסת מיום 6.6.1995).

הסתייגויות שאינן מתיישבות זו עם זו (תיקון מס' 73)

128א. התקבלו הסתייגויות שאינן מתיישבות זו עם זו, תכריע ביניהן הכנסת בהצבעה שתתקיים מיד; ואולם אם ביקש זאת יושב ראש הוועדה, תתקיים ההצבעה המכריעה בין ההסתייגויות בשבוע שלאחר מכן, בהתאם להצעה שתכין הוועדה, ובלבד שנכללו בה ההסתייגויות שהתקבלו כאמור, בלא צירוף הסתייגויות חדשות.

קריאה שלישית

129. כתום ההצבעה בכל סעיפי החוק תתקיים מיד הקריאה השלישית, בה תצביע הכנסת, ללא דיון נוסף, על הנוסח הסופי של החוק כולו כפי שנתקבל בקריאה השנייה; והוא כשלא נתקבלה הסתייגות בקריאה השנייה ולא הוצבע בה על גירסאות שונות לסעיף אחד[1].

דחיית הקריאה השלישית[2]

130. (א) נתקבלה הסתייגות בקריאה השנייה או הוצבע בה על גירסאות שונות לסעיף אחד, תתקיים הקריאה השלישית בשבוע שלאחר השבוע בו הסתיימה הקריאה השנייה, והוועדה רשאית, לפני הקריאה השלישית, להביא בהצעת החוק את שינויי הנוסח המחויבים בעקבות ההסתייגות או הגירסה שנתקבלה.

---

[1] (1) משנתקבל חוק על ידי הכנסת בקריאה שלישית, יודיע יושב ראש הישיבה - לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה - חוק פלוני נתקבל (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(2) הוברר לאחר הקריאה השלישית, כי הכנסת לא הצביעה בקריאה השנייה על סעיף או סעיפים מסוימים, תחזור הצעת החוק למליאה, לשם הצבעה בקריאה שניה על הסעיפים שלא הוצבעו, וקריאה שלישית מחדש (החלטת ועדת הכנסת מיום ח' בטבת התשנ"ח - 6.1.1998).

[2] ביום ה' באב התשס"א - 25.7.2001, בתום הדיון בקריאה השנייה על הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 25), התשס"א-2001, ביקשה הממשלה כי ההצבעה בקריאה השלישית תתקיים מיד, לפי סעיף קטן (ב), ואילו יושב ראש ועדת הכלכלה ביקש כי ההצבעה תידחה בשבוע, לפי סעיף קטן (א). הסוגיה הועברה להכרעת ועדת הכנסת, אשר החליטה במסגרת סמכותה לפי סעיף 147 לתקנון, כי צאת הכנסת לפגרה ביום שלמחרת מהווה מקרה מיוחד המאפשר שימוש בסעיף קטן (ב), וכי ההצבעה תתקיים מיד.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי נציג הממשלה, או יושב ראש הוועדה בשמה, לבקש במקרים מיוחדים שהקריאה השלישית תתקיים מיד או שהקריאה השלישית תידחה לשבוע נוסף, והודעה על כך תימסר לכנסת.

סדרי דיון מיוחדים[1]

131. בדיון על תקציב המדינה, ובמקרים אחרים יוצאים מן הכלל[2], רשאית ועדת הכנסת לקבוע סדרי דיון מיוחדים.

---

[1] החלטת ועדת הכנסת בענין הצבעה על סדרת הסתייגויות בקריאה השניה מיום י״ד בכסלו התשס״ד - 9.12.2003:

בתוקף סמכותה לפי סעיף 131 לתקנון הכנסת, מחליטה ועדת הכנסת לענין הדיון על החוקים הנלווים לחוק התקציב השנתי וחוקים בעלי אופי דומה, כדלקמן:

הוגשו לסעיף בהצעת חוק הסתייגויות, שבמהותן הן הצעות שונות לתיקון פרט או מרכיב מסוים שבסעיף, ובכלל זה שיעורים, כמויות, אחוזים, תאריכים, משקלים ומידות, שמות, צבעים, השתייכות לקבוצה, תיקוני לשון ותחביר וכיוצא באלה (להלן - סדרת הסתייגויות), יחולו, בעת הקריאה השניה, הוראות אלה:

(1) היושב ראש רשאי להעמיד להצבעה כל סדרת הסתייגויות, בחטיבה אחת;

(2) (א) קיבלה סדרת הסתייגויות רוב של המצביעים בהצבעה כאמור בסעיף (1), יעמיד היושב ראש להצבעה את ההסתייגויות הכלולות באותה סדרת הסתייגויות, אחת לאחת;

(ב) לא קיבלה סדרת הסתייגויות רוב של המצביעים, יראו כאילו דחתה הכנסת את כל ההסתייגויות הכלולות באותה סדרה;

(3) הצביעה הכנסת אחת לאחת על הסתייגויות הכלולות בסדרת הסתייגויות, כאמור בסעיף (2)(א), ולא קיבלה אף אחת מההסתייגויות רוב של המצביעים, יעמיד היושב ראש להצבעה את הסעיף כהצעת הוועדה, או בנוסח הכולל הסתייגויות אחרות שהתקבלו לאותו סעיף, לפי הענין.

[2] דוגמאות למקרים ״יוצאים מן הכלל״ בהם קבעה ועדת הכנסת סדרי דיון מיוחדים:

הדיון על חוק ההסדרים במשק המדינה הצמוד לדיון על חוק התקציב; הדיון וההצבעה בקריאה השניה והשלישית על חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (החלטת ועדת הכנסת מיום 10.1.1996 ומיום 15.1.1996); הדיון וההצבעה בקריאה השניה והשלישית על חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס׳ 10)(החלטת ועדת הכנסת מיום 18.12.2000).

ביום 8.11.2004 החליטה ועדת הכנסת כי הצעת חוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס״ה-2004, שעברה בקריאה ראשונה, היא ״מקרה יוצא מן הכלל״, וכי ההצעה תפוצל ותועבר, בחלקים, לוועדת הכספים, לוועדת החוקה, חוק ומשפט, שיכינו כל אחת את החלק שהועבר אליה ויביאו לאחר מכן את הצעת החוק כולה לקריאה שניה ושלישית.

סמכותה של הממשלה לחזור בה מהצעת חוק

132. (א) כל עוד לא נתקבל החוק בקריאה השלישית, רשאית הממשלה, בכל שלב של הדיונים בוועדה או במליאת הכנסת, לחזור בה מהצעת החוק כולה, אם על ידי הודעה בכנסת ואם על ידי הודעה בכתב ליושב ראש הכנסת.

(ב) התחילה הקריאה השניה, לא תימסר הודעה כזאת אלא לאחר שתופסק הקריאה לפי דרישת הממשלה; ההפסקה תארך לא פחות משבוע ולא יותר משלושה שבועות; ימי פגרה לא יבואו במנין.

(ג) נמסרה ההודעה ליושב ראש הכנסת, יודיע על כך לכנסת.

(ד) עם מסירת ההודעה לכנסת, על ידי הממשלה או על ידי יושב ראש הכנסת, תורד הצעת החוק מסדר יומה של הכנסת.

הרשות להביא שנית הצעת חוק שהוחזרה

133. חזרה בה הממשלה מהצעת חוק, אין היא רשאית להביא באותו מושב של הכנסת הצעת חוק אחרת באותו נושא, אלא אם החליטה ועדת הכנסת להתיר זאת; אולם רשאית הממשלה לחזור בה מהחזרת החוק.

פרק שמיני: הדיון בהצעות חוק של חברי הכנסת[1]

הגשת הצעת חוק פרטית (תיקונים מס' 19, 42, 53 ו-71)

134. (א) כל חבר הכנסת, למעט שר או סגן שר, רשאי להציע הצעת חוק (להלן - הצעת חוק פרטית).

(א1) הציעו כמה מחברי הכנסת הצעת חוק אחת, רשאים הם לקבוע את סדר הופעת שמותיהם על גבי ההצעה; לא קבעו את סדר הופעת השמות - יופיעו שמותיהם לפי סדר ה-א"ב.

(א2) חבר הכנסת שהגיש הצעת חוק ביודעו כי הוגשה כבר באותו ענין הצעת חוק זהה או דומה בעיקרה, בין באותה כנסת ובין בכנסת קודמת, יציין עובדה זו בדברי ההסבר להצעתו.

(ב) חבר הכנסת המציע הצעת חוק יגישנה ליושב ראש הכנסת, ויושב ראש הכנסת והסגנים, אחרי שאישרו את ההצעה, יניחוה על שולחן הכנסת[2].

---

[1] הצעות חוק מטעם ועדה מוועדות הכנסת:

(1) ועדה מוועדות הכנסת רשאית ליזום חוקים בנושאים הבאים: חוקי יסוד וחוקים שענינם הכנסת, בחירות לכנסת, חברי הכנסת או מבקר המדינה; חוקים כאמור יוגשו לכנסת לקריאה ראשונה (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז בכסלו התשמ"א - 24.11.1980).

(2) החלטתה של ועדת הכנסת לענין יוזמת חקיקה על ידי ועדה היא "תקדים מחייב" לפי סעיף 147 לתקנון (בג"ץ 410/91 עו"ד ליסה בלום ואח' נ' יושב ראש הכנסת ואח', פ"ד מו (2), 201).

[2] (א) לפי סעיף זה אין כל הגבלה באשר לתוכן הצעת חוק המוגשת על ידי חבר כנסת כהצעת חוק פרטית; כמו כן - אין בישראל שום הוראה בחוק החרות האוסרת ייזום הצעת חוק, המטילה נטל כספי, על ידי חברי כנסת כהצעת חוק פרטית (בג"ץ 98/69 ברגמן נ' שר האוצר ומבקר המדינה, פ"ד כג (1) 693, 696).

(ב) סמכותם של יושב ראש הכנסת והסגנים הינה סמכות שבשיקול דעת. מטרת הבחינה על ידי יושב ראש הכנסת והסגנים היא להיות מנגנון של בקרה וסינון, אשר יעביר להנחה על שולחן הכנסת את אותן הצעות של חברי הכנסת, אשר מסגרת של חוק תואמת אותן. בחינה זו משתרעת, בראש ובראשונה, על עניינים שבצורה. האם הצעת החוק בנויה סעיפים סעיפים ואם ניסוחיה תואמים מסגרת של חוק. היושב ראש והסגנים מוסמכים גם לבחון את תכנה של הצעת החוק. עליהם לבדוק, אם יש בה קביעת נורמה, שיש בה מסר נורמטיבי ולא סיפורת עובדתית. כן רשאים הם לבחון את סגנונה של ההצעה, שתואמת היא דבר חקיקה, ושאין בה דיברי גידופין, בלע ועלבון. המתואר לעיל אינו אלא הדגמה

(ג) יושב ראש הכנסת והסגנים לא יאשרו הצעת חוק שהיא, לדעתם, גזענית במהותה או שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי[1].

דיון מוקדם (תיקונים מס' 24, 28, 71 ו-84)

135. (א) במסגרת הזמן המוקצה לדיון בהצעות לסדר היום, או במועד אחר שייקבע על ידי יושב ראש הכנסת והסגנים בתיאום עם הממשלה, יתקיים דיון מוקדם בהצעת החוק הפרטית, ובלבד שדיון זה לא יתקיים לפני שעברו ארבעים וחמישה ימים מעת שההצעה הונחה על שולחן הכנסת, אלא אם כן הסכימה הממשלה כי הדיון יתקיים במועד מוקדם יותר.

(ב) הונחה הצעת חוק פרטית על שולחן הכנסת, רשאית ועדת הכנסת, לפי בקשה של אחד ממציעי הצעת החוק, לאשר את הבאתה לדיון מוקדם לפני תום ארבעים וחמישה הימים האמורים בסעיף קטן (א), אם התקיימו כל אלה:

(1) ועדת הכנסת השתכנעה כי להצעת החוק חשיבות או דחיפות או מטעמים מיוחדים אחרים;

לסמכות הבקרה והסינון של יושב ראש הכנסת והסגנים. אין הסמכות כוללת בחובה את הכוח שלא לאשר הצעת חוק בשל הסתייגות ולו העזה ביותר, מהתוכן הפוליטי-חברתי של ההצעה (את האמור בסיפה יש לקרוא בכפיפות להוראות סעיף קטן (ג) שהותקן בעקבות פסק דין זה)(בג"ץ 742/84 כהנא נ' יושב ראש הכנסת, פ"ד לט (4) 9).

(ג) בג"ץ אינו יושב כערכאת ערעור על החלטות היושב ראש והסגנים וכמקובל עליו נוהג הוא בריסון בכל הנוגע לכניסה לתחום הפעלת הסמכות הפנים פרלמנטרית שהיא בגבולות התקנון (בג"ץ 669/85 כהנא נ' יושב ראש הכנסת, פ"ד מ(4) 393).

[1] (1) התקנון בלבד הוא שיוצר מעיקרו את זכותו של חבר הכנסת להיות יזם של הצעת חוק והוא שקובע את תחומיה (בג"ץ 669/85 כהנא נ' יושב ראש הכנסת, פ"ד מ (4) 393).

(2) ביום כ"ז בשבט התשנ"ז - 4.2.1997 לא אישרו יושב ראש הכנסת והסגנים הצעת חוק על פיה רק יהודי יוכל להיבחר לכהונת ראש הממשלה.

(3) ביום כ"ד בחשון התשס"ה - 8.11.2004 לא אישרו יושב ראש הכנסת והסגנים את "הצעת חוק נפש תחת נפש" שהציע חבר הכנסת אריה אלדד על פיה במקביל לפינוי יישוב יהודי באזור או ברמת הגולן יפונה גם יישוב ערבי הנמצא בתחומי מדינת ישראל.

(2) בעת ההצבעה נכחו בוועדת הכנסת לפחות שליש מחבריה הקבועים של הוועדה.

(ג)[1] על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), נקבע דיון מוקדם בהצעת חוק פרטית (להלן - הצעת החוק המקורית), והיתה מונחת על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית זהה או דומה בעיקרה (להלן - הצעת החוק הדומה), במשך שבועיים לפחות לפני מועד הדיון או אותו פרק זמן שבו היתה מונחת ההצעה המקורית, לפי התקופה הקצרה יותר, תובא גם הצעת החוק הדומה לדיון מוקדם באותו מועד, אם ביקש זאת אחד ממציעיה, אף אם יש בכך משום חריגה מהמכסה השבועית כאמור בסעיף 81(א1); בקשת חבר הכנסת תוגש למזכירות הכנסת עד שעת סיום דיוני המליאה ביום שבו אישרו יושב ראש הכנסת והסגנים את סדר היום לאותו שבוע או ביום שבו אישרה ועדת הכנסת את הבאתה של הצעת החוק המקורית לדיון מוקדם, כאמור בסעיף קטן (ב).

הבאה לדיון 136. סדר הבאת הצעות חוק של חברי הכנסת לדיון מוקדם ייקבע על ידי היושב ראש והסגנים בהתחשב עם גודל הסיעות אליהן משתייכים בעלי ההצעות.

---

[1] ישנם מקרים שבהם "הוצמד" הדיון בהצעת חוק בדיון מוקדם לדיון בהצעת חוק זהה או דומה בקריאה הראשונה. למשל - ביום 31.3.08 נדונה בקריאה הראשונה הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות)(הוראת שעה) מטעם הממשלה, והוצמדה אליה הצעת חוק פרטית באותו שם בדיון מוקדם.

הנוהל בדיון מוקדם (תיקונים מס' 51 ו-84)

137. (א) חבר הכנסת המציע ינמק בדיון המוקדם את הצעת החוק במשך זמן שלא יעלה על עשר דקות[1]; חבר הכנסת המציע הצעת חוק דומה, כהגדרתה בסעיף 135, ינמקה במשך זמן שלא יעלה על שלוש דקות.

(ב) תמכה הממשלה בהעברת ההצעה לוועדה[2], או לא נקטה עמדה, רשאי אחד מחברי הכנסת להציע להסיר את הצעת החוק מסדר היום ולנמק את הצעתו במסגרת של עשר דקות[3].

---

[1] (א) כשיש סיבה סבירה להיעדרו של חבר הכנסת מהאולם - תישמר זכותו של חבר הכנסת לנמק הצעתו במועד אחר.

(ב) חבר הכנסת שהציע הצעת חוק ינמק אותה בעצמו, ורשאי הוא להעביר זכות ההנמקה לחבר כנסת אחר (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בסיון התשל"א - 8.6.1971).

(ג)(1) הגיש חבר הכנסת הצעת חוק לדיון מוקדם והודיעה הממשלה על הסכמתה להעברת הצעת החוק לוועדה, או שאין בדעת הממשלה לנקוט עמדה כלפי הצעת חוק זו וההצעה הוצעה על ידי המציע ממקום מושבו במסגרת זמן שלא יעלה על דקה אחת, לא תבוא במנין ההצעות כאמור בסעיף 81; עלה זמן ההנמקה על דקה, תובא ההצעה במנין ההצעות כאמור (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ה בשבט התשנ"ג - 16.2.1993).

(2) חבר הכנסת אשר מציע להסיר את הצעת החוק מסדר היום, יוכל לנמק את הצעתו במסגרת 3 דקות; חבר הכנסת שהציע את הצעת החוק, רשאי לחזור ולהשיב במסגרת 3 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' באדר א' התשנ"ז - 10.2.1997).

[2] (1) תמיכת הממשלה בהצעת חוק של חבר הכנסת או התנגדותה, תנומק במסגרת 10 דקות; נומקה הצעת חוק מהמקום במסגרת דקה - תנומק תגובת הממשלה מהמקום במסגרת 2 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בכסלו התשנ"ד - 11.1.1994).

(2) במספר מקרים התקיים דיון משולב בכמה הצעות חוק ונציג הממשלה השיב לכל המציעים (11.3.1992; 8.3.1995 ועוד).

[3] חבר הכנסת יהיה רשאי לנמק את הצעתו במסגרת 5 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בכסלו התשנ"ד - 11.1.1994).

(ב1) קיבל אחד מחברי הכנסת רשות דיבור כדי לנמק הצעתו להסיר את הצעת החוק מסדר היום, אך בפועל תמך אותו חבר הכנסת בדבריו בהעברתה של הצעת החוק לוועדה, יפסיקנו יושב ראש הישיבה ויתן רשות דיבור לחבר כנסת אחר המבקש להציע הסרתה של הצעת החוק מסדר היום.

(ג) הציעו הממשלה או אחד מחברי הכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר היום, רשאי חבר הכנסת המציע לחזור ולהשיב במסגרת של חמש דקות.

(ד) בגמר הדיון תחליט הכנסת אם להעביר את הצעת החוק לוועדה או להסירה מסדר היום[1].

דחיית ההצבעה (תיקונים מס' 22, 37 ו-109)

137א. [בוטל]

העברה לוועדה (תיקונים מס' 54 ו-74)

138. (א) החליטה הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה, תהיה קביעת הוועדה בהתאם לסעיף 117.

(ב) הוועדה תכין את הצעת החוק לקריאה הראשונה לדיון בכנסת או תציע לכנסת להסירה מסדר היום[2].

---

[1] (א) אין התקנון מאפשר הנמקת הימנעות לסיעה או לחבר כנסת בגמר דיון מוקדם בהצעת חוק של חבר הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח בכסלו התשל"ט - 18.12.1978).

(ב) משנתקבלה החלטה בכנסת להעביר הצעת חוק לוועדה, יודיע יושב ראש הישיבה, לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה: הצעה פלונית הועברה לוועדה פלונית (או לוועדה סתם אם נשמעו שתי הצעות או יותר לאיזו ועדה להעביר)(החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

[2] (1) היו בוועדה דעות שקולות אם להכין את ההצעה לקריאה ראשונה או להציע לכנסת להסירה מסדר היום, תביא הוועדה את הצעת החוק לקריאה ראשונה

(ב1) הוועדה רשאית, בכל עת, על פי יוזמתה, להביא לפני הכנסת הצעה שהכנסת תרשה לחלק הצעת חוק שהועברה לוועדה לשתי הצעות חוק או יותר ולהביאן כהצעות חוק נפרדות לקריאה ראשונה.

(ג) הוועדה לא תכין לקריאה ראשונה הצעת חוק של יושב ראש הוועדה, כל עוד מצויה על סדר יומה הצעת חוק אחרת, שהדיון בה לא הסתיים ועברו שישה חודשים או יותר מיום שהועברה אליה, אלא בהסכמה בכתב של הממשלה או של חבר הכנסת שהגישה, לפי הענין; הוראה זו לא תחול בתום שישה חודשים מהיום שבו הועברה הצעת החוק של יושב ראש הוועדה לוועדה.

חקיקה הצריכה תקציב (תיקונים מס' 36 ו-77)

138א. (א) בהכינה הצעת חוק לקריאה ראשונה, תזמין הוועדה לדיוניה את שר האוצר או את מי שהוא הסמיך לכך (בסעיף זה - השר), כדי לברר את הערכתו לגבי העלות התקציבית של הצעת החוק, לצורך קביעתה על ידי הוועדה, לפי הוראות סעיף 3ג לחוק-יסוד: משק המדינה (בסעיף זה - חוק היסוד), וכדי לברר אם חלות לגבי הצעת החוק הוראות סעיף 39א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 (בסעיף זה - חוק יסודות התקציב).[1]

בכנסת, בנוסח שהוגש על ידי חבר הכנסת המציע (החלטת ועדת הכנסת מיום ב' באדר א' התש"ם - 19.2.1980).

(2) הוועדה רשאית גם לשלב את הצעת החוק בהצעת חוק מטעם הממשלה, אותה מכינה הוועדה לקריאה שניה ושלישית; בעת הדיון בקריאה השניה, מיד לאחר הרצאת יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע את הצעת החוק שאושרה בדיון מוקדם ושולבה בהצעת החוק מטעם הממשלה, ואם היו מספר מציעים, תינתן רשות דיבור כאמור לחבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' בטבת התשנ"ו - 26.12.1995).

[1] בבג"ץ 5160/99 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ועדת חוקה, חוק ומשפט, פ"ד נג(4) 92, שעסק בטענות נגד תיקון מס' 9 לחוק-יסוד: הממשלה (שמקורו בהצעה ממשלתית) קבעה השופטת דורנר: "העותרת הוסיפה וטענה, כי התיקון נדון שלא בהתאם לדרישת סעיף 39א לחוק יסודות התקציב... כשלעצמי, ספק בלבי אם סעיף זה - הכלול בחוק "רגיל" - מחייב את הכנסת בעת שהיא דנה

(ב) הערכת השר לגבי העלות התקציבית של הצעת חוק שבביצועה כרוכה, לדעתו, עלות תקציבית של 5 מיליון שקלים חדשים או יותר בשנת תקציב כלשהי, תוגש בכתב ותהיה מנומקת, ויצורפו לה נתונים ואומדנים שהיוו בסיס להערכה.

(ג) חבר הכנסת רשאי להגיש לוועדה הערכה לגבי העלות התקציבית של הצעת חוק (בסעיף זה - הערכה אחרת); הערכה אחרת תהיה בכתב ותוגש, אם לא קבעה הוועדה אחרת, על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת; ההערכה האחרת תהיה מנומקת, יצורפו לה נתונים ואומדנים שהיוו בסיס לה, ויצוין בה המקור לנתונים; הוועדה תזמן את מגיש ההערכה האחרת כדי לברר את הערכתו, וכן רשאית היא לזמן את מי שנתן לו נתונים לצורך ההערכה האמורה, אלא אם כן הזימון אינו נחוץ או אינו אפשרי בנסיבות הענין; הוגשה הערכה אחרת, תאפשר הוועדה לשר להגיב עליה.

(ד) סעיפים קטנים (א) עד (ג) יחולו, בשינויים המחויבים, גם על הכנת הצעת חוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית ועל הדיון בהסתייגות להצעת חוק.

(ה) הערכת השר והערכה אחרת יוגשו לוועדה -

בהצעת חוק יסוד. השוו בג"ץ 1384/98 אבני נ' ראש-הממשלה [3], בעמ' 210-211. על-כל-פנים, יהיה עניין זה כאשר יהיה, מן התגובה בכתב שהוגשה מטעם המשיבים מסתבר כי השפעותיו התקציביות של התיקון נשקלו על-ידי הכנסת. גם אם נפלו, כטענת העותרת, פגמים טכניים אלה ואחרים בדרך שבה הוצגו הנתונים בעניין זה לפני הכנסת, אין בהם כדי להביא לביטול תיקון לחוק יסוד."

(1) לענין עלות תקציבית של הצעת חוק - זמן סביר, בנסיבות הענין, לפני הדיון בהכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה, ואם לא ניתן למסרן לפני הדיון - בעת הדיון או לאחריו, בתוך זמן סביר שקצב לכך יושב ראש הוועדה; הוספה להצעת חוק, לאחר הקריאה הראשונה, הוראה שבביצועה כרוכה עלות תקציבית כאמור בסעיף קטן (ב) - תוגש ההערכה בעת הדיון בהכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית או בתוך זמן סביר שקצב לכך יושב ראש הוועדה;

(2) לענין עלות תקציבית של הסתייגות - בעת הדיון בהכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית או בתוך זמן סביר שקצב לכך יושב ראש הוועדה.

(ו) בדברי ההסבר להצעת חוק תצוין עלותה התקציבית; קבעה הוועדה כי הצעת החוק היא הצעת חוק תקציבית כהגדרתה בסעיף 3ג לחוק היסוד, תציין זאת בדברי ההסבר לחוק; כן תציין הוועדה, על נוסח הצעת החוק המונחת על שולחן הכנסת לקריאה שניה ולקריאה שלישית, את קביעתה כי הצעת החוק או הסתייגות היא תקציבית כהגדרתה בסעיף 3ג לחוק היסוד; בנוסח החוק או בדברי ההסבר לו תצוין גם דרך המימון כאמור בסעיף 39א לחוק יסודות התקציב.

(ז) הסכמתה של הממשלה לעלות התקציבית כאמור בסעיף 3ג(ד)(3) לחוק היסוד תינתן בכתב או בהודעה לכנסת.

העברה לפרסום (תיקונים מס' 36, 53 ו-77)

138ב. (א) הכינה הוועדה הצעת חוק לקריאה ראשונה, תעבירנה למזכיר הכנסת לשם פרסום ברשומות - הצעות חוק; על גבי ההצעה יופיעו שמות המציעים, למעט אלה מהם שמונו שרים או סגני שרים.

(ב) בפנייתה למזכיר הכנסת כאמור בסעיף קטן (א), תציין הוועדה אם להצעה יש עלות תקציבית ואם היא הצעת חוק תקציבית כהגדרתה בסעיף 3ג לחוק-יסוד: משק המדינה.

בדיקה (תיקונים מס' 36 ו-77)

138ג. מזכיר הכנסת יבדוק לגבי כל הצעת חוק אם נתקיימו בה הוראות סעיף 138א(ו) או סעיף 138ב(ב), ואם לא נתקיימו בה - יחזירנה לוועדה לשם השלמה.

קריאה ראשונה

139. (א) הכינה הוועדה את הצעת החוק לקריאה הראשונה בכנסת, תתקיים הקריאה הראשונה בהצעה כפי שהביאה אותה הוועדה[1].

(ב) הציעה הוועדה לכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר יומה, ודחתה הכנסת הצעה זו, תתקיים הקריאה הראשונה בהצעת החוק כפי שהגיש אותה חבר הכנסת המציע.

(ג) בקריאה הראשונה ייפתח ויסוכם הדיון על ידי חבר הכנסת המציע, או על ידי חבר הכנסת אחר אם ביקש זאת המציע.

---

[1] (א) הצעת חוק של חבר הכנסת שהונחה על שולחן הכנסת כדין, 48 שעות לפני הדיון המוקדם, אינה טעונה הנחה מחדש של 48 שעות לפני הדיון בקריאה ראשונה (החלטת היושב ראש והסגנים מיום י"ב בטבת התש"ך - 12.1.1960).
(ב) בהתאם לסמכותה על פי הסעיפים 147 ו-148 הרשתה ועדת הכנסת לוועדת הכלכלה להכין מחדש לקריאה ראשונה את הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים, התשנ"ה-1995 (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ג בסיון התשנ"ה - 21.6.1995).

הצעות חוק על נושא אחד (תיקונים מס' 42 ו-53)

140. (א)[1] החליטה הכנסת להעביר לוועדה הצעות חוק אחדות על נושא אחד, והוועדה הכינה לקריאה ראשונה הצעת חוק אחת, יראוה כהצעת חוק של כל מציעי הצעות החוק שהועברו לוועדה; שמות המציעים למעט אלה מהם שמונו שרים או סגני שרים יופיעו על גבי ההצעה, כדלקמן:

(1) בהצעות שנדונו בדיון מוקדם במועדים שונים - בהתאם למועדי הדיונים;

(2) בהצעות שנדונו באותו יום בדיון מוקדם - על פי סדר הגשת ההצעות ליושב ראש הכנסת;

וסדר השמות יהיה על פי סדר ההופעה על גבי ההצעות.

(ב) הדיון בקריאה הראשונה ייפתח ויסוכם על ידי אחד המציעים שהמציעים הסכימו עליו, ובאין הסכמה כזאת - על ידי יושב ראש הוועדה שהכינה את הצעת החוק לקריאה ראשונה; נפתח הדיון על ידי יושב ראש הוועדה יהיו המציעים רשאים ליטול רשות הדיבור בראשית הדיון לפי הסדר שבו הגישו הצעותיהם.

המשך הדיון (תיקון מס' 27)

141. (א) המשך הדיון בהצעת החוק יהיה בהתאם לסעיפים 116 ו-118 עד 130, בשינויים המחויבים[2].

---

[1] שעה שמחזירה ועדה לכנסת הצעות חוק בנושא אחד ולא איחדה אותן להצעת חוק משותפת, רשאי חבר הכנסת להציע לכנסת בעוד מועד להחזיר לוועדה את הצעות החוק הללו כדי שתוגשנה בנוסח אחד, והצעתו זו תיכלל בסדר היום של הכנסת ותוצבע, לפני הדיון וההצבעות בהצעות החוק (החלטת ועדת הפירושים מיום ג' באב התש"ן - 25.7.1990).

[2] (1) בעת הדיון בקריאה השניה בהצעת חוק של חבר הכנסת, מיד לאחר הרצאת יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע את החוק, ואם היו כמה מציעים - חבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בכסלו התשנ"ד - 15.11.1993).

(ב) החליטה הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה, תועבר ההצעה לוועדה שהכינה אותה לקריאה ראשונה; חבר הכנסת רשאי לפנות לוועדת הכנסת, בין לפני החלטת הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה ובין לאחר מכן, בבקשה שתציע לכנסת להעביר את הטיפול בהצעת החוק לוועדה אחרת; בקשתו תעלה לדיון בישיבתה הקרובה של ועדת הכנסת, ואם התקבלה - תועבר ההצעה לאישור הכנסת בעת הקריאה הראשונה, או לאחר מכן, לפי הענין.

זכותו של חבר הכנסת לחזור בו (תיקונים מס' 53 ו-102)

142. (א) עד גמר הדיון בוועדה לאחר הקריאה הראשונה רשאי חבר הכנסת המציע לחזור בו מהצעתו; חזר בו חבר הכנסת מהצעתו, לא יחולו הוראות סעיפים 142א ו-142ב לעניין האפשרות לשוב ולהיות מציע של הצעת החוק.

(ב) חזר בו המציע מהצעת החוק, והיה הוא מציע יחיד, יודיע יושב ראש הוועדה על כך לכנסת, ועם מסירת ההודעה תורד ההצעה מסדר יומה של הכנסת; היו כמה מציעים, יימחק שמו של המציע שחזר בו, מרשימת מציעי הצעת החוק.

---

(2) בעת הדיון בקריאה השניה בהצעת חוק מטעם הממשלה, מיד לאחר הרצאת יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע הצעת חוק באותו נושא, אשר אושרה בדיון מוקדם ושולבה על ידי הוועדה בהצעת החוק מטעם הממשלה; ואם היו מספר מציעים - חבר כנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' בטבת התשנ"ו - 26.12.1995).

דין הצעת מי שחדל מהיות חבר הכנסת (תיקונים מס' 53 ו-102)

142א. (א) (1) חבר הכנסת שנפטר או התפטר, או שחברותו בכנסת פקעה או פסקה, יחולו על הצעתו הוראות סעיף 142, כאילו חזר בו חבר הכנסת מהצעתו.

(2) על אף האמור בפסקה (1), לעניין הצעת חוק שהוראות חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993 (בתקנון זה - חוק הרציפות) חלות עליה, רשאי חבר הכנסת ששב לכהן בכנסת הנכנסת, לשוב ולהיות מציע של הצעת החוק, בין שהיה מציע יחיד ובין שהיו כמה מציעים, אם הודיע על כך בכתב ליושב ראש הכנסת; היושב ראש יודיע על כך לכנסת, ועם מסירת ההודעה לכנסת יושב שמו של חבר הכנסת לרשימת המציעים לפי סדר הופעתו על גביה בכנסת היוצאת.

(ב) הושעה חבר הכנסת מכהונתו, יחולו הוראות סעיף 142 כאילו חזר בו מהצעתו, למשך תקופת ההשעיה.

דין הצעת מי שמונה שר או סגן שר (תיקונים מס' 53, 85 ו-102)

142ב.[1] (א) חבר הכנסת שמונה שר או סגן שר, יחולו על הצעתו הוראות סעיף 142, כאילו חזר בו מהצעתו.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) -

(1) היה חבר הכנסת מציע יחיד של הצעת חוק, ונודע לו כי הוא עומד להתמנות לשר או לסגן שר, ובשל כך תורד ההצעה מסדר יומה של הכנסת, רשאי הוא להודיע בכתב ליושב ראש הכנסת, לפני המינוי, אחד מאלה:

(א) כי יראו את חבר הכנסת שהסכים לכך בכתב כמציע הצעת החוק במקומו; ההודעה תיכנס לתוקף עם מינויו של חבר הכנסת לשר או לסגן שר, ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת;

(ב) כי הוא מבקש לשוב ולהיות מציע הצעת החוק אם יחדל לכהן כשר או כסגן שר;

---

[1] הוראת מעבר לתיקון מס' 102: "חבר הכנסת שאינו שר או סגן שר, שלא היה מציע יחיד של הצעת חוק ושמו נמחק מרשימת המציעים טרם תחילתו של תיקון תקנון זה לפי הוראות סעיף 142א או 142ב לתקנון הכנסת [הערה: התיקון אושר בכנסת ביום 30 ביולי 2008], רשאי לשוב ולהיות מציע של הצעת החוק אם הודיע על כך בכתב ליושב ראש הכנסת; היושב ראש יודיע על כך לכנסת ועם מסירת ההודעה יושב שמו של חבר הכנסת לרשימת המציעים לפי סדר הופעתו על גביה טרם מחיקתו; הוראות סעיף זה יחולו גם לעניין הצעת חוק שהוראות חוק הרציפות חלות עליה."

חדל חבר הכנסת לכהן כשר או כסגן שר והודיע בכתב ליושב ראש הכנסת כי הוא מבקש כאמור, יודיע היושב ראש על כך לכנסת, ועם מסירת ההודעה תשוב ההצעה לסדר יומה של הכנסת;

(2) לא היה חבר הכנסת מציע יחיד של הצעת חוק, וחדל לכהן כשר או כסגן שר, רשאי הוא לשוב ולהיות מציע הצעת החוק אם הודיע על כך בכתב ליושב ראש הכנסת; היושב ראש יודיע על כך לכנסת, ועם מסירת ההודעה יושב שמו של חבר הכנסת לרשימת המציעים לפי סדר הופעתו על גביה לפני שמונה לשר או לסגן שר;

(3) לעניין הצעת חוק שהוראות חוק הרציפות חלות עליה, רשאי חבר הכנסת שחדל לכהן כשר או כסגן שר בכנסת היוצאת או בכנסת הנכנסת, לשוב ולהיות מציע של הצעת החוק, אם הודיע על כך בכתב ליושב ראש הכנסת; היושב ראש יודיע על כך לכנסת ועם מסירת ההודעה יושב שמו של חבר הכנסת לרשימת המציעים לפי סדר הופעתו על גביה בכנסת היוצאת; היה חבר הכנסת מציע יחיד של הצעת החוק, רשאי הוא להודיע הודעה כאמור בפסקה זו רק אם מסר לפני מינויו לשר או לסגן שר הודעה כאמור בפסקה (1)(ב).

הצעת חוק זהה (תיקון מס' 50)

143.[1] (א) החליטה הכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר היום - אם לפי סעיף 137 ואם לפי סעיף 139 - או שחזר בו חבר הכנסת מהצעתו לפי סעיף 142[2], לא יתקיים דיון מוקדם בהצעת חוק זהה או דומה בעיקרה, לפני עבור תקופה של שישה חודשים מהיום שההצעה הקודמת הוסרה מסדר היום או שהמציע חזר בו ממנה, אלא אם כן ראה יושב ראש הכנסת שחל בינתיים שינוי של ממש בנסיבות; ימי פגרה לא יבואו במנין התקופה האמורה של שישה חודשים.

(ב) קבע יושב ראש הכנסת שהצעת חוק היא זהה או דומה בעיקרה להצעת חוק קודמת, כאמור בסעיף קטן (א) ואין הוא רואה שחל בינתיים שינוי של ממש בנסיבות, רשאי חבר הכנסת שהגיש את הצעת החוק לערער תוך שבועיים בפני ועדת הכנסת.

(ג) התיר יושב ראש הכנסת דיון מוקדם בהצעת חוק, רשאי כל אחד מחברי הכנסת, כל עוד לא התקיים הדיון, לפנות אל ועדת הכנסת ולבקש כי תקבע שהצעת החוק זהה או דומה בעיקרה להצעת חוק קודמת וכי לא חל שינוי של ממש בנסיבות; קבעה ועדת הכנסת כאמור, לא יתקיים דיון מוקדם בהצעת החוק, לפני עבור תקופה של שישה חודשים, כאמור בסעיף קטן (א).

---

[1] אושרה הצעת חוק בדיון מוקדם (להלן - ההצעה המקורית), והצעת חוק זהה או דומה בעיקרה הוסרה מסדר היום, לא ימנע סעיף 143(א) לתקנון הכנסת את הבאתה לדיון מוקדם של הצעת חוק זהה או דומה בעיקרה להצעה שהוסרה מסדר היום בתוך 6 חודשים. זאת, כל עוד לא הסתיים הדיון בכנסת בהצעה המקורית (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח באדר ב' התשס"ח - 25.3.08).

[2] חבר הכנסת אשר הסכים כי הצעת חוק שלו תהפוך להיות הצעה לסדר היום, רואים אותו כאילו חזר בו מהצעת החוק לפי סעיף 142 (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ו בכסלו התשנ"ט - 15.12.1998).

הצעות חוק מקבילות 144. העבירה הוועדה לקריאה ראשונה הצעת חוק של חבר הכנסת, והוגשה הצעת חוק מקבילה על ידי הממשלה, ייפתח הדיון בקריאה הראשונה על ידי שני המציעים לפי סדר שייקבע לפי הסכם ביניהם, ובאין הסכם - על ידי היושב ראש.

הצעה פרטית והצעת הממשלה 145. בשעת הדיון בקריאה הראשונה על הצעת חוק מטעם הממשלה, אין חבר הכנסת יכול להגיש הצעת חוק משלו במקום החוק שהציעה הממשלה;
הוראה זו אינה פוגעת בזכות להגיש הסתייגויות בוועדה, אם החוק שהציעה הממשלה הועבר לוועדה.

פרסום 146. (א) הצעת חוק של חבר הכנסת תפורסם ב"דברי הכנסת" כנספח לישיבה בה הועלתה ההצעה לסדר יומה של הכנסת.

(ב) הצעת חוק של חבר הכנסת שהוועדה הכינה לקריאה ראשונה, תפורסם ב"רשומות - הצעות חוק" בציון שם המציע.

חלק ג': פירוש התקנון - תקדימים

קביעת תקדימים 147. שאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון, תחליט בה ועדת הכנסת, והחלטתה תהיה תקדים מחייב כל עוד לא נתקבל על ידי הכנסת תיקון בתקנון לענין זה.

סטיה מהתקנון והתקדימים 148. הכנסת לא תדון בשום ענין בצורת דיון החורגת מהוראות התקנון, או מהתקדימים, אלא אם כן דנה והחליטה ועדת הכנסת על כך[1].

---

[1] (1) החלטת ועדת הכנסת לקיים דיון (והצבעה בעקבותיו) בהצעת אי אמון לממשלה בו ביום, היא ענין של "צורת הדיון". לפיכך היתה ועדת הכנסת מוסמכת להחליט על כך, לפי סעיף 148 של התקנון, תוך סטיה מסעיף 35(ב) של התקנון (בג"ץ 148/73 פרופ' שמואל קניאל נ' שר המשפטים ואח', פ"ד כז (1) 794, 797).

פירוש התקנון והתקדימים 149. (א) התעורר בשעת הדיון בכנסת ספק בפירוש הוראה מהוראות התקנון או התקדימים, יכריע יושב ראש הישיבה והכרעתו באותה ישיבה תהיה מחייבת.

(ב) הרשות בידי חבר הכנסת, תוך 15 יום אחרי הישיבה, לערער על הפירוש שניתן על ידי יושב ראש הישיבה, לפני ועדת פירושים מורכבת מיושב ראש הכנסת ושמונה חברי כנסת שייבחרו על ידי ועדת הכנסת[1].

(ג) החלטת ועדת הפירושים תהיה סופית[2].

---

(2) על פי הנוהג והנוהל החל בכנסת ה-13, אין מחליטים לפי סעיף 148, אלא בהסכמה.

(3) "הכנסת יכולה לנהוג לפי הנוהג והנוהל המקובלים בה רק באותם נושאים אשר לא מצאו ביטוי מפורש בתקנון הכנסת. סעיף 148 לתקנון, אשר כותרתו "סטייה מהתקנון והתקדימים", קובע, כי הכנסת לא תדון בשום עניין בצורת דיון החורגת מהוראות התקנון או מהתקדימים, אלא אם כן דנה והחליטה על כך ועדת הכנסת. משמע, בכל הנוגע לסטייה מצורת הדיון נקבעו תחומי הסטייה המותרים, מפורשות, בתוך התקנון, ונדרשת בכל הנוגע לצורת הדיון החלטה של ועדת הכנסת. אין החלטה כאמור במקרה שלפנינו. גם בעניין קביעת תקדימים בנושאים, שאין לגביהם הוראה בתקנון, נדרשת החלטה של ועדת הכנסת (סעיף 147 לתקנון). הפועל היוצא מן האמור לעיל הוא, כי הסכמה בין הסיעות הגדולות - ואפילו בין כל הסיעות - איננה יכולה לבוא במקום הוראה מפורשת של התקנון." (בג"ץ 1179/90 סיעת ר"צ, התנועה לזכויות האזרח ולשלום נ' ממלא-מקום יו"ר הכנסת, פ"ד מד(2) 31.)

[1] כל ערעור לפני ועדת הפירושים יתברר בנוכחות המערער (החלטת ועדת הפירושים מיום כ' בסיון התשי"ג - 3.6.1953).

[2] (1) החלטות ועדת הפירושים יונחו על שולחן הכנסת. מזכיר הכנסת יכריז עליהן והן יצורפו כנספחות ל"דברי הכנסת" (החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום ב' בשבט התשכ"ב - 7.1.1962).

(2) בשנים האחרונות נהוג כי החלטות ועדת הפירושים נמסרות מפי יושב ראש הכנסת לכנסת.

חלק ד': תיקון התקנון

הצעה לתיקון התקנון 150. (א) כל חבר הכנסת רשאי להציע הצעה לתיקון התקנון.

(ב) ההצעה תוגש ליושב ראש ועדת הכנסת; ועדת הכנסת תחליט אם להגישה לכנסת או להסירה מסדר יומה.

(ג) הוגשה הצעת התיקון על ידי חבר הכנסת שאינו חבר ועדת הכנסת, רשאי אותו חבר הכנסת להשתתף, ללא זכות ההצבעה, בדיוני הוועדה על הצעתו.

הזכות להגשת השגות 151. החליטה ועדת הכנסת להגיש הצעת תיקון לכנסת, תונח ההצעה על שולחן הכנסת, וכל חבר הכנסת, רשאי, תוך ארבעה עשר יום מהיום שהודיעו בכנסת על הנחת ההצעה, להגיש בכתב ליושב ראש ועדת הכנסת השגה על התיקון המוצע.

הליכים באין השגות 152. לא הוגשו השגות כאמור בסעיף 151, יודיע יושב ראש ועדת הכנסת על כך בכנסת, והכנסת תצביע, ללא דיון, על אישור התיקון[1].

הליכים כשהוגשו השגות 153. (א) הוגשו השגות כאמור בסעיף 151 תדון בהן ועדת הכנסת[2].

(ב) הוגשה השגה על ידי חבר הכנסת שאינו חבר ועדת הכנסת, רשאי אותו חבר הכנסת להשתתף, ללא זכות הצבעה, בדיוני הוועדה על השגתו.

(ג) סיימה ועדת הכנסת את הדיון בהשגות, תונח הצעת התיקון על שולחן הכנסת בנוסח שקיבלה הוועדה בצירוף ההשגות שלא קיבלה; היו הקולות בוועדה שקולים לכל אחת משתי הגירסאות, יונחו על שולחן הכנסת שתי הגירסאות.

(ד) כל משיג יקבל בכנסת רשות הדיבור לחמש דקות להנמקת השגתו; יושב ראש ועדת הכנסת או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו ישיב למשיג, והכנסת תצביע על ההשגה[3].

(ה) בתום ההצבעה על ההשגות ועל גירסאות שונות תצביע הכנסת, ללא דיון נוסף, על אישור התיקון בנוסח הסופי[4].

---

[1] לפני ההצבעה תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע את התיקון, ואם היו מציעים אחדים - לחבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בכסלו התשנ"ד - 15.11.1993).

[2] הוגשה השגה השוללת הצעת תיקון לתקנון, לא תדון הוועדה בהשגה, אך תצרף את ההשגה להצעת התיקון; המשיג יקבל את רשות הדיבור בכנסת והכנסת תצביע על ההשגה (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ו בתשרי התשנ"ד - 11.10.1993).

[3] החזירה הכנסת את הצעת התיקון לדיון נוסף בוועדת הכנסת, תדון הוועדה מחדש בהצעה או בסוגיה שנמסרה לה לדון, ותביא בפני הכנסת את הצעתה, להמשך הדיון לפי סעיף 153(ג) עד (ה) (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז בתמוז התש"ס - 19.7.2000).

[4] לפני ההצבעה תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע את התיקון, ואם היו מציעים אחדים - לחבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בכסלו התשנ"ד - 15.11.1993).

תחילת תוקף 154. תיקון התקנון, תחילתו עם אישורו על ידי הכנסת.

פרסום 155. תיקון התקנון יפורסם ב"דברי הכנסת" כנספח לישיבה בה אושר, ויושב ראש הכנסת יפרסם אותו ב"ילקוט הפרסומים".

חלק ה': הוראות שונות

פומביות הדיונים וסגירת הדלתות 156. [בוטל - תיקון מס' 109]

פרוטוקול 157. [בוטל - תיקון מס' 109]

נאומים בני דקה 158. [בוטל - תיקון מס' 112]

הצעה להבעת אי אמון 159. [בוטל - תיקון מס' 110]

הבעת אמון 160. [בוטל - תיקון מס' 110]

הגשת שאילתה 161. [בוטל - תיקון מס' 111]

שאילתה פסולה 162. [בוטל - תיקון מס' 111]

תשובה שלא בפני הכנסת 163. [בוטל - תיקון מס' 111]

העברת שאילתה 164. [בוטל - תיקון מס' 111]

סירוב למתן תשובה 165. [בוטל - תיקון מס' 111]

תקופה לתשובה לשאילתה 166. [בוטל - תיקון מס' 111]

המצאת שאילתות לחברי הכנסת 167. [בוטל - תיקון מס' 111]

דיון בשאילתה 168. [בוטל - תיקון מס' 111]

הנוהל בדיון בהשתתפות ראש הממשלה 169. [בוטל - תיקון מס' 110]

הודעת סיעה בדיון על הצעת חוק (תיקונים מס' 23 ו-108) 170. (א) בדיון על הצעת חוק תינתן רשות הודעה לכל סיעה -

(1) שלא השתתפה בדיון ולא השתתפה בהצבעה או נמנעה ממנה בקריאה ראשונה;

(2) שלא השתתפה בהצבעה או נמנעה ממנה בקריאה שלישית;

(3) שלא הגישה הסתייגות לקריאה השניה וקיבלה רשות למתן הודעה מן הוועדה שבה נדונה הצעת החוק.

(ב) הודעה לפי סעיף זה תימסר לאחר ההצבעה ולא תארך מחמש דקות[1].

---

[1] ועדת הכנסת החליטה לאשר כתקדים, לפי סעיף 147 לתקנון, את הנוהל הבא בענין הודעות נמנעים מהצבעה:

(א) חבר הכנסת שנמנע מהצבעה שסיעתו השתתפה בה, רשאי למסור הודעה אם:

(1) הדיון אינו בהצעה לסדר היום (הערת היועץ המשפטי לכנסת - הכוונה היא לדיון מוקדם) או בקריאה שניה של הצעת חוק;

(2) סיעתו הסכימה לכך;

(3) הוא לא השתתף בדיון.

(ב) היו מספר חברי סיעה שפסקה (א) חלה עליהם - תינתן רשות הודעה כאמור לאחד מהם בלבד, והוא רשאי בהודעה לפרט שמות אותם חברים.

מכסת הצעות חוק והצעות לסדר היום (תיקון מס' 114)

171. (א) ועדת הכנסת תקבע את מכסת הצעות החוק הפרטיות לדיון מוקדם וההצעות לסדר היום (בסעיף זה - הצעות) שכל סיעה רשאית להציע בכל מושב של הכנסת ובכל שבוע, בהתאם לגודלן של הסיעות, ואולם הוועדה תקצה מכסה גדולה יותר, בשיעור שייראה לה, לסיעות האופוזיציה; מזכיר הכנסת ינהל רישום של ניצול המכסות.

(ב) הצעת חוק חתומה על ידי חברי כנסת מכמה סיעות תבוא במניין ההצעות של הסיעה שעליה הודיעו המציעים.

(ג) במסגרת מכסתה למושב ובמסגרת מכסתה השבועית תקבע הסיעה את המועד שבו יוכל כל אחד מחבריה להעלות לדיון את הצעותיו, ובלבד שתאפשר לכל אחד מחבריה, בכל מושב, להעלות לדיון את ההצעות שהוא זכאי להעלותן באותו מושב.

(ד) במניין ההצעות לפי סעיף זה לא תבוא הצעה לסדר היום כאמור בסעיפים 53(ב), 54 ו-55 וכן הצעת חוק שהממשלה הודיעה על הסכמתה להעבירה לוועדה או על כך שאין בדעתה לנקוט עמדה ביחס אליה, והמציע הציגה מהמקום המיועד לכך באולם המליאה במסגרת זמן שאינה עולה על דקה אחת.

(ג) הודעה כאמור בפסקה (א) תימסר לאחר ההצבעה, והיא לא תארך יותר מחמש דקות.
(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ה בחשון התשל"א - 24.11.1970).

החלטת ועדת הכנסת בדבר שעת שאלות[1]

קיום שעת שאלות	1.		מדי שבוע, במועד שיקבע יושב ראש הכנסת, תקיים הכנסת שעת שאלות, המופנות לראש הממשלה או לשר אחר כפי שיקבע היושב ראש.
הגשת שאלות	2.	(א)	שאלה תוגש למזכירות הכנסת בכתב, חתומה בידי חבר הכנסת השואל, וכן באמצעות הדואר האלקטרוני, לא יאוחר משעה 10:00 ביום ב׳ בשבוע, שבועיים לפני קיום שעת השאלות.
		(ב)	נשיאות הכנסת תבחר עשר שאלות שיועברו מראש לשר הנשאל כדי שישיב עליהן בשעת השאלות; כן תקבע נשיאות הכנסת נושאים המצויים בסמכותו של השר שלגביהם יוכל להישאל בשעת השאלות כאמור בסעיף קטן (ג); החלטות נשיאות הכנסת יועברו למזכירות הממשלה ללא דיחוי.
		(ג)	בנוסף לשאלות לפי סעיף קטן (א), יאפשר יושב ראש הישיבה, במהלך שעת השאלות, לעשרה חברי כנסת או יותר, הנוכחים במליאה, לשאול שאלה שלא נמסרה לשר מראש, בנושא מהנושאים שעליהם החליטה נשיאות הכנסת כאמור בסעיף קטן (ב).
סדרי הדיון	3.		במהלך שעת השאלות, ישאל חבר הכנסת השואל שאלה אחת במסגרת זמן של דקה אחת, השר הנשאל ישיב במסגרת זמן של שתי דקות, וחוזר חלילה.
תחולת סעיפי התקנון	4.		על שאלות לפי החלטה זו יחולו הוראות סעיפים 161(ב) רישה, 162 ו-165 לתקנון הכנסת, בשינויים המחויבים.

---

[1] מיום כ״ד בכסלו התשס״ח (4 בדצמבר 2007).

החלפת החלטה — 5. החלטה זה מחליפה את החלטת ועדת הכנסת בדבר שעת שאלות מיום י״ז בחשון התשנ״ח (17 בנובמבר 1997).

החלטת ועדת הכנסת בדבר שעת שאלות[1]

יושב ראש הכנסת רשאי להודיע לכנסת על קיום שעת שאלות ביום מסוים, המופנות לשר שיקבע היושב ראש. עוד יקבע היושב ראש 2 – 4 נושאים בתחום אחריות השר שסביבם יתמקדו השאלות. לגבי כל אחד מהנושאים יקבע היושב ראש שואל שישאל שאלה אחת והשר ישיב, וחוזר חלילה, עד שיחליט היושב ראש לעבור לנושא הבא אחריו. שאלה תהיה במסגרת של עד דקה אחת, והתשובה במסגרת של עד 2 דקות. השר רשאי להמציא לחבר הכנסת בכתב, בתוך שבוע, תשובה או השלמות לתשובתו שבעל פה.

על השאלות בהחלטה האמורה יחולו הוראות הסעיפים 38(ב) רישה, 39 ו–42 לתקנון, בשינויים המחוייבים, וכן החלטת ועדת הכנסת מיום י״ג בתמוז התשנ״ז – 22 ביולי 1997.

---

[1] מיום י״ז בחשון התשנ״ח - 17.11.1997 - בוטלה בהחלטה מיום כ״ד בכסלו התשס״ח (4 בדצמבר 2007).

החלטת ועדת הכנסת בנושא שאילתות מהירות[1]

1. (א) יושב ראש הכנסת יקבע, בתאום עם הממשלה ובמסגרת ישיבות הכנסת, מועדים בהם יענו חברי הממשלה על שאילתות מהירות שיציגו בפניהם חברי הכנסת.

(ב) בכל ישיבת שאילתות מהירות ישתתפו לפחות שבעה מהשרים, ובלבד שכל אחד מהשרים ישתתף בישיבה כאמור אחת לחודש לפחות.

(ג) אחת לחודש וחצי לפחות, ובמועד שתואם עמו, ישתתף גם ראש הממשלה בישיבת שאילתות מהירות ויענה על שאילתות מופנות אליו או אל השרים האחרים.

2. חבר הכנסת המבקש להציג שאילתה מהירה לראש הממשלה או לאחד השרים רשאי להגישה למזכירות הכנסת לשם העברתה למזכירות הממשלה, 48 שעות לפחות לפני מועד הישיבה; השאילתות שהועברו מראש לממשלה יהוו לפחות שני שלישים משאילתות המהירות באותו דיון.

3. משך הדיון בשאילתות המהירות לא יעלה שעה וחצי; הזמן העומד לרשותו של חבר הכנסת השואל לא יעלה על דקה; הזמן העומד לרשותו של ראש הממשלה או השר המשיב לא יעלה על שתי דקות לכל שאילתה; עבר הדובר את זמן הדיבור המוקצב לו, יורה לו יושב ראש הישיבה לחזור למקומו ויסגור את המיקרופון בו הוא מדבר.

4. החלטה זו תעמוד בתוקפה חצי שנה מיום קבלתה.

5. החלטה זו מחליפה את החלטת ועדת הכנסת בנושא שאילתות מהירות מיום א' באדר א' התש"ס (7 בפברואר 2000).

---

[1] מיום א' באדר ב' התש"ס - 8.3.2000.

החלטות בענייני נוהל

שדולות בכנסת

1. אין חולק על זכותם של חברי הכנסת לקיים שדולות, אף בנושאים שהם חופפים לנושאים הנדונים בוועדות הכנסת, ואין הם נזקקים לאישור כלשהו לשם כך.

2. הכנסת לא תישא בדרך כלשהי בהוצאות מימון פעולותיה של השדולה (כיבוד, כוח אדם, סיורים וכיוצא באלה). חברי השדולה הם שישאו בהוצאות אלה והם רשאים, לצורך זה, להשתמש בכספים העומדים לרשותם לצורך קשר עם הציבור.

3. (א) שדולות תוכלנה לקיים מפגשים בחדרי חבריהן או בחדרי סיעות, אך לא בחדרי ועדות, כדי שלא ליצור רושם מוטעה כאילו מעמדן הוא כמעמד ועדה. כאשר מדובר בקיום דיון עם גורמים מבחוץ, תוכל השדולה לפנות לוועדת האירועים של הכנסת, בבקשה להקצות מקום מתאים לקיום הדיון. בכל מקרה, תיתן ועדת האירועים עדיפות לפנייתה של ועדה מוועדות הכנסת, המבקשת לקיים דיון במקום שאותו מבקשת השדולה.

   (ב) ועדת האירועים לא תקצה מקום לדיון כאמור אם באותו מועד או בסמוך לו, דנה ועדה של הכנסת באותו נושא עצמו, ללא קשר למקום קיומו של דיון זה.

4. שדולה המזמנת גורמי חוץ למפגש עימה, תקפיד לציין שהיא פונה כשדולה ולא כאורגן רשמי של הכנסת.

5. שדולה המבקשת להזמין עובד מדינה לדיוניה, תעשה כן באמצעות השר הנוגע בדבר, תוך ציון העובדה כי אין מדובר בהזמנה על ידי ועדה וכי אין חובה על העובד להופיע.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ג באדר ב' התשנ"ז - 1.4.1997)

החלטת ועדת הכנסת לפי סעיפים 131 ו-147 לתקנון הכנסת בדבר סדרי דיון לענין הארכת חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 ("חוק טל")

רקע:
סעיף 16 לחוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 (להלן - החוק) קובע כי הכנסת רשאית, בהחלטה, להאריך את תוקפו של החוק לתקופות נוספות שלא יעלו על 5 שנים כל אחת (החוק המקורי יעמוד בתוקפו עד ליום י"ז באב התשס"ז (1 באוגוסט 2007))[1].

ביום י"ב בשבט התשס"ז (31 בינואר 2007) החליטה הכנסת, לבקשת הממשלה, להטיל על ועדת החוץ והביטחון לגבש המלצה שתובא להכרעת הכנסת.

סדרי הדיון:
1. יושב ראש ועדת החוץ והביטחון, או חבר הוועדה שהוא מינה לשם כך, יציג את הצעת הוועדה.
2. יתקיים דיון אישי - במסגרת זמן של 3 דקות לכל חבר הכנסת.
3. ההצבעה תהיה בעד או נגד הצעת ועדת החוץ והביטחון.
4. אם היה רוב בעד ההצעה - יוארך תוקף החוק בתקופה שהוצעה על ידי ועדת החוץ והביטחון.
5. אם לא היה רוב להצעה - לא יוארך תוקפו של החוק, ואולם לבקשת הממשלה, תכין ועדת החוץ והביטחון, בתוך תקופת תוקפו של החוק, הצעה נוספת להארכת התוקף של החוק (להלן - הצעה נוספת), ויחולו לגביה הוראות סעיפים 1 עד 3.
6. אם היה רוב להצעה הנוספת - יוארך תוקף החוק בתקופה שהוצעה על ידי ועדת החוץ והביטחון.
7. אם לא היה רוב להצעה הנוספת - לא יוארך תוקפו של החוק, ואולם רשאי יושב ראש ועדת החוץ והביטחון, או חבר הוועדה שהוא מינה לשם כך, להציע לכנסת כי תוקף החוק יוארך ב-6 חודשים, כתקופת היערכות; ההצבעה תתקיים מיד, ואם היה רוב בעד - יוארך תוקף החוק ב-6 חודשים; לא היה רוב להצעה - לא יוארך תוקפו של החוק.

כ"ג בתמוז התשס"ז
(9 ביולי 2007)

ח"כ יעקב מרגי
יושב ראש זמני לוועדת הכנסת

---

[1] ביום 18.7.07 אישרה הכנסת את המלצת ועדת החוץ והביטחון להאריך את תוקפו של החוק ב-5 שנים.

הבאת אמנות לעיון חברי הכנסת לפני אישורן[1]

אשרור אמנות בינלאומיות 6. (א) שר המבקש להגיש הצעה להחלטה בדבר אשרור אמנה בינלאומית יעביר למזכיר הכנסת שבועיים קודם, לפחות עשרה עותקים מנוסח האמנה ומעיקריה המתורגמים לעברית, על מנת שזה יביאם לידיעת חברי הכנסת, זולת אם לדעת השר המגיש, ובהסכמת שר החוץ ושר המשפטים, נמנעת המצאת עותקי האמנה לכנסת מטעמי דחיפות או סודיות.

---

[1] (א) מתוך תקנון עבודת הממשלה ה-32 שאושר ביום 5.4.2009.

(ב)(1) פרקליט העותר לא הצליח להראות קיומה של נורמה משפטית מחייבת המתנה תקפם של הסכמים בעלי אופי מדיני שנערכו בין מדינת ישראל וגופים אחרים במישור המשפט הבינלאומי, באישורה המוקדם של הכנסת;

(2) גם לא הוכח קיומה של נורמה מנהגית המחייבת קבלת אישורה של הכנסת **מראש** להסכמים מסוג ההסכם נשוא העתירה (אוסלו ב׳) (בג״ץ 5934/95 סגן יושב ראש הכנסת שילנסקי נ׳ ראש הממשלה, טרם פורסם).

(ג) (1) הנוהג, או המוסכמה החוקתית מבססים את הקביעה, כי **ראוי** לה לממשלה להביא הסכמים מדיניים בפני הכנסת.

(2) ראוי כי חוזי שלום, להבדיל מהסכמים אחרים, יובאו לכנסת **בטרם** הפכו ״מעשה עשוי״. העיתוי המדויק ייגזר מן הנסיבות המיוחדות של כל הסכם והסכם ואין לפסול על הסף סיטואציה בה תימנע הבאתו של הסכם לאישור הכנסת עובר לחתימתו או לאישורו (חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה מיום 23.10.1994 לראש הממשלה).

(ד) הממשלה ביקשה לכנס את הכנסת כדי למסור הודעה על אישור הסכם אוסלו ב׳ ולקיים דיון בהודעה זו. חבר הכנסת ביקש כי בג״ץ יורה על דחיית הדיון, כדי לאפשר לימוד ראוי של המפות. בית המשפט העליון פסק כי קביעת מועדים לדיוני הכנסת היא ענין הנתון לסמכותו של יושב ראש הכנסת. זה ענין מובהק של ״ניהול פנימי״ של עניני הכנסת, ובית המשפט ימנע מהפעלת סמכותו, אלא אם כן החלטת היושב ראש, אם יוכח כי היא אינה כדין, תהווה פגיעה ניכרת במירקם החיים הפרלמנטריים ופגיעה מהותית ביסודות המבנה של משטרנו החוקתי (בג״ץ 6124/95 ח״כ רחבעם זאבי נ׳ יושב ראש הכנסת, לא פורסם).

(ה) העותרים עתרו כנגד הסדר העיון במפות ההיערכות מחדש לקראת דיון והצבעה בכנסת. העתירה נדחתה, אולם נאמר כי יש טעם בטענה כי זכותו של חבר הכנסת היא לא רק לקבל עותק המפות ולעיין בהן בתחומי הכנסת, אלא גם לשאתן עימו על מנת לסייר בשטח, וכי אין זה מתקבל על הדעת כי לא יינתנו לחבר הכנסת הכלים לבחון לעומקו ענין חשוב העומד להכרעה (בג״ץ 6061/99 רחבעם זאבי ואח׳ נ׳ ממשלת ישראל, לא פורסם).

(ו) בתקופת הפגרה של הכנסת יש לדחות את אישרור האמנה על ידי הממשלה, עד לכינוס מושב הכנסת והנחת האמנה במזכירות הכנסת למשך שבועיים (חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה 49623 מיום 8.5.1995).

(ב) לאחר העברת עותקי האמנה לידיעת הכנסת כאמור לעיל ובחלוף פרק הזמן הנקוב בסעיף (א) לעיל, תועבר למזכיר הממשלה על ידי השר המגיש הצעת החלטה בענין אישרור האמנה.

להצעת ההחלטה יצורף נוסח האמנה ועיקריה בתרגומה לעברית.

בדברי ההסבר להצעת ההחלטה יובאו עמדותיהם של שר החוץ ושר המשפטים וכן שינויים בחוק הישראלי הנובעים מן האמנה, אם שינויים כאלה נדרשים כתוצאה מאשרור האמנה.

ננקטה בכנסת פעולה בעניין האמנה בהתאם לתקנון הכנסת, ידווח על כך השר המופקד על התחום לממשלה.

מזכיר הממשלה יעביר את הצעת ההחלטה בדבר אישרור האמנה לידיעת כל חברי הממשלה, ויבקש את עמדתם בדרך שנוהגים בסעיף 20(ב) בתקנון.

(ג) הממשלה רשאית לקבוע כי, בשל חשיבותה, תוגש אמנה פלונית גם לאישור הכנסת או לאישרורה.

אישור אמנות בינלאומיות 6א. (א) הליך של אישור אמנות בינלאומיות (בשונה מאישרור) אינו מצריך פעולה מקדמית של הבאת האמנה לידיעת הכנסת.

עיון בפרוטוקולים של ישיבות ועדות[1]

בהתאם להוראות סעיף 102ב(ד) לתקנון הכנסת אני קובע בזה נוהלים בדבר העמדת פרוטוקולים של ועדות לעיון הציבור:

הגדרות 1. בנוהל זה, "פרוטוקול" - פרוטוקול של ישיבת ועדה שאינה חסויה, שהתקיימה לא לפני תחילת התשנ"ה, ואשר העיון בה לא נאסר בדרך שנקבעה בסעיף 102ב(א) לתקנון הכנסת.

פרק זמן מרבי 2. פרק הזמן המרבי שבין מועד הישיבה לבין המועד להעמדת פרוטוקול הישיבה לעיון הציבור הוא ארבעה שבועות.

העיון בפרוטוקולים 3. העיון בפרוטוקולים יהיה בספריית הכנסת, בימים א' ו-ה', בין השעות 09:00 ו-13:00, לאחר תיאום מוקדם עם ארכיון הכנסת.

קבלת העתקים 4. המעוניינים בקבלת העתק פרוטוקול יוכלו לעשות כן באמצעות מכונת הצילום של ספריית הכנסת, המופעלת על ידי מטבעות.

כ"ט בתמוז התשנ"ו	דן תיכון
(16 ביולי 1996)	יושב ראש הכנסת

---

[1] י"פ התשנ"ו, עמ' 4594.

ענין שבדיון בבית המשפט (סוב-יודיצה)

התערבות במהלך של משפט המתנהל בבית המשפט, על ידי פנייה ישר לבית המשפט או על ידי העלאת פרטי המשפט מעל במת הכנסת, כל עוד לא ניתן פסק דין סופי, אינה עומדת בהתאמה למעמדו של חבר הכנסת ויש להימנע מכך.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ״ג באדר התשי״ג - 10.3.1953)

אין לסטות מן הנוהל המקובל בכנסת, שלא להעלות ענינים הנמצאים ״סוב-יודיצה״.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ״ב בתמוז התשכ״ב - 24.8.1962)

סיכום הדיון בדו״ח ועדת אונא לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי הכנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיות

לאחר עיון בדו״ח ועדת אונא לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי הכנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיות, ולאחר שמיעתם של נציגי לשכת עורכי הדין, מחליטה ועדת הכנסת:

(1) בענייני אתיקה של חברי הכנסת, דין חבר הכנסת שהוא עורך דין כדין חברי כנסת אחרים, היינו - עליו להימנע בעבודתו המקצועית ממעשים שאינם מתיישבים עם חובותיו ועם מעמדו כחבר הכנסת.

(2) תלונה נגד חבר כנסת שהוא עורך דין על שימוש לרעה במעמדו כחבר הכנסת, תידון בפני ועדת הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום י׳ בתמוז התשל״ג - 10.7.1973)

פגיעה בחבר הכנסת

התלונן חבר הכנסת לפני ועדת הכנסת על פגיעה בו על ידי מישהו, דבר המהווה עבירה על חוק חסינות חברי הכנסת, תברר ועדת הכנסת את העובדות, ואם מצאה שיש רגליים לתלונה, תבקש מיושב ראש הכנסת להעביר את הענין לתביעה הכללית בהוראה להעמיד את הפוגע לדין פלילי בשל העבירה.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בשבט התשי"ג - 20.1.1953)

הצבעה - דחיה

במקרה שסיעה שלמה נעדרת מהכנסת לרגל ועידה - יש להשתדל, לפי בקשתה, באותן ישיבות לא לקיים בכנסת הצבעות.

(החלטת ועדת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום ו' בניסן התשט"ו - 18.3.1956)

חלוקת חומר

אין לחלק חומר בכנסת שלא באמצעות הדואר. מזכיר הכנסת רשאי להתיר חלוקה במקרים מסוימים.

(החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום כ"ח בחשון התשי"ט - 11.11.1958)

דיון על התקציב - רשות הדיבור

חבר הכנסת שלא ישא דברו בשעה היעודה לו בדיון על התקציב, תפסיד הסיעה את הזמן שהוקצה לחבר זה.

(החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום י"ח בטבת התשכ"ה - 23.12.1964)

כינוסים במשכן הכנסת

הנושא הוא בסמכותו של יושב ראש הכנסת על פי חוק חסינות משכן הכנסת, והוא ינהג לפי שיקול דעתו; הוא יכול להתקין תקנות בנדון, אם ימצא צורך בכך.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ד' באדר א' התש"ל - 10.2.1970)

סיורי עבודה וביקורת של ועדות הכנסת

סיורי עבודה וביקורת היזומים על ידי ועדה מוועדות הכנסת או על ידי ועדת משנה ייערכו, בתיאום עם יושב ראש הכנסת, מתקציב הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בתמוז התשל"ה - 24.6.1975)

צילומי ישיבות הוועדות על ידי הטלוויזיה[1]

ועדת הכנסת מחליטה להוסיף להחלטת הוועדה מיום 2.7.1974 האומרת "הטלוויזיה תורשה, בהסכמת יושב ראש הכנסת, לצלם ישיבה אחת של כל ועדה מוועדות הכנסת, שתרצה בכך, במטרה להראות עבודת הוועדות לציבור", את הסעיף הבא:
"לא יותרו צילומי טלוויזיה בקומת הוועדות, בענין הוועדות".

(החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בשבט התשל"ו - 6.1.1976)

[1] לענין הכנסת מצלמות, מסרטות ומכשירי הקלטה והפעלתם - ראה תקנה 11 לתקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), התשל"א-1971.

הודעת חבר הכנסת לפי סעיף 2 לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט-1949

בהתאם להוראות סעיף 147 לתקנון הכנסת, מחליטה ועדת הכנסת כדלקמן:

דרישת חבר הכנסת שהכנסת תבטל החלטה של ועדת הכספים לפי סעיף 2(א)(1) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט-1949 לאשר או לבטל הוראה בצו שכתוצאה ממנה מוגדל מס או מוטל מס על סחורה שהיתה פטורה ממנו, תהיה במכתב אל יושב ראש הכנסת, הכולל דברי הסבר מפורטים להנמקת דרישתו.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בחשון התשמ"ז - 17.11.1986)

מעמד חברי הכנסת לשעבר בטקסים ואירועים ממלכתיים

1. להמליץ בפני יושב ראש הכנסת שלכל אירוע שהכנסת מארגנת ומוזמנים אליו כל חברי הכנסת, יוזמנו גם כל חברי הכנסת לשעבר.

2. להמליץ בפני הממשלה שלכל אירוע אשר אליו מוזמנים כל חברי הכנסת יוזמנו גם כל חברי הכנסת לשעבר.

(החלטת ועדת הכנסת מיום י"ט בסיון התשל"ג - 19.6.1973)

החלטת ועדת הכנסת בענין דו"חות משלחות לחו"ל מטעם הכנסת

1. משלחת מטעם הכנסת שחזרה מביקור בחו"ל תניח דו"ח על שולחן הכנסת.

2. יושב ראש הכנסת רשאי להתיר ליושב ראש המשלחת לדווח בעל פה לכנסת על נסיעת המשלחת, בנוסף לדיווח הכתוב או במקומו.

3. הדו"ח שהונח על שולחן הכנסת יכלל בפרוטוקול הסטנוגרפי ובדברי הכנסת.

4. החלטה זו מחליפה את החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975 בענין דיווח של משלחות הכנסת במוסדות בינפרלמנטריים.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ב באדר התשס"ב - 6.3.2002)

החלטת ועדת הכנסת בענין דיון חוזר בעלות תקציבית של הצעת חוק

(לפי סעיף 147 לתקנון הכנסת)

ועדה שאישרה הצעת חוק פרטית לקריאה ראשונה, אשר פורסמה ברשומות הצעות חוק לפני שנכנס לתוקף חוק-יסוד: משק המדינה (הצעות חוק והסתייגויות שבביצוען כרוכה עלות תקציבית)(הוראת שעה), התשס"ב-2002 (פורסם ביום ז' באב התשס"ב - 16 ביולי 2002), וטרם החל הדיון בה בקריאה הראשונה, רשאית, בהחלטה שתקבל לפי בקשת אחד ממציעי הצעת החוק, לחזור ולדון בשאלת העלות התקציבית של הצעת החוק. החליטה הוועדה לעשות כן, תדחה הקריאה הראשונה עד שהחלטת הוועדה בענין העלות התקציבית, אם שונתה, תונח על שולחן הכנסת.
נתונים ואומדנים בדבר העלות התקציבית של הצעת החוק שהוגשו לוועדה לצורך קיום הדיון האמור, יועברו לשר האוצר לא יאוחר משבעה ימים לפני מועד ישיבת הוועדה.

(החלטת ועדת הכנסת מיום י"ג באב התשס"ב - 22.7.2002)

החלטת ועדת הכנסת
בעניין סמכויות מרכז המחקר והמידע של הכנסת
להביא נתונים בדבר השפעת חקיקה על הדורות הבאים

ועדת הכנסת רואה חשיבות בכך שחברי הכנסת הדנים בחקיקה ראשית ובחקיקת משנה, יתנו דעתם להשפעתה של החקיקה על הדורות הבאים, בין היתר בתחומים הבאים: איכות הסביבה, משאבי הטבע, מדע, פיתוח, חינוך, בריאות, משק וכלכלה, דמוגרפיה, תכנון ובניה, איכות החיים וטכנולוגיה.

בשנים שחלפו מאז נחקק החוק שהקים את נציבות הדורות הבאים לכנסת בשנת 2001, ביסס מרכז המחקר והמידע של הכנסת (להלן - ה-מ.מ.מ) את מעמדו כגורם אובייקטיבי ועצמאי, ולשם חיזוקו אף מעניק לו חוק הכנסת סמכויות נרחבות לקבל מידע מגורמים רבים. על פי רוב מגיש ה-מ.מ.מ מסמכים לפי בקשה של חברי הכנסת או של ועדות הכנסת, ולא ביוזמתו, אולם אין הוא מנוע מלעשות כן.

ועדת הכנסת סבורה כי ה-מ.מ.מ יכול לספק לחברי הכנסת את המידע הדרוש להם בנוגע לחקיקה שיש בה עניין מיוחד לדורות הבאים, באופן ראוי והולם. לפיכך, ולצד ביטולו של מוסד נציב הדורות הבאים לכנסת, מחליטה הוועדה לבקש להנחות את ה-מ.מ.מ ליזום, כפי שימצא לנכון, הבאת נתונים בפני הכנסת וועדותיה בדבר השפעת חקיקה על הדורות הבאים. אופן הביצוע יהיה בכפוף להנחיות יושב ראש הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ל' בכסלו התשע"א - 7.12.2010)
* ההחלטה התקבלה בישיבה שבה אושרה לקריאה שניה ושלישית הצעת חוק לביטול פרק ח' בחוק הכנסת שעניינו נציב הדורות הבאים לכנסת.

אתיקה של חברי הכנסת

כללי האתיקה
והחלטות של ועדת האתיקה

כללי אתיקה לחברי הכנסת[1]

פרק א': פרשנות

הגדרות 1. בכללים אלה:

"בן משפחה" - בן זוג, ילד קטין או כל קרוב שפרנסתו על חבר הכנסת;

"ועדת האתיקה" - ועדת האתיקה שמונתה לפי סעיף 18;

"לקוח" - מי שנותן, או אמור לתת, שכר או תמורה בעד שירותים;

"ענין אישי" - הנאה חומרית, ישירה או עקיפה, של חבר הכנסת, של קרובו, של לקוחו, או של חבר בני אדם, מואגד ושאינו מואגד, העוסק בפעילות המכוונת להשגת רווחים שחבר הכנסת חבר בהנהלתו או נושא משרה בו, למעט ענין הנוגע לענף משקי שחבר הכנסת משתייך אליו;

"קרוב" - בן זוג, הורה, צאצא וכל קרוב משפחה שפרנסתו על חבר הכנסת;

"רשות ממשלי" - המדינה, רשות מקומית, תאגיד שהוקם מכוח דין, למעט בית משפט ובית דין.

---

[1] (א) י"פ התשמ"ד, עמ' 842; תיקון טעות - עמ' 2839; תיקון מס' 1 - התשמ"ו, עמ' 1964; תיקון מס' 2 - התשמ"ז, עמ' 1558; תיקון מס' 3 - התשנ"ה, עמ' 947; תיקון מס' 4 - התשנ"ח, עמ' 4448; תיקון מס' 5 - התש"ס, עמ' 1355; תיקון מס' 6 - התשס"א, עמ' 2061; תיקון מס' 7 - התשס"א, עמ' 3221; תיקון מס' 8 - התשס"ב, עמ' 1272; תיקון מס' 9 - התשס"ג, עמ' 658; תיקון מס' 10 - התשס"ד, עמ' 2000.
(ב) על פי סעיף 13ה לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (נתקבל ביום 25.7.1988), ייראו כללי האתיקה כאילו הותקנו מכוחו, ככל שאינם סותרים את האמור בסעיפים 13א עד 13ד לחוק.

פרק ב': כללי יסוד

ערכים כללים (תיקון מס' 10)

1א. חבר הכנסת -

(1) ימלא את תפקידו מתוך נאמנות לערכי היסוד של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית;

(2) הוא נאמן הציבור וחובתו לייצג את ציבור בוחריו באופן שישרת את כבוד האדם, קידום החברה וטובת המדינה;

(3) יקפיד לקיים את דיני המדינה ויפעל לקדם את עקרון שלטון החוק;

(4) ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, יהיה מסור למילוי תפקידיו בכנסת, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו כחבר הכנסת ויעשה לטיפוח אמון הציבור בכנסת;

(5) ימלא את שליחותו בכנסת באחריות, ביושר ובהגינות, מתוך מחויבות למעמדו כמנהיג בחברה, וישאף לשמש דוגמה אישית להתנהגות ראויה;

(6) יימנע מאפשרות של ניגוד עניינים, ובכל מקרה של ניגוד בין טובת הכלל לבין ענין אישי יעדיף את טובת הכלל.

כבוד הכנסת (תיקון מס' 1) 2. חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו ואת חובותיו כחבר הכנסת, ויימנע משימוש בלתי ראוי בחסינויותיו ובזכויותיו כחבר הכנסת.

מילוי התפקיד 3. חבר הכנסת יקדיש למילוי תפקידו כחבר הכנסת את כל הזמן הדרוש לכך, ויבכר בזמן הזה את מילוי תפקידו על פני כל עיסוק אחר.

מילוי השליחות 4. חבר הכנסת לא יקבל, בין במישרין ובין בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת.

פרק ג': הגבלות בעניינים אישיים

ענין אישי 5. (א) לא יהיה לחבר הכנסת במילוי תפקידו ענין אישי, ולא יהיה ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו כחבר הכנסת לבין ענינו האישי.

(ב) חבר הכנסת לא ייזום דבר שיש לו בו ענין אישי ולא יהיה שותף ליוזמה כזו.

גילוי 6. היה לחבר הכנסת ענין אישי בדיון או בהצבעה, בכנסת או בוועדותיה, יודיע על כך, מיד, לוועדת האתיקה וכן ליושב ראש הכנסת או ליושב ראש הוועדה, לפי הענין; חבר הכנסת כאמור לא ייזום, בין במישרין ובין בעקיפין, הצעה כלשהי באותו נושא, ולא ישתתף בדיון בו, אלא לאחר שהודיע, בכנסת או בוועדה, לפי הענין, במעמד הדיון, על ענינו האישי; היה הדיון בוועדה - לא ישתתף חבר הכנסת בהצבעה על אותו נושא.

איסור ניצול ידיעות 7. חבר הכנסת לא ינצל, בין במישרין ובין בעקיפין, למען ענינו האישי או למען ענין חומרי של אדם אחר, ידיעה מוקדמת, או ידיעה סודית, או כל ידיעה אחרת, שהגיעה אליו במילוי תפקידו ושאיננה נחלת הכלל.

רכישת נכסי המדינה 8. חבר הכנסת לא ירכוש ולא יקבל נכסי המדינה, בין במישרין ובין בעקיפין, מלבד רכישה או קבלה של נכסים הנמכרים או הנמסרים בדרך אחרת לציבור, על פי עקרונות כלליים ומוגדרים מראש, ואשר לציבור אפשרות שווה לרכשם או לקבלם.

פרק ד׳: הגבלות בענין לקוחות

ייצוג בפני הכנסת 9. חבר הכנסת לא ייצג לקוח, ולא יפעל למען לקוח, בכנסת או בוועדותיה.

קבלת לקוחות במשכן הכנסת 10. חבר הכנסת לא יקבל לקוח במשכן הכנסת, ולא יפעל במשכן הכנסת בענין לקוח.

סייגים בייצוג ובייעוץ 11. חבר הכנסת לא ייצג בשכר רשות ממשל, ולא ישמש יועץ בשכר לרשות ממשל.

ייצוג בפני רשויות ממשל (תיקונים מס׳ 2 ו-3) 12. (א) חבר הכנסת לא ייצג לקוח בפני רשות ממשל, אלא בענין הטעון רישום בפנקס המתנהל על פי דין.

(ב) חבר הכנסת המייצג לקוח בפני רשות ממשל בענין כאמור בסעיף קטן (א), ינהג לפי כללים אלה:

(1) מקום שנקבעו כללים או מבחנים להכרעת רשות הממשל בענין, לא יבקש חבר הכנסת לחרוג מהם, אלא אם כן נקבעה בהם הדרך לכך ובהתאם לאותה דרך;

(2) מקום שלא נקבעו כללים או מבחנים כאמור בפסקה (1), ימציא חבר הכנסת העתק מפנייתו ליועץ המשפטי לממשלה או לבא כוחו בד בבד עם המצאתה לרשות הממשל.

(ג) הוראת סעיף זה תחול גם על ייצוג בידי שותפו או עובדו של חבר הכנסת, אלא אם כן יחסי השותפות או העבודה, לפי הענין, נוצרו שישה חודשים או יותר לפני שהיה לחבר הכנסת; ועדת האתיקה רשאית, מטעמים מיוחדים, להתיר לחבר הכנסת לחרוג במקרה מסוים מהוראות סעיף קטן זה.

פרק ה׳: הגבלות כהונה

משרה בגוף או בתאגיד

13. חבר הכנסת לא יהיה חבר במועצת המנהלים של תאגיד שהוקם על פי דין או של גוף ממשלתי.

הרצאות ושליחויות (תיקון מס׳ 8)

14. חבר הכנסת לא יקבל תשלום בעד הרצאות או הופעות בחוץ לארץ; בכל מקרה לא יקבל חבר הכנסת תשלום אם נסע לחוץ לארץ בשליחות ממלכתית או בשליחות מוסד ציבורי.

פרק ו': הצהרת הון

ההצהרה (תיקונים מס' 1, 6 ו-7)

15. (א) תוך שישים ימים מיום היבחרו לכנסת, או מיום שהיה לחבר הכנסת[1], כל אימת שחל, לדעתו, שינוי משמעותי בתוכן הצהרתו, וכן תוך שישים ימים לאחר סיום כהונתו כחבר הכנסת, יגיש חבר הכנסת ליושב ראש הכנסת, על פי טופס שקבע יושב ראש הכנסת, הצהרה שבה הפרטים הבאים:

(1) ההון, הנכסים, הזכויות, ההתחייבויות והחובות שיש לחבר הכנסת ולבני משפחתו; בהצהרה יצויין סוג הנכסים וערכם בעת רכישתם;

(2) מקורות ההכנסה של חבר הכנסת ובני משפחתו וסכומי ההכנסה מכל מקור נוסף.

(ב) חבר הכנסת אשר נבחר לתקופת כהונה רצופה נוספת, ואשר אינו חייב בהגשת הצהרת הון כאמור בסעיף קטן (א), יגיש ליושב ראש הכנסת, בתוך שישים ימים מיום היבחרו לתקופת כהונה נוספת, הצהרה שלפיה לא חל שינוי משמעותי בתוכן הצהרתו הקודמת.

---

[1] (1) ועדת האתיקה החליטה ביום 29.7.08 (החלטה מס' 34/17) כי חבר הכנסת שכיהן תקופה קצרה שאינה עולה על 60 ימים, ולא נבחר לכהונה נוספת, פטור מהחובה להגיש הצהרת הון.
(2) בהחלטה מס' 11/18 מיום 27.10.09 נקבע כך: "ועדת האתיקה שבה וקובעת, כי מילוי החובה החוקית המוטלת על חברי הכנסת להגיש הצהרת הון, חייבת להתבצע במועד ובזמן הקבועים בכללי האתיקה. הוועדה רואה בחומרה רבה את התעלמות חברי הכנסת ממילוי החובה החוקית האמורה. דברים אלה נכונים לגבי כלל חברי הכנסת, וקל וחומר בנוגע לחברי הכנסת שלא מילאו אחר הכללים יותר מפעם אחת, ואף ננזפו בשל כך."

(ג) מי שחברותו בכנסת הושעתה לפי סעיף 42ב(א) לחוק-יסוד: הכנסת, יגיש ליושב ראש הכנסת הצהרת הון, כאמור בסעיף קטן (א), בתוך שישים ימים מיום שחזר למלא את משרתו לפי סעיף 43(ב) לחוק-יסוד: הכנסת.

הארכת מועד הגשת ההצהרה (תיקון מס׳ 5)

15א. על אף האמור בסעיף 15, רשאי יושב ראש הכנסת, אם סבר כי הנסיבות מצדיקות זאת, להאריך את המועד להגשת ההצהרה מפעם לפעם, לתקופה שלא תעלה על 30 ימים, ובלבד שסך כל ההארכות לא יעלה על 90 ימים.

פעולת יושב ראש הכנסת

16. (א) יושב ראש הכנסת ישמור על סודיות הצהרות חברי הכנסת ולא יגלה כל פרט מהן, אלא בהסכמתו או על פי בקשתו של חבר הכנסת המצהיר, או על פי דרישה של בית המשפט.

(ב) יושב ראש הכנסת רשאי, אם לדעתו נסיבות הענין מצדיקות זאת, לדווח על אי קיום כללי פרק זה או על סטיה מהם בידי חבר הכנסת, לוועדת האתיקה של הכנסת ולהביא לידיעתה את ממצאיו.

(ג) ראה יושב ראש הכנסת כי קיים חשש לעבירה פלילית, יעביר את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה.

פרק ז׳: ועדת האתיקה

שיפוט (תיקון מס׳ 9)

17. [בוטל]

הקמת ועדת אתיקה (תיקון מס׳ 9)

18. [בוטל]

שמיעת קובלנה

19. ועדת האתיקה תקבל קובלנה נגד חבר הכנסת, תדון ותכריע בה, אחר שתתן לו הזדמנות נאותה לסתור את הקובלנה, להביא את ראיותיו ולהשמיע את טענותיו, בדרכים שתקבע הוועדה.

החלטות הוועדה (תיקון מס׳ 9) 20. [בוטל]

איסור פרסום 21. הליכי אתיקה נגד חבר הכנסת ודיוני ועדת האתיקה בהם, והמסמכים, הפרוטוקולים וההחלטות בעניינם, יהיו חסויים; אין לנכות בהם אלא ברשות הוועדה, ואין לפרסמם, כולם או מקצתם, אלא ברשות בכתב מאת הוועדה ובתנאים שתקבע.

נוהלים 22. ועדת האתיקה תקבע בעצמה את סדרי עבודתה, את נוהל הטיפול בקובלנות ואת נוהל דיוניה.

חוות דעת 23. היה לחבר הכנסת ספק אם מעשה מסוים שלו מתיישב עם כללי האתיקה, רשאי הוא לבקש חוות דעת ועדת האתיקה; בסעיף זה, ״מעשה״ - לרבות מחדל.

תקדימי אתיקה 24. ענין הנוגע לאתיקה של חברי הכנסת שאין עליו הוראה בכללים אלה, תחליט בו ועדת האתיקה.

פרשנות 25. הסמכות לפרש את כללי האתיקה נתונה בלעדית בידי ועדת האתיקה.

קבצי אתיקה 26. ועדת האתיקה רשאית לפרסם להדרכת חברי הכנסת, קבצים של כללי אתיקה שבהם ירוכזו הדינים, הכללים, ההחלטות וחוות הדעת הנוגעים לאתיקה.

פרק ח׳: שונות

הוראת מעבר 27. על אף האמור בסעיף 15, חבר הכנסת העשירית יגיש את הצהרתו הראשונה תוך תשעים ימים מיום תחילתו של סעיף 15, וחבר הכנסת העשירית שהיה לחבר הכנסת אחרי תחילתו של סעיף 15 - תוך תשעים ימים מיום שהיה לחבר הכנסת.

תחילה 28. (א) תחילתם של כללים אלה, למעט סעיפים 11, 12(א) ו-ג, 13, 15 ו-16, ביום כ״ה בכסלו התשמ״ד (1 בדצמבר 1983).

(ב) תחילתם של סעיפים 11, 12(א) ו-13 - ביום כ״ז באדר א׳ התשמ״ד (1 במארס 1984).

(ג) תחילתם של סעיפים 15 ו-16 - ביום א׳ בסיון התשמ״ד (1 ביוני 1984).

(ד) תחילתו של סעיף 12(ג) - ביום תחילת כהונתה של הכנסת האחת עשרה.

ט״ז בכסלו התשמ״ד
(22 בנובמבר 1983)

איתן לבני
יושב ראש ועדת הכנסת

נוהל אתיקה לחברי הכנסת (קובלנות)[1]

(לפי סעיף 22 לכללי האתיקה של חברי הכנסת)

מתפרסם בזה נוהל אתיקה לחברי הכנסת (קובלנות) שקיבלה ועדת האתיקה ביום ט"ז באדר א' התשמ"ו (25 בפברואר 1986).
בהתאם לסעיף 22 לכללי האתיקה לחברי הכנסת, קובעת ועדת האתיקה לאמור:

פרק א': הליכי הטיפול בקובלנה נגד חבר הכנסת

הרשות להגיש קובלנה
1. כל אדם רשאי להגיש לוועדת האתיקה של הכנסת (להלן - ועדת האתיקה) קובלנה נגד חבר הכנסת בשל הפרת כלל אתיקה של חברי הכנסת או אי קיומו.

תוכן קובלנה
2. (א) קובלנה תהיה בכתב ויצוינו בה שם הקובל, תיאורו, מקום מגוריו, מענו להמצאת מסמכים ופירוט העובדות הנטענות; הקובלנה תיחתם בחתימת ידו של הקובל.

(ב) הראיות שעליהן סומכת הקובלנה יתוארו בה או יצורפו אליה.

רישום ואישור קבלת קובלנות
3. מזכירות ועדת האתיקה תרשום קובלנה שהוגשה בפנקס הקובלנות ותאשר לקובל, בכתב, את דבר קבלת הקובלנה.

ייעוץ משפטי
4. יושב ראש ועדת האתיקה יעביר כל קובלנה לחוות דעת היועץ המשפטי של ועדת האתיקה.

---

[1] י"פ התש"ן, עמ' 576; התש"ס, עמ' 4326; התשס"א, עמ' 89; ק"ת התשס"ב, עמ' 822.

אימות פרטים 5. יושב ראש ועדת האתיקה וכן הוועדה, רשאים לדרוש מהקובל -

(1) פרטים נוספים;

(2) תצהיר לאימות פרטי הקובלנה.

המצאת העתק קובלנה לנקבל (תיקון התש"ס) 5א. יושב ראש ועדת האתיקה, לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי לוועדה, רשאי להמציא העתק מהקובלנה לחבר הכנסת הנקבל בצירוף כל המסמכים הנוגעים לענין, וליתן לו הזדמנות להשיב בכתב על הקובלנה, זמן סביר לפני מועד כינוס הוועדה לדיון בקובלנה; החליט יושב ראש הוועדה להביא את הקובלנה בפני ועדת האתיקה, ולא דחתה הוועדה את הקובלנה על הסף, תמציא הוועדה העתק הקובלנה לנקבל, ותפעל כאמור לעיל.

דחיית קובלנה על הסף (תיקון התש"ס) 6. (א) סבר יושב ראש ועדת האתיקה, לאחר התייעצות כאמור בסעיף 5א, כי יש מקום להציע לוועדה לדחות את הקובלנה על הסף, יביא את הקובלנה לדיון בוועדת האתיקה.

(ב) ועדת האתיקה רשאית לדחות קובלנה על הסף אם לדעתה נתקיים אחד מאלה:

(1) אין לקובלנה בסיס סביר בעובדות או בראיות;

(2) הקובלנה קנטרנית או טרדנית על פניה;

(3) אין בבירור הקובלנה ענין לציבור.

המצאת העתק קובלנה לנקבל (תיקון התש"ס) 7. [בוטל]

חזרה מקובלנה 8. חזר קובל מקובלנתו רשאית הוועדה להמשיך ולדון בקובלנה אם לדעתה יש לכאורה פגיעה בכללי האתיקה וענין לציבור המצדיק המשך הבירור.

תיק הקובלנה 9. עותק מן הקובלנה וכן מסמכים נוספים שהוגשו והתקבלו בנושא הקובלנה יצורפו לפרוטוקול המתנהל בישיבת הוועדה שבה מתקיים הדיון בקובלנה ויהוו חלק מתיק הקובלנה.

פרק ב׳: הדיון בקובלנה

מועד הדיון בקובלנה 10. ועדת האתיקה תדון בקובלנה תוך 30 ימים מיום הגשתה, במועד שקבע יושב ראש הוועדה; יושב ראש הוועדה רשאי לקבוע מועד מאוחר יותר לכך אם לדעתו קיימות נסיבות המצדיקות זאת.

רציפות הדיון 11. החל הדיון בקובלנה, תקיים ועדת האתיקה את הדיון בה ככל האפשר ברציפות.

מנין נוכחות בדיון ובהצבעות 12. (א) הוועדה תדון בקובלנה רק אם נכחו בדיון שלושה מחברי הוועדה לפחות.

(ב) נבצר מחבר הוועדה להשתתף בדיון, או שאין הוא יכול להשתתף בו מאחר שהקובלנה שבה דנים מכוונת נגדו, יפנה יושב ראש הוועדה ליושב ראש הכנסת בבקשה למנות חבר אחר שיצטרף לוועדה לצורך הדיון בקובלנה.

(ג) בכל החלטה בנוגע לקובלנה, תכריע הוועדה ברוב קולות של כל חבריה.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), החלטה כי חבר הכנסת הפר או לא קיים את כללי האתיקה והחלטה להטיל על חבר הכנסת אמצעי כאמור בסעיף 20 לכללי האתיקה, תתקבל רק אם התקיים אחד מאלה:

(1) ההחלטה התקבלה ברוב קולות חברי ועדת האתיקה, ובלבד שבעת ההצבעה נכחו כל חברי הוועדה;

(2) בישיבה אחת של ועדת האתיקה שבה השתתפו שלושה מחברי הוועדה בלבד ובישיבה נוספת שבה השתתפו שלושה מחברי הוועדה ובהם החבר שלא השתתף בישיבה הראשונה, הצביעו כולם בעד ההחלטה.

(3) בשלוש ישיבות של ועדת האתיקה השתתפו אותם שלושה מחברי הוועדה, ובשלושתן הצביעו כולם בעד ההחלטה, ובלבד שלפני הישיבה השלישית ניתנה לחבר הוועדה שנעדר משתי הישיבות הראשונות הודעה על תוצאות ההצבעה בהן ועל כוונה להעמיד את ההחלטה להצבעה סופית בישיבה השלישית.

הזמנת הקובל

13. (א) הוועדה רשאית, על פי הצעת חבר הוועדה או על פי בקשת הנקבל, להזמין את הקובל לדיון בקובלנה ולבקשו להשיב על שאלות בעל פה או בכתב או להציג ראיות.

(ב) קובל אשר סירב, ללא הצדקה מספקת, להופיע או למלא אחר הוראות הוועדה, רשאית הוועדה להפסיק את הדיון בקובלנתו, למחוק את הקובלנה או לדחותה.

הזמנת עובד המדינה

14. הוועדה רשאית להזמין עובד המדינה באמצעות השר הממונה עליו.

המצאת הזמנה לדיון (תיקון התשס"ב)

15. (א) הוועדה תזמן את חבר הכנסת הנקבל להופיע לפניה ולהשמיע את תגובתו על הקובלנה; הודעה בדבר ההזמנה לדיון תימסר לחבר הכנסת, לא יאוחר משבועיים לפני מועד הישיבה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאית הוועדה, בנסיבות מיוחדות שיירשמו, למסור לחבר הכנסת הנקבל את ההודעה בדבר ההזמנה לדיון בתוך תקופה קצרה מזו שבסעיף קטן (א), ובלבד שההודעה תימסר לא יאוחר מ-24 שעות לפני מועד הישיבה.

זכות השמיעה (תיקון התשס"א)

16. לא תתקבל החלטה בקובלנה, אלא לאחר שניתנה לחבר הכנסת הנקבל הזדמנות נאותה להופיע בפני הוועדה ולסתור את הקובלנה וכן להמציא לוועדה את כל המסמכים הדרושים להגנתו; אולם רשאית הוועדה להכריע בדבר הקובלנה, אם הומצאה לחבר הכנסת הזמנה לדיון והוא סירב להופיע בפני הוועדה מבלי שנתן לכך צידוק סביר; כן רשאית הוועדה שלא להזמין את חבר הכנסת הנקבל, אם הגיעה למסקנה שמן הראוי לדחות את הקובלנה.

סדרי דין וגביית ראיות

17. בכל ענין שאין לגביו הוראה מפורשת בנוהל זה תנהג ועדת האתיקה בדרך שנראית לה צודקת ויעילה.

פרק ג': החלטת הוועדה

תוכן ההחלטה

18. בתום הדיון בקובלנה, תתן ועדת האתיקה את החלטתה; הוועדה תפרט בהחלטתה את ממצאיה העובדתיים ואם מצאה שחבר הכנסת הפר או לא קיים כלל אתיקה, תציין את הכלל שהופר או לא קוים וכן את האמצעי שהוטל עליו.

כ"ב בחשון התש"ן
(30 בנובמבר 1989)

אברהם ורדיגר
יושב ראש ועדת האתיקה

נוהל אתיקה לחברי הכנסת
(התנהגות במליאה ובוועדות)[1]

(לפי סעיף 22 לכללי האתיקה של חברי הכנסת)

מתפרסם בזה נוהל אתיקה לחברי הכנסת (התנהגות במליאה ובוועדות) שקיבלה ועדת האתיקה ביום ז' בטבת התשנ"ז (17 בדצמבר 1996). בהתאם לסעיף 22 לכללי האתיקה לחברי הכנסת, קובעת ועדת האתיקה לאמור:

פרק א': כללי

תחולה 1. (א) נוהל זה יחול על פניות יושב ראש הכנסת אל ועדת האתיקה לפי אחד הסעיפים 70, 72 או 103ו לתקנון הכנסת ועל ערעורי חברי הכנסת בפני ועדת האתיקה, לפי סעיף 71א או 103ה לתקנון.

(ב) על קובלנות אחרות הנוגעות להתנהגות חבר הכנסת במליאת הכנסת או בוועדה מוועדות הכנסת, יחולו הוראות נוהל אתיקה לחברי הכנסת (קובלנות).

פרק ב': הליכי הטיפול בפניית יושב ראש הכנסת

פניית יושב ראש הכנסת 2. (א) יושב ראש הכנסת, בפנותו אל ועדת האתיקה לפי סעיף 70 או 72 לתקנון הכנסת, יצרף לפנייתו את הפרוטוקול הסטינוגרפי הכולל את פרטי האירוע בגינו הוצא חבר הכנסת מישיבת הכנסת (להלן - חבר הכנסת הנקבל).

[1] י"פ התשנ"ז, עמ' 1163.

(ב) יושב ראש הכנסת, בפנותו אל ועדת האתיקה לפי סעיף 103ו לתקנון הכנסת, יצרף לפנייתו את פניית יושב ראש הוועדה אליו, ובמידת האפשר - את פרוטוקול הוועדה הכולל את פרטי האירוע בגינו הוצא חבר הכנסת מישיבת הוועדה (גם הוא להלן - חבר הכנסת הנקבל).

זימון חבר הכנסת הנקבל 3. יושב ראש ועדת האתיקה ימציא לחבר הכנסת הנקבל את פניית יושב ראש הכנסת והחומר שצורף אליה ויזמנו לדיון בוועדת האתיקה.

פרק ג׳: הדיון בפניית יושב ראש הכנסת

מועד הדיון בקובלנה 4. ועדת האתיקה תדון בקובלנה תוך ארבעה עשר ימים מיום הגשתה, ובפגרת הכנסת - תוך חודש ימים מהגשתה, במועד שקבע יושב ראש הוועדה; יושב ראש הוועדה רשאי לקבוע מועד מאוחר יותר לכך, אם לדעתו קיימות נסיבות המצדיקות זאת.

רציפות הדיון 5. החל הדיון בקובלנה, תקיים ועדת האתיקה את הדיון בה ככל האפשר ברציפות.

מנין 6. (א) הוועדה תדון בקובלנה רק אם נכחו בדיון שלושה מחברי הוועדה לפחות.

(ב) נבצר מחבר הוועדה להשתתף בדיון או שאין הוא יכול להשתתף בו מאחר שהוא הנקבל, יפנה יושב ראש הוועדה ליושב ראש הכנסת בבקשה למנות חבר אחר לוועדה, לצורך הדיון בפניה.

(ג) בכל החלטה הנוגעת לקובלנה, תכריע הוועדה ברוב קולות של כל חבריה.

הזמנת היושב ראש 7. הוועדה רשאית, על פי הצעת חבר הוועדה או על פי בקשת חבר הכנסת הנקבל, להזמין את יושב ראש הישיבה או יושב ראש הוועדה שממנה הוצא חבר הכנסת, לדיון בקובלנה; ביקש יושב ראש הישיבה או יושב ראש הוועדה לזמנו לדיון - תזמנו הוועדה.

זכות השמיעה 8. (א) לא תתקבל החלטה מסכמת בפניית יושב ראש הכנסת, אלא לאחר שניתנה לחבר הכנסת הנקבל הזדמנות נאותה להופיע בפני הוועדה ולהשמיע את דבריו; אולם רשאית הוועדה להכריע בפניית יושב ראש הכנסת, אם המוצאה לחבר הכנסת הזמנה לדיון והוא סירב או נמנע להופיע בפני הוועדה, מבלי שנתן לכך צידוק סביר.

(ב) חבר הכנסת הנקבל יהיה רשאי להביא ראיות להוכחת טענה כי האמור בפרוטוקול אינו מדויק, או כי לא התנהג באופן שיוחס לו, אך הוא לא יהיה רשאי להזמין את יושב ראש הישיבה שהוציאו ממליאת הכנסת או מוועדת הכנסת, אלא באישור הוועדה.

פרק ד׳: החלטת הוועדה

החלטת הוועדה 9. (א) בתום הדיון בפניית יושב ראש הכנסת, תיתן ועדת האתיקה את החלטתה, תודיע עליה ליושב ראש הכנסת ותניחה על שולחן הכנסת; היתה הפניה לוועדה לפי סעיף 103ו לתקנון הכנסת, תודיע הוועדה על כך גם ליושב ראש הוועדה אשר ממנה הוצא חבר הכנסת.

(ב) החליטה הוועדה להרחיק את חבר הכנסת הנקבל מישיבות הכנסת, תודיע לו על זכותו לערער על ההחלטה בהתאם להוראות סעיף 73 לתקנון הכנסת.

ביצוע 10. (א) החליטה הוועדה על אחד הצעדים המנויים בסעיף 70(ג)(3) עד (5) לתקנון הכנסת, יעביר יושב ראש הכנסת את החלטתה לסגניו ולמזכיר הכנסת, לשם ביצועה בהתאם.

(ב) החליטה הוועדה להרחיק את חבר הכנסת הנקבל מישיבות ועדה של הכנסת, יפעל יושב ראש הוועדה בה מדובר בהתאם.

פרק ה': הדיון בערעור חבר הכנסת

הגשת ערעור לפי סעיף 71א

11. (א) חבר הכנסת המערער על שלילת זכותו לקבל רשות דיבור במליאה, על פי סעיף 71א(ב) לתקנון הכנסת, יגיש את ערעורו באמצעות יושב ראש הכנסת.

(ב) יושב ראש הכנסת יעביר את הערעור להערותיו של יושב ראש הישיבה אשר נטל מחבר הכנסת את רשות הדיבור, וזה רשאי להגיב על הערעור, בכתב, בתוך שלושה ימי ישיבות של הכנסת, או לבקש מהוועדה כי תזמנו לדיון בערעור.

(ג) יושב ראש הכנסת יעביר את הערעור לוועדת האתיקה, בתום המועד לקבלת תגובתו של יושב ראש הישיבה, בצירוף התגובה, אם הוגשה.

הגשת ערעור לפי סעיף 103ה

12. (א) חבר הכנסת המערער על הוצאתו מהישיבה, לפי סעיף 103ה לתקנון הכנסת, יגיש את ערעורו באמצעות יושב ראש הוועדה שהוציאו מהישיבה.

(ב) יושב ראש הוועדה יעביר את הערעור לוועדת האתיקה, עם או בלי תגובתו, בתוך שלושה ימי ישיבות של הכנסת, ורשאי הוא לבקש מהוועדה כי תזמנו לדיון בערעור; לא העביר יושב ראש הוועדה את הערעור אל ועדת האתיקה כאמור, רשאי חבר הכנסת שהוצא לפנות במישרין אל ועדת האתיקה, ורואים את יושב ראש הוועדה כמי שוויתר על זכותו להגיב.

מנין

13. (א) הוועדה תדון בערעור רק אם נכחו בדיון שלושה מחברי הוועדה לפחות.

(ב) נבצר מחבר הוועדה להשתתף בדיון, או שאין הוא יכול להשתתף בו מאחר שהוא המערער, יפנה יושב ראש הוועדה ליושב ראש הכנסת בבקשה למנות חבר אחר לוועדה, לצורך הדיון בערעור.

(ג) בכל החלטה הנוגעת לערעור, תכריע הוועדה ברוב קולות של כל חבריה.

הדיון בוועדה

14. הוועדה רשאית לקבל ערעור לפי סעיף 71א או לפי סעיף 103ה, גם שלא בנוכחות המערער; ואולם, אם ביקש יושב ראש הישיבה או יושב ראש הוועדה לזמנו לדיון בוועדה, יתקיים הדיון בנוכחות המערער.

החלטת הוועדה

15. בתום הדיון בערעור, תיתן ועדת האתיקה את החלטתה, תודיע עליה ליושב ראש הכנסת ותניחה על שולחן הכנסת; היה הערעור לוועדה לפי סעיף 103ו לתקנון הכנסת, תודיע הוועדה על כך גם ליושב ראש הוועדה אשר ממנה הוצא חבר הכנסת.

י״ד בטבת התשנ״ז	יהודה לנקרי
(24 בדצמבר 1996)	יושב ראש ועדת האתיקה

החלטות ועדת האתיקה
בענייני ועדת האתיקה

החלטת ועדת האתיקה
בדבר בקשת נקבל לפסול חבר ועדת אתיקה[1]

ועדת האתיקה מורכבת מחברי הכנסת אשר נמנים עם סיעות שונות בכנסת, לאומים שונים - יהודים או ערבים, ולהם השקפות שונות - ימין, מרכז או שמאל, חילוניים ודתיים.

רבים המקרים בהם הקובל או מי שנגדו קובלים קרובים בהשקפתם לאחד מן הצדדים או שהם נמנים עם אותה סיעה או אותו לאום, ואם תפתח הוועדה פתח לפסילה של חבר בשל כך, אנה אנו באים?

כל עוד חבר ועדת האתיקה מודיע כי ישתדל, עד כמה שהדבר ניתן מבחינה אנושית, לדון בנושא קובלנה שלפניו לגופו של ענין - אין מקום לפסילתו של אותו חבר ועדה.

החלטת ועדת האתיקה
בדבר פרסום קובלנות בתקשורת[2]

לפי סעיף 22 לכללי האתיקה

הוגשה קובלנה נגד חבר הכנסת, ופרסם הקובל את פרטי הקובלנה באמצעי התקשורת, רשאית ועדת האתיקה שלא לדון בקובלנה; ועדת האתיקה תפרסם את דבר קבלת הקובלנה בסמוך להגשתה.

---

[1] מיום י"ב באדר התשס"א - 7.3.2001.
[2] מיום כ"ד בסיוון התשס"ו - 20.6.2006.

החלטת ועדת האתיקה
בענין פרסום ומסירה של פרוטוקולים ומסמכים אחרים של הוועדה[1]

סעיף 21 לכללי האתיקה לחברי הכנסת קובע כי הליכי אתיקה נגד חבר הכנסת ודיוני ועדת האתיקה בהם, והמסמכים, הפרוטוקולים וההחלטות בעניינם, יהיו חסויים. עוד נקבע כי אין לנכוח בהם אלא ברשות הוועדה, ואין לפרסמם, כולם או מקצתם אלא ברשות בכתב מאת הוועדה ובתנאים שתקבע. הוועדה מבקשת להדגיש כי היא רואה חשיבות רבה בהתבטאות חופשית של חברי הוועדה, הנסמכת על אי מסירת הפרוטוקולים ושאר החומר הרלוונטי, לגורמים שאינם קשורים לוועדה. יחד עם זאת, הוועדה מכירה בכך כי קיימים מקרים חריגים (כגון שימוש בחומר לשם הליכים משפטיים) שבהם האינטרס הציבורי מחייב את מסירת החומר הרלוונטי.

לפיכך קובעת הוועדה כללים למסירת החומר האמור, כדלקמן:

1. בקשה למסירת חומר כאמור תוגש בכתב, לוועדת האתיקה, תוך פירוט ונימוק הרלוונטיות של חשיפת החומר למבקש.

2. הבקשה תועבר לידיעת חברי הוועדה הרלוונטיים ולידיעת חברי הכנסת הרלוונטיים שלקחו חלק בדיון, על מנת לקבל את תגובתם, אם רצונם בכך.

3. הבקשה תובא לדיון במסגרת ישיבת הוועדה. הוועדה תחליט האם למסור את החומר הרלוונטי ובאילו תנאים. במידת היכולת, תעביר הוועדה, מתוך החומר הקיים, רק את החומר הרלוונטי, תוך השחרה או השמטת כל חומר אחר.

4. החלטת הוועדה על מסירת החומר ועל התנאים למסירתו תועבר בכתב למבקש המידע.

5. מזכירות הוועדה תנהל רישום מסודר ומעקב בדבר מסירת החומר האמור.

---

[1] מיום כ״א בסיון התשס״ח - 24.6.2008 (החלטה מס׳ 30/17).

החלטות ועדת האתיקה בעניינים פרלמנטריים ובעניינים הנוגעים לפעילותו הפרלמנטרית של חבר הכנסת במשכן הכנסת

החלטת ועדת האתיקה
בדבר שימוש בנייר מכתבים של הכנסת[1]

1. חבר הכנסת לא ישתמש בנייר מכתבים הנושא כותרת "הכנסת" או כותרת ועדה מוועדות הכנסת, למכתביו האישיים.

2. חבר הכנסת, גם אם הוא יושב ראש ועדה, לא ישתמש בנייר מכתבים הנושא כותרת "יושב ראש ועדת..." או "ועדת..." למכתביו האישיים, בנסיבות שאינן הולמות שימוש כזה.

3. חבר הכנסת, רשאי להשתמש בנייר מכתבים הנושא כותרת "חבר הכנסת", למעט מכתבים בעניינים הקשורים בעסקו או במקצועו (איסור שנקבע בסעיף 14 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 ואשר הפרתו כרוכה בעונש מאסר עד שנתיים).

4. חבר הכנסת לא יבקש מעובד הכנסת לחתום בשמו על מכתביו האישיים.
בהחלטה זו, "מכתב אישי" - כל מכתב שאיננו בקשר למילוי תפקידו של חבר הכנסת כיושב ראש ועדה, יושב ראש ועדת משנה או בקשר לתפקיד שהוא ממלא מטעם הכנסת או ועדה מוועדותיה.

5. חבר הכנסת או סיעה מסיעות הכנסת לא ישלחו דבר דואר אישי או דברי דואר של הסיעה במעטפות הנושאות כתובת "מדינת ישראל - דואר רשמי"[2].

---

[1] מיום י"ט באייר התשמ"ו - 28.5.1986, בהתאם להוראות סעיף 24 של כללי האתיקה לחברי הכנסת. סעיפים 2 ו-3 הוחלפו ביום כ"ג בחשון התשמ"ז - 25.11.1986.

[2] החלטת ועדת הכנסת מיום י' בסיון התשמ"ו - 17.6.1986.

החלטת ועדת האתיקה
בענין שימוש בסמל הכנסת[1]

1. בעקבות קובלנה שהוגשה לוועדת האתיקה, בעניין פרסום מודעה בעיתון מטעם קבוצת חברי הכנסת, ראתה לנכון ועדת האתיקה להבהיר את הנושא ולפרסם החלטה עקרונית כלהלן.

2. המודעה נשוא הקובלנה, הינה מכתב גלוי לראש הממשלה, עליו חתומים עשרים ושבעה חברי הכנסת. בראש המודעה התנוסס סמל המדינה, עם כיתוב מתחתיו -"הכנסת" כדלקמן:

הכנסת

3. שני חברי הכנסת מקרב החתומים על המודעה פנו ביוזמתם לוועדת האתיקה על מנת להבהיר שפרסום המודעה בעיתון, קל וחומר בדרך שנעשה, לא היה בידיעתם כלל. בלי קשר לתוכן המודעה, עימו הם מזדהים לחלוטין הם הודיעו על הסתייגות של ממש מהפרסום בעיתון. חברי הכנסת אף הדגישו כל אחד מטעמו, כי סברו שמדובר במכתב הממוען לראש הממשלה ולא בפרסום מודעה בעיתון. הקובלנה, שענייננה חשש מפני הטעיית הציבור וכן הסתייגותם הברורה של חברי הכנסת לעצם פרסום המודעה בדרך בה פורסמה, מחייבים הבהרה עקרונית מטעם ועדת האתיקה.

4. נקדים ונאמר, כי, בהחלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז באדר א' התש"ס (22 בפברואר 2000) נקבע כי חבר הכנסת לא יעשה שימוש בסמל המדינה או בסמל הכנסת למטרות שאינן קשורות למילוי תפקידו כחבר הכנסת. עוד נקבע בהחלטת ועדת האתיקה מיום י"ט באייר התשמ"ו (28 במאי 1986) כי אין לעשות שימוש בנייר מכתבים הנושא כותרת "הכנסת" לצרכים אישיים של חבר הכנסת. הוועדה הבהירה כי חבר הכנסת יכול לעשות שימוש בנייר מכתבים הנושא את כותרת "חבר הכנסת" למעט במכתבים בעניינם הקשורים בעסקו או במקצועו שלא כחבר הכנסת, כקבוע בסעיף 14 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951.

---

[1] מיום כ"ה באדר ב' התשס"ח - 1.4.2008 (החלטה מס' 28/17).

ביסוד החלטות אלו, ניצבות תכליות שונות. התכלית הרלוונטית בה מבקשת הוועדה לעסוק היא התכלית שעניינה מניעת הטעיית הציבור.

5. בפרסומים רשמיים של גופים ציבוריים מקובל לצרף לדף הפרסום (מכרז, פנייה לציבור, מודעות דרושים, הודעות רשמיות וכד׳) את סמל הגוף הרלוונטי. כך עושה גם הכנסת בפרסומיה. לכן, כאשר הציבור נחשף לפרסום הנושא את סמל הכנסת, פשיטא, שהוא מניח כי המדובר בפרסום רשמי מטעם הכנסת כמוסד ולא בפרסום עמדה מטעם חבר הכנסת פלוני או קבוצת חברי הכנסת.

6. מודעה בעיתון עליה מתנוסס סמל הכנסת עלולה להטעות את הציבור שיחשוב כי מדובר בעמדה שהכנסת קיבלה, למשל, במליאתה, אף שאין אלו פני הדברים.

7. ועדת האתיקה רואה לנכון להדגיש בפני חברי הכנסת כי מוטלת עליהם החובה להימנע מליתן ידם לפרסום מודעה שיש בו כדי ליצור חשש של הטעיה, משל הפרסום המובא בפני הציבור נעשה מטעמה של הכנסת כמוסד רשמי.

8. יובהר, כי אין מניעה שחבר הכנסת יפרסם את עמדתו בתקשורת או באופן אחר, במסגרת תפקידו כחבר הכנסת, ובלבד שבפרסום כאמור לא יצור חשש להטעיית הציבור בנוגע לזהות בעל העמדה.

שימוש בסמל המדינה

חבר הכנסת לא יעשה שימוש בסמל המדינה או בסמל הכנסת למטרות שאינן קשורות למילוי תפקידו כחבר הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ט״ז באדר א׳ התש״ס - 22.2.2000)

החלטת ועדת האתיקה
בעניין פניית חברי הכנסת לגופים בעלי סמכות מעין שיפוטית והבהרות להחלטה זו[1]

בעקבות פניה של רשם העמותות, מחליטה ועדת האתיקה כדלקמן:

1. ועדת האתיקה מוצאת פגם בפניות של חברי הכנסת לנושאי תפקידים מעין שיפוטיים (כגון: רשם העמותות, רשם החברות, רשם האגודות השיתופיות, רשויות המס, ועדות התכנון והבניה) בבקשה שישנו החלטה שקיבלו לפי דין, שכן יש בכך ניסיון ללחוץ על נושא התפקיד לפעול בניגוד להוראות החוק ולהנחיות שמכתיבות את שיקול דעתו ולסטות מהחלטה שקיבל מכוחן. כמו כן, בפניית חבר הכנסת יש משום עקיפה של מנגנון הערעור על החלטת נושא התפקיד, החלטה הכפופה לביקורת בית המשפט ואף לביקורת מבקר המדינה.

2. לפיכך, חבר הכנסת לא יפנה לנושאי תפקידים המפעילים סמכות מעין שיפוטית בבקשה שישנו החלטה שקיבלו בתוקף סמכותם כאמור.

3. החלטה זו אינה באה לגרוע מהחלטת ועדת האתיקה מיום כ״ט בכסלו התשנ״ז (10 בדצמבר 1996) בנושא חברי הכנסת המכהנים בתפקידי ניהול במוסדות וגופים ציבוריים.

4. כמו כן, אין בהחלטה זו כדי למנוע מחבר הכנסת לפנות לשר הממונה על נושאי התפקידים המפורטים בסעיף 1.

הבהרות:

א. אין בהחלטה זו כדי למנוע מחבר הכנסת לפנות לנושאי התפקידים המפורטים בסעיף 1 בבקשה לזרז טיפול במקרה מסוים או לתקן תקלות מינהליות או אחרות שעולות מפניות הציבור לאותו חבר הכנסת, הואיל ואין בכך משום בקשה לשנות החלטה שנתקבלה על ידם לפי דין.

ב. הכוונה היא אך ורק לפניה היכולה להתפרש כהנחיה לשינוי החלטה שהתקבלה בהתאם לנהלים. היה וחבר הכנסת סבור כי החלטת הפקיד שגויה, ביכולתו לפנות לדרג המיניסטריאלי ולערער על כך.

---

[1] מיום כ״ט בתשרי התשס״ב - 16.10.2001.

החלטת ועדת האתיקה
בדבר איסור הכללת פרסומת מסחרית ב״איגרת לבוחר״[1]

במסגרת תקציב הקשר עם הציבור אשר לו זכאי חבר הכנסת לפי פרק ה׳ להחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס״א-2001, רשאי חבר הכנסת לשלוח לציבור בוחריו ״איגרת לבוחר״ ובה פירוט פעילותו כחבר הכנסת.

ועדת האתיקה דנה בשאלה האם ניתן לכלול ב״איגרת לבוחר״ מודעות פרסומת מסחריות.

הוועדה החליטה כי, בהכללת מודעות פרסומת מסחריות במסגרת ״האיגרת לבוחר״, יש משום מראית עין של מתן חסות על ידי חבר הכנסת לגופים המפרסמים ושל נסיון להשפיע על ציבור הבוחרים, שהוא גם קבל היעד של הגופים המפרסמים, לצרוך את המוצרים נשוא הפרסומת.

כמו כן נראה לוועדה כי גם אם החברות המסחריות נשאו באותו חלק מעלות הפרסום המתייחס למודעות שלהן, עדיין קיימת מראית עין של מימון מלא על ידן של הוצאות ״האיגרת לבוחר״.

לפיכך החליטה ועדת האתיקה, שחברי הכנסת אינם רשאים לכלול ב״איגרת לבוחר״ שהם שולחים לציבור בוחריהם מודעות פרסומת מסחריות מכל סוג שהוא.

---

[1] מיום כ״ה בתשרי התשס״ד - 21.10.2003.

החלטת ועדת האתיקה
בדבר מענה לפניות הציבור[1]

לוועדת האתיקה מגיעות מדי פעם תלונות על כך שחברי הכנסת נמנעים לעיתים מלהשיב לפניות הציבור.

ועדת האתיקה דנה בנושא ולהלן החלטתה:

חברי הכנסת מקבלים, מדי יום, מספר רב של פניות, במגוון נושאים. פניות אלה מגיעות מגופים שונים ומאנשים פרטיים, המעוניינים להציג מידע ועמדות בפני חברי הכנסת, או לבקש את התערבותם וסיועם בבעיות שונות. יש שהפניות נוגעות לנושאים הקשורים לפעילותו הפרלמנטרית או הציבורית של חבר הכנסת, אך לעתים קרובות הן קשורות לענינים המצויים בסמכות משרדי הממשלה או גורמים אחרים, ואינן קשורות לכנסת.

לעתים הפניות נשלחות לחבר כנסת אחד, בשל דעותיו או תפקידו המיוחד, ובמקרים אחרים נשלחות הפניות למספר רב של חברי כנסת ואף לכולם. היכולת לשלוח דואר אלקטרוני בתפוצה רחבה בלחיצת כפתור, הפכה אפשרות זו לזמינה וקלה.

מענה לפניות ציבור וסיוע לאזרחים, בנושאים המצויים בסמכות חברי הכנסת, יכול להיחשב כחלק ממכלול תפקידיו של חבר הכנסת. הדבר נכון בעיקר לגבי נושאי תפקידים מיוחדים בכנסת, כגון יושב ראש הכנסת ויושבי ראש ועדות. מענה לפניות מתחייב אף מכללי הנימוס המקובלים, ותורם לשיפור מעמדה של הכנסת בעיני הציבור.

מאידך, אין לצפות מחבר הכנסת להשיב בכתב לכל פניה המגיעה למשרדו, לעתים בנושאים שבהם הוא כלל אינו עוסק, או כאשר הפניה נשלחה בתפוצה רחבה, לרבות לגורמים האחראים לנושא.

אמנם החוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), התשי"ט-1958 קובע, בסעיף 2(א), שאם "נתבקש עובד הציבור, בכתב, להשתמש בסמכות שניתנה לו על פי דין, יחליט בבקשה וישיב למבקש בכתב בהקדם, אך לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מיום קבלת הבקשה", אולם הוראה זו אינה נוגעת לחברי הכנסת. בידי חברי הכנסת אין סמכויות אופרטיביות שניתנו להם על פי דין, שהציבור רשאי לבקש כי יעשו בהן שימוש, כאמור בסעיף 2(א) הנ"ל.

---

1 מיום כ"ד בכסלו התשס"ה - 7.12.2004.

לאור כל האמור, ועדת האתיקה ממליצה כי יושב ראש הכנסת או יושב ראש ועדה מוועדות הכנסת, המקבל פניה הקשורה למילוי תפקידו האמור, ישיב לפניה, תוך פרק זמן סביר.

לענין כלל חברי הכנסת, הקובעים בעצמם את דרך עבודתם ואת התחומים שבהם הם מבקשים לעסוק, אין ועדת האתיקה מוצאת לנכון להמליץ בנושא זה. עם זאת, מפנה ועדת האתיקה את תשומת לב חברי הכנסת לסעיף 1א(4) לכללי האתיקה לחברי הכנסת, שבו נקבע, בין היתר, כי "חבר הכנסת יעשה לטיפוח אמון הציבור בכנסת". נראה שסיוע לאזרחים ומתן מענה לפניותיהם יכול להועיל לתדמית הכנסת כולה, ולטיפוח אמון הציבור בה.

החלטת ועדת האתיקה
בדבר פרסום פניה לבדיקה או חקירה[1]

בהתאם להוראות סעיף 24 לכללי האתיקה, החליטה ועדת האתיקה כדלקמן:
"חבר הכנסת אשר מעביר נושא לבדיקה או חקירה כלשהי (למבקר המדינה, היועץ המשפטי לממשלה, משטרה וכו'), לא יפרסם את תוכן הפניה כל עוד לא העביר העתק ממנה לאותו אדם ונתן לו הזדמנות סבירה להגיב."

החלטת ועדת האתיקה
בעניין שימוש במכונות הצילום של הכנסת[2]

בעקבות קובלנתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין, יושב ראש הכנסת, בעניינים של חברי הכנסת שעשו שימוש נרחב במכונות הצילום של הכנסת לצורכי מפלגתם, מבקשת ועדת האתיקה להבהיר כי מכונות הצילום המוצבות במשכן הכנסת מיועדות לשימושם של חברי הכנסת, עובדי הסיעות והעוזרים הפרלמנטריים, לצרכי העבודה הפרלמנטרית בלבד. אין לעשות שימוש בציוד הכנסת בכלל, ובמכונות הצילום בפרט, לצרכים מפלגתיים, אישיים או אחרים.

---

[1] מיום י"ג באדר התשמ"ח - 2.3.1988, תוקנה ביום כ' באייר התשנ"ז-25.5.1997.
[2] מיום כ"ז בחשון התשס"ה - 29.11.2005.

החלטת ועדת האתיקה
בעניין משיכת חתימותיהם של חברי הכנסת[1]

1. ביום ז׳ בטבת תשס״ז (28 בדצמבר 2006) הגיש חה״כ אריה אלדד קובלנה נגד ראש הממשלה, חה״כ אהוד אולמרט בגין הפרת תקנון הכנסת בשל אי הופעה לדיון במליאה לפי סעיף 49א לתקנון הכנסת. בדיון שנערך בוועדת האתיקה בקובלנה, ביום י״ט בטבת התשס״ז (9 ינואר 2007), התברר כי אין מקום לדון בקובלנה כנגד ראש הממשלה שכן לאחר שהוגשה דרישה של ארבעים חברי כנסת לקיים דיון בהשתתפות ראש הממשלה בנושא שהוחלט עליו, בהתאם לסעיף 42 לחוק-יסוד: הממשלה, וטרם הגעתו של ראש הממשלה למשכן הכנסת, משכו מספר חברי כנסת את חתימותיהם מהדרישה ועל כך נמסרה הודעה למזכירות הממשלה. משכך החליטה ועדת האתיקה כי אין בסיס עובדתי לדון בקובלנה כנגד ראש הממשלה.

2. יחד עם זאת, החליטה ועדת האתיקה כי קובלנתו של חה״כ אריה אלדד מעלה סוגיה עקרונית וחשובה בנושא משיכת חתימותיהם של חברי הכנסת. משכך, החליטה ועדת האתיקה לדון בנושא העקרוני של משיכת חתימות חברי הכנסת בהתאם לסמכותה מכוח סעיף 24 לכללי האתיקה לחברי הכנסת.

3. הסוגיה של משיכת חתימות חברי הכנסת מעמידה בהתנגשות מספר אינטרסים. האינטרס הראשון הוא חופש הפעולה של חבר הכנסת היחיד, הן כמחוקק והן כמפקח על פעולות הממשלה. לחבר הכנסת ניתן שיקול דעת רחב, והוא ריבון לפעול על פי צו מצפונו והכרתו בנושאים השונים אשר מהווים חלק מתפקידו. משכך, לכאורה, רשאי חבר הכנסת למשוך את חתימתו בכל שלב ובכל עת במסגרת כל הליך, עד לשלב שבו החלה כבר הפעולה על סמך החתימה, שאז אין עוד באפשרותו של חבר הכנסת לחזור בו מחתימתו. ואולם, בצד חופש הפעולה של חבר הכנסת, ניצב האינטרס של קיום הפרלמנט כגוף מחוקקים. החופש לפעול אינו חופש מוחלט, וישנם מקרים בהם צריך לאזנו על מנת להבטיח אינטרסים אחרים ראויים להגנה והכל על מנת להבטיח את פעולת הכנסת כבית המחוקקים, תוך שמירה על כבודה. משכך קיימים מקרים שבהם תגביל הכנסת כגוף את חבר הכנסת מלמשוך את חתימתו מהליך פלוני.

---

[1] מיום ב׳ באדר התשס״ז - 21.3.2007 (החלטה מס׳ 14/17).

4. מציאת נקודת האיזון בין האינטרסים אינה מלאכה פשוטה. ועדת האתיקה סבורה כי לעניין משיכת חתימות חברי הכנסת ולעניין התוצאות של מעשה משיכת החתימה יש להבחין בין ארבע קבוצות עיקריות ונפרדות אשר תפורטנה להלן.

5. **הקבוצה הראשונה** עניינה בחתימות חברי הכנסת על הצעות חקיקה. בנושאי הצעות חקיקה, יש ליתן לחבר הכנסת שיקול דעת רחב ככל שניתן, שכן מדובר בתמצית עיסוקו של חבר הכנסת ובלב העשייה הפרלמנטרית. **משכך, מחליטה ועדת האתיקה כי לגבי נושאים הנכללים בקבוצה הראשונה, רשאי חבר הכנסת למשוך את חתימתו בכל עת ובכל שלב, בכפוף להוראות סעיף 142(א) לתקנון הכנסת המאפשר לחה"כ לחזור בו מהצעת החוק עד גמר הדיון בוועדה אחרי הקריאה הראשונה.**

6. **הקבוצה השניה** עניינה בחתימות חברי הכנסת על הליכים אשר ביצועם מתחייב מכוח הדין. כלומר, מדובר בהליכים אשר מבססים מעשים עשויים שלא ניתן לחזור מהם. כך לדוגמה, בקבוצה זאת נכללות חתימות חברי הכנסת על פי סעיף 6 לחוק-יסוד: נשיא המדינה הקובע כי עשרה לפחות מחברי הכנסת רשאים להציע מועמד לנשיאות וסעיף 3 לחוק-יסוד: מבקר המדינה הקובע הוראה דומה וסעיף 274ב(ג)(2) לתקנון לעניין הצעת מועמד לוועדת מינויים לקאדים מד'הב. מכיוון שהליך בחירת נשיא המדינה והליך בחירת מבקר המדינה מתחייב מכוח הדין, ותחילתו באיסוף חתימות של חברי הכנסת הרי חתימותיהם הם בגדר מעשה עשוי ולא ייתכן כי חבר הכנסת ימשוך את חתימתו מהליכים אלו ובכך ייתכן שיכשיל את בחירת בעלי התפקידים האמורים. **משכך, מחליטה ועדת האתיקה כי לגבי נושאים הנכללים בקבוצה השניה, לא יהיה כל תוקף להודעתו של חה"כ על חזרה בו מחתימתו וחתימתו תוסיף ותחייב.**

7. יודגש כי אין בהחלטה זאת כדי לפגוע בשיקול דעתו המהותי של חבר הכנסת, שכן אם שינה חבר הכנסת את עמדתו כלפי המועמד בדוגמאות שבסעיף 6 לעיל, חבר הכנסת חופשי להצביע בהתאם לצו מצפונו. העדר היכולת למשוך את החתימה מבטיח את קיום ההליך ומונע את סיכולו אולם אין הוא מתערב כלל בהפעלת שיקול דעתו המהותי של חבר הכנסת. החתימות הן תחילת ההליך ולכן יוכל חבר הכנסת להגשים את מצפונו בעת ההצבעה.

8. **הקבוצה השלישית** עניינה בחתימות חברי כנסת על הליכי רשות שונים, פנים פרלמנטריים, אשר סמכות ייזומם או הפסקתם מסורה בידי חברי הכנסת. המדובר בהליכים אשר אין חובה בדין לקיימם, וקיומם או אי קיומם הוא עניין שבשיקול הדעת, בהתאם לרצונם של חברי הכנסת. כך לדוגמה, בקבוצה זאת ניתן לכלול את הרשות שמעניק סעיף 29 לחוק-יסוד: הממשלה לרוב חברי הכנסת

לבקש בכתב מנשיא המדינה להטיל על חבר כנסת פלוני להרכיב ממשלה לאחר פיזור הכנסת בצו; הרשות לקיים דיון בהשתתפות ראש הממשלה בהתאם לסעיף 42 לחוק-יסוד: הממשלה, על פי דרישה של לפחות ארבעים חברי כנסת; הרשות הקבועה בסעיף 13 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי״א-1951, להגיש בקשה לנטילת חסינות חבר הכנסת; הרשות של רוב חברי הכנסת לבקש מנשיא המדינה להטיל את התפקיד של הרכבת הקואליציה על חבר הכנסת פלוני, בהתאם לסעיף 10 לחוק-יסוד: הממשלה; הרשות להעביר את נשיא המדינה מכהונתו על ידי קובלנה שהגישו עשרים לפחות מחברי הכנסת, בהתאם לסעיף 20 לחוק יסוד: נשיא המדינה; הרשות לדרוש כינוס מיוחד של הכנסת בפגרה בהתאם לסעיף 9(ב) לחוק הכנסת, תשנ״ד - 1994 וכד׳. **בנוגע לנושאים הנכללים בקבוצה זאת, מחליטה ועדת האתיקה כי אין למשוך את חתימתו של חה״כ במהלך 48 השעות בטרם המועד הקבוע לאותו ההליך, ומשיכה כאמור תהווה עילה להגשת קובלנה אתית.** כך, תובטח נקודת האיזון הראויה בין שיקול דעתו של חבר הכנסת לבין החשש לפגיעה בהליכים הפרלמנטרים.

9. יודגש כי אין בהחלטה זאת כדי לפגוע בשיקול דעתו המהותי של חבר הכנסת, שכן גם אם שינה את עמדתו בעניין ייזום הליך הרשות במהלך 48 השעות בטרם המועד הקבוע לאותו ההליך, חופשי חבר הכנסת להצביע במסגרת ההליך בהתאם לצו מצפונו.

10. **הקבוצה הרביעית** עוסקת בחריגים סטטוטוריים לקבוצות שנמנו לעיל. חריגים אלו הינם עניינים שבהם נקבע בחוק הסדר מיוחד לעניין משיכת חתימות חברי כנסת. ברי כי במקום שנקבע הסדר מיוחד לעניין משיכות החתימות בחוק אין כל מקום להחיל את הכללים האמורים בהחלטה זאת ויש להחיל את הכללים הייחודים אשר נקבעו מפורשות בדברי החקיקה. כך לדוגמה, ניתן לכלול בקבוצה זאת את התפטרות חבר הכנסת בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הכנסת הקובע כי ההתפטרות תהיה בהגשה אישית של כתב ההתפטרות חתום על ידי המתפטר ליושב ראש הכנסת. בהתאם לסעיף 41 לחוק חבר הכנסת שהגיש את התפטרותו חברותו בכנסת נפסקת כעבור ארבעים ושמונה שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי יושב ראש הכנסת זולת אם חזר בו מהתפטרותו לפני כן. דוגמה נוספת עוסקת בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית בהתאם לסעיף 97ב(א) לתקנון הכנסת והודעה על הסכמה לנטילת חסינות בהתאם לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי״א-1951.

החלטה של ועדת האתיקה
בענין היעדרות חברי הכנסת מישיבות הכנסת[1]

הוועדה קובעת שאכן יש מקום, מידי פעם, להיעדרות חברי הכנסת בשל פעילויות מחוץ לכנסת ולגבי מי שמכהן בתפקידים בממשלה - בשל פעילות במסגרת אותם התפקידים. ואולם, לשם כך ניתנה לחברי הכנסת האפשרות של היעדרות עד שליש מימי הישיבות, לסגני שרים שתי חמישיות מימי הישיבות ולשרים מחצית מימי הישיבות, וזאת מבלי שיהא עליהם לתת הצדק סביר לכך, ולא מעבר לזה. פעילות ציבורית מחוץ לכנסת בארץ ובחוץ לארץ ופעילות (לגבי מי שמכהן בתפקידים בממשלה) במסגרת הממשלה אל לה לחרוג מהנורמה הקבועה בחוק לחברי הכנסת, לסגני שרים ולשרים.

סעיף 3 לכללי האתיקה לחברי הכנסת קובע כי חבר הכנסת יקדיש למילוי תפקידו כחבר הכנסת את כל הזמן הדרוש לכך, ויבכר בזמן הזה את מילוי תפקידו על פני כל עיסוק אחר. הוועדה מבקשת להדגיש, כי על חברי הכנסת מוטלת אמנם החובה להיות נוכחים בשני שליש מימי הישיבות בכנס, ואולם קיומה של חובה זו אינו גורע מהחשיבות שבנוכחותם של חברי הכנסת במספר רב ככל הניתן של הישיבות בכנס. לפיכך, על חבר הכנסת החורג מהמספר המינימאלי של הישיבות בהתאם לחוק, ליתן הסבר בפני ועדת האתיקה לא רק לגבי החריגה האמורה אלא לגבי כלל ימי היעדרותו מישיבות הכנס.

[1] מיום כ״ט בתשרי התשס״ט - 28.10.2008 (החלטה מס׳ 38/17).

החלטה של ועדת האתיקה
בענין הכרה במנוחה אחרי לידה כהצדק סביר להיעדרות[1]
להיעדרות[1]

1. לבקשת שדולת הנשים בישראל דנה ועדת האתיקה בשאלת היעדרותה של חברת הכנסת לאחר לידה. הוועדה קבעה כי היעדרות של חברת הכנסת מישיבות הכנסת בתקופה הסמוכה ללידה הינה בגדר הצדק סביר, לעניין סעיף 13ד(א)(2) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי״א-1951 (להלן - חוק החסינות), כפי שיפורט להלן.

2. סעיף 6 לחוק עבודת נשים, התשי״ד-1954, מעגן את זכותה של עובדת לחופשת לידה למשך 14 שבועות. על פי המצב המשפטי הקיים, חברת הכנסת אינה מוגדרת כעובדת לעניין זה, ועל כן היא אינה יוצאת לחופשת לידה, במשמעות הקבועה בחוק. יצוין, כי שינוי החוק בעניין זה עלול בעקיפין גם לפגוע בזכויותיה של חברת הכנסת, שכן אם ייקבע בחוק כי חברת הכנסת יוצאת לחופשת לידה, תימנע ממנה זכותה לפעול בכנסת במשך תקופה זו. אף סוגיית כהונת הכנסת בהרכב חסר, או לחלופין סוגיית החלפת חברת הכנסת לתקופת חופשת הלידה בחבר הכנסת הבא ברשימה, מעלות שאלות כבדות משקל.

3. יחד עם זאת, מובן כי הזכות המוקנית לכל עובדת, אשר נועדה לאפשר לה מנוחה מהלידה ולטפח את הקשר בין ההורה ליילוד, ראוי שתוקנה גם לחברות הכנסת. יתרה מזאת, חזרתה של חברת הכנסת לעבודה מיד לאחר הלידה, עלולה להעביר מסר בעייתי לציבור הנשים, ואולי אף לציבור המעסיקים, לפיו ניתן לוותר על חופשת הלידה.

4. לפיכך קובעת הוועדה כי היעדרותה של חברת הכנסת לתקופת חופשת הלידה הקבועה בחוק, הינה נכונה וראויה, ומובן שיש לראות בה הצדק סביר, לעניין סעיף 13ד(א)(2) לחוק החסינות.

5. חברת כנסת אשר בחרה מרצונה להופיע לישיבות הכנסת בתוך התקופה האמורה - היעדרותה ממספר מקביל של ימי ישיבות עם תום התקופה, תחשב אף היא להצדק סביר כאמור.

[1] מיום ג׳ בסיוון התשס״ט - 26.5.2009 (החלטה מס׳ 1/18).

6. מובן כי תקופות אלו לא יכללו בחשבון מכסת ימי ההיעדרות הקבועה בחוק, שחבר הכנסת לא צריך לספק הצדק סביר להיעדרותו מהם.

7. ועדת האתיקה קוראת לראשי הסיעות לכבד באופן מלא את מנוחתה של חברת הכנסת לאחר לידה, ולהמנע מהתערבות בהחלטת חברת הכנסת באשר לדרך האיזון הראויה בין זכויותיה כיולדת לבין זכויותיה כנבחרת ציבור.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

החלטה של ועדת האתיקה בענין השתתפות של חברי הכנסת בהפגנה[1]

ועדת האתיקה רואה לנכון להבהיר, כי השתתפותם של חברי הכנסת בהפגנות כלולה בחופש הביטוי והינה אחת מהזכויות הבסיסיות של חברי הכנסת, ככל אזרח אחר, כל עוד לא נעברה במסגרת ההפגנה עבירה אחרת.

---

[1] מיום י' בסיוון התשס"ט - 2.6.2009 (החלטה מס' 4/18).

החלטה של ועדת האתיקה בענין התנהגות חברי הכנסת בכל הנוגע למתמחים בלשכותיהם[1]

ועדת האתיקה מבקשת להבהיר את כללי ההתנהגות הנדרשים בקשר שבין חברי הכנסת ובין המתמחים המוצבים בלשכותיהם.
יצוין כי הכללים שיפורטו להלן נוגעים אך ורק למתמחים המגיעים דרך הכנסת בנוהל התקשרות ממוסד, ובטיפול, מיון, לווי והשמה של מרכז המחקר והמידע של הכנסת. לסטודנטים אלה העבודה בכנסת נחשבת התמחות והיא ניתנת כנגד מלגה שהם מקבלים מקרנות חיצוניות.
יודגש כי כללים אלה **<u>אינם</u>** רלבנטיים לכל התקשרות וולונטרית אחרת כגון התנדבות של אזרחים מטעמים ערכיים ופוליטיים בפעילותו של חבר הכנסת ועל פי שיקול דעתו.
כללים אלה יחולו ככל שימשך ההסדר הקיים בין הכנסת ובין הקרנות השונות, שעה שהכנסת היא זו המבצעת את ההתקשרות וקובעת סייגים ומגבלות להתקשרות זאת, תוך חתימה על הסכם עם הגופים הרלבנטיים.

להלן הכללים אשר עליהם החליטה ועדת האתיקה:

1. ועדת האתיקה קובעת כי חבר הכנסת רשאי להיעזר במתמחים במשרדו, ובלבד שההתקשרות הוסדרה באמצעות הכנסת.

2. לדעת הוועדה, נוהל העסקת המתמחים מקרב בין סטודנטים ובין עבודת הכנסת, מאפשר לסטודנטים להכיר את עבודת הכנסת ולהזדהות עמה, משמש כלי לימודי חשוב בידי המתמחים, מאפשר לסטודנטים מעוטי אמצעים מן הפריפריה היכרות מעמיקה עם הכנסת, ומהווה סיוע ראוי לעבודה הפרלמנטרית של חברי הכנסת.
לדעת ועדת האתיקה, אין בהעסקת מתמחים בהתאם לנוהל ההעסקה שקבעה הכנסת ובהתאם לכללים אלה, משום קבלת מתנה או הנאה חומרית אסורה.

---

[1] מיום כ"ו בתשרי התש"ע - 14.10.2009 (החלטה מס' 8/18).

3. העסקת המתמחים תתבצע באופן מסודר ובתווכה של הכנסת באמצעות מרכז המחקר והמידע של הכנסת, כפי שהדבר מתבצע כיום. זאת על מנת ליצור קיר חוסם בין חבר הכנסת ובין הקרן המממנת את התמחות הסטודנט. המתמחים יבחרו ויוצבו בלשכות חברי הכנסת עפ״י שיקול דעתו של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, אך תיתכן התחשבות ברצונם של הסטודנט ו/או חבר הכנסת אם אין הדבר יוצר הפליה כלפי חברי כנסת אחרים.

4. חבר הכנסת יעסיק את המתמחה אך ורק בתחומי הפעילות הפרלמנטריים, כגון פניות ציבור וסיוע בחקיקה ובמחקר.

5. אסורה העסקת המתמחה בתחומים הנוגעים לפעילות המפלגתית של חבר הכנסת כגון התלוות לאירועים מפלגתיים או סיוע בפריימריס. יודגש כי אסורה הטלת משימות בעלות אופי כזה הן בתוך משכן הכנסת והן מחוצה לו.

6. הסייגים המוטלים על המתמחים נקבעים אמנם בחוזה הנחתם בין הקרנות ובין הכנסת ואולם על חברי הכנסת להיות ערים למקרים חריגים כגון פעילות של מתמחה למען קידום ענין מסחרי או עסקי.

7. אל המתמחה יוצמד עוזר פרלמנטרי במשרדו של חבר הכנסת אשר ינחה אותו וילווה אותו בעבודתו.

8. חבר הכנסת לא יציג את המתמחה ולא יאפשר לו להציג את עצמו בתארים אחרים, כגון עוזר פרלמנטרי, יועץ, מזכיר וכו׳.

9. משהובהר למתמחים כי לא מתקיימים יחסי עבודה בינם לבין הכנסת ו/או בינם לבין חברי הכנסת שבלשכתם הם פועלים, חובה על חברי הכנסת לדאוג לכך שהמתמחים יפעלו אך ורק במסגרת השעות אשר בגינן הוענקה להן מלגה.

החלטת הוועדה תונח על שולחן הכנסת.

החלטה של ועדת האתיקה בעניין הודעה לעיתונות מטעם ועדה שבה מצוטטים דברים שנאמרו בוועדה ומייחסים לאדם התבטאות שלילית, מבלי שניתנה לו הזדמנות להתייחס לכך[1]

ועדת האתיקה מבקשת להפנות את תשומת לבם של יושבי ראש הוועדות וחברי הכנסת כולם, לכך שיש להקפיד שבפרסומי ועדה ובהודעות רשמיות לעיתונות לא יצוטטו דברים שיוחסו לאדם ספציפי שלא השתתף בדיון, בנוגע לדברים שכביכול אמר או מעשים שכביכול עשה שהם בעלי פן שלילי, או עלולים לפגוע בשמו הטוב, בפרטיותו, וכד׳ - מבלי שניתנה לאותו אדם הזדמנות נאותה להתייחס לדברים. העובדה שדברים שיש בהם פגיעה באדם נאמרו בישיבת ועדה על ידי אחד המוזמנים, אין בה כדי להתיר לחבר הכנסת או לוועדת הכנסת לחזור עליהם בהודעת סיכום או בהודעה לעיתונות, גם אם הדברים מיוחסים למוזמן שאמר אותם.

ועדת האתיקה מדגישה עם זאת כי החלטתה נוגעת אך ורק למקטע הצר של ציטוט כביכול או ״דיווח״ כביכול על דברים או מעשים המיוחסים לאדם אחר, בעיקר אם הוא אזרח מן השורה. אין באמור כדי למנוע ייחוס אמירות או מעשים לאדם, אם הם בידיעת הציבור הרחב, או שניתן לאמתם באופן ברור, למשל אם נכתבו בעיתונות על ידי אותו אדם שהדברים מיוחסים לו, או נאמרו על ידיו בתקשורת, או מזוהים עמו כדבר שבשגרה.
עוד יובהר כי אין החלטה זו באה להגביל את התבטאויותיהם של חברי הכנסת או של מוזמנים בישיבות ועדה, אלא היא מתייחסת רק לפרסומים ולהודעות מטעם הכנסת וועדותיה כמפורט לעיל.

---

[1] מיום ב׳ בתמוז התש״ע - 14.6.2010 (החלטה מס׳ 32/18; זהו החלק העקרוני מתוך ההחלטה שעסקה בקובלנה נגד ח״כ מסוים).

החלטה של ועדת האתיקה בעניין מפגשים של חברי כנסת עם גורמים בעלי עניין בסוגיות הנדונות בכנסת [1]

ועדת האתיקה מבקשת לציין כי חברי הכנסת נוהגים להיפגש במסגרת מלוי תפקידם עם גורמים שונים, ציבוריים, פרטיים, עסקיים ואחרים, שיש להם עניין בסוגיות הנדונות בכנסת ובוועדותיה. בפגישות כאלה אין כל פסול מן ההיבט של כללי האתיקה, וחבר הכנסת חופשי לחלוטין לקבוע את סדר יומו על פי ראות עיניו ולהיפגש עם כל מי שהוא רואה לנכון. מעבר למפגש, שהוא כאמור מותר, גם צידוד של חבר הכנסת בעמדה מסוימת, בין אם עמדה זו מעוררת מחלוקת ובין אם לאו - אין בו לכשעצמו כדי להעיד על ניגוד עניינים.

[1] מיום כ' בטבת התשע"א - 27.12.2010 (החלטה מס' 45/18; זהו החלק העקרוני מתוך ההחלטה שעסקה בקובלנה נגד ח"כ מסוים).

החלטות ועדת האתיקה בעניין עיסוק נוסף של חברי הכנסת

החלטת ועדת האתיקה
בדבר מינוי חברי הכנסת לתפקידים ממשלתיים[1]

1. מינויים של חברי הכנסת בידי הממשלה או שר משריה לתפקידים כגון ראשות ועדות ציבוריות, יועצים לשר וכיו״ב, יוצר אפשרות של ניגוד עניינים, פגיעה בעקרון הפרדת הרשויות, חשש לפגיעה בעצמאותם של חברי הכנסת, סכנה של התערבות שיקולים זרים בתפקידי הביקורת המוטלים עליהם ופגיעה בתדמית הכנסת כגוף שתפקידו לבקר את הממשלה.

2. א. חבר הכנסת לא יקבל מינוי ממשלתי;

ב. בסעיף זה, ״מינוי ממשלתי״ - כל מינוי לתפקיד, בין בשכר ובין שלא בשכר, מטעם הממשלה או שר משריה, או מטעם נושא משרה בשירות המדינה;

ג. ועדת האתיקה רשאית, אם ראתה טעם מיוחד לכך, לאשר לחבר הכנסת לקבל מינוי כאמור.

החלטת ועדת האתיקה
בדבר כהונת חברי הכנסת בתפקידים
בהסתדרות הציונית העולמית[2]

חבר כנסת רשאי לכהן בתפקיד ציר ישראלי לקונגרס הציוני. זאת, משום שהצירים הישראלים אינם נבחרים לתפקידם, וכן, לאור מהות התפקיד והזמן הנדרש לביצועו.

לעומת זאת, כהונה בכל תפקיד נבחר בהסתדרות הציונית העולמית, לרבות תפקיד נשיא הקונגרס הציוני; חבר הנהלת ההסתדרות הציונית או יו״ר ההנהלה; חבר הוועד הפועל הציוני או חבר נשיאות הוועד הפועל; חבר בית הדין העליון או יו״ר בית הדין אינה עולה בקנה אחד עם הוראות חוק החסינות והיא אסורה.

---

[1] מיום ג׳ באב התשנ״ג - 21.7.1993.

[2] מיום י״ז בתמוז התשס״ז - 3.7.2007 (החלטה מס׳ 17/17).

החלטת ועדת האתיקה
בעניין כהונת חברי הכנסת במוסדות וגופים ציבוריים[1]

1. (א) סעיף 13א(א) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (להלן - חוק החסינות), אוסר על חבר הכנסת לעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, למעט עיסוק בהתנדבות וללא תמורה.

   (ב)[2] סעיף 13א(ב) לחוק החסינות אוסר על חבר הכנסת לעסוק בכל עיסוק נוסף אף שלא בתמורה, אם יש בעיסוק אחד מאלה:

   "(1) ....

   (2) חשש של ניצול לרעה או השגת כל יתרון או העדפה אישיים בשל היותו חבר הכנסת;

   (3) אפשרות של ניגוד עניינים בין העיסוק הנוסף לבין תפקידו כחבר הכנסת".

2. לאחרונה הועלו בפני ועדת האתיקה השגות על כהונתם של כמה מחברי הכנסת במוסדות וגופים ציבוריים, בטענה של קיום חשש להשגת יתרון או העדפה של אותם גופים וכן אפשרות של ניגוד עניינים. נוכח טענות אלה שבה ועדת האתיקה ובחנה את הנושא מחדש.

3. (א) סעיף 14א לחוק החסינות קובע כי "חבר הכנסת לא ישמש בתפקיד ניהולי, בין בשכר ובין שלא בשכר, במוסד, בחברה, בעמותה או בכל גוף אחר המקבל, בין במישרין ובין בעקיפין, הקצבה יחודית". "הקצבה יחודית" מוגדרת כ"הקצבה לגוף שאינו מוסד ממוסדות המדינה, הנקוב בשמו בחוק התקציב, והמהווה למעלה מרבע תקציבו של אותו גוף".

---

[1] מיום כ"ט בכסלו התשנ"ז - 10.12.1996.

[2] במגבלות שנקבעו בחוק החסינות ובהחלטה של ועדת האתיקה, יש כדי לסלק חשש שחבר הכנסת יפעל בתפקידו (בגוף ציבורי) תוך אפשרות קרובה וממשית לניגוד עניינים בין תפקידו לבין חובת נאמנותו כחבר הכנסת (בג"ץ 9051/96 אברהם פריד-פריצי נ' אמנון רובינשטיין ואח').

(ב) סעיף 14א הנ"ל נחקק שעה שנהגה עדיין השיטה של חלוקת תמיכות בדרך שכונתה "כספים יחודיים", שיטה זו עברה מן העולם עם חקיקתו בשנת 1992, של סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, אשר קובע כי תמיכה במוסדות ציבור תיקבע בכל סעיף תקציב בסכום כולל לכל סוג של מוסדות ציבור, וסכום זה יחולק בין מוסדות ציבור הנמנים עם אותו סוג, לפי מבחנים שוויוניים. ועוד קבע סעיף 3א הנ"ל כי הממונה על התקציב יקבע, בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, מבחנים שוויוניים לחלוקת הסכום שנקבע באותו סעיף תקציב לצורך תמיכה במוסדות ציבור. אשר לבקשות של מוסדות ציבור לקבלת תמיכה, קבע סעיף 3א כי שר האוצר יקבע בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, נוהל שלפיו יוגשו ויידונו בקשות כאמור. ולבסוף: הן הנוהל והן המבחנים יפורסמו ברשומות, כך שיהיו גלויים לעין כל וידועים לכל.

4. על יסוד כל האמור, סברה ועדת האתיקה כי אין מניעה לכך שחברי הכנסת יכהנו, בהתנדבות וללא תמורה, בתפקידי ניהול במוסדות וגופים ציבוריים, והיא אף נתנה הסכמתה לכך. לא נראה כי קיים חשש של השגת יתרון או העדפה אישיים וגם האפשרות של ניגוד ענינים נראית דחוקה, מה גם שתשומת ליבם של חברי הכנסת בהם מדובר הוסבה למגבלות שנקבעו בסעיף 13א(ב) הנ"ל.

5. כאמור, נתבקשה הוועדה לשוב ולדון בנושא מחדש. הוועדה עשתה כן וקיבלה את ההחלטות הבאות:

(א) אין מניעה לכך שחברי הכנסת יכהנו בתפקידי ניהול במוסדות וגופים ציבוריים, בהתנדבות וללא תמורה, גם אם גופים ומוסדות אלה מקבלים תמיכה מתקציב המדינה או מתקציבה של רשות ממשל כלשהי.

(ב) כדי שלא תיווצר מראית עין של אפשרות ניגוד ענינים, וכדי למנוע לזות שפתיים, קובעת הוועדה כי מעתה ואילך לא יעסוק חבר הכנסת במסגרת פעולתו ההתנדבותית בגוף או במוסד ציבורי, בהופעה, ייצוג, ניהול משא ומתן או פעילות שתדלנית, בין בעל פה ובין בכתב, בפני רשות ממשל.

(ג) לענין זה, "רשות ממשל" - רשות מרשויות המדינה, רשות מקומית, רשות לפי דין, וכן תאגיד או מוסד ממלכתיים.

(ד) תחילתה של החלטה זו, מיום הנחתה על שולחן הכנסת.

6. לא נעלם מעיני הוועדה כי גם חבר הכנסת שאינו מכהן בגוף או במוסד ציבורי עשוי, על ידי פעולותיו בוועדות הכנסת ומחוצה להן, להשיג תקציבים וסיוע אחר עבור גוף שאת מטרותיו ברצונו לקדם. עם זאת, נראה לוועדה שאין מקום לאסור על חברי כנסת אלה לפעול אצל גורמי ממשל לשם סיוע לגופים אשר, לדעתם, ראויים לכך. החלת ההחלטה על חברי הכנסת הממלאים תפקידים בגופים או במוסדות ציבוריים, באה - כאמור לעיל - כדי שלא ליצור מראית עין לפיה גוף שבהנהלתו או בראשו עומד חבר הכנסת, נהנה יותר מאשר גוף דומה אשר לא זכה לכך שחבר כנסת יימנה על הנהלתו.

החלטה של ועדת האתיקה
בענין השארת שמו של חבר הכנסת בשם הפירמה או בעסק בהם היה שותף בטרם נבחר לכנסת[1]

1. בעקבות קובלנה שהוגשה לוועדת האתיקה, בעניין השארת שמו של חבר הכנסת בשם הפירמה של משרד עורכי דין בו הוא היה חבר בטרם נבחר לכנסת, ראתה לנכון ועדת האתיקה להבהיר את הנושא ולפרסם את החלטתה זו.

2. חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי״א-1951 (להלן-״חוק החסינות״) מטיל בסעיף 13א(א) איסור על חבר הכנסת לעסוק בעיסוק נוסף, למעט עיסוק בהתנדבות וללא תמורה.
האיסור בחוק מנוסח בהרחבה, והוא נפרש על עיסוק של חבר הכנסת בכל עסק (וכאמור, למעט, בהתנדבות וללא תמורה), בעצמו או שיתוף עם אחר, לרבות עובד או שלוח, לרבות עיסוק חד-פעמי, ייצוג של אחר, מתן ייעוץ או קיום פעילות שדלנית, ועוד. מעבר לכך, אסור כל עיסוק שיש בו משום פגיעה בכבוד הכנסת, במעמדו של חבר הכנסת או בחובותיו, חשש של ניצול לרעה או השגת יתרון או העדפה אישית בשל היותו חבר הכנסת. כן אסור ייצוג משפטי של בעל דין מול רשויות המדינה, ואפשרות של ניגוד עניינים בין העיסוק הנוסף לבין התפקיד כחבר הכנסת.

3. סעיף 13א(ה) לחוק מעניק לחבר כנסת חדש תקופת מעבר, וקובע כי האיסור לא יחול בתקופה של ששת החודשים הראשונים לכהונתו של חבר הכנסת. תקופת המעבר נועדה לאפשר לחבר כנסת חדש להסדיר את ענייניו ועסקיו.
חוק החסינות מהווה הסדר ספציפי ותכליתו, לענייננו, היא למנוע ניגוד עניינים בעניינים המוסדרים בחוק, וכן להבטיח שחבר הכנסת יקדיש את מירב זמנו למילוי התפקיד.

4. ועדת האתיקה קיימה מספר דיונים בנושא, ולפי שלסוגיה זו היבטים רחבים והיא נוגעת לחברי כנסת רבים, פנתה הוועדה אל חברי הכנסת המעוניינים, להביע עמדתם בנושא. הפונים הוזמנו לישיבת הוועדה, בה השתתף גם השופט (בדימוס) יצחק זמיר, יושב ראש הוועדה להכנת כללי אתיקה לחברי הכנסת.

5. במהלך דיוני ועדת האתיקה נשמעו עמדות שונות וניתנה הדעת לשיקולים ולאינטרסים הניצבים זה כנגד זה: מחד, מעמדה של הכנסת, כבודה ואמון הציבור ברשות המחוקקת; העדר ניגוד

---

[1] מיום כ״ג בטבת התשס״ח - 1.1.2008 (החלטה מס' 25/17). ההחלטה חלה מהכנסת ה-18.

עניינים ומניעת לזות שפתיים; החשש מפני הטעיית הציבור ומראית עין אסורה והאפשרות שהאזרח הסביר עשוי להתקשר עם משרד פלוני הנושא את שמו של חבר הכנסת, רק בשל המחשבה שהדבר עשוי לפתוח בעבורו דלתות ברשויות השלטון.
מאידך, רבים מחברי הכנסת נבחרים לאחר שנים רבות של עשייה ופעילות ושם הפירמה הנושאת את שמם אינו מהווה רק מוניטין אלא מסמל היסטוריה של עשייה, יצירה ונכס בר-קיימא. כמו כן קיים אינטרס ציבורי שלכנסת יגיעו נבחרים איכותיים שבאמתחתם עשייה ופעילות מבורכת. בנוסף, ייתכן כי למחיקת שם הפירמה השלכות על קניינו של חבר הכנסת ושל שותפיו. עוד ניתנה הדעת לבעייתיות המשפטית הקיימת בהנחיית חבר הכנסת לבקש משותפיו לשנות את שם הפירמה.

6. הוועדה הגיעה לכלל מסקנה שבמכלול השיקולים והאינטרסים יש להעדיף את אינטרס הכנסת ואת אמון הציבור בכנסת. הוועדה החליטה כי יש לפרש את כללי האתיקה כך שהמשך השימוש בשמו של חבר הכנסת בשם הפירמה במשרד או בעסק בו היה שותף בטרם היבחרו לכנסת, הינו אסור, שכן, קיימת בהתנהגות זו מראית עין בעייתית ואף חשש להטעיית הציבור.
משכך, קבעה הוועדה כי לשם שמירה על כבוד הכנסת, באחריות חבר הכנסת לדאוג לכך ששמו יוסר משם הפירמה או העסק כל עוד הוא מכהן כחבר הכנסת.

7. ואולם, על אף קביעת הכלל האמור, קובעת ועדת האתיקה כי חבר הכנסת, עם היבחרו, יוכל לקבל היתר מוועדת האתיקה להשארת שמו בשם הפירמה או העסק. ההיתר שיינתן יכול שיהיה מותנה בתנאים על פי קביעת הוועדה.

8. בקשה למתן היתר כאמור תוגש לוועדת האתיקה על ידי חבר הכנסת במהלך התקופה הקבועה בסעיף 13א(ה) לחוק החסינות או במהלך תקופת הכנסת עקב שינוי בנסיבות פעולת העסק או המשרד המצדיק פנייה מחודשת לקבלת היתר.

9. ועדת האתיקה תדון ותחליט בבקשה לקבלת ההיתר בהתאם לשיקולים הבאים: אופיו של המשרד או העסק בו חבר הכנסת שותף; עוצמת החשש מפני מראית עין אסורה; מידת הקשר בין הנושאים בהם עוסק המשרד או העסק בו חבר הכנסת שותף, לבין פעולת משרדי הממשלה השונים והכנסת; נסיבות מיוחדות אחרות.

10. כאמור, סעיף 13א(ה) לחוק מעניק לחבר כנסת חדש תקופת מעבר בת שישה חודשים, שנועדה לאפשר לו להסדיר את ענייניו ועסקיו. הוועדה קבעה כי לעניין החלטה זאת, יראו את כל חברי הכנסת ה-18 כחברי כנסת חדשים.

החלטה של ועדת האתיקה
בענין שהייה בחל״ת של חבר הכנסת בעת כהונתו[1]

1. על רקע פניות שהגיעו לוועדת האתיקה, בעניין שהייה בחל״ת (חופשה ללא תשלום) מעיסוקו הקודם של חבר הכנסת בעת כהונתו, ראתה לנכון ועדת האתיקה לפרסם את החלטתה זו.

2. חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי״א-1951 (להלן - ״חוק החסינות״) מטיל בסעיף 13א(א) איסור על חבר הכנסת לעסוק בעיסוק נוסף, למעט עיסוק בהתנדבות וללא תמורה. מעבר לכך, אסור כל עיסוק שיש בו משום פגיעה בכבוד הכנסת, במעמדו של חבר הכנסת או בחובותיו, חשש של ניגוד עניינים, ניצול לרעה או השגת יתרון או העדפה אישית בשל היותו חבר הכנסת.

3. סעיף 13א(ה) לחוק החסינות מעניק לחבר כנסת חדש תקופת מעבר, וקובע כי האיסור לא יחול בתקופה של ששת החודשים הראשונים לכהונתו של חבר הכנסת. תקופת המעבר נועדה לאפשר לחבר כנסת חדש להסדיר את ענייניו ועסקיו.

4. על פי המצב המשפטי הנוהג, למרות שפרק הזמן המוגדר כחל״ת איננו מקנה לעובד זכויות כספיות, בתקופה זו לא מתנתקים יחסי העבודה. הפסיקה קבעה שבתקופה זו ממשיכה לחול על העובד חובת הנאמנות כלפי מעבידו, הכוללת ״איסור לפגוע באינטרסים [של המעביד] וכל העולה מהחוק לעניין חובת עובד כלפי מעבידו או סייגים להתנהגותו״ (דב״ע לה/6-2 **גבריאל צלאל - אורט ישראל**, פד״ע ז 100, 109).
חובת הנאמנות המוטלת על חבר הכנסת כלפי מעבידו גם בעת שהייתו בחל״ת, ושמירת מקום העבודה עבור חבר הכנסת, עלולה ליצור ניגוד עניינים בעת עיסוקו של חבר הכנסת בתחומים הקשורים למעסיקו. יש לציין שאי קבלת תמורה בעת שהייתו של חבר הכנסת בחל״ת, איננה דומה לחריג בחוק החסינות המתיר ״עיסוק בהתנדבות וללא תמורה״, זאת מאחר במקרה שבו עוסק החריג לא חלים יחסי עובד-מעביד, על כל המשתמע מכך.

---

[1] מיום ו׳ חשוון התשס״ח - 4.11.2008 (החלטה מס׳ 40/17); סעיף 9 הוחלף בהחלטה מיום כ״ב בכסלו התש״ע - 9.12.2009 (החלטה מס׳ 17/18).
[נוסחו המקורי של סעיף 9: ״החלטה זו תחול החל מהכנסת ה-18. מניין ארבע השנים שבהם תותר שהייה בחל״ת יכלול גם תקופת שהייה בחל״ת שקדמה לכנסת ה-18.״]

5. מאידך, חברי הוועדה נתנו את דעתם על כך שאיסור גורף על חבר הכנסת לשהייה בחל״ת ממקום העבודה הקודם, עלול להרחיק מהעשייה הציבורית ציבור רחב של מועמדים איכותיים. בשל חוסר הביטחון התעסוקתי המובנה בתפקיד חבר הכנסת, מועמדים שפיתחו קריירה אקדמית או תעסוקתית ענפה, עלולים לחשוש שכהונה קצרת מועד בכנסת, עלולה להותירם ללא העוגן התעסוקתי שקנו לעצמם בשנים ארוכות של עמל רב.

6. במהלך הדיונים בוועדה נשמעה דעת מיעוט שסברה כי למרות שיקול זה ראוי לשלול באופן מוחלט שהייתו של חבר הכנסת בחל״ת. עם זאת, לדעת רוב חברי הוועדה האיזון הראוי בין השיקולים השונים, מביא לכלל מסקנה כי יש מקום להתיר שהייה בחל״ת בתנאים מסויימים ולתקופה מוגבלת.

7. לפיכך החליטה ועדת האתיקה כי במקרים העומדים בתנאים המצטברים שיפורטו להלן, יש מקום להתיר שהייה בחל״ת של חבר הכנסת :

   א. טרם היבחרו לכנסת, עבד חבר הכנסת מעל שמונה שנים אצל המעסיק ממנו הוא מבקש שהייה בחל״ת.

   ב. במקום העבודה ישנם נהלים כתובים המסדירים את יציאתם של העובדים לחל״ת, וחבר הכנסת לא זוכה לתנאים שונים מהמוגדר בנהלים אלו.

   ג. תקופת שהייתו של חבר הכנסת בחל״ת לא תעלה על ארבע שנים.

חבר הכנסת העומד בתנאים אלו ומעוניין לשהות בחל״ת ממקום עבודתו, יבקש את אישורה של ועדת האתיקה בסמוך לתחילת כהונתו, תוך צירוף פרטים אודות מעסיקו ונוהלי היציאה לחל״ת הנהוגים במקום עבודתו.

8. ועדת האתיקה תאשר את השהיה בחל״ת לאחר שתבדוק את עמידתו של חבר הכנסת בתנאים האמורים, תוך הנחיית חבר הכנסת באילו מקרים עליו להימנע מפעילות במהלך כהונתו כחבר הכנסת, בשל החשש למראית עין של ניגוד עניינים.

9. תחילתה של החלטה זו מהכנסת ה-18 ואילך, והיא תחול על שהייה בחל״ת ממועד התחילה ואילך. הוועדה רשאית להתיר לחה״כ ששהה בחל״ת לפני מועד התחילה, לשהות בחל״ת עד תום תקופת כהונתה של הכנסת ה-18, בין אם היתה קצרה מ-4 שנים ובין אם ארוכה מכך.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

החלטה של ועדת האתיקה בענין
החזקת מניות ואיסור כהונה כדירקטור בחברה עסקית[1]

חבר הכנסת לא יכהן כדירקטור בחברה עסקית * במקרים מסוימים יתבקש למכור את עסקיו או למסור אותם לנאמנות עיוורת בדומה לשרים * לא יתן הוראות ולא יקבל מידע על ניהול החברה * לעיתים אין די גם במגבלות אלה כדי למנוע ניגוד עניינים

1. בשל פניה של חבר כנסת אשר ביקש את הנחיית ועדת האתיקה בענין החזקת מניות של חברות עסקיות, התקיים דיון עקרוני בוועדה בשאלת החשש לניגוד עניינים שעלול להיווצר בשל החזקה של אחוזים משמעותיים ממניות של חברה, או בשל כהונתו של חבר הכנסת כדירקטור.
נוכח הנתונים שהציג חבר הכנסת, החליטה הוועדה להנחותו להעביר את החזקותיו בחברות אלו לנאמנות עיוורת.
שרים מחויבים להעביר את מניותיהם לנאמנות עיוורת. ועדת האתיקה סבורה שבמקרים מסוימים מדובר בכלי שגם על חברי כנסת לאמץ, אם כי לעיתים אין בו די. לפיכך, החליטה הוועדה לפרט בפני כלל חברי הכנסת את הנחיותיה בענין זה, כמפורט להלן.

2. סעיף 13א(א) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי״א-1951, קובע כי ״חבר הכנסת לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף״.
סעיף 13א(ג) מחריג מגדר איסור זה ״החזקה בלבד של מניות בתאגיד״. יחד עם זאת, קובע סעיף 13א(ב), כי ״חבר הכנסת לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, לרבות עיסוק המותר לפי סעיף קטן (ג), אף שלא בתמורה, אם יש בעיסוק... פגיעה בכבוד הכנסת, במעמדו כחבר הכנסת או בחובותיו כחבר הכנסת״ או ״אפשרות של ניגוד עניינים בין העיסוק הנוסף לבין תפקידו כחבר הכנסת״.

3. ועדת האתיקה סבורה שכאשר חבר הכנסת הוא ״בעל שליטה״ או ״בעל ענין״ בחברה עסקית, כהגדרתם בחוק ניירות ערך, התשכ״ח-1968, והוא מחזיק באחוזים משמעותיים ממניות של חברה מסוימת או שיש לו זכויות ניהוליות בה, נוצר חשש כי החזקת המניות גוררת עימה עיסוק בענייני החברה, שהוא בגדר עיסוק נוסף אסור.

---

[1] מיום כ״ה בסיוון התשס״ט - 17.6.2009 (החלטה מס׳ 5/18).

כמו כן, במקרה זה עולה החשש לניגוד עניינים. זאת, בניגוד למצב שאליו כיוון המחוקק כשהתיר "החזקה **בלבד** של מניות בתאגיד", בו חבר הכנסת מחזיק תיק מניות מבוזר המורכב ממניות של מגוון חברות שונות, כאשר החזקותיו בכל אחת מן החברות זניחה ואינה מקימה לו זכות שליטה או ניהול.

4. בנוסף, ועדת האתיקה סבורה כי בכהונת חבר הכנסת כדירקטור של חברה עסקית, אף שלא בתמורה, יש משום עיסוק נוסף אסור, הן בשל הפגיעה האפשרית בכבוד הכנסת, במעמדו כחבר הכנסת ובחובותיו כחבר הכנסת, והן בשל החשש לניגוד עניינים בין כהונתו של חבר הכנסת כדירקטור לבין תפקידו כחבר הכנסת.
זאת, בניגוד לכהונת חבר הכנסת, שלא בתמורה, במועצת מנהלים של גופים ציבוריים. כהונה זו מהווה לעיתים חלק משליחותו הציבורית של חבר הכנסת, ועל כן היא מותרת בכפוף למגבלות המפורטות בהחלטת ועדת האתיקה בענין כהונת חברי הכנסת במוסדות וגופים ציבוריים מיום כ"ט בכסלו התשנ"ז (10 בדצמבר 1996).

5. לפיכך, ועדת האתיקה קובעת כך:

א. חבר הכנסת לא יכהן כדירקטור של חברה עסקית, אף שלא בתמורה. האיסור חל גם אם חבר הכנסת אינו מחזיק במניותיה של החברה.

ב. חבר הכנסת לא יהיה "בעל שליטה" בחברה עסקית. חבר הכנסת שהיה "בעל שליטה" בחברה עסקית (כגון שהחזיק בחמישים אחוזים או יותר ממניותיה) לפני תחילת כהונתו, ימכור את המניות לאדם שאיננו קרובו תוך שישה חודשים מיום תחילת כהונתו [או תוך שישה חודשים מיום פרסום החלטה זו, לפי המאוחר], או יחכיר את החברה לאדם שאיננו קרובו תמורת דמי-חכירה קבועים מראש לכל תקופת כהונתו כחבר הכנסת. דמי-החכירה לא יהיו תלויים בהכנסות החברה.

ג. חבר הכנסת לא יהיה "בעל ענין" בחברה עסקית. חבר הכנסת שהיה "בעל ענין" בחברה עסקית (כגון שהחזיק בחמישה אחוזים או יותר ממניותיה, או שהיה בעל זכות למנות דירקטור) לפני תחילת כהונתו, ימכור את המניות לאדם שאיננו קרובו תוך שישה חודשים מיום תחילת כהונתו [או תוך שישה חודשים מיום פרסום החלטה זו, לפי המאוחר], או ימסור את המניות לחברת נאמנות ציבורית ובלתי תלויה, אשר תחזיק ותנהל את תיק המניות בדרך של "נאמנות עיוורת" עד לתום תקופת כהונתו של חבר הכנסת. במשך תקופת הנאמנות, חבר הכנסת לא ייתן לחברת הנאמנות כל הוראות בקשר למכירה או קניה של מניה מסוימת או לאופן ניהולן של החברות, ולא יקבל מחברת הנאמנות כל מידע, למעט מידע אודות השווי של כלל מניותיו, הרווח הכללי שמומש, והמס ששולם בגין רווח זה.

6. החכרת החברה או מסירת מניותיה לנאמנות עיוורת נועדה להפחית את עצמת ניגוד העניינים, ולאפשר לחבר הכנסת להתמקד אך ורק בעיסוקיו הציבוריים ולא בניהול עסקיו.
יחד עם זאת, ועדת האתיקה מצאה לנכון להדגיש כי יש מקרים ייחודיים, שבהם גם אחרי ביצוע פעולות אלו, עדיין עלול להיווצר חשש לניגוד עניינים. כך, לדוגמה, אם בבעלות חבר הכנסת אחוזים ניכרים מחברות אשר תופסות חלק משמעותי מנתח השוק הארצי בתחום מסוים, הרי שייתכן שהוא עלול להימצא באותו תחום בניגוד עניינים, גם לאחר החכרת חברותיו או מסירת מניותיו לנאמנות עיוורת. במקרים ייחודיים אלו, על חבר הכנסת לפנות לוועדת האתיקה לשם קבלת הנחיות אישיות כיצד להימנע מניגוד עניינים במסגרת תפקידיו השונים כחבר הכנסת.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

החלטות ועדת האתיקה בעניין קבלת מתנות וטובות הנאה, השתתפות באירועים ונסיעות לחו״ל

החלטת ועדת האתיקה
בעניין קבלת תרומות למימון הגנה משפטית ועזרה רפואית[1]

כללי

חבר הכנסת נזקק לעתים, ככל אדם, לסיוע כספי, לשם מימון הגנתו המשפטית או לשם השגת טיפול רפואי יקר שהוא או בני משפחתו נצרכים לו. מחד גיסא נשמעת הטענה כי אל לו לחבר הכנסת לנצל את מעמדו לשם השגת תרומות כלשהן, ואולם - מאידך גיסא - מדוע זה ייגרע חלקו של חבר הכנסת מחלקו של כל אדם הנקלע למצוקה ונזקק לעזרה? החלטה זו יוצאת מהנחה שלא ניתן להתעלם ממציאות הכופה גם על חבר הכנסת להיזקק, במקרים מסוימים, לקבלת תרומות, ועם זאת היא באה לתחום ולהנחות את חברי הכנסת בנושא זה, לבל ייכשלו ח"ו.

אין ההחלטה עוסקת בקבלת תרומות לצורך פעילותו השוטפת של חבר הכנסת או לשם קידום מועמדותו לתפקידים שונים, נושא המוסדר חלקית בחוק המפלגות. ההחלטה אף אינה מתיימרת לבוא במקום הוראות חוק העונשין הנוגעות לאיסור קבלת שוחד, או במקום הוראות חוק שירות הציבור (מתנות), המסדירות את הנושא של קבלת מתנות על ידי עובד הציבור "באשר הוא עובד הציבור". הפרתן של הוראות אלו היא ענין ליועץ המשפטי לממשלה ולא לכנסת. החלטה זו מתייחסת אך ורק לשאלה האתית של קבלת תרומות כנ"ל על ידי חבר הכנסת, וזאת בהנחה שקבלת אותן תרומות, למימון ההגנה במשפט פלילי או לשם השגת טיפול רפואי, איננה מהווה, בנסיבותיה, עבירה על הוראות כל דין.

בכל מקום בו ידובר בהמשך על "תרומות", הכוונה היא אך ורק לתרומות לשם מימון הגנה משפטית או טיפול רפואי.

אופן קבלת תרומות

אין אנו רואים לאסור על חבר הכנסת לקבל תרומות באופן ישיר, אך אנו בדעה כי הדרך הנאותה לאיסוף תרומות, היא על ידי עמותה שתוקם על פי חוק העמותות, וחבר הכנסת עצמו לא יהיה חבר בה. העמותה, היא שתעסוק במלאכת איסוף התרומות וכל הקשור בכך, והיא שתשלם את הוצאות ההגנה המשפטית או הטיפול הרפואי, נציין כי הוועדה נזקקה כבר בעבר לסוגיה זו, ועיקרי הדברים נקבעו כבר בכנסת ה-12.

---

[1] מיום כ"ו בניסן התשנ"ז - 1.7.1997.

העמותה תפעל על פי הכללים הבאים :

(1) לא יוקמו דוכנים להתרמה ולא יישלחו מתרימים לבתים, אלא ייפתחו חשבון או חשבונות בנק שאליהם יתבקשו התורמים להעביר תרומותיהם ;

(2) הפניה לתורמים תיעשה באמצעות מודעות בעתונות או מכתבים אישיים ;

(3) כאשר התרומה המבוקשת היא לצורך מימון הגנה משפטית, לא יהיה בנוסח הפניות לתורמים משום הטלת דופי ברשויות המדינה ולא תיוחס להם כוונת רדיפה כנגד חבר הכנסת או האשמות כיו״ב ;

(4) העמותה תודיע מראש, כי עם סיום ההליכים המשפטיים היא תתפרק, ויתרת הכספים - אם יהיו - יימסרו למטרה ציבורית שתצויין ; לכשתתפרק העמותה, תפרסם בעתונות דו״ח בהתאם ;

אשר לחבר הכנסת עצמו, עליו להימנע מקבלת תרומה כל שהיא, בין במישרין ובין באמצעות העמותה, כאשר קיים חשש כלשהו לאפשרות של ניגוד עניינים ; כמו כן על חבר הכנסת לעקוב אחר רשימת התורמים וגובה התרומות, ובמידת הצורך, לבקש החזרת תרומות שאינן עומדות במבחנים שלעיל, לתורמים.

החלטת ועדת האתיקה
בעניין איסור קבלת תרומות לחשבון הבנק של חבר הכנסת[1]

הוועדה מבקשת להפנות את תשומת לב כל חברי הכנסת לכך שבכל מקרה שבו חבר הכנסת מסייע לגופים ציבוריים לגייס תרומות, בין אם עבור גוף שחבר הכנסת קשור אליו ובין אם למטרה ציבורית אחרת, חל איסור מוחלט על חבר הכנסת לקבל את הכספים לחשבונו הפרטי, גם לא באופן זמני.

---

[1] מיום ו׳ בטבת התשע״א - 13.12.2010 (החלטה מס׳ 44/18 ; זהו החלק העקרוני מתוך ההחלטה שעסקה בקובלנה נגד ח״כ מסוים).

החלטת ועדת האתיקה
בעניין קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חברי הכנסת[1]

א. טובות הנאה - עקרונות

(1) חבר הכנסת הינו עובד הציבור. ככזה חלות עליו, בין היתר, נורמות התנהגות ראויה במסגרת אתיקה, שיש באי קיומן טעם לפגם.

(2) ציבור האזרחים רשאי לדרוש מחברי הכנסת שהיושרה שלהם כנבחרי הציבור תהיה ללא דופי. חברי הכנסת חייבים לעמוד בדרישה ציבורית זו.

(3) לפיכך, חברי הכנסת ינהגו באופן שלא יעמיד במבחן את היושרה שלהם כנבחרי הציבור ולא יפגעו באמון הציבור ביושרה זו.

(4) אשר על כן, חברי הכנסת יסרבו לקבל טובת הנאה כלשהי, במישרין או בעקיפין, העלולה להתפרש בעיני הבריות כנסיון להשפיע על הדרך שבה ימלאו את תפקידם הציבורי.

(5) חברי הכנסת יהיו רגישים גם לכל חשש של מראית עין של נסיון להשפיע עליהם באמצעות טובת הנאה כלשהי.

ב. קבלת טובת הנאה

(1) חבר הכנסת לא יקבל, לעצמו או לקרובו, טובת הנאה בקשר למילוי תפקידו, או בשל היותו חבר הכנסת.

(2) לענין זה -

"קרוב" - בן זוג של חבר הכנסת, הורה, צאצא, אח ובן זוגו של כל אחד מאלה וכן כל קרוב משפחה שפרנסתו על חבר הכנסת;

"טובת הנאה" - כסף, שווה כסף, נכס, מוצר, שירות או טובת הנאה אחרת, ובכלל זה -

---

[1] מיום ל' בשבט התשס"ב - 12.2.2002.

(א) תלושי קניה ומתנות לחגים או לציון אירועים מיוחדים;

(ב) הזמנות, כרטיסי מנוי או כרטיסים לאירועים או למתקנים שהכניסה אליהם היא בתשלום (כגון מתקני ספורט ובילוי, חדר כושר, מוזיאונים, מסעדות, בתי מלון, הצגות, קונצרטים וכיוצא באלה);

(ג) הנחות בקשר לרכישת מצרך או קבלת שירות מעבר להנחה המקובלת לגבי כלל הציבור, או שדרוג מצרך או שירות מעבר לרמה לגביה ניתן תשלום (למשל החלפת מכשירי הטלפון הסלולארי מעבר למה שניתן לכלל הציבור);

(ד) השתלמות על חשבון גופים עסקיים וגופים אחרים שאינם הכנסת, שלא באישור ועדת האתיקה.

ג. **סייגים לאיסור קבלת טובת הנאה**

טובות ההנאה המנויות להלן לא ייחשבו כטובת הנאה שאסור לקבלה:

(1) השתתפות ללא תמורה באירועים המפורטים להלן, הכרוכים לגבי כלל הציבור בתשלום, אליהם הוזמן חבר הכנסת בתוקף תפקידו:

(א) אירוע ממלכתי או אירוע בעל אופי ציבורי-רשמי (כגון אירוע לציון מאורעות בתולדות המדינה);

(ב) אירוע שהכנסותיו מיועדות למטרה ציבורית;

(ג) אירוע פומבי (כגון אירוע ספורט או תרבות) בו משמש חבר הכנסת אורח כבוד;

(ד) אירועי תרבות, השתלמויות או ימי עיון שבהם משתתף חבר הכנסת כמרצה או כדובר.

(2) השתתפות באירועים המפורטים להלן, שאינם כרוכים בתשלום, אליהם הוזמן חבר הכנסת בתוקף תפקידו:

(א) אירוע חגיגי של מוסדות, מפעלים או בתי עסק;

(ב) שמחות בעלות אופי משפחתי כגון בר מצווה או חתונה;

(3) קבלת מתנה שנהוג לתיתה, לרגל מאורע חגיגי של חבר הכנסת (כגון בר מצוה או חתונה) או של קרובו;

(4) קבלת מתנה סמלית הניתנת לשם פרסומת או מטעמי נימוס;

(5) קבלת מתנה מחברים לעבודה או קבלת פרס על הישגים, אם ניתן להענקתו פומבי בדרך שנקבעה בתקנות לפי חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979.

ד. **דינה של טובת הנאה אסורה**[1]

(1) ניתנה לחבר הכנסת טובת הנאה אסורה והוא לא החזירה לנותן, תקום טובת ההנאה לקנין הכנסת.

(2) חבר הכנסת שקיבל טובת הנאה וברצונו להחזיק בה ולא להעבירה לכנסת, יפנה לקבלת היתר לוועדת ההיתרים לפי חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979.

[1] לענין זה ראה גם סעיף 2(א1) לחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979 והתקנות שהותקנו מכוחו, לפיהם רשאי חבר הכנסת לבקש היתר להקנות לו, תמורת תשלום, מתנה שקיבל.

החלטת ועדת האתיקה
בעניין השתתפות חברי הכנסת באירועי תרבות[1]

1. בעקבות הזמנת חבר כנסת להצגה הקשורה ליוזמת חקיקה מסוימת שעליה חתום חבר הכנסת, ראתה לנכון ועדת האתיקה להבהיר ולפרש את ההנחיות הקיימות בנוגע להשתתפות חברי כנסת באירועי תרבות.

2. הדין אינו מתיר לחבר הכנסת לקבל כל טובת הנאה בקשר למילוי תפקידו. ראו לעניין זה גם את סעיף 4 לכללי האתיקה של חברי הכנסת הקובע כי:

> "חבר הכנסת לא יקבל, בין במישרין ובין בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת".

3. ביום ל' בשבט התשס"ב (12.2.2002) קיבלה ועדת האתיקה החלטה בענין קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חברי הכנסת, ושעיקרה - איסור קבלת "טובת הנאה" על ידי חבר הכנסת או קרובו.

4. "טובת הנאה" הוגדרה בהחלטה האמורה כך:

"טובת הנאה" - כסף, שווה כסף, נכס, מוצר, שירות או טובת הנאה אחרת, ובכלל זה -

(א) תלושי קנייה ומתנות לחגים או לציון אירועים מיוחדים;

(ב) הזמנות, כרטיסי מנוי או כרטיסים לאירועים או למתקנים שהכניסה אליהם היא בתשלום (כגון מתקני ספורט ובילוי, חדר כושר, מוזיאונים, מסעדות, בתי מלון, הצגות, קונצרטים וכיוצא באלה);

(ג) הנחות בקשר לרכישת מצרך או קבלת שירות מעבר להנחה המקובלת לגבי כלל הציבור, או שדרוג מצרך או שירות מעבר לרמה לגביה ניתן תשלום (למשל, החלפת מכשירי הטלפון הסלולארי מעבר למה שניתן לכלל הציבור);

(ד) השתלמות על חשבון גופים עסקיים וגופים אחרים שאינם הכנסת, שלא באישור ועדת האתיקה.

---

[1] מיום י"ט בסיון התשס"ז - 5.6.2007 (החלטה מס' 16/17).

5. בהחלטה האמורה נקבעו סייגים לאיסור קבלת טובת הנאה על ידי חבר הכנסת. על פי ההחלטה, טובות ההנאה המפורטות להלן אינן נחשבות לטובות הנאה שאסור לקבלן:

(1) השתתפות ללא תמורה באירועים המפורטים להלן, הכרוכים לגבי כלל הציבור בתשלום, אליהם הוזמן חבר הכנסת בתוקף תפקידו:

(א) אירוע ממלכתי או אירוע בעל אופי ציבורי-רשמי (כגון אירוע לציון מאורעות בתולדות המדינה);

(ב) אירוע שהכנסותיו מיועדות למטרה ציבורית;

(ג) אירוע פומבי (כגון אירוע ספורט או תרבות) בו משמש חבר הכנסת כמרצה או כדובר.

(2) השתתפות באירועים המפורטים להלן, שאינם כרוכים בתשלום, אליהם הוזמן חבר הכנסת בתוקף תפקידו:

(א) אירוע חגיגי של מוסדות, מפעלים או בתי עסק;

(ב) שמחות בעלות אופי משפחתי כגון בר-מצווה או חתונה;

(3) קבלת מתנה שנהוג לתיתה, לרגל מאורע חגיגי של חבר הכנסת (כגון בר מצווה או חתונה) או של קרובו;

(4) קבלת מתנה סמלית הניתנת לשם פרסומת או מטעמי נימוס;

(5) קבלת מתנה מחברים לעבודה או קבלת פרס על הישגים אם ניתן להענקתו פומבי בדרך שנקבעה בתקנות לפי חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979.

6. ביום י"ז בתמוז התשס"ד (6.7.2004) דנה ועדת האתיקה שוב בנושא והחליטה כי אם מדובר בהצגה או באירוע תרבות אחר שלנושאו יש זיקה ישירה לאופי עבודתם ולתפקידם של חברי הכנסת והם הוזמנו לאירוע זה, למעשה, בתוקף תפקידם - אין המדובר בטובת הנאה שאסור לקבלה, גם אם לגבי כלל הציבור הכניסה לאירוע מסוג זה כרוכה בתשלום.

7. ועדת האתיקה רואה להבהיר כי גם במקרה שבו מדובר בהצגה או באירוע תרבות אחר מיוחד אשר קיימת חשיבות ציבורית להשתתפות חברי הכנסת באירוע והם הוזמנו לאירוע זה, למעשה, בתוקף תפקידם - אין המדובר בטובת הנאה שאסור לקבלה, גם אם לגבי כלל הציבור הכניסה לאירוע מסוג זה כרוכה בתשלום.

החלטות נוספות של ועדת האתיקה
בעניין קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חברי הכנסת

1. ביום א' בתמוז התשס"ב (11 ביוני 2002) דנה ועדת האתיקה בנושא **קבלת ספרים** על ידי יושב ראש הכנסת וחברי הכנסת.

החלטת הוועדה: ככלל, הוועדה איננה רואה בקבלת ספרים מגופים שונים ענין האסור מתוקף איסור קבלת טובת הנאה. על כן, אין הוועדה מוצאת לנכון להוציא כללים והנחיות בנושא זה. הוועדה משאירה לשיקול דעתו של כל חבר כנסת מתי לדחות ומתי לקבל ספר ו/או סדרת ספרים מגוף כלשהו וזאת בהתחשב בשווי מתנה ו/או חשש לניגוד עניינים.

2. ביום י"ז בתמוז התשס"ד (6 ביולי 2004) דנה ועדת האתיקה בענין **השתתפות חברי הכנסת באירועי תרבות שבסיומם נערך דיון בנוכחות הקהל**.

החלטת הוועדה: אם מדובר בהצגה או באירוע תרבות אחר שלנושאו יש זיקה ישירה לאופי עבודתם ולתפקידם של חברי הכנסת והם הוזמנו לאירוע זה, למעשה, בתוקף תפקידם - אין המדובר בטובת הנאה שאסור לקבלה, גם אם לגבי כלל הציבור הכניסה לאירוע מסוג זה כרוכה בתשלום.

3. 1. ביום ד' בטבת התשס"ז (26 בדצמבר 2006) קיימה ועדת האתיקה דיון עקרוני בנושא **קבלת טובות הנאה בידי חברי כנסת על ידי שדלנים הפועלים בכנסת.**

2. ועדת האתיקה ביקשה להבהיר, את המובן מאליו, כי על חבר הכנסת לסרב לקבל משדלן, במישרין או בעקיפין, תמורה או טובת הנאה, בין עבורו ובין עבור אדם או גוף אחר.

3. יוער, כי בענין זה לא יחול הסייג המצוי בהחלטת ועדת האתיקה בענין קבלת מתנות וטובות הנאה, הקובע כי "קבלת מתנה שנהוג לתיתה, לרגל מאורע חגיגי של חבר הכנסת (כגון בר מצווה או חתונה) או של קרובו" אינה בגדר טובת הנאה.

4. עצם נתינת מתנה לחבר כנסת על ידי בעל ענין (כדוגמת שדלן) יכול שיהיה בה משום ביטוי לצפייה עתידית לקבלת טובת הנאה ודי בכך כדי לאיין את היסוד האישי הנדרש ל"מתנה אישית" בשל אירוע משפחתי.

5. משכך, על חברי הכנסת לסרב לקבל כל מתנה, תמורה או טובת הנאה בין בעבורו ובין עבור אדם או גוף אחר הניתנת על ידי שדלן.

4. ביום 22.12.09 קיבלה ועדת האתיקה החלטה בעניין קובלנה בנושא **שידרוג כרטיס טיסה** ממחלקת עסקים למחלקה ראשונה (החלטה מס' 19/18). אלה הם עיקרי ההחלטה:

א. ההגדרה של המונח "טובת הנאה" בהחלטה בעניין המתנות, אינה מותירה מקום לספק, כי שדרוג כרטיס טיסה למחלקה גבוהה יותר, כמו ממחלקת עסקים למחלקה הראשונה, נכנס לגדריה ומהווה טובת הנאה.

ב. מי שמכהן כחבר הכנסת, חלים עליו כל המגבלות והסייגים החלים על חברי הכנסת בקשר לקבלת מתנות וטובות הנאה, ולעניין זה אין חבר הכנסת רשאי להיתלות בתפקידים אחרים שמילא בעבר, או שהוא ממלא בהווה, כעילה לאי תחולת ההחלטה לעניין המתנות לגביו. כל עוד מכהן אדם כחבר הכנסת, קיימת מראית עין לפיה מתנה או הטבה ניתנת לו בשל כהונתו כחבר הכנסת, גם אם בפועל היא ניתנת לו בתוקף תפקידיו הקודמים, ולפיכך היא אסורה, אלא אם כן ניתן לקבלה בהתאם לסייגים לאיסור, הכלולים בחוק ובהחלטה בעניין המתנות.

ג. כל עוד קיים חשש, שמתן טובת הנאה עלול להיתפס בעיני הציבור כקשור למילוי תפקידם כחברי הכנסת, יש לאסור זאת, שאם לא כן עלול אמון הציבור בכנסת ובחבריה להיפגע. לוועדה אין ספק כי בכך שהסכים לקבל את השדרוג פגע הנקבל במעמד הכנסת ובמעמד חבריה, וחיזק את התחושה הקיימת למרבה הצער בקרב חלקים ניכרים בציבור כי חברי הכנסת הם נהנתנים שאינם מהססים לקבל הטבות הנובעות מתפקידם. בכך חטא הנקבל כנגד חובתו לעשות לטיפוח אמון הציבור בכנסת וחובתו לשמש דוגמא אישית ומופת להתנהגות נאותה. הועדה אף דוחה את הטענה בדבר "הסדר הקיים מימים ימימה בחברת אל-על ביחס לראשי ממשלה לשעבר" בהיותו בלתי רלוונטי. להסדר כזה או אחר הנוהג בחברה עיסקית אין קשר לכללים המחייבים את חברי הכנסת.

ד. ועדת האתיקה קובעת, כי שדרוג כרטיס טיסה אינו בגדר מתנה "סמלית". זוהי מתנה בעלת ערך כספי רב, גבוה בהרבה ממתנות אחרות, שלגביהן קבעה הוועדה איסור לקבלן (כרטיסים למופעים, למשל). כיוון שכך לא ניתן לקבלה, אף אם הנותן מתכוון לעשות כן כמחווה או מטעמי נימוס.

ה. ככלל, ההנחה היא שמתנה או טובת הנאה לחבר הכנסת ניתנת לו בשל כהונתו האמורה, אלא אם יוכח אחרת, ולפיכך אסור לו לקבלה, גם אם נטען, כי היא ניתנת לו בקשר לתפקיד שמילא בעבר. לפיכך, מתנה או טובת הנאה כאמור תהיה מותרת, רק אם מתקיימים הסייגים הקבועים בחוק, או הסייגים שעליהם החליטה הוועדה.

החלטה של ועדת האתיקה
בענין מתנות הנשלחות בדואר לחברי הכנסת[1]

1. בעקבות פניות מחברי כנסת בשאלות הנוגעות למתנות שקיבלו בדואר מגופים שונים, ראתה לנכון ועדת האתיקה להבהיר ולפרש את ההנחיות הקיימות בעניין.

2. סעיף 2(א) לחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979 (להלן - חוק המתנות) קובע כי "ניתנה לעובד הציבור באשר הוא עובד הציבור מתנה... ועובד הציבור לא סירב לקבלה ולא החזירה לנותנה לאלתר, תקום המתנה לקנין המדינה". סעיף 2(ב)(1) לחוק המתנות, מחריג מכלל מתנה אסורה "מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות הענין". על פי סעיף 2(ג) לתקנות שירות הציבור (מתנות), תש"ם-1980, ניתן לפנות בבקשה לוועדה המשרדית (להלן - ועדת המתנות), על מנת שזו תקבע האם המתנה שנתקבלה עומדת בתנאי החריג וניתן לראות בה "מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות העניין".

3. החלטת ועדת האתיקה בעניין קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חברי הכנסת מיום ל' בשבט התשס"ב (12 בפברואר 2002), קובעת כי "חבר הכנסת הוא עובד הציבור" לעניין זה, וכי ככלל, חברי הכנסת "יסרבו לקבל טובת הנאה כלשהי, במישרין או בעקיפין, העלולה להתפרש בעיני הבריות כניסיון להשפיע על הדרך שבה ימלאו את תפקידם הציבורי". עוד קובעת ההחלטה, כי "חבר הכנסת שקיבל טובת הנאה וברצונו להחזיק בה ולא להעבירה לכנסת, יפנה לוועדת ההיתרים לפי חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979".

4. כחריג לכלל זה, ההחלטה האמורה קובעת כי "קבלת מתנה סמלית הניתנת לשם פרסומת או מטעמי נימוס" מותרת ואינה מחייבת כל פניה לבקשת היתר. בדו"ח הוועדה להכנת כללי אתיקה לחברי הכנסת בראשות השופט (בדימוס) יצחק זמיר ניתנו דוגמאות לערך הכספי של מתנות סמליות שכאלה, בדמות עטים פשוטים או לוחות שנה. ועדת האתיקה מאמצת דוגמאות אלו מבחינת הערך הכספי של מתנות בעלות ערך כלכלי זניח, שאין מניעה אם חבר הכנסת ימשיך להחזיק בהן, בין אם נתנו במסגרת מפגש אישי, ובין אם נשלחו בדואר.

---

[1] מיום ג' בסיון התשס"ט - 26.5.2009 (החלטה מס' 2/18).

5. כאמור, חבר כנסת אשר קיבל מתנה שאיננה בעלת ערך כלכלי זניח ומעוניין להחזיק בה, יכול לפנות לוועדת המתנות על מנת שזו תקבע האם ניתן לראות בה "מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות העניין". ועדת האתיקה קובעת כי דרישת החוק לסבירות נסיבות העניין יכולה, אמנם, להתקיים במסגרת מפגש אישי, אולם במידה ומדובר במשלוח מתנות בדואר, לא ניתן לאפשר את קבלת המתנה. זאת, בין השאר, על מנת למנוע מצב שבו חברי הכנסת הופכים, במודע או שלא במודע, לסוכנים שיווקיים של מוצרים מסויימים, וכן על מנת למנוע מצב שבו חברי הכנסת מוצפים במתנות שגם אם ערכן לא גבוה, הן יכולות ליצור קשר מתנות שוטף בין גורמים כלכליים לבין חברי הכנסת.

6. לפיכך, במקרים בהם מדובר במתנה סמלית בעלת ערך כלכלי זניח, בין אם נתקבלה בדואר ובין אם במפגש אישי, חבר הכנסת רשאי להחזיק בה ואינו נדרש לקבל היתר. כאשר מדובר במתנות בעלות ערך משמעותי יותר המתקבלות בדואר, חבר הכנסת מתבקש להחזירן לשולח. בקשה להיתר מוועדת המתנות ניתן להפנות אך במקרים של קבלת מתנה במסגרת מפגש אישי.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

החלטת ועדת האתיקה
בעניין מימון נסיעות לחו״ל של חברי הכנסת[1]

מבוא

חוק שירות הציבור (מתנות), התש״ם-1979, החל גם על חברי הכנסת, אוסר על עובד הציבור קבלת מתנה, דהינו קבלת ״נכס שלא בתמורה או שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה״. הפרת הוראות החוק האמור מהווה עבירה פלילית.

כלל 4 לכללי האתיקה של חברי הכנסת קובע כי חבר הכנסת לא יקבל, במישרין או בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת.

בנוסף לכך, קובע כלל 5 לכללי האתיקה כי לא יהיה לחבר הכנסת במילוי תפקידו ענין אישי, וכן כי לא יהיה לחבר הכנסת ניגוד ענינים בין מילוי תפקידו לבין ענינו האישי.

כלל 14 לכללי האתיקה, כפי שתוקן בינואר 2002, אוסר על חבר הכנסת קבלת תשלום בעד הרצאות או הופעות בחו״ל.

כמו כן אוסר כלל זה קבלת תשלום על ידי חבר הכנסת אם נסע לחו״ל בשליחות ממלכתית או בשליחות מוסד ציבורי.

מימון נסיעה לחו״ל לחבר הכנסת יכול להיחשב כמתן הנאה חומרית כאמור בכלל 4 לכללי האתיקה, שמטרתו להשפיע על שיקול דעתו של חבר הכנסת במהלך פעילותו ולעתים אף כמתנה האסורה לפי חוק שירות הציבור (מתנות).

מאידך, אין ספק כי ישנה חשיבות רבה לנסיעות לחו״ל של חברי הכנסת לצורך שמירה על קשרים עם מדינות אחרות, הסברה והעלאת קרנה של מדינת ישראל בעיני מדינות וגופים שונים בעולם.

ברוח האמור לעיל, יש להתייחס לסוגים השונים של נסיעות לחו״ל של חברי הכנסת כמפורט בהחלטה זו.

---

[1] מיום ל׳ בשבט התשס״ב - 12.2.2002.

1. **הצטרפות חברי הכנסת לנסיעותיהם של שרים**

1.1 על פי החלטת ועדת האתיקה מיום 21.7.93, מינוי של חברי הכנסת בידי הממשלה או שר משריה לתפקידים שונים, יוצר אפשרות של ניגוד עניינים, פגיעה בעקרון הפרדת הרשויות, חשש לפגיעה בעצמאותם של חברי הכנסת, סכנה של התערבות שיקולים זרים בתפקידי הביקורת המוטלים עליהם ופגיעה בתדמית הכנסת כגוף שתפקידו לבקר את הממשלה. לפיכך, קבעה הוועדה, כי חבר הכנסת לא יקבל מינוי ממשלתי, אלא אם ראתה ועדת האתיקה טעם מיוחד לאשר מינוי כאמור.

1.2 ועדת האתיקה החליטה כי הצטרפות חבר הכנסת אל שר היוצא לחו"ל, כמוה כמינוי זמני לתפקיד של חבר במשלחתו של השר, ועל כן נדרש אישורה של הוועדה לנסיעה מסוג זה.

1.3 שר המבקש לצרף לנסיעתו חבר הכנסת, יפנה בכתב מבעוד מועד אל ועדת האתיקה, וינמק בקשתו.

1.4 צירופם או שיגורם של חברי הכנסת לנסיעות מסוג זה צריך שייעשה על בסיס כישוריהם האישיים ולאו דווקא לפי השתייכותם המפלגתית.

1.5 מימון הנסיעה יהיה על ידי המשרד הממשלתי הנוגע בדבר.

2. **שליחות מטעם ה"בונדס" בארה"ב**

2.1 ככלל, אין מניעה לנסיעה של חבר הכנסת לחו"ל בשליחות מטעם ה"בונדס", אולם נסיעה כזו אינה יכולה להיחשב כנסיעה בשליחות הכנסת. ה"בונדס" יכול להסתייע גם בחברי הכנסת לשעבר וכן לכוון את הנסיעות לפגרות הכנסת. בכל מקרה אין מדובר באירועים בהם רואה הכנסת חובה לעצמה להיות מיוצגת, גם במהלך כנסי הכנסת.

2.2 נסיעה מסוג זה של חבר הכנסת טעונה אישור מראש של ועדת האתיקה.

3. **השתתפות במשלחות מטעם הכנסת**

3.1 אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת במשלחת מטעם הכנסת, לרבות נסיעות לכינוסים של גופים פרלמנטריים כגון I.P.U, אונס״קו, מועצת אירופה וכיוצא באלה.

3.2 מימון הנסיעה יהיה על ידי הכנסת.

3.3 השתתפות במשלחות מטעם הכנסת אינה טעונה אישור של ועדת האתיקה.

4. **נסיעות לחו״ל של חברי הכנסת שלא במסגרת משלחות מטעם הכנסת**

כל סוגי הנסיעות לפי סעיף זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

4.1 **בהזמנת מדינה זרה ובמימונה**

אם ראתה ועדת האתיקה כי ההזמנה קשורה באופן ישיר לתפקידו של חבר הכנסת - אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת בנסיעה מסוג זה.
למשל: נסיעת יושב ראש ועדת העבודה והרווחה של הכנסת על פי הזמנה של משרד עבודה במדינה זרה.

4.2 **בהזמנת אגודת ידידות בין ישראל ומדינה זרה**

אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת בנסיעה מסוג זה.

4.3 **בהזמנת מוסד או גוף ציבורי ישראלי ובמימונו**

באופן כללי, חל איסור על חבר הכנסת לקבל כל תמורה, ממוסד או מגוף ציבורי בו הוא חבר או שבראשו הוא עומד, לרבות נסיעה לחו״ל, בנסיבות בהן הנסיעה אינה באה כדי לקדם את מטרות הגוף הציבורי ואותן בלבד.
אם הוכח להנחת דעתה של ועדת האתיקה כי הנסיעה באה כדי לקדם את מטרות הגוף המזמין, בין אם חבר הכנסת חבר בו ובין אם לאו - אין מניעה לאשר נסיעה מסוג זה, ובלבד שמתקיימים כל אלה:

(א) חבר הכנסת לא מקבל תמורה מהגוף המזמין למעט החזר הוצאות ממשי (כרטיס טיסה, הוצאות לינה בבית מלון וכיוצא באלה); מובהר בזה כי בשום מקרה אין לאשר החזר גלובלי;

(ב) אין חשש לניגוד עניינים בין פעילותו של חבר הכנסת לבין הגוף המזמין.

הערה: במקרה של חשש לניגוד עניינים, למשל: חבר הכנסת שפעיל בהסתדרות המורים בישראל הנוסע לחו"ל מטעמה או חבר הכנסת הנוסע לחו"ל מטעם עמותה על מנת לסייע לה בגיוס תרומות בחו"ל - עליו להימנע בעתיד מהשתתפות בהצבעות הקשורות באופן ישיר לגוף שמימן את נסיעתו.

4.4 **בהזמנת גוף עסקי ישראלי**

נסיעה מסוג זה אסורה בהחלט.

5. **השתתפות חברי הכנסת בסיורים לימודיים בחו"ל המאורגנים על ידי גופים ישראליים**

5.1 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

5.2 ועדת האתיקה לא תאשר נסיעות מסוג זה אלא אם כן הוכח להנחה דעתה כי ישנה חשיבות והצדקה לסיור.

שיקולי ועדת האתיקה יהיו, בין היתר, האינטרס שיש לכנסת או לוועדה מוועדותיה בסיור וכן כי לא קיימת אפשרות ממשית של ניגוד עניינים.

5.3 לצורך קבלת ההחלטה של ועדת האתיקה צריכים להתקיים כל אלה:

(א) הוגשה המלצה בכתב של הוועדה הנוגעת בדבר תוך פירוט שמותיהם של חברי הכנסת המיועדים לצאת לסיור;

(ב) הוגשה תוכנית מפורטת של הסיור.

5.4 אם למזמינים אינטרס כלכלי כלשהו (למשל הזמנת חברי ועדת הכספים לסיור בחו״ל על ידי ארגון מגדלי הפרחים לצורך הכרת ענף יצוא זה) - ימומן הסיור על ידי הכנסת.

אם נראה על פני הדברים כי למזמינים אין אינטרס כלכלי ישיר (למשל הזמנה של התנועה לפלורליזם או התנועה למען חוקה בישראל או הזמנה של לשכת מסחר לקידום יחסי הסחר בין מדינת ישראל לבין מדינה זרה) - אין מניעה כי הסיור ימומן על ידי הגוף המזמין.

5.5 יודגש כי בכל מקרה על חברי הכנסת המשתתפים בסיור להימנע מניגוד עניינים בינם לבין המזמינים.

במקרה של חשש לניגוד עניינים על חברי הכנסת להימנע בעתיד מהשתתפות בהצבעות הקשורות באופן ישיר לגוף שמימן את נסיעתם.

6. **השתתפות חברי הכנסת בסמינרים בחו״ל בכנסים בינלאומיים ובהשתלמויות הנערכות על ידי גופים בינלאומיים**

6.1 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

6.2 אין מניעה לאשר נסיעות מסוג זה ובלבד שנתקיימו לגביהן כל אלה:

(א) פעילותו של חבר הכנסת קשורה לנושא הסמינר, הכנס או ההשתלמות (למשל: השתתפות של יושב ראש הוועדה לאיתור רכוש יהודי בכנס בינלאומי בנושא רכוש יהודי-תרבותי);

(ב) לחבר הכנסת יכולת לייצג בצורה הולמת את האינטרסים של המדינה בסמינר, בכנס או בהשתלמות.

6.3 מימון הנסיעה יהיה על ידי המשרד הממשלתי הנוגע בדבר, או על ידי הגוף המזמין, לפי הענין.

7. נסיעות חברי הכנסת לצורך מתן הרצאות או הופעות בחו"ל

7.1 לענין הסברת מדיניותה של ישראל, קיימת חשיבות לנסיעותיהם של חברי הכנסת לחו"ל לצורך מתן הרצאות או הופעות.

7.2 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

7.3 בכפוף לאמור בכלל 14 לכללי האתיקה, האוסר על חברי הכנסת קבלת תשלום עבור הרצאות או הופעות כאמור - רשאי חבר הכנסת לקבל מן הגוף המזמין החזר הוצאות ממשי (כרטיסי טיסה, הוצאות לינה בבית מלון וכו') אך אין הוא רשאי לקבל החזר הוצאות גלובלי.

8. צירוף בני זוג של חברי הכנסת לנסיעה לחו"ל

אין מניעה שבני זוג של חברי הכנסת יצטרפו לנסיעות חברי הכנסת לחו"ל, אולם מובהר בזה כי בכל מקרה מימון הנסיעה של בן הזוג יהיה על ידי חבר הכנסת עצמו ולא על ידי הכנסת או הגוף המזמין, לפי הענין.

9. חיוב במס הכנסה - לגבי חבר הכנסת הנוסע לחו"ל ולגבי בן זוגו המצטרף אליו

9.1 לגבי חבר הכנסת המוזמן

יש לראות בכיסוי ההוצאות של חבר הכנסת על ידי הגוף המזמין כ"הכנסת עבודה" של חבר הכנסת, לפי סעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה.

יחד עם זאת, הואיל ומדובר למעשה בהוצאות שהן ל"נוחות המעביד" (הכנסת), דהינו הטבה שהיא תוצאת לוואי בלתי נמנעת ממילוי תפקידו של חבר הכנסת - נכנסות הוצאות אלא לגדר הסכומים המותרים בניכוי כהוצאה ולכן התוצאה הסופית היא שחבר הכנסת לא יחויב במס.

9.2 **לגבי בן זוגו של חבר הכנסת**

הואיל וכאמור בסעיף 8 לעיל מימון הוצאות של בן הזוג המצטרף לנסיעתו של חבר הכנסת צריך להעשות על ידי חבר הכנסת - לא מתעוררת שאלת החיוב במס הכנסה לגבי בן הזוג.

.10 **אישור של ועדת האתיקה לנסיעה של חבר הכנסת**[1]

מובהר בזה כי אישור של ועדת האתיקה לפי החלטה זו, הנדרש במקרה שבו נסיעת חבר הכנסת איננה במסגרת משלחת מטעם הכנסת, מתייחס אך ורק לפן האתי של הנסיעה הממומנת על ידי גורמים מחוץ לכנסת.

אין באישור הוועדה כדי לחייב את הכנסת בתשלומים כלשהם הכרוכים בנסיעה כאמור (כגון תשלומי אש"ל, כיסוי ביטוחי וכיוצא באלה) ואין באישור כדי להטיל על הכנסת אחריות כלשהי עבור נסיעות שאינן מטעמה.

הבהרה בעניין אישור נסיעות לחו"ל [2]

(1) כל נסיעה לחו"ל של חבר הכנסת טעונה אישור מראש של ועדת האתיקה, למעט השתתפות במשלחת מטעם הכנסת ונסיעות במימון עצמי מלא.
מכן, שאין **ליידע** את הוועדה בדבר הנסיעה, אלא **לבקש** את אישורה.

---

[1] סעיף 10 הוסף בהחלטת ועדת האתיקה מיום א' בשבט התשס"ה - 11.1.2005.
[2] מיום ה' בתמוז התשס"ה - 12.7.2005

(2) פניה אל ועדת האתיקה לאישור נסיעה, תהיה בכתב ותחתם על ידי חבר הכנסת. בבקשה יש לפרט את מטרת הנסיעה, פרטי הגוף שממנן את הוצאות הנסיעה ומהות פעילותו של אותו גוף. לפניה יש לצרף את ההזמנה ולהעבירה לוועדה באמצעות מנהלת הוועדה.

(3) יש להעביר את הפניה פרק זמן סביר מראש, אשר יאפשר לוועדה להתכנס ולדון בה. מקרים חריגים בלבד יידונו בסבב טלפוני בין חברי הוועדה ויאושרו רק אם היתה הסכמה של כל חברי הוועדה למתן האישור ללא התכנסות.

הבהרה בעניין מימון נסיעות לחו״ל של חברי הכנסת[1]

חלק ניכר מהגופים המקיימים מפעלים שונים לטובת הציבור, או הפועלים בדרך אחרת לקידום מטרות ציבוריות, נתמכים ע״י אנשי עסקים וחברות, המאפשרים בפועל את פעילותם הברוכה.

עם זאת, קיים קושי באישור נסיעות לחו״ל לצורך השתתפות בארועים של אותם גופים, גם אם מטרת הארועים הינה חשובה ביותר, כשההזמנה להם נעשית על ידי הגורם העסקי התומך באותו גוף.

לפיכך, ועדת האתיקה מבקשת להבהיר, כי תוכל לאשר פניות לנסיעות לחו״ל לפי סעיף 4.3 להחלטת ועדת האתיקה בענין מימון נסיעות לחו״ל של חברי הכנסת, רק אם ההזמנה היא של המוסד או של הגוף הציבורי, ולא מטעם אנשי העסקים או הגופים העסקיים.

---

[1] מיום י״ד בסיון התשס״ה - 21.6.2005.

החלטת ועדת האתיקה
בעניין צבירת נקודות מועדוני "הנוסע המתמיד"[1]

1. החלטת ועדת האתיקה בעניין מימון נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת, מיום ל' בשבט התשס"ב (12 בפברואר 2002), קובעת כי כל נסיעה לחו"ל של חברי הכנסת שלא במסגרת משלחת מטעם הכנסת טעונה אישור מראש של ועדת האתיקה.

2. ועדת האתיקה מאשרת את הנסיעה בהתאם לכללים הקבועים בהחלטה **ובלבד שחבר הכנסת לא מקבל תמורה מהגוף המזמין למעט החזר הוצאות ממשי (כרטיס טיסה, הוצאות לינה בבית מלון וכיוצא באלה)**.

3. הדין אינו מתיר לחבר הכנסת לקבל כל טובת הנאה בקשר למילוי תפקידו. ראו לעניין זה גם את סעיף 4 לכללי האתיקה של חברי הכנסת הקובע כי:

   "חבר הכנסת לא יקבל, בין במישרין ובין בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת".

4. כאשר חבר הכנסת נוסע לחו"ל במימון חיצוני ושלא בנסיעה פרטית, ברי כי הוא נוסע בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת.

5. בעקבות פנייתו של חבר הכנסת יואל חסון, ועדת האתיקה רואה להבהיר כי **זיכוי חשבונו של חבר הכנסת בנקודות מועדון "הנוסע המתמיד" בחברות תעופה כלשהן, כאשר חבר הכנסת נוסע לחו"ל שלא במימונו האישי הינו אסור שכן יש בכך משום קבלת טובת הנאה חומרית אסורה בעד הנסיעה**.

6. האחריות לכך שחשבון המועדון של חבר הכנסת לא יזוכה בגין נסיעות שאינן במימונו העצמי של חבר הכנסת מוטלת על חבר הכנסת עצמו, ועליו לוודא בכל נסיעה בתפקיד כי אין הוא מקבל כל זיכוי כאמור.

הערה: בהחלטה מיום כ"ז בתמוז התשס"ח - 30 ביולי 2008 הבהירה הוועדה כי על חבר הכנסת לדאוג לביטול הנקודות שנצברו החל מיום כהונתו כחבר הכנסת, בשל נסיעות שלא במימונו הפרטי, בכל עת בה כיהן כחבר הכנסת ואין לעשות בהן כל שימוש.

---

[1] מיום ט' באדר התשס"ז - 27.2.2007 (החלטה מס' 10/17).

החלטה של ועדת האתיקה
בעניין צירוף עוזר פרלמנטרי לנסיעה לחו״ל של ראש האופוזיציה במימון גוף חיצוני[1]

1. החלטת ועדת האתיקה בעניין מימון נסיעות לחו״ל של חברי הכנסת מיום ל׳ בשבט התשס״ב (12 בפברואר 2002), מסדירה את נושא נסיעותיהם לחו״ל של חברי הכנסת במימון הכנסת ובמימון גוף חיצוני. ההחלטה האמורה אינה מתייחסת לאפשרות של צירוף עוזר לנסיעה לחו״ל של חברי הכנסת, ובכלל זה גם לא לנסיעה של ראש האופוזיציה.

2. לראש האופוזיציה מעמד מיוחד; הוא מהווה אחד מסמלי השלטון במדינה, וככזה הוא מרבה להיפגש עם הנציגים הבכירים ביותר של מדינות שונות בארץ ובחו״ל. הוראות דין שונות אכן נותנות ביטוי להכרה במעמדו המיוחד. כך למשל, בחוק הכנסת, התשנ״ד-1994, פרק מיוחד - פרק ו׳, המתייחס כולו לראש האופוזיציה. פרק זה דן, בין היתר, בדרך קביעתו של ראש האופוזיציה ובהפסקת כהונתו, בחובתו של ראש הממשלה לדווח ולעדכן אותו בענייני המדינה, במעמדו ובתפקידו בכנסת ובטקסים ממלכתיים, ובזכויות נוספות המוקנות לו בעניין שכרו ותנאי עבודתו. בהתאם לכך, אף נכלל בהחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס״א-2001 (להלן - החלטת הענקות ותשלומים), פרק ז׳ שעניינו הענקות ותשלומים לראש האופוזיציה. לפי פרק זה, שכרו של ראש האופוזיציה מושווה לשכרו של שר, וניתנים לו תנאי עבודה ייחודיים, ובין היתר גם עוזר בכיר, בנוסף לעוזרים הפרלמנטריים להם זכאי כל חבר כנסת.

3. סעיף 47(א) להחלטת הענקות ותשלומים, קובע כי הכנסת תממן, לצורך מילוי תפקידו של ראש האופוזיציה, שהות של עד עשרה ימים בשנה בחו״ל עבור ראש האופוזיציה, וכן עבור אחד מעוזריו.

4. מתוקף תפקידו, מוזמן ראש האופוזיציה באופן תדיר לאירועים שונים בחו״ל, במימון גורמים חיצוניים, וככל שהוא מוצא לנכון להיענות להזמנות אלה (כמובן, באישור ועדת האתיקה), הוא אינו יכול להסתייע בעוזר שיתלווה אליו, אף אם הגוף המזמין מציע לממן זאת.

---

[1] מיום ל׳ בחשון התש״ע - 17.11.2009 (החלטה מס׳ 15/18).

5. ועדת האתיקה דנה בעניין והחליטה, כי בהתחשב במעמדו המיוחד של ראש האופוזיציה כאמור לעיל, אין מניעה להיענות לבקשתה של חברת הכנסת לבני, ולאשר כי גוף חיצוני המממן את נסיעתו לחו״ל של ראש האופוזיציה עצמו, יממן גם את הצטרפותו לנסיעה של עוזרו הבכיר או אחד מעוזריו הפרלמנטריים, ואין לראות בכך משום מתנה או טובת הנאה אסורות.

6. יובהר כי נסיעה לחו״ל של עוזר ראש האופוזיציה במימון גוף חיצוני, מחייבת אישור מראש של ועדת האתיקה, כנדרש לגבי כלל חברי הכנסת; הבקשה לאישור תוגש לוועדת האתיקה על ידי ראש האופוזיציה.

החלטת ועדת האתיקה בעניין השתתפות חברי הכנסת בכנסים הנערכים בישראל[1]

מבוא

ועדת האתיקה רואה לנכון לפתוח החלטה זו בקביעה לפיה דיונים בנושאים ציבוריים המיועדים בעיקרם לחברי הכנסת, אשר נועדים לשם השפעה על עמדת המחוקק, יש לערוך במשכן הכנסת ובוועדותיה בלבד. יש להימנע מהעתקת זירת הפעולה הציבורית אל מוסדות שאינם נבחרים.

כמו כן, יש להדגיש כי מחוייבותם של חברי הכנסת באשר לנוכחותם בדיוני הכנסת וועדותיה בימים בהם הכנסת פעילה, חייבת להיות קודמת להשתתפותם בכנסים הנערכים מחוץ לכנסת. כך יישמר כבודה של הכנסת כבית הנבחרים של ישראל וכבית המחוקקים שלה.

מאידך גיסא, לעיתים השתתפותם של חברי הכנסת בכנסים מסויימים עשויה לתרום לעבודתם הפרלמנטרית ולטיפוח הקשר בין חברי הכנסת והציבור. עיקרה של החלטה זו עוסקת בשאלות העולות מכיסוי הוצאותיו של חבר הכנסת על ידי הגורם המזמין, וזאת בהמשך להחלטות אחרות שקיבלה ועדת האתיקה בהן נקבעו חריגים לאיסור הקיים על פי חוק לקבלת טובת הנאה, כפי שיפורט בהמשך.

חוק שירות הציבור (מתנות), התש"מ-1979, החל גם על חברי הכנסת, אוסר על עובד הציבור קבלת מתנה, דהיינו קבלת "נכס שלא בתמורה או שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה". הפרת הוראות החוק האמור מהווה עבירה פלילית.

כלל 4 לכללי האתיקה של חברי הכנסת קובע כי חבר הכנסת לא יקבל, במישרין או בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת. כלל 5 לכללי האתיקה קובע כי לא יהיה לחבר הכנסת במילוי תפקידו ענין אישי, וכן כי לא יהיה לחבר הכנסת ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו לבין עניינו האישי.

החלטת ועדת האתיקה בעניין קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חברי הכנסת, מיום ל' בשבט התשס"ב-12.2.2002 קובעת אף היא כי לשם מניעת פגיעה באמון הציבור, על חברי הכנסת לסרב לקבל טובת הנאה כלשהי, במישירין או בעקיפין, העלולה להתפרש בעיני הבריות כנסיון להשפיע על הדרך שבה ימלאו את תפקידם הציבורי.

---

[1] מיום כ"ט בתשרי התשס"ט - 28.10.2008 (החלטה מס' 39/17).

בהחלטה האמורה נקבע כי "טובת הנאה" כוללת גם הזמנות או כרטיסים לאירועים או למתקנים שהכניסה אליהם היא בתשלום כדוגמת בתי מלון, ובכלל זה - השתלמויות על חשבון גופים עסקיים וגופים אחרים שאינם במימון הכנסת. אולם, בצד זאת נקבע חריג, לפיו מימון השתתפות חבר הכנסת בהשתלמויות או ימי עיון שבהם חבר הכנסת משמש כמרצה או כדובר, לא ייחשבו כטובת הנאה שאסור לקבלה.

בהחלטת ועדת האתיקה בעניין מימון נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת, מיום ל' בשבט, התשס"ב-12.2.2002 נקבע כי מימון נסיעה לחו"ל לחבר הכנסת יכול להיחשב כמתן הנאה חומרית כאמור בכלל 4 לכללי האתיקה, ולעתים אף כמתנה האסורה לפי חוק שירות הציבור (מתנות). מאידך גיסא, עקב החשיבות הרבה בנסיעות לחו"ל של חברי הכנסת לצורך שמירה על קשרים עם מדינות הים ועם גופים שונים בעולם, ההחלטה מפרטת את הנסיעות שמימונן מותר, באישור ועדת האתיקה, במסגרת הכללים החלים על חברי הכנסת.

על רקע פניות שהתקבלו מחברי כנסת שונים ודיונים בועדת האתיקה, ביקשה הוועדה להניח בפני חברי הכנסת החלטה שמטרתה להציג כללים ברורים בנוגע למימון השתתפותם של חברי הכנסת בכנסים הנערכים בישראל על ידי גופים שונים.

הכללים החלים על חברי הכנסת, בצירוף החלטותיה הקודמות של ועדת האתיקה בנושאים המשיקים להחלטה זאת, מאפשרים לשרטט את ההנחיות בנושא מימון השתתפותם של חברי הכנסת בכנסים כאמור, כדלהלן:

1. <u>**מימון השתתפות חברי הכנסת בכנסים על ידי הכנסת**</u>

אין מניעה בהשתתפותו של חבר הכנסת בכנסים בבתי מלון, מטעם הכנסת ובמימונה, לרבות כנסים סגורים לקהל הרחב, ואירועים אחרים בעלי עלות כספית. מאחר והגורם המארגן מקבל תשלום מהכנסת, לא יראו אותו כמעניק טובת הנאה לחבר הכנסת. יובהר כי מימון ההשתתפות בכנסים וארועים אלו יהיה כולו על ידי הכנסת.
השתתפות בכנסים וארועים אלו אינה טעונה אישורה של ועדת האתיקה.

2. <u>**מימון השתתפות בכנסים על ידי תקציב קשר עם הציבור**</u>

בהתאם לסעיפים 26 ו-27(ג) להחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס"א-2001, נקבע בתוספת השישית כי ניתן להשתמש בכספים המוענקים לחבר הכנסת לצורך מילוי תפקידו והקשר עם הציבור, לשם תשלום דמי רישום והוצאות מלון בו שוהה חבר הכנסת לצורך כנס מקצועי או כנס הקשור בעבודתו הפרלמנטרית.

לפיכך, חבר הכנסת יכול לעשות שימוש בתקציב השנתי לשם מימון השתתפות בכנסים כאמור, בכפוף להוראות ההחלטה האמורה ובהתאם להבהרות חשב הכנסת, ללא צורך באישור של ועדת האתיקה.
עם זאת, ראוי להדגיש שעל חבר הכנסת להקפיד שהשימוש בכספי קשר עם הציבור לצרכי מימון הוצאות כנסים יעשה בצורה מידתית בכנסים שנוכחותו נדרשת בהם מתוקף תפקידו כחבר הכנסת.

3. <u>**מימון השתתפות בכנסים על ידי גופים עסקיים**</u>

גופים עסקיים, לעניין החלטה זו, הינם חברות וגופים אחרים שתכליתם המרכזית היא השאת רווחיהן, בדומה להגדרת סעיף 11(א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999. הכללים באשר לכנסים המאורגנים על ידי גופים שתכליתם המרכזית שונה, על אף שלחלקם יש אינטרסים כלכליים מסויימים (כגון התאחדויות של בעלי מקצוע, גופים שונים של ההסתדרות, אוניברסיטאות ומכללות, גופי תקשורת, עמותות למיניהן וכד'), יפורטו בסעיף הבא.

בהתאם להגדרה זו, חזקה שאחת ממטרותיו של כנס שאורגן על ידי גוף עסקי היא להביא להשאת רווחיו בדרך זו או אחרת. השאת רווחים זו יכולה להעשות בצורה ישירה על ידי שיווק מוצרים במהלך הכנס, או בצורה עקיפה על ידי העצמת המוניטין של הגוף העסקי שתביא להשאת רווחים עתידיים.

לפיכך קיימת מניעה לעצם השתתפותו של חבר כנסת כמרצה בכנסים אלו, גם ללא קבלת תמורה או מימון, שכן השתתפות חבר הכנסת עלולה להראות כמתן חסות לכנס שבין מטרותיו קידום ענייניו של הגוף העסקי, חסות שעשויה ליצור מראית עין של פגיעה במעמד הכנסת וחבר הכנסת.
כמו כן, קיימת מניעה לקבלת מימון כלשהו מגוף עסקי, בין אם חבר הכנסת מוזמן כמרצה ובין אם הוא מוזמן כמשתתף שאיננו מרצה, בשל החשש מפני מראית עין של קבלת טובת הנאה פסולה, חשש ליצירת ניגוד עניינים ופגיעה בכבוד הכנסת.

4. <u>**מימון השתתפות בכנסים על ידי גופים שאינם עסקיים**</u>

מימון ההשתתפות חברי הכנסת בכנסים על ידי גופים חיצוניים לכנסת, אף אם אינם גופים עסקיים, עלול להביא לידי פגיעה בכבוד הכנסת, ובמקרים מסויימים אף לחשש מפני מראית עין של קבלת טובת הנאה פסולה. מסיבה זאת, **הכלל שצריך להנחות את חברי הכנסת הינו כי קבלת מימון ההשתתפות בכנסים ואירועים בבתי מלון מהגוף המזמין או מכל גוף חיצוני אחר, הינה, על דרך הכלל, אסורה.**

לכלל האמור, לפיו קבלת המימון אסורה, קיימים מספר חריגים המפורטים להלן.

4.1 מימון ההשתתפות בכנסים כאשר חבר הכנסת הינו מרצה או משתתף בפנאל

לעיתים, מוזמנים חברי הכנסת לשאת דברים במסגרת כנסים ואירועים או להשתתף כחברים בפאנל הנערך במסגרת הכנס. מימון השתתפות חבר הכנסת על ידי הגורם המזמין בכנסים וארועים כאמור הוא מותר, ובלבד שחבר הכנסת אינו מקבל מימון שהוא שונה מהמימון אותו מקבלים שאר המשתתפים, והמימון נועד על מנת לאפשר את השתתפותו האמורה, ואותה בלבד. במובן זה, אין דינו של חבר הכנסת שונה מדין כל משתתף המוזמן לקחת חלק בכנס ואשר הוצאות השתתפותו מכוסות על ידי מארגני האירוע.

בכל מקרה, המימון האמור ייעשה על דרך של החזר הוצאות ממשי בפועל בלבד או פטור מחיוב בתשלום (כרטיסי טיסה, הוצאות לינה בבית המלון, פטור מדמי השתתפות בכנס), ואין חבר הכנסת רשאי לקבל החזר הוצאות גלובאלי.

קבלת מימון כאמור אינה דורשת את אישורה של ועדת האתיקה.

יובהר, כי אין בקיומו של החריג לקבלת המימון האמור משום מתן הכשר גורף לעצם השתתפותו של חבר הכנסת במסגרת הכנס האמור. ייתכנו מקרים אשר סיבות אחרות, כדוגמת החשש ממראית עין של ניגוד עניינים, יובילו לאיסור ההשתתפות ובוודאי איסור מימון ההשתתפות בכנס מסויים.

4.2 מימון השתתפות בכנסים כאשר חבר הכנסת אינו מרצה או משתתף בפאנל

כאמור, במקרים שבהם חבר הכנסת הינו אורח בלבד, אף אם הוזמן בקשר לכהונתו בכנסת, קיימת מניעה לקבלת מימון להשתתפותו של חבר הכנסת בכנס האמור. כמובן, שחבר הכנסת יכול, אם יחפוץ בכך, להשתתף בכנס האמור במימון התקציב השנתי לקשר עם הציבור, בהתאם לכללים שנקבעו לעניין זה כאמור או במימונו האישי.

ואולם, במקרים חריגים כאשר חבר הכנסת רואה חשיבות ציבורית בהשתתפותו בכנס ובאין אפשרות לממנו באחת מהדרכים האמורות, רשאי חבר הכנסת לפנות בבקשה מנומקת לועדת האתיקה של הכנסת.

ועדת האתיקה תדון במתן אישור ספציפי בבקשה כאמור של חבר הכנסת, אם הוכח להנחת דעתה כי מימון ההשתתפות דרוש על מנת לעודד את השתתפותם של חברי הכנסת בדיונים ציבוריים שונים, בהתאם לכללים המפורטים להלן, ואם קיימת בעיתיות במימון ההשתתפות באחת מהדרכים האמורות ובלבד שחבר הכנסת אינו מקבל תמורה מהגוף המזמין ושאין חשש לניגוד עניינים בין פעילותו של חבר הכנסת לבין הגוף המזמין.

במסגרת החלטתה, תבחן ועדת האתיקה בין היתר את השיקולים הבאים: מהות הגוף המזמין; מטרת הכנס; הרכב הכנס; תפקידו של חבר הכנסת בכנס; הקשר בין הכנס לבין כהונתו של חבר הכנסת; גובה המימון המבוקש והרכבו.

כך לדוגמא, ככל שתפקידו של חבר הכנסת בכנס אינו שונה מאורח פרטי אחר, תטה הוועדה שלא לסטות מהכלל לפיו אין לאשר את מימון ההשתתפות.

כאמור, אין מדובר ברשימה סגורה של שיקולים, וכל בקשה תדון לגופה.
יובהר כי אין באישור הוועדה האמור כדי לחייב את הכנסת בתשלומים כלשהם הכרוכים בנסיעה כאמור (כגון תשלומי אש"ל, כיסוי ביטוחי וכיוצא באלה) ואין באישור כדי להטיל על הכנסת אחריות כלשהי עבור השתתפות בכנסים שאינה מטעמה.

5. **צירוף מלווה**

אין מניעה שבני זוג של חברי הכנסת יצטרפו לכנסים כאמור בהחלטה זו, אולם, בכל מקרה ההוצאות שנוספו בשל צירוף בן הזוג ישולמו על ידי חבר הכנסת עצמו ולא על ידי הכנסת או הגוף המזמין, או תקציב חבר הכנסת למילוי הוצאותיו, לפי הענין. גם כאשר חבר הכנסת הינו מרצה או משתתף בפאנל, כל תוספת עלות הנדרשת עקב צירוף בני הזוג להשתלמות או לאירוע צריכה להיות משולמת על ידי חבר הכנסת עצמו.

הכלל האמור נכון גם בנוגע לצירוף עוזר פרלמנטרי לכנס או כל נלווה אחר לחבר הכנסת.

<u>טבלת סיכום - השתתפות חברי הכנסת בכנסים הנערכים בישראל</u>

<table>
<tr><td>מימון ההשתתפות על ידי הכנסת</td><td colspan="2">אין צורך באישור ועדת האתיקה.</td></tr>
<tr><td>מימון ההשתתפות על חשבון תקציב
קשר עם הציבור</td><td colspan="2">אין צורך באישור ועדת האתיקה (אך נדרש אישור חשב הכנסת לפי הקריטריונים שבהחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס"א-2001).</td></tr>
<tr><td colspan="3"><u>מימון השתתפות בכנסים על ידי גופים עסקיים (שמטרתם העיקרית להשיא רווח)</u></td></tr>
<tr><td>קבלת תמורה או מימון הוצאות</td><td colspan="2">קיימת מניעה</td></tr>
<tr><td>השתתפות כמרצה</td><td colspan="2">קיימת מניעה</td></tr>
<tr><td colspan="3"><u>מימון השתתפות בכנסים על ידי גופים שאינם עסקיים</u></td></tr>
<tr><td></td><td>חבר הכנסת מרצה או חבר בפאנל</td><td>חבר הכנסת משתתף בכנס שקיימת חשיבות ציבורית להשתתפותו</td></tr>
<tr><td>מימון השתתפות חבר הכנסת בכנס</td><td>אין מניעה, כל עוד המימון שמקבל חבר הכנסת זהה למימון שמקבלים כל שאר המרצים או החברים בפאנל</td><td>נדרש אישור
ועדת האתיקה</td></tr>
<tr><td>קבלת תמורה; קבלת החזר הוצאות גלובאלי</td><td colspan="2">קיימת מניעה</td></tr>
<tr><td>מימון תוספת עלות בגין השתתפות בן זוג או מלווה אחר</td><td colspan="2">קיימת מניעה לכל מימון חיצוני.
ההצטרפות עצמה מותרת -
כל תוספת עלות בשל ההצטרפות תשולם על ידי חבר הכנסת.</td></tr>
</table>